

ΕΠΙΤΟΜΟΣ

1885.

282

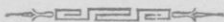
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ

ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ

ΤΗΣ

ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

ΤΕΡΧΟΣ Β'.

Ἐκδιδόντος

ΑΒΡΑΑΜ ΒΑΠΟΡΙΔΟΥ

γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν τυπογραφείων καὶ ἐξελεγκτοῦ τῶν ἑλληνικῶν
βιβλίων ἐν τῷ αὐτοκρ. ὑπουργείῳ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

1885.

ΤΥΠΟΙΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑ.

11^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Β'.

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 974—932 ἢ 1566—1574 μ. Χ.).

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Ταραχαὶ τῶν Γιαντισάρων.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Πολωνίας καὶ Αὐστρίας.
—Σχέσεις μετὰ τῆς Γαλλίας.—Υποταγὴ τῶν Ἀράβων.—Κατά-
κτησις τῆς Κύπρου.—Μάχη τοῦ Λεπάντε.—Εἰρήνη μετὰ τῆς Βε-
νετίας.—Γαλλικὴ πρεσβεία.—Ἀλωσις τῆς Τύνιδος.—Μάχη ἐν Οὐγ-
γχρία.—Ὁ Βαθόρης ἀναγνωρίζεται ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλθανίας.—
Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Ὁ ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου πρὸς τὸν διάδοχον Σουλτάνον Σελίμ ἀποσταλεὶς ἐκ Τρανσυλθανίας ἀγγελιαφόρος Χα-
σάν τσαούσης μετὰ τσαύτης ταχύτητος ὤδευσεν ὥστε ἔφθασεν εἰς Κοτύαιον ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν διαβεβαιῶν καθ' ἑδὼν τοὺς πάντας ὅτι ὁ Σουλτάνος Σουλεῖμάν ἔζη καὶ δὲν
θὰ ἐγκατελείμπανε τὴν Ζεγέθ πρὶν ἢ ἐπιδιορθώσῃ τὰ ὀχυ-
ρώματά της· τοῦτο δὲ ἔπραττε κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγά-
λου Βεζύρου Μωάμεθ Σοκολη τηροῦντος μυστικὸν τὸν θά-
νατον τοῦ Σουλτάνου Σουλεῖμάν.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἅμα λαβὼν τὴν ἀγγελίαν ἀνεχώρησε,
μετὰ τρεῖς δὲ ἡμέρας τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1566 ἔφθασεν εἰς
Χαλκηδὼνα, ἀλλ' οὔτε ὁ προσωρινὸς διοικητὴς τῆς Κων-
σταντινουπόλεως Ἰσκενδὲρ πασσάς οὔτε οὐδεὶς ἄλλος με-
τέβησαν εἰς προϋπάντησίν του ὡς ἀγνοοῦντες ἐντελῶς τὰ
συμβάντα· εἰδοποιηθέντες δὲ μετέβησαν ἀμέσως λχθόντες
καὶ τὸ αὐτοχρτορικὸν ἀκόντιον καὶ διηυθύνθησαν εἰς τὰ ἐν
Χρυσοπόλει ἀνάκτορα τῆς Σουλτάνας Μερχάμ ἀδελφῆς τοῦ
νέου Σουλτάνου. Ἐκεῖ διηυθύνθη καὶ οὗτος καὶ ἐκείθεν ἐπι-
βάς διεξεπερχιώθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπὸ τὸν κρότον

τῶν τηλεβόλων τοῦ πύργου τοῦ Λεάνδρου καὶ τότε μόνον ἔκπληκτοι οἱ κάτοικοι ἐμάνθανον τὴν τελευταίαν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν.

Ἀποδόντα τὸν νέον Σουλτάνον ἔλαβεν ἐν ταῖς ἀγκάλαις ὁ Βοσταντζήμπασης, κατὰ τὰ ἔθιμα, καὶ τὸν ὠδήγητεν ἔφιππον εἰς τὰ ἀνέκτορα ὅπου τὸν ὑπεδέχθη ὁ αὐλάρχης λαβὼν αὐτὸν ὡσαύτως ἐν τῇ ἀγκάλῃ· ὁ νέος Σουλτάνος διηυθύνθη ἀμέσως εἰς τὰ δωμάτια τῆς ἀδελφῆς του Μερχάμ· ἦτις μετὰ πολλῶν δακρύων τὸν ὑπεδέξατο καὶ ἔθηκεν ἀμέσως εἰς διχθεσὶν τοῦ 50,000 δουκῶν καθότι πάντες ἦσαν ἀπόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐν Τρανσυλθανίᾳ. Ἀφοῦ δὲ ὑπεδέξατο τὸν Σεῖσχλῆμην, Ἐμπουσσοῦτ καὶ τὸν Ἰσκενδὲρ πασσᾶν καὶ λοιποὺς μεγιστᾶνας, προσεκύνησε δὲ τοὺς τάφους τῶν προγόνων τοῦ ἀνεχώρησε μετὰ δύο ἡμέρας διευθυνόμενος εἰς τὰ μεθόρια.

Ἀφικόμενος εἰς Σοφίαν τῇ 6 ὁκτωβρίου 1566 ἔπεμψεν ἐπιστολὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς Γαλλίας καὶ Περσίας, τοὺς δούκας Βενετίας καὶ Ῥαγούζης ἀγγέλλων τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς καὶ τὴν ἀνάρρησίν του εἰς τὸν θρόνον.

Τῇ δεκάτῃ τῆς πορείας του ἡμέρᾳ ἔφθασεν εἰς Βελιγραδιὸν ὅπου καὶ εἰδοποιηθεὶς ἀνέμεινε τὴν ἄφιξιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου μετὰ τοῦ στρατοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ στρατὸς ἠγνόει εἰσέτι τὴν τελευταίαν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν καίτοι εἶχε μάθει τὴν ἄφιξιν τοῦ ἡγεμονόπαιδος Σελίμ· ἐδόθη δὲ τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ Τρανσυλθανίας καὶ ὁ νεκρὸς τοῦ Σουλτάνου ἐκομίζετο ἐν κεκαλυμμένῳ φορείῳ ὡς εἰ ἔζη, ἀφοῦ πρηγουμένως ἐταριχεύθη· ὅτε δὲ ἔφθασαν πλησίον τοῦ Βελιγραδίου ὁ μέγας Βεζύρης διέταξε τοὺς ἰμάκας νὰ ἀρχίσωσι τὰς νεκρωσίμους εὐχὰς ἀκριδῶς τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν τελευταίαν.

Ὁ στρατὸς ἀμέσως ἐξέπεμψε κρυγὰς καὶ ὀδυρμούς καὶ δὲν ἤθελε νὰ προχωρήσῃ, ἕως οὗ ἐπίεσθη διὰ τῶν προτροπῶν τοῦ μεγάλου Βεζύρου· οὕτω δὲ προχωρήσας ἔφθασε πλη-

σίον τοῦ Βελιγραδίου. Ὑπῆρχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ χρυσοῦς θρόνος ὃν εἶχε λάβει μεθ' ἑαυτοῦ ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάν καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου προσεκλήθη νὰ καθίσῃ ὁ νέος Σουλτάνος καὶ λάβῃ κατὰ τὰ ἔθιμα τὸν ὄρκον τῆς πίστεως τοῦ στρατοῦ καὶ νὰ διέλθῃ ὑπὸ τὰ ξίφη αὐτοῦ· ἀλλ' οἱ σύμβουλοι καὶ φίλοι τοῦ Σουλτάνου Χότζα Ἀππουλλάχ, Λαλά Χουσεῖν καὶ Τζελάλ βέης προβάλλοντες ὅτι ἡ ἀνάρρησις τοῦ εἶχεν ἤδη τελεσθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπέτρεψαν αὐτὸν τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ἐθίμου καίτοι ἐπιμένοντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σοκόλη.

Τῇ ἐπιούσῃ περὶ τὴν αὐγὴν ἅπας ὁ στρατὸς ἐπένθησε καὶ οἱ μὲν ὑπουργοὶ καὶ μεγιστᾶνες περιέδεσαν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς διὰ μέλανος ὑφάσματος, οἱ δὲ λοιποὶ ἐνεδύθησαν τρίχινα ἐνδύματα. Ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου ἐξῆλθε τῆς σκηνῆς τοῦ ὁ νέος Σουλτάνος μέλανα ἐνδεδυμένος, παρέστη ἐν τῇ νεκρωσίμῳ ἀκολουθίᾳ, δακρύοντος τοῦ στρατοῦ, καὶ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν σκηνὴν χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ τῷ στρατῷ περὶ τοῦ νενομισμένου δώρου· ἔνεκα τούτου ἤρξαντο οἱ στρατιῶται θορυβοῦντες καὶ ὁ μὲν νεκρὸς τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ δὲ νέος Σουλτάνος ὑπεδέξατο τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ καὶ διέταξε νὰ διανεμηθῶσιν ὀλίγα χρήματα τοῖς στρατιώταις ἀπέναντι τοῦ μισθοῦ των, κατησύχασαν δ' αὐτοὺς διαβεβαίωσαντες ὅτι μὴ ὑπαρχόντων διαθεσίμων χρημάτων θὰ ἐλάμβανον τὸ νενομισμένον δῶρον ἅμα τῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφίξει· μετὰ πενθήμερον δὲ διαμονὴν ἐν Βελιγραδίῳ ἡ συνοδία ἐτέθη εἰς κίνησιν πρὸς τὴν πρωτεύουσαν διευθυνομένη· ὅτε δὲ ἔφθασαν πλυσίον τῆς πρωτευούσης προσῆλθεν ὁ Σεῖχολάμης Ἐμπουσούτ καὶ ἄλλοι μεγιστᾶνες εἰς προὔπαντησιν τοῦ Σουλτάνου καὶ ἡσπᾶσθησαν τὴν χειρὰ του· μετὰ τοῦτο δὲ ἐδόθησαν διαταγαὶ πρὸς πανηγυρικὴν καὶ θριαμβευτικὴν εἰσοδον, ἀλλ' ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν γιαντισάρων συνεπέλας συνεννοήσεως γενομένης καθ' ὁδόν, ἡρνήθη νὰ προχωρήσῃ

καὶ ἐσταμάτησε μετὰ τὴν εἴσοδον πλησίον τῆς συνοικίας Σερχαδέμπατη· ἡ ταραχὴ ἐγένετο γενικὴ καὶ οὐδεὶς ὑπήκουσε μ' ὅλας τὰς διαταγὰς καὶ νοθεσίας τῶν Βεζυρῶν καὶ λοιπῶν ἀξιωματικῶν· ἀπήτουν δὲ πλουσιώτερον τοῦ συνηθούς δῶρον· ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατανόησαντες ὅτι ὑπῆρχε κακὴ συνεννόησις καὶ ὅτι θὰ ἐλάμβανον τὰ νενομιτμένα ἡσύχασαν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀφίξεως ἔλαβον τὰ δῶρά των· ἐξαιρετικῶς δὲ ὁ νέος Σουλτάνος ἔνεκα τῆς μεγάλης του εὐνοίας πρὸς τὸν Σεῖχσλάμην διένειμε δῶρα καὶ εἰς τοὺς οὐλεμάδας καὶ ἱμάμας.

Μετὰ ταῦτα ἐγένοντο πολλοὶ προβιβασμοὶ τῶν εὐνοουμένων τοῦ νέου Σουλτάνου εἰς θέσεις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τοῦτο συνεργεῖχ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἵνα τοὺς ἀπομακρύνῃ καὶ ἀποφύγῃ κακὰ ἀποτελέσματα ἀδεξίων συμβούλων.

Ὁ ναύαρχος Πικλὲ πασᾶς ὅστις ζῶντος τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν εἶχεν ἐκπλεύσει μετὰ τοῦ στόλου κατὰ τῆς Χίου ἐπανῆλθε νικητὴς καὶ κατέθηκε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Σουλτάνου τὴν κατὰκτησιν τῆς νήσου.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ ἐπομένου ἔτους 1567 ἐτελέσθη τὸ Βαϊράκιον μετὰ μεγάλης πομπῆς· αἱ ἐορταὶ ἐγένοντο δημοτελέσταται, οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν γιαντισάρων ἐπιλοξενήθησαν κατὰ τάξιν ὑπὸ τῶν Βεζυρῶν· ὁ δὲ Σουλτάνος ὑπαδέξατο φιλικώτατα τὸν Σεῖχσλάμην Ἐμπρουσουρὺ ἐγερθεὶς ὄρθιος καὶ περιπτυσχόμενος αὐτόν· φωταψίαι δὲ ἐγένοντο καθ' ὅλην τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια.

Ὁ μέγας βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐορτῶν, διενεόθη νὰ θέσῃ τάξιν εἰς τὴν διοίκησιν ἐν γένει τῆς αὐτοκρατορίας· ἀποκτήσας δ' ἐπίρροήν μεγίστην ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου καὶ ὢν ἀνὴρ ἱκανός, ἀνδρεὺς καὶ ἐνάρετος ἐσυνέχισε τὴν ἐνδοξὸν βασιλείαν τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν καὶ διὰ τῶν κατορθωμάτων του αὐτὸς μόνος ἀνέδειξε καὶ τὴν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Β'.

Ἐν τούτοις αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθησαν ἐν Τρανσυλβανίᾳ μεταξὺ τῶν Οὐγγρων καὶ ὀθωμανῶν καὶ πρὸς κατὰ-

πκυσιν αὐτῶν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανὸς ἔπεμψε πρέσβεις εἰς Κωνσταντινούπολιν· οὗτοι μετὰ πολυχρονίους διαπραγματεύσεις κατώρθωσαν τῇ 17 φεβρουαρίου 1568 τὴν συνομολόγησιν ὅκατετοῦς εἰρήνης ἀπαρτιζομένης ἐξ εἴκοσι πέντε ἄρθρων δι' ἧς ἐτηροῦντο ἀμφοτέρωθεν αἱ κατεχόμεναι χώραι καὶ ἐπληρώνετο τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἐτήσιος φόρος· ἐν τῇ συνθήκῃ ταύτῃ συμπεριελήφθη καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Σιγισμὸνδος ἀναγνωρίσας καὶ υπογράφας αὐτήν.

Ταυτοχρόνως ἀφίκετο καὶ περσικὴ πρεσβεία μεγαλοπρεπεστάτῃ ἵνα συγχαρῇ τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει, ἣτις ἐγένετο δεκτὴ ἐν Ἀδριανουπόλει, κομίσασα καὶ λαβοῦσα πολυτιμότατα καὶ πλουσιώτατα δῶρα.

Ἡ συμμαχία μετὰ τῆς Γαλλίας ὥσπύτως περετάθη καὶ εὐεργεσίαι καὶ νέαι ἀτέλειαι ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τοῖς γάλλοις ὑπηκόοις οἵτινες τοιοῦτοτρόπως κατώρθωσαν νὰ λήθωσιν εἰς χεῖράς των ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῆς Μεσογείου καὶ συνέστησαν καταστήματα ἐν Συρίῃ, Αἰγύπτῳ καὶ Ἀλβανίᾳ· ὁ δὲ Σουλτάνος ἐνεργῶν πάντοτε μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἔπεμψε καὶ ὀθωμανὸν πρεσβευτὴν εἰς Παρισίους τὸν διερμηνέα τῆς Πύλης Ἰβραὶμ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας Κρόλον Θ' προτρέπων αὐτὸν εἰς συμμαχίαν ἐνοπλον κατὰ τῆς Βενετίας. Ὁ Κρόλος ὑπεσχέθη μὲν τὴν σύμπραξιν του κατὰ τῶν Βενετῶν, ἠτήσατο ὅμως τὸ βασιλεῖον τῆς Πολωνίας ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ του δουκὸς τῆς Ἀνδεγαβίας.

Τῇ 17 Σεπτεμβρίου 1569 συνέβη ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγίστη πυρκαϊὰ ἀποτερώσασα 36,000 οἰκίας· ὑπερβολικὸς ὅμως φκίνεται ὁ ἀριθμὸς οὗτος καὶ ἐλαττωτέος κατὰ ἐν μηδενικόν· τοιαύτη πυρκαϊὰ συνέβη μετ' ὀλίγον καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἐν Προύσῃ καταστρέψασα μέγα μέρος τῶν πόλεων τούτων.

Δύο ἄξια λόγου εἰσίν, ἡ οἰκοδομὴ τοῦ τεμένους Σελιμιέ ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἡ ἀπόπειρα κατασκευῆς διώρυγος πρὸς ἔνωσιν τοῦ Ταννάδος καὶ τοῦ Ῥᾶ, ποταμῶν τῆς Ταυρικῆς.

Ὁ ἀρχιτέκτων Σινάν ἐσχεδιαγράφησε τὸ εἰρημένον τέμενος τοῦ ὁποίου ὁ θόλος εἶναι κατὰ τὴν διάμετρον μικρότερος κατὰ δύο πῆχεις τοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας. Εἶναι λαμπρὰ ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καλλιτεχνίας καὶ σῶζεται μέχρι σήμερον. Αὐτὸς ὁ Σινάν ὠμολόγησεν ὅτι τὸ μὲν τέμενος τῶν ἡγεμονοπαίδων ὠκοδόμησεν ὡς μαθητῆς, τὸ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν ὡς συνεργός, τὸ δὲ Σελιμιέ ἐν Ἀδριανουπόλει ὡς ἀρχιτέκτων.

Ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος ἐν Ταυρικῇ ἀπέτυχε διότι τὰ ἐπὶ τῶν συνόρων ῥωσικὰ στρατεύματα ἰδόντα αἰφνης πολυάριθμον ὀθωμανικὸν καὶ ταταρικὸν στρατὸν καὶ ἀγνοοῦντα τὸν σκοπὸν τῆς εἰσβολῆς ἐπέπεσον κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς διεσκορπίσαν ἀναγκάσαντες οὕτω νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἅπρακτοι τῷ 1570. Ἰωάννης ὁ Φοβερός, Τζάρος τῆς Ῥωσσίας, ἐπεμψε πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1571 ἵνα ἀρθῇ ἡ γεννηθεῖσα παρενόησις καὶ ἀνανεωθῇ ἡ εἰρήνη, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης ἀνὴρ, ὡς εἶπομεν, μεγαλοπράγμων καὶ προσπαθῶν νὰ τηρήσῃ τὰς παραδόσεις τῆς μεγάλης βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν, συνέλαβεν εὐρύτατα σχέδια ἅτινα ἀτυχῶς ἔμειναν ἀνεκτέλεστα ἔνεκα τῶν συνεχῶν ἐξωτερικῶν πολέμων. μεταξὺ δὲ ἄλλων διενεώθη τὴν διάτρησιν τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ ἀποτυχοῦσαν ἔνεκεν τῶν ἐν Ἀραβίᾳ ἐκραγιστῶν ταραχῶν.

Ὁ διοικητὴς τῆς Βασσώρας Οὐλιάνογλους ἐπαναστὰς ἐνίκηθη, ἀλλ' ὁ Μουταχλέρ ἀρχηγὸς ἀραβικῆς φυλῆς ἀνηγόρευσε ἐαυτὸν Καλίφην καὶ προσηταιρίσθη πολλοὺς ὀπαδοὺς. Ὁ μέγας Βεζύρης ἵνα ἀπομακρύνῃ τὸν τέταρτον Βεζύρην Λαλὰ Μουσταφᾶν εὐνοούμενον τοῦ Σουλτάνου διώρισεν αὐτὸν ἀρχιστράτηγον (Σερασκέρην) καὶ ἀπέστειλεν εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' οὗτος ἀφικόμενος ἐκεῖ ἤρξατο ἐρίζων μετὰ τῶν διοικητῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ εὐδαίμονος Ἀραβίας Σινάν καὶ Οὐζσιμέρ Ὀσμάν πασσάδων. ὁ μέγας Βεζύρης ἔνεκα τούτου τὸν μὲν Λαλὰ Μουσταφᾶν καθήρесе τοῦ ἀξιώμα-

τος καὶ ἀνεκάλεσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν δὲ Σινάν διορίσας σερασκέρην διέταξεν ἵνα μετὰ τοῦ Ὁσμάν πασσᾶ καταδιώξωσι τοὺς ἀντάρτας.

Ὁ Ὁσμάν πασσᾶς ἐκστρατεύσας ἐκυρίευσεν τὸ ἰσχυρὸν φρούριον Ταᾶζ καὶ θὰ ἐξηκολούθει τὰς κατακτήσεις του ἐάν ἐρίσας μετὰ τοῦ Σινάν πασσᾶ δὲν ἔφευγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ οὗτος μὲν ἀφικόμενος ἐκεῖ καὶ προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ Λαλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶ, ἀνακτήσαντος τὴν εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου, ἀπέφυγε τὴν τιμωρίαν παρὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ὁ δὲ Σινάν πασσᾶς διετέλεσε πολεμῶν κατὰ τῶν ἀνταρτῶν κυριεύσας πλείστα φρούρια μετὰ τοῦ Βιχράμ πασσᾶ νέου διοικητοῦ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας. Κατὰ μάρτιον τοῦ 1571 ἡ χώρα εἶχεν ἡσυχάσει ἐντελῶς ὁ δὲ Σινάν πασσᾶς περιήρχετο προσκυνῶν τὰ ἱερὰ τεμένη, τοὺς τάφους τῶν ἁγίων καὶ λοιπὰ εὐσεβῆ καθιδρύματα.

Πρὶν ἢ ἀνέλθῃ ἔτι εἰς τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος διανοεῖτο τὴν κατάκτησιν τῆς Κύπρου προτρεπόμενος μάλιστα ὑπὸ Ἰουδαίου τινός· ὁ Ἰουδαῖος οὗτος ὀνόματι Ἰωσήφ Νασσὺ κατήγετο ἐκ Πορτογαλλίας καὶ βαθύπλουτος ὢν καὶ συνάμα εὐφυὲς προσεκτήσατο τοσαύτην εὐνοίαν παρὰ τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ ὥστε ἀνεδείχθη δοῦξ τῆς Νάξου καὶ δώδεκα εἰσέτι Κυκλάδων καὶ προέτρεπεν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Κύπρου ἐλπίζων ὅτι θὰ διωρίζετο ἡγεμὼν αὐτῆς ὑποστηρίζόμενος καὶ ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων τοῦ Λαλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶ καὶ τοῦ ἀρχιναύρχου Πιαλέ πασσᾶ.

Ὁ Σεῖχσλάμης Ἐμπουσουοῦτ ἐρωτηθεὶς περὶ Κύπρου ἐξέδωκε τὸν περὶ ἐκστρατείας φεφᾶν καὶ ὁ Σουλτάνος διέταξε τὰ κατ' αὐτὴν διορίσας ἀρχιστράτηγον μὲν (Σερασκέρην) τὸν Λαλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶν, ἀρχιναύρχον δὲ τὸν Πιαλέ πασσᾶν ἔχοντας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν πλείστους στρατηγούς καὶ ταυτοχρόνως ἔστειλε κατὰ τὸ ἔθιμον δύο τσαούσας εἰς Κύπρον ἀπαιτῶν τὴν εἰρηνικὴν αὐτῆς παράδοσιν καὶ λαβὼν ὀριστικὴν ἀρνήσιν παρὰ τοῦ Βενετοῦ διοικητοῦ Νικολάου Δανδύλου.

Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἤρκετο αἰσίως εἰς Λεμεσσὸν λιμένα τῆς Κύπρου κατ' αὐγούστον 1570 καὶ ὁ στρατὸς ἀνενοχλήτως ἀποβιβάσθαις ὤδευσε κατὰ τῆς Λευκωσίας, μεσογειοτέρου φρουρίου· καίτοι ἰσχυρὸν τοῦτο ἐπολιορκήθη ἐπὶ ἓνα μῆνα καὶ μετὰ τρεῖς ἐφόδους ἐκυριεύθη τῇ 9 Σεπτεμβρίου 1570 καὶ ἐξεπορθήθη.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λευκωσίας ἐκυριεύθησαν ἡ Πάφος καὶ ἡ Λεμεσὸς ὡς καὶ ἡ Ἀρνάξ· ὁ Σερασκέρης Ἀλλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς καταλιπὼν φρουρὰν ἐν τοῖς φρουρίοις τούτοις διηυθύνθη κατὰ τῆς Φαμαγόστους ἢ Ἀμμοχώστου ἐτέρου ἰσχυροτάτου φρουρίου καὶ περικυκλώσας αὐτὸ πανταχόθεν διεχείμασεν ἀναμμένων τὸ ἔαρ καὶ ἐπικουρίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἵνα συστηματικῶς τὸ πολιορκήσῃ.

Κατὰ μῆκρον τοῦ 1571 ἤρξατο ἡ πολιορκία διρκέσασα τρεῖς περίπυ μῆνας· ἀλλ' ἡ ἀντίστασις ἐκπτέρωθεν ἦν τοσοῦτον κρατερὰ ὥστε ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου ὁ ἀνδρεῖος Βραχάδινος στεροῦμενος πυρίτιδος διεπραγματεύθη καὶ ἐνέηργησε τὴν παράδοσιν.

Τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1571 ὁ Σερασκέρης θριαμβεύων ἐπανεκάμφεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὰ δὲ εἰσοδήματα τῆς Κύπρου παρεχωρήθησαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον.

Λυθείσης τῆς μετὰ τῶν Βενετῶν εἰρήνης διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Κύπρου, οἱ ὀθωμανικοὶ στόλοι κατέπλευσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Δαλματίας καὶ περηνώχλουν τοὺς Βενετούς· τότε ἐκυριεύθησαν ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν καὶ τὰ παράλια φρούρια Ἀντίβαρι, Δουλτσίνον καὶ Βούδουκ, ἄλλαι δὲ πόλεις ἐβλάβησαν· τυτοχρόνως οἱ ὀθωμανοὶ προέβησαν εἰς συνεχεῖς ἀποβάσεις εἰς Κρήτην καὶ Κύθηρα.

Ταῦτα πάντα παρεκίνησαν τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις εἰς συμμαχίαν κατὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ τῇ 25 μαιου 1571 ὑπεγράφη συμμαχία μεταξὺ τοῦ Πάππα, τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Βενετίας καίτοι ὁ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπερχόμενος τότε γάλλος πρεσβευτὴς διαβὰς ἐκ Βενετίας

ἀπεπειράθη παραπείσαι τὸν μέγαν Δούκα ὑποσχόμενος νὰ ἐπιτύχῃ συνθήκην εἰρήνης ἐπωφελῇ μετὰ τοῦ Σουλτάνου.

Τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1571 ὁ συμμαχικὸς στόλος ἀποτελούμενος ἐκ 205 μεγάλων καὶ μικρῶν πλοίων καὶ ὑπὸ τὰς διατχὰς Ἰωάννου τοῦ Αὐστριακοῦ, ἀνδρὸς ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδρείου, υἱοῦ Καρόλου τοῦ Ε', συστρατηγούντος τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ μέρους τοῦ Πάππα καὶ τοῦ Σεβαστιανοῦ Βενιέρου ἐκ μέρους τῆς Βενετίας, συνηνώθη ἐν τῷ λιμένι τῆς Μεσσήνης καὶ πολεμικοῦ συμβουλίου γενομένου ἀπεφασίσθη ἡ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος προέλασις. Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος συγκαίμενος ἐκ τριακοσίων πλοίων μεγάλων καὶ μικρῶν συνηνώθη ἐν τῷ λιμένι τῆς Νχυπάκτου· διοικηταὶ αὐτοῦ ἦσαν ὁ Περτέβ πασσᾶς Βεζύρης καὶ ἀρχιστράτηγος τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, ὁ καπετὰν πασσᾶς Μουαζιντσάδὲ Ἀλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Βαρθολομαίου Χασάν πασᾶς καὶ ἄλλοι.

Ὁ συμμαχικὸς στόλος προσεγγίσας εἰς Κεφλληνίαν ἐξέπλευσε τῇ νυκτὶ τῆς 6 πρὸς τὰς 7 ὁκτωβρίου καὶ πηρέπλεε πλησίον τῶν Ἐχινάδων νήτων (Κουρτζολάρει) ἀπέναντι τῆς Ἀλβανικῆς παραλίας καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀχελώου.

Οἱ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ ἰδόντες τὴν ἐπιούσαν πλέοντα Οὐλούτζ πασᾶς συνεβούλευσεν νὰ μὴ συγκροτήσῃ μάχην ἕως οὗ φθάσωσιν ὅλα τὰ πληρώματα τοῦ στόλου, ἀλλ' ὁ καπετὰν πασᾶς ἀντεῖπε καὶ κατίσχυσεν ἡ γνώμη του.

Οἱ δύο στόλοι πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τοῦ Λεπάντε συνεκροσθησαν· ἡ μάχη διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ δὲν ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν· ὁ καπετὰν πασᾶς καὶ ἄλλοι διοικηταὶ ἔπεσαν μαχόμενοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ τριάκοντα βενετοὶ καὶ ἄλλοι ἔπεσαν ὡσαύτως. Ὁ Οὐλούτζ Ἀλῆ πασᾶς διοικητὴς τῆς Ἀλγερίας προσβαλὼν τὴν ναυαρχίδα τῶν Μελιταίων ἱπποτῶν διέσωσε μόνον τεσσαράκοντα πλοῖα τοῦ ὅλου ὀθωμανικοῦ στόλου.

Οἱ σύμμαχοι ὅμως δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι τὴν νίκην, διότι ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης ἀμέσως ἐσκέφθη

καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν ναυπήγησιν νέου στόλου· ὁ Οὐλούτζ 'Αλῆ πασσᾶς ἐπανακχύψας εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν τεσσαράκοντα πλοίων καὶ ἄλλων ὅσα ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ ἐν τοῖς διαφόροις λιμέσι τοῦ 'Αρχιπελάγους καὶ Αἰγαίου ἐν συνόλῳ μετὰ 87 πλοίων διωρίσθη Καπετὰν πασσᾶς καὶ μετωνομάσθη Κιλίτζ 'Αλῆ (Ξίφος)· ὅτε δὲ ἡμέραν τινὰ οὗτος ὁμιλῶν μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου τῷ ἔλεγεν ὅτι ἡ μὲν ναυπήγησις τῶν πλοίων ἦν εὐχερὴς ἀλλ' ἐν βραχεὶ χρόνῳ ἀδύνατον νὰ προμηθευθῇ τις πεντακοσίας ἀγκύρας, σχοινία καὶ λοιπὰ ἐξαρτύματα τοῦ στόλου, ὁ Μεχμέτ Σοκόλης τῷ ἀπήντησεν :

— 'Αρχον πασσᾶ, ἡ δύναμις τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τοσαύτη ἐστὶ καὶ τοσοῦτον ἄφθονος ὁ πλοῦτος αὐτῆς, ὥστε ἐὰν γείνῃ ἑλλειψις σιδήρου καὶ ἄλλων ἀναγκαιῶν, δυνατὸν αἱ μὲν ἄγκυραι νὰ κατασκευασθῶσιν ἐξ ἀργύρου, τὰ δὲ σχοινία ἐκ μεταξῆς καὶ τὰ ἱστία ἐκ μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Ζητεῖτε παρ' ἐμοῦ καὶ θέλω σᾶς δώσει.

Πρὸς δὲ τὸν Βενετὸν πρεσβευτὴν τὸν διαμένοντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, καίτοι λυθείσης πρὸ πολλοῦ τῆς εἰρήνης, καὶ βολιδοσκοποῦντα τὸν μέγαν Βεζύρην περὶ νέας συνθήκης, οὗτος ἀπήντησεν :

— 'Ημεῖς μὲν οἱ ὀθωμανοὶ κατὰκτιῶντες χώρας ἀποκόπτομεν τρόπον τινὰ βραχίονας οἵτινες δὲν ἀναφύονται, ἐνῷ σεῖς καταστρέψαντες μερικὰ πλοῖα ἐξυρίσατε, τρόπον τινὰ, τὸ γένειον τὸ ὁποῖον πυκνότερον θὰ ἀναφυῇ.

Πράγματι διὰ τῆς δραστηριότητός του ὁ Μεχμέτ Σοκόλης ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν κατήρτισε στόλον ἐκ 250 πλοίων ὅστις κατ' αὐγουστον τοῦ 1572 ἐπλευσε κατὰ τοῦ συμμαχικοῦ στόλου ὅστις ὅμως ἀπέφυγε πολλάκις τὴν μάχην· οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ναύαρχοι περιπλεύσαντες τὴν Μεσόγειον ἀνενοχλήτως διεχείμασαν ἐν διαφόροις λιμέσι.

Τότε ἡ Βενετία ἤτήσατο ἐκ νέου τὴν εἰρήνην· μεσολαβούντος δὲ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει συνωμολογήθη αὕτη τῇ 7 μαρτίου 1573 ὑπὸ ὅρους

ἐπωφελεστάτους διὰ τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν· ἡ Βενετία ὑπεχρέωθη ἰδίᾳ νὰ πληρώσῃ τὰς δαπάνας τῶν διαφορῶν προσφάτων ἐκστρατειῶν ὑπολογισθείσας εἰς 200,000 δουκάτων, ἤξῃσθε τὸν φόρον τῆς Ζακύνθου εἰς 1500 δουκάτα καὶ ἀπέδωκε τῇ Πύλῃ τὸ φρούριον Σοποτὸν μετὰ τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἐν τῷ μεταξύ Ἰωάννης ὁ Αὐστριακὸς ἐπιδραμὼν μετὰ τοῦ Ἰσπανικοῦ στόλου ἐκυρίευσεν τὴν Τύνιδα καὶ ὠχύρωσεν αὐτὴν διὰ νέων φρουρίων. Τοῦτο παρώργισε τὸν μέγαν Βεζύρη καὶ κατὰ μᾶλλον τοῦ 1574 ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐκ 298 πλοίων καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κιλίτζ Ἀλῆ πασᾶ ὡς ἀρχιναυάρχου, καὶ τοῦ Σινάν πασᾶ, ἐξέπλευσε καὶ ἀπεβίβασεν εἰς τὴν παραλίαν τῆς Τύνιδος τὸν στρατόν. Ἡ Τύνις πολιορκηθεῖσα ἐκυριεύθη μετὰ τρεῖς ἡμέρας, τὸ δὲ φρούριον τῆς Γολίττας μετὰ τριάκοντα τρεῖς, τῇ 22 ἰουλίου 1574· ὁ διοικητὴς καὶ ὁ ἀντιβασилεύς ἀμφοτέρω ἰσπανοὶ ἠχμαλωτίσθησαν, 200 δὲ τηλεβόλα καὶ 33 σημαίας ἐκυρίευσαν οἱ ὀθωμανοί. Οὕτω λοιπὸν κατακτηθεῖσα ἡ Τύνις ἐκηρύχθη μετὰ τοῦ Ἀλγερίου καὶ τῆς Τριπόλεως ἐπαρχία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

Ἐν τούτοις ταραχαὶ ἀνεφύησαν ἐν Μολδαβίᾳ διότι ἀποθανόντος τοῦ Σιγισμόνδου βασιλέως τῆς Πολωνίας ὁ προστατευόμενος αὐτοῦ ἡγεμὼν τῆς Μολδοβίας Βόγδανος ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τινος τυχοδιώκτου Ἰβονίου καλουμένου· ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον οὗτος διετηρήθη ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἀναγνωρισθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς Πύλης· ἀλλὰ διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν καὶ τυραννικῶν πράξεων του κατέστη μισητὸς παρὰ τῷ λαῷ, ἐτόλμησε δὲ καὶ κατὰ τῶν ὀθωμανῶν διοικητῶν τῶν μεθορίων πόλεων νὰ ἐκστρατεύσῃ. Συναφθείσης δὲ μάχης τῇ 9 ἰουνίου 1574 ἐν Ὀμπλοῦς τῆς Βουλγαρίας ὁ Ἰβονίας ἐνίκηθη καὶ παραδοθεὶς ἀπέθανεν, ἡγεμὼν δὲ τῆς Μολδαβίας ἀνεδείχθη Πέτρος ὁ υἱὸς τοῦ τῆς Βλαχίας.

Τότε ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐπίσκοπος τοῦ Νοαίλ ἐπέτυχεν πρῶτην φορὰν προστατευτικὸν φερμάνιον ὑπὲρ τῶν

ιερώων τόπων τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὑπὲρ τῶν πορευομένων ἐκεῖσε προσκυνητῶν.

Πρεσβεία ταυτοχρόνως τοῦ Τζάρου τῆς Ῥωσσίας Ἰωάννου τοῦ Φοβεροῦ, παρὰ πονομένου κατὰ τῶν Τατάρων ὡς προχωρησάντων ἐχθρικῶς μέχρι Μόσχας, ἐπέμφθη εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲ, ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσεν.

Ἀποθανόντος καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Τρανσυλθανίας Ἰωάννου Σιγισμόνδου Ζαπολίου ὁ θρόνος οὗτος ἐδόθη ὑπὸ τῆς Πύλης εἰς τὸν Στέφανον Βαθώρην δεόντως ὑποστηριχέντα κατὰ τῶν ἀξιώσεων τὰς ὁποίας ἤγειρεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τούτου βλάχος τις Βεκκίς τὸ ὄνομα ὃν ὑπεστήριζεν ἡ Αὐστρία.

Τότε μετὰ πολλὰς διαπραγματεύσεις ἀνενεώθη ἀπαρχλακτος μεταξὺ Πύλης καὶ Αὐστρίας ἡ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν συνομολογηθεῖσα ὀκταετὴς εἰρήνην πρεσβευσάντων ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν αὐστριακῶν μεγιστάνων Ῥύμ καὶ Οὐνιάδου.

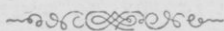
Ἀλλεπύλληλα ἐν τούτοις δυστυχήματα ἐνέσκηψαν ἐν Κωνσταντινουπόλει λυπήσαντα τὸν Σουλτάνον καὶ ἐμποιήσαντα αὐτῷ μεγίστην μελαγχολίαν. Ἀπέθανεν ὁ δευτερότοκος υἱὸς του, κατόπιν ὁ Σεῖχσλάμης, ὁ σοφὸς νομομαθὴς Ἐμπουτουούτ, ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐνεφανίσθη μέγα, κομήτης, συνέβη σεισμὸς καταρρίψας 300 οἰκίας, πλημμύρα ἐν Μέκκῃ, ἐνέσκηψεν ἡ πανώλης καὶ τέλος πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα τὸ αὐτοκρατορικὸν μαγυρεῖον.

Ὅλιγον χρόνον μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος καταληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ ἐτελεύτησε μετὰ ἑνδεκα ἡμέρας τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1574.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ὁ Β' ἦν ἡγεμὼν ἡσύχου μάλλον χαρρακτῆρος καὶ ἔπραξε καλῶς ἐκτιμήσας τὴν ἱκανότητα τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σοκόλη διὰ τοῦ ὁποίου ἡ βασιλεία του ἐγένετο ἀξιόλογος.

Ἐκτὸς τοῦ Σελιμιέ ὅπερ, ὡς εἵπομεν, ὠκοδόμησεν ἐν Ἀδριανουπόλει, ἀνήγειρεν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἀκαδημίαν καὶ σχολὰς, καὶ ἐπεσκεύασε τὰ τεῖχη αὐτῆς ὡς καὶ τὰ ὕδρα-

γωγεῖα καὶ τὸν πρόναον ἐν Μέκκῃ στεγασόμενος αὐτὸν διὰ 360 θύλων. Κατέλιπε δὲ πέντε υἱοὺς τὸν Μουράτ, Σουλεϊμάν, Μουσταφᾶν, Τζιχαγγήρ καὶ Ὅσμάν καὶ τρεῖς θυγατέρας τὴν Ἑσμᾶ Σουλτάναν σύζυγον τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη, τὴν Γεβέρ Σουλτάναν σύζυγον τοῦ ἀρχιναύρχου Πικλὲ πασσᾶ, καὶ τὴν Φατμᾶ Σουλτάναν ὑπανδρευθεῖσαν τὸν Σιαβούς πασσᾶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῆς καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ διχδόχου αὐτοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ'.

12^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 21 ἔτη.

(Ἦτο, Ἑγείρας 981—1002 ἢ 1574—1595 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρῶτα ἔργα τοῦ νέου Σουλτάνου.—Ἀπαγόρευσις τοῦ οἴνου.—Ὁ Βαθώρης ἀναγορεύεται βασιλεὺς τῆς Πολωνίας.—Ἐπανάληψις τῶν ἐχθροπραξιῶν μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Σχέσεις τῆς Πύλης καὶ Γαλλίας.—Συνθήκαι μετὰ διαφόρων κρατῶν.—Στάσις τοῦ διοικητοῦ Τριπόλεως.—Μάχη ἐν Ἀλκαζάρ Κεμπέρ.—Δυσμένεια τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη καὶ θάνατος αὐτοῦ.—Πόλεμος μετὰ τῆς Περσίας.—Μάχη ἐν Σαρούρ.—Πολιορκία τῆς Ταυρίδος ὑπὸ τῶν περσῶν.—Μάχη ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Γεράνων ἐν Περσίᾳ.—Ἐπιτυχὲς εἰρήνην μετὰ τῆς Περσίας.—Ταραχαὶ τῶν Γιαντισάρων.—Ταραχαὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.—Ἀπρόοπτοι συμφοραί.—Πόλεμος ἐν Βοσνίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ.—Ἀσθένεια καὶ θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ.

Ὁ νέος Σουλτάνος Μουράτ διοικητῆς ὄν τῆς Μαγνησίας κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς ἀνεχώρησεν ἀπὸ λαβῶν τὴν ἀγγελίαν καὶ φθάσας εἰς Νικόπολιν (Μουδανία) ἐπέβη πλοιοῦ μετὰ τεσσάρων πιστῶν θεραπόντων καὶ μετὰ ἐπτάωρον πλοῦν ἀπεβιβάσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 21 δεκεμβρίου 1574 περὶ τὸ μεσονύκτιον πλησίον τῶν ἀνα-

κτόρων· πάσχων δὲ ὑπὸ θαλασσίας ναυτιχάσεως κατεκλίθη χαμαί· ζητήτας δὲ ὕδωρ ὅπως νιφθῇ καὶ μὴ εὐρών κατὰ τὴν ὥρην ἐκείνην μετεχειρίσθη θαλάσσιον· δι' ὃ μετὰ ταῦτα ἀνηγέρθη κρήνη ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ.

Εἰδοποιηθεὶς δὲ ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης ἔσπευσε μετὰ φανῶν πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ νέου Σουλτάνου καὶ ἀσπασθεὶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὠδήγησεν εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς τὴν μητέρα του.

Ὁ νέος Σουλτάνος τὴν ἡλικίαν 28 ἐτῶν εἶχε μέτριον τὸ ἀνάστημα, ὥχρον καὶ ἰσχνὸν τὸ πρόσωπον, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀμαυροὺς σκιαζομένους ὑπὸ δασυτάτων ὀφρύων, ἀραιὸν δὲ καὶ ὑπέρυθρον τὸν πώγωνα φθάνοντα μέχρι τοῦ στήθους.

Τῇ ἐπιούσῃ τῆς ἀφίξεώς του περὶ τὴν αὐγὴν ἅπαντες οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ μεγιστᾶνες παρέστησαν τῷ Σουλτάνῳ καὶ ἡσπάζαντο τὸ κράσπεδόν του.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τινος ὥρας ἐτελέσθη καὶ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τοῦ Σουλτάνου Σελīm ταφέντος παρὰ τὴν Ἀγίαν Σοφίαν· παρὰ τοὺς πόδας δ' αὐτοῦ ἐτάφησαν μετὰ μίαν ἐβδομάδα οἱ ἐν τῷ μεταξύ ἀποθανόντες τέσσαρες ἀδελφοὶ τοῦ νέου Σουλτάνου.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ διένειμεν ἐλέη καὶ διέταξεν ἐπὶ τοῖς θανάτοις τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν πένθος τεσσάρκοντα ἡμερῶν διαρκουσῶν τῶν ὁποίων ἀνεγινώσκετο τὸ Κοράνιον.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῇ 25 δεκεμβρίου 1574 ὁ νέος Σουλτάνος διένειμε τὸ σύνθησις δῶρον τῷ στρατῷ, τοῦ ὅλου ποσοῦ τοῖς μετρητοῖς ἀνελθόντος εἰς 1,100,000 δουκάτων· ἐκτὸς δὲ τούτων προσηνέχθησαν πλείστα καὶ δικάφορα πλούσια δῶρα εἰς τοὺς ὑπουργούς, διοικητὰς καὶ μεγιστᾶνας ἐξ ὧν τινες καὶ προεβιβάσθησαν.

Τῇ 31 δεκεμβρίου μετέβη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς τὸ τέμενος τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἐτέλεσε τὴν πρώτην προσευχὴν ὡς Σουλτάνος· μετὰ πέντε δὲ ἡμέρας πορευθεὶς διὰ θαλάσσης εἰς Ἐγιοῦπ μετὰ μεγαλειτέρας ἔτι πομπῆς, πε-

φιεζώσατο τὸ ξίφος τοῦ Ὁσμάν καὶ ἐπὶ νηκκάμπτων διὰ ξη-
ρᾶς καὶ διὰ τῆς πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως προσεκύνησε
τοὺς τάφους τῶν προγόνων του, τῶν Σουλτάνων Μωάμεθ
τοῦ πορθητοῦ, Βαγιαζίτ τοῦ Β', Σελίμ τοῦ Α', Σουλεϊμάν
καὶ τοῦ πατρὸς του Σελίμ τοῦ Β' ὡς καὶ τοὺς τάφους τῶν
ιδίων ἀδελφῶν ὅπου ἐκλαυσε πικρῶς.

Ὁ νέος Σουλτάνος εἶχε πολλὰ προτερήματα· ἦν ἀνδρεῖος,
φιλόνθρωπος, φίλος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων,
ἀτυχῶς ὅμως ἀφῆρσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν ἐμπιστοσύ-
νην του ἀπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σοκόλη καὶ ἐνη-
σμενίζετο μᾶλλον νὰ παρέχῃ πίστιν εἰς τοὺς λόγους καὶ
τὰς εἰσηγήσεις τῶν εὐνοουμένων του οἵτινες πᾶντες ἐμί-
σουν τὸν μέγαν Βεζύρον.

Εὐνοούμενοι τοῦ Σουλτάνου ἦσαν οἱ τέσσερες οὗτοι ἄν-
δρες : ὁ ποιητὴς Σιμσέ πασᾶς, ὁ Ὁμπεὶ πασᾶς, ὁ Σαα-
δεδδὴν μέγας ἱστορικός καὶ διδάσκαλος τῶν ἡγεμονοπαίδων
καὶ ὁ Γατνερέρ ἄγῃς ὁ εὐνοῦχος αὐλάρχης· σὺν τούτοις καὶ
ὁ καζασκέρης (στρατοδίκης) τῆς Ρούμελης Καζιζαδές. Ἀ-
παντες οἱ εὐνοούμενοι οὗτοι, ἐπωφελοῦμενοι τὴν πρὸς τὴν
φιλαρέσκειαν καὶ τὴν ποίησιν ῥοπὴν τοῦ νέου Σουλτάνου,
ὑπενώμευσαν μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροὴν
τοῦ μεγάλου Βεζύρου.

Ἀρχομένου τοῦ ἰανουαρίου 1575 ἐτελέσθη τὸ πρῶτον
βασιχάμιον ὑπὸ τοῦ νέου Σουλτάνου· ἐν τῇ περιστάσει δὲ
ταύτῃ ὁ Φερίδουν βέης, γηραιὸς ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐπι-
κρατείας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν,
ἐδωρήσατο τῷ νέῳ Σουλτάνῳ πολὺτιμον σύγγραμμα· ὁ ἀ-
νώτατος οὗτος λειτουργὸς μετ' ἀξιεπαίνου ζήλου συνέλεξε
πολιτικὰ ἔγγραφα καὶ τὰ ἡμερολόγια τῶν ἐκστρατειῶν ἀ-
πάντων τῶν προκατόχων Σουλτάνων καὶ διαίρεσας τὴν
συλλογὴν ταύτην εἰς διακόσια πεντήκοντα φυλλάδια περι-
έχοντα 1880 ἔγγραφα κατήρτισε μέγιστον τόμον ἐκ 3000
φύλλων καὶ ἀπεκάλεσεν αὐτὸν *Χειρόγραφα τοῦ Σουλτάνου*.

Τὸ πολὺτιμον τοῦτο σύγγραμμα κατέθηκε πρὸ τῶν πο-

δῶν τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ὁ μέγας Βεζύρης ἐκ μέρους τοῦ Φεριδούν βέη.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1575 ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκε διαταγὰς ἀπαγορευούσας εἰς πάντας τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου.

Καθαιρεθέντος τότε τοῦ ἀγᾶ τῶν γιανιτσάρων διωρίσθη τοιοῦτος ὁ Κιγάλας συνάμα δὲ ἀρχινάρχος ὁ Ὅχιαλῆς.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ νέου Σουλτάνου ἠγγέλθη ἐν τούτοις εἰς τε τοὺς διοικητὰς τῶν νομῶν τοῦ κράτους καὶ εἰς τὰς ξένας δυνάμεις. Ἡ Βενετία καὶ ἡ Αὐστρία ἀνενέωσαν καὶ ἐπέκύρωσαν τὰς μετὰ τῆς Πύλης συνθήκας πληρώσασαι τοὺς ὀρισμένους φόρους καὶ προσενεγκοῦσαι πλουσιώτατα δῶρα.

Ἀγγελτήρια γράμματα δὲν ἐπέμφθησαν εἰς Γαλλίαν καθότι ὁ Ἑρρίκος Βαλλοᾶ, μέγας δούξ τῆς Γαλλίας, λαβὼν τὸν θρόνον τῆς Πολωνίας ἐγκατέλιπεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν εἰς Γαλλίαν ἵνα διαδεχθῇ τὸν ἀποθνήσκοντα ἀδελφόν του βασιλέα Κάρολον τὸν Θ' χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν. Βασιλεὺς δὲ τῆς Πολωνίας ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὁ Στέφανος Βαθώρας ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας τῇ 24 δεκεμβρίου 1575.

Πυρποληθέντων χωρίων τινῶν πλησίον τῶν οὐγγρικῶν μεθορίων, ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι διαρκέσασαι ἐπὶ πολλὸν χρόνον· ἀποθανόντος δὲ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Μαξιμιλιανοῦ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Ροδόλφος ὁ Β' ἀνενέωσεν ὀκταετῇ συνθήκην τῇ 25 δεκεμβρίου 1576, ἀλλὰ καὶ ἡ συνθήκη αὕτη ἐκατέρωθεν συνεχῶς παρεβιάζετο καὶ ὑπῆρχε κατ' ὄνομα μόνον.

Τῷ 1578 ἀνενηώθησαν συνθήκαι εἰρήνης ἀρ' ἐνὸς μὲν μετὰ τῆς Πύλης, ἀρ' ἑτέρου δὲ μετὰ τῆς Βενετίας, Ἰσπανίας καὶ Φλωρεντίας. Ἐκηρύχθη δὲ ὑποτελὴς φόρου καὶ σχεδὸν ἀνεξήρτητος ἐπαρχία τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους καὶ αὕτη ἡ Πολωνία.

Τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ ἡ Ἐλισάβετ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας ἔπεμψε τρεῖς ἐμπόρους ἄγγλους εἰς Κωνσταντινούπολιν οἵτινες ἐζήτησαν τὴν ἄδειαν τοῦ ἐμπορεύεσθαι καὶ μίαν ἐπι-

στολήν τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὴν βασιλίτσαν· τοιαύτη ἐπιστολή ἐδόθη αὐτοῖς· ἡ δὲ βασιλίτσα ἀπήντησε δις ὑποσχομένη τὴν ἀποστολήν καὶ ἐπισήμου πρεσβείας εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῷ 1579 ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Ἰάκωβος Γερμανὸς ἀνακτήσας τὴν ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ κυριάρχου του φιλίχν καὶ εὐνοίαν τοῦ Σουλτάνου κατώρθωσε νὰ ἀνανεώσῃ καὶ ἀναπτύξῃ ἐπὶ τὸ συμφερότερον τὴν πρὸ 45 ἐτῶν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν συνομολογηθεῖσαν ἐμπορικὴν συνθήκην. Πᾶν πλοῖον γαλλικὸν ἢ μὴ, φέρον ὅμως τὴν γαλλικὴν σημαίαν, ἡδύνατο, συμφώνως τῇ συνθήκῃ ταύτῃ, νὰ πλέῃ χάριν ἐμπορίου εἰς ὀθωμανικοὺς λιμένας, ὥστε ἐπωφελοῦντο ἐκ τῆς συνθήκης ταύτης πάντα σχεδὸν τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη.

Πλείσται ἄλλαι συνθήκαι συνομολογήθησαν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν· ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Ἰσπανία συνομολόγησαν ἐμπορικὰς συνθήκας μετὰ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης· τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ἡ Ἀγγλία ἐπιτυχοῦσα μάλιστα ὅπως καὶ τὰ πλοῖά της περιπλέωσιν ὑπὸ ἰδίαν ἀγγλικὴν σημαίαν ἐν τοῖς ὀθωμανικοῖς λιμέσι καὶ οὐχὶ ὑπὸ γαλλικὴν.

Οἱ πειραταὶ τῆς Ἀλγερίας, Τύνιδος καὶ Τριπόλεως ἐπλήρωναν τῇ Πύλῃ μεγίστους φόρους καὶ παρέβλαπτον τὰ παράλια τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἰδίᾳ τοῦ Πάππα, τῆς Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας. Ὁ διοικητὴς τῆς Τριπόλεως προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σερίφου τοῦ Φεῖζ ἵνα τῷ βοηθήσῃ κατὰ τοῦ ἀντιζήλου τοῦ θρόνου του τὸν ὅποιον ὑπεστήριζον οἱ Πορτογάλοι. Μάχης δὲ γενομένης οἱ ὀθωμανοὶ κατενίκησαν τοὺς Πορτογάλους ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν 20,000 καὶ 40,000 ἠχμαλωτίσθησαν. Ὁ σερίφης τοῦ Φεῖζ ἀπέθανεν, ὁ δὲ διχάδοχος αὐτοῦ ἐγένετο κατὰ συνέπειαν τῆς ληφθείσης ἐπικουρίας ὑποτελὴς τοῦ Σουλτάνου. Τότε ἐνεφανίσθη κομήτης καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἐνέσκηψεν ἡ πανώλης ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν ἄλλαις χώραις καὶ ἐτελεύτησαν ὁ Καπετὰν πασσᾶς Πιαλέ καὶ ὁ Σεῖχσλάμης

Χαμίτ, ἡ Σουλτάννα Μερμχ θεία τοῦ Σουλτάνου καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ.

Ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ σοφοῦ Σααδεδδίν καὶ ἄλλων ἀστρονόμων ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῆς ἀστρονομίας καὶ πρὸς τοῦτο ὠκοδομήθη πλησίον τοῦ Τοπχανέ ὑπόγειον ἀστεροσκοπεῖον μετὰ βαθέων φρεάτων ὅθεν ἠδύνατό τις παρατηρεῖν τοὺς ἀστέρας καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

Ὁ μέγας βεζύρης Μεχμέτ Σοκόλης ἔδλεπε περιορίζομένην καθ' ἡμέραν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ διὰ τῶν εἰσηγήσεων τῶν ἐχθρῶν του καὶ εὐνοουμένων τοῦ Σουλτάνου· καὶ πρῶτον οὗτοι ἀπεμάκρυναν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἅπαντας τοὺς πιστοὺς φίλους αὐτοῦ· μεταξύ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Μιχαὴλ Καντακουζηνός ὅστις διὰ τῆς προστασίας τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἀναδαχθεὶς ἐπιθεωρητὴς τῶν ἀλικῶν τῆς Ἀγγιᾶλου παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον μέγλα ἀπέκτησε πλοῦτη καὶ μεγίστην ἰσχὺν παύων καὶ μεταθέτων κατὰ τὸ δοκοῦν τοὺς ὀρθοδόξους πατριάρχας καὶ μητροπολίτας.

Ἐνῷ δὲ τῇ 11 ὁκτωβρίου 1579 ὁ μέγας Βεζύρης ἤδρευεν ἐν τῷ ἐσπερινῷ συμβουλίῳ ἀνθρωπὸς τις φέρων ἐνδυμα δερβίσου παρουσιάσθη ἵνα τῷ ἐπιδώσῃ ἀναφοράν· ταύτην δὲ ἐπιδίδων ἐξήγαγεν ἐγχειρίδιον καὶ ἐπληξεν αὐτὸν κατὰ τὴν καρδιακὴν χώραν. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀμέσως πεσὼν χαμαὶ ἐξέπνευσεν· ὁ δὲ φραεὺς, βόσνιος τὸ γένος, συλληφθεὶς καὶ ἀνακριθεὶς οὐδὲν ὡμολόγησε κατεδικάσθη δ' ἀμέσως εἰς θάνατον.

Ἀρχεται ἤδη ὁ κατὰ τῆς Περσίας πόλεμος διαρκέσας δέκα πέντε ἐλόκληρα ἔτη καὶ καταλήξας διὰ τῆς ὑποταγῆς μεγίστου μέρους τῆς χώρας ταύτης τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ.

Ὁ Σάχης Ταμάσπ εἶχεν ἀποστείλει εἰς Κωνσταντινούπολιν μεγαλοπρεπεστάτην πρεσβείαν συγκεϊμένην ἐκ διχκοσίων πεντήκοντα ἀνδρῶν, ἀρχηγὸς τῶν ὁποίων ἦν ὁ πέραςης μεγιστάν Τομκχάν. Ἡ ὑποδοχὴ τῆς πρεσβείας

ταύτης ἐγένετο πανηγυρικωτάτη ὡς οὐδέποτε πρότερον. Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Σάχη τῷ Σουλτάνῳ σταλέντων μεγαλοπρεπεστάτων δώρων ἦσαν ἐξ κιβώτια πλήρη πολυτίμων λίθων, ἀδαμάντων, σμαράγδων, σαπφείρων καὶ λοιπῶν μεγίστης ἀξίας. Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ἀπὼν εἰς τὸ κυνήγιον εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, παρισταμένης τῆς πρεσβείας ταύτης, προπεμπόμενος ὑπὸ 12,000 μεγιστάνων καὶ ἀξιωματικῶν, ἐδέξατο δὲ τὸν πρεσβευτὴν φιλοφρονέστατα καὶ τῷ ἀπένειμε πλούσια δῶρα. Τούτων γενομένων ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1576 κατὰ μάϊον, ἀπέθανεν ὁ Σάχης Ταμάσπ καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Σάχης Χαϊδάρ, ἀλλὰ αἱ ῥαδιουργίαι καὶ αἱ ἐνέργειαι τῶν διαφόρων φυλάρχων, γεωργιανῶν, κουρδικῶν, κιρκασιανῶν καὶ τουρκομανικῶν, ἤαψαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἐν τῇ περσικῇ χώρῃ, ὁ νέος Σάχης ἐφοιτήθη μόλις ἀναγορευθεὶς, ὁ δὲ ἀντικαταστήσας αὐτὸν ἀδελφὸς τοῦ Σάχης Ἰσμαήλ ἐφοιτήθη καὶ οὗτος μετὰ δέκα ἑκτῶ μηνῶν βρσιλείαν. Ἡ ἀναρχικὴ αὕτη κατάστασις πορώτρυνε τοὺς εὐνουμένους τοῦ Σουλτάνου Σινάν καὶ Μουσταφᾶ πασσᾶν νὰ τὸν προτρέψωσιν εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Περσίας. Ὁ Μεχμέτ Σοκόλης, ὅστις ἔζη ἀνόμη τότε, μὴ ἐπιθυμῶν τὸν πόλεμον, προσεπάθει νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰς ἐνεργείας τῶν δύο εἰρημίων ἀντιπάλων του, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐνέδωκε κατὰ τὸ σύστημά του καὶ ἀνέθετο τὴν ἀρχηγίαν εἰς τοὺς δύο τούτους ἀναδείξας τὸν μὲν Ἀλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶν ἀρχηγὸν τῶν μεθορίων Βαγδάτης, τὸν δὲ Σινάν πασσᾶν ἐν τοῖς μεθορίαις τοῦ Ἑρζερύμ. Ἐρισάντων δὲ τῶν δύο τούτων ἐπαύθη ὁ Σινάν πασσᾶς καὶ ἀρχιστράτηγος γενικὸς διωρίσθη ὁ Ἀλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἔχων ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του πολλοὺς στρατηγούς καὶ διοικητὰς ἐπαρχιῶν ἐν οἷς καὶ τὸν τοῦ Διαρβεκίρ ἀρχαῖόν του φίλον Οὐζδεμίρ Ὁσμάν πασσᾶν. Ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων διεκοίνωσε τὸν διορισμὸν του διὰ γραμμῶν εἰς ἅπαντας τοὺς διοικητὰς τῶν Περσικῶν μεθορίων, εἰς τοὺς φιλάρ-

χους καλῶν πάντας εἰς σύμπραξιν πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐν Περσίᾳ ταρχῶν. Ταῦτα ἐγένοντο κατὰ μάρτιον τοῦ 1578.

Περσικὰ τινὰ στρατιωτικὰ ἀποσπᾶσμάτα ἀρπάσσοντα πλείστα ὀθωμανικὰ ποίμνια πλησίον τῆς Βαγδάτης καὶ κακοποιήσαντα τοὺς φρουροὺς τῶν μεθορίων ἔδωκαν τὴν ἀφορμὴν εἰς τὴν μελετωμένην ἐκστρατείαν.

Τῇ 5 ἀπριλίου 1578 ὁ ἀρχιστράτηγος ἀσπασθὲς καὶ ἀποχαιρετίσας τὸν Σουλτάνον καὶ προπεμπόμενος ὑπὸ πάντων τῶν Βεζυρῶν διεπερσιώθη εἰς Χρυσόπολιν καὶ ἐκείθεν ἡγούμενος τοῦ στρατοῦ διηυθύνθη εἰς τὰ περσικὰ μεθόρια. Διχθέντος τοῦ στρατοῦ τὰ μεθόρια κατὰ τὰ τέλη ἰουλίου 1578 συνεκροτήθη μετὰ τῶν περσῶν μάχη τῇ 9 αὐγούστου καθ' ἣν ἐνίκησαν οἱ ὀθωμανοὶ πλησίον τοῦ φρουρίου Τσιλδὶρ εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Γεωργίας.

Ἡ ἐπικρατὶς αὕτη διηρεῖτο εἰς τέσσαρας ἡγεμονίας ἐχούσας ἀνεξαρτήτους ἡγεμόνας· εἰς ἐξ αὐτῶν ἐδέξατο προθύμως τὴν ὀθωμανικὴν ἐπικυριαρχίαν· τῶν τριῶν ἄλλων ἀρνηθέντων, ὁ σερσκήρης ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Τιφλίδα καὶ συγκροτήσας δευτέραν μάχην τῇ 8 Σεπτεμβρίου πλησίον τοῦ ποταμοῦ τῆς Γεωργίας Κανὰ ἐνίκησεν ἐκ νέου τοὺς Πέρσας. Μετὰ τὴν ἥτταν ταύτην οἱ διάφοροι Πέρσαι στρατηγοὶ διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς πρωτευούσας τῆς διοικήσεώς των καὶ ἐκείθεν ἀνέμενον τὰς τελευταίας διαταγὰς τοῦ Σάχη.

Μετ' ὀλίγον διχθέντος τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ τὸν ὀρμητικὸν Κανὰ, δύντος τὸ πηχέλιγμα πρῶτου τοῦ σερσκήρη ριφθέντος εἰς τὰ ὕδατα, ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυριεύθη τῇ 15 Σεπτεμβρίου τὸ ὄχυρόν φρούριον Σεκὴ.

Ὁ σερσκήρης, εἰ καὶ ὀλόκληρος ἡ Γεωργία δὲν εἶχεν εἰσέτι κατκτητηθῇ, διήρπτεν αὐτὴν εἰς τέσσαρας ἐπικρατίας ὀθωμανικὰς διορίσας διοικητάς· ἦν πλουσιωτάτη εἰς διαφοράς προϊόντα ἡ Γεωργία καὶ μόνον μία ἐπικρατὶς αὐτῆς ἡ Σερβὴν ἀπέφερε κατ' ἔτος εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον 25 ἑκατομμύρια ἀσπρῶν. Ἐπιτυχούσης ἤδη τῆς πρώτης ταύ-

της ἐκστρατείας ὁ Σερασκέρης ἔπεμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μακρὰν περὶ αὐτῆς ἔκθεσιν καὶ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐπιτυχίας.

Ἐνῷ δὲ οὗτος μετὰ τοῦ πλείστου στρατοῦ διεχέμαζε πλησίον τοῦ Ἑρζερούμ, οἱ περσικοὶ στρατοὶ ἀνεφάνησαν αἰφνης ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐπανακτήσωσι τὴν Γεωργίαν, ἀλλ' ὁ διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς Σερβάν Ουδζεμίρ Ὀσμάν πασσᾶς βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ συστρατεύσαντος τότε χάνη τῆς Ταυρικῆς ἐνίκησε τοὺς Πέρσας μετὰ τριήμερον μάχην καθ' ἣν ἐφρονεύθησαν καὶ ἐτραυματίσθησαν ἐκ τῶν Περσῶν 20,000 περίπου.

Ὁ Σουλτάνος λαβὼν τὴν ἔκθεσιν τοῦ σερασκέρη διέταξεν αὐτὸν ἵνα ἀνεγείρῃ καὶ ὀχυρώσῃ ἐκ νέου τὸ φρούριον Κάρς· τὸ ἔργον ἤρξατο πᾶραυτα, μετὰ πλείστους δὲ κόπους καὶ ἀμέτρους δαπάνας τὸ φρούριον ὠχυρώθη· ἡ περιοχὴ αὐτοῦ ἦν 47,000 πῆχυν.

Ἐνῷ δ' ἐξηκολούθουν αἱ ἐχθροπραξίαι μεταξύ Περσῶν καὶ ὀθωμανῶν ἐν Γεωργίᾳ, ὁ σερασκέρης Μουσταφᾶ πασσᾶς ἀνεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν διορισθεὶς δεύτερος Βεζύρης καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος ὁ ἐχθρὸς τοῦ Σινάν πασσᾶς.

Διάδοχος τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη εἶχε διορισθῇ ὁ δεύτερος Βεζύρης Ἀχμέτ πασσᾶς καὶ τοῦτον ἀποθανόντα μετ' ὀλίγον χρόνον τὸν διεδέχθη οὐχὶ κατ' ἱεραρχικὴν τάξιν ὁ δεύτερος Βεζύρης Ἀλλὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἀλλ' ὁ Σινάν πασσᾶς τοῦτο κατελύπησε τὸν ἀποτυχόντα ὥστε ἀπέθανεν ἐκ στενοχωρίας. Τυχῶτα ἐγένοντο κατ' αὐγουστον τοῦ 1580.

Ὁ Σάχης τῆς Περσίας αἰτησάμενος τὴν εἰρήνην καὶ μὴ τυχὼν αὐτῆς ἤσχολεῖτο εἰς ἀσημάντους ἐπιδρομὰς, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Σινάν πασσᾶς κεκτηκώς ἐκ τῶν μόχθων καὶ τοῦ ψύχους ἠτήσατο τὴν ἄδειαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποπειραθεὶς νὰ προτρέψῃ τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν εἰρήνην.

Ἡ πρότασις αὕτη καὶ ἡ ἀπώλεια μιᾶς μεγάλης σιτο-

πομπείας ἐν Γεωργίᾳ, περιελθούσης εἰς χεῖρας τῶν Περσῶν, παρώργισαν καὶ δικαίως τὸν Σουλτάνον ὅστις τὸν μὲν Σινὴν πασσᾶν ἐξώρισεν εἰς Διδυμότειχον καὶ κατόπιν εἰς Μαλγαρά, ἀνέδειξε δὲ μέγαν μὲν Βεζύρην τὸν Σιαβούς πασσᾶν ἀρχιστράτηγον δὲ κατὰ τῶν Περσῶν τὸν βεηλέρβην τῆς Ρούμελης Φερχάν πασσᾶν· ταῦτα ἐγένοντο κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1582.

Ὁ νέος σερασκέρης ἐφρόντισε πρῶτον περὶ τῆς ὀχυρώσεως τοῦ φρουρίου Ἐριβάν διορίσας διοικητὴν τῆς ὁμωνύμου τῇ φρουρίᾳ χώρας τὸν Ἰουσοῦφ πασσᾶν υἱὸν τοῦ Κιγᾶλα ἀγᾶ τῶν γιανισάρων· καὶ ἕτερα φρούρια τῆς αὐτῆς χώρας ὠχυρώθησαν ἰσχυρῶς· πλούσια δὲ ἦσαν τὰ εἰσοδήματα αὐτῆς ἀνερχόμενα εἰς 1,000,000 δουκάτων.

Ὁ Οὐζδεμίρ Ὀσμάν πασσᾶς ἐν τούτοις ἐθριάμβευε κατὰ τῶν Περσῶν· ἀφοῦ δὲ ὑπέταξεν ὁλόκληρον τὴν ἐπαρχίαν Δαγεστάν συνεκρούσθη μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ μάχιον τοῦ 1583 πλησίον τοῦ ποταμοῦ Σαμοῦρ ὃν καίτοι ὀρητικώτατον διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ ἔπεσαν 8,000 Πέρσαι καὶ 3,000 ἰχμάλωτίσθησαν. Ὁ Ὀσμάν πασσᾶς ἐξασφαλίσας οὕτω τὰ πρὸς τὸν Καύκασον ὅρια τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐγκατέλιπε τὸν Δζαφέρ πασσᾶν ὡς τοποτηρητὴν του ἐν Δαγεστάν, καὶ διηυθύνθη εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ἔλαβε διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἵνα τραπῇ πρὸς τὴν Ταυρικὴν καὶ τιμωρήσῃ τὸν Χάνην αὐτῆς Μωάμεθ Γκιραῖ ὅστις ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπέσχετο τῇ Πύλῃ πίστιν καὶ σύμπραξιν κατὰ τῶν Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ συνεννοεῖτο μετὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἀντίπραττε.

Πρὸς βοήθειαν τοῦ Ὀσμάν πασσᾶ ἐστάλη κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1584 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ ναύαρχος Κιλίτζ Ἀλῆς μετὰ πολλῶν πλοίων φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν Ἰσλάμ Γκιραῖ ἀδελφὸν τοῦ ἀντάρτου Χάνη εὐρισκόμενον ἐν Ἰκονίᾳ καὶ προσκληθέντα εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Ὀσμάν πασσᾶς κατενίκησε τὸν Μωάμεθ Γκιραῖ, ἐνεθρόνισε

τὸν Ἰσλὰμ. Γκιραὶ καὶ Ἀρισμδεύων ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τὸν Ὀσμὰν πασσᾶν ἐπανελθόντα κατὰ ἰούλιον τοῦ 1584 ὑπεδέξαντο μετὰ μεγίστων τιμῶν· ὁ δὲ Σουλτάνος ἐκτιμῶν τὴν ἀνδρείαν του παρέβλεψε τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς κατὸν προσεκάλεσε νὰ καθίσῃ ἐνώπιόν του· ὁ πασσᾶς ἐκ σεβασμοῦ ἔστη ὄρθιος καὶ μετὰ τετάρτην ἔντονον διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐκίχισε καὶ ἀφηγήθη τὰ τῆς ἐκστρατείας· ἡ ἀφήγησις αὕτη διήρκεσε τέσσαρας ὁλοκλήρους ὥρας κατὰ τὸ δίστημα τῶν ὁποίων ὁ Σουλτάνος ἀκούων μετὰ προσοχῆς ἐπευρῆμαι καὶ ὑπερεπῆνει τὸν Ὀσμὰν πασσᾶν δωρησάμενος αὐτῷ ἀμέσως τὸ ἴδιόν του ξίφος λιθοκόλλητον καὶ δύο πτερὰ ἐρωδιοῦ λιθοκόλλητα ὡσχύτως, εὐχρηθεὶς αὐτῷ συνάμα εὐτυχίαν καὶ νίκας καὶ διατάξας νὰ τὸν ἐνδύσωσιν ἐκ τῶν ἰδίων του φορεμάτων. Αἱ τιμαὶ αὗται ἦσαν πρωτοφανεῖς ἀλλὰ δεδικαιολογημέναι καθ' ὅτι ὁ Σουλτάνος ὅστις παρηκολούθει δι' ἀλληλογραφίας τὴν ἐκστρατείαν καὶ διηύθυνεν ἐν γένει αὐτὴν ἐπέισθη ὅτι ἡ ἀφήγησις τοῦ Ὀσμὰν πασσᾶ ἦν κατὰ πάντα ἀληθής.

Κατὰ ἰούλιον τέλος τοῦ 1584 ὁ Ὀσμὰν πασσᾶς ἀνηγορεύθη μέγας Βεζύρης καὶ ταυτοχρόνως σερασκέρης, ὁ δὲ τέως τοιοῦτος Φιρχὰτ πασσᾶς ἀνεκλήθη ἐκ Γεωργίας.

Διαρκούσης τῆς κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείας οὐδὲν νεώτερον πολεμικὸν γεγονὸς εἶχε συμβῆ ἑν Εὐρώπῃ ἐκτός ἀσχημάτων τινῶν συμπλοκῶν ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Οὐγγαρίας. Ἀνεωόθησαν δὲ αἱ περὶ εἰρήνης συνθήκαι μετὰ πασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ὡς καὶ αἱ ἐμπορικαὶ συμβάσεις μετὰ τῆς Γαλλίας.

Ταυτοχρόνως ἐτελέσθη ἡ περιτομὴ τοῦ ἡγεμονόπαιδος Μωάμεθ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ ἐπὶ τούτῳ ἐορταὶ τελεσθεῖσαι ἐπὶ τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου διήρκεσαν πεντήκοντα δύο ἡμέρας καὶ ὑπερέβησαν κατὰ τὴν λαμπρότητα, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν θαυμάτων πάσας τὰς προγενεστέρας καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐπὶ

τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν γενομένης. Προσεκλήθησαν ἐν αὐταῖς πάντες οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς οἵτινες ἔπεμψαν ἀντιπροσώπους προσε- νεγκόντες πλουσιώτατα δῶρα· οἱ ἀντιπρόσωποι οὗτοι διέ- μειναν καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐροτῶν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἱπποδρομίου ὑπὸ μεγαλοπρεπεῖς σκηνάς ἐπὶ τούτῳ στηθείσας. Ἐκτὸς τῆς ποικιλίας τῶν ἡμερησίων καὶ νυκτε- ρινῶν θεαμάτων καὶ παραστάσεων παρήλασαν ἐν τῇ πλα- τεῖᾳ πᾶσαι αἱ πολυχρίθμοι συντεχνίαι τῆς Κωνσταντινου- πόλεως ἐπιδεικνύουσαι τὰ προϊόντα τῆς τέχνης. Αἱ φωτα- ψαῖαι καὶ τὰ πυροτεχνήματα ἐφώτιζον ἀπασαν τὴν πρω- τεύουσαν.

Ὁ περιτμηθεὶς ἡγεμονόπαις δεκξεξαετῆς ἤδη τὴν ἡλι- κίαν ἐνυμφεῦθη μετ' ὀλίγον καὶ διωρίσθη διοικητῆς Μαγνη- σίας· ἔστι δὲ ὁ τελευταῖος ἡγεμονόπαις ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἱστορίᾳ ὁ διοριζόμενος διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ὁσμάν πασσᾶς καίτοι νοσῶν ἐξεστρά- τευσεν ἐκ νέου εἰς Περσίαν ἵνα τιμωρήσῃ διαφόρους ἐπιδρο- μάς τοῦ Σάχου καὶ τῶν στρατηγῶν του. Πολιορκήσας ἐ- κυρίευσεν τὴν Ταυρίδα τῇ 29 ὁκτωβρίου 1585, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανεν ὑπὸ νόσου.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ σφραγὶς ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ συστρα- τεύοντος ἀγᾶ τῶν Γιαντισκάρων Κιχαλιζαδὲ εἰς Κωνσταν- τινούπολιν, ὁ δὲ Σουλτάνος ἀνηγόρευσε μέγαν Βεζύρην τὸν ἐννενηκοντούτην Μεσσίχ πασσᾶν. Ἀρχιστράτηγοι δὲ κατὰ τῆς Περσίας διωρίσθησαν ὁ Φερχάτ πασσᾶς καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κιχαλιζαδὲ.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Πέρσαι ἤραντο ἐπιτυχίας τινὰς ἀλλ' ὁ Φερχάτ πασσᾶς προφθάσας κατὰ μάχον τοῦ 1586 ἐξηστρά- λισε τὰ κινδυνεύοντα φρούρια Βάν, Ἐριβάν καὶ Τιφλίδα καὶ προχωρήσας ἔσωσε καὶ τὴν Ταυρίδα πολιορκουμένην ἀπὸ δέκα μηνῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν οὓς καὶ ἐξεδίωξε· ταυ- τοχρόνως ὑπέταξεν ἡγεμονίας τινὰς παρὰ τὴν Βαγδάττην καὶ συμπλακείς μετὰ δεκαπέντε στρατηγῶν Περσῶν πλη-

σιον τοῦ λόφου τῶν Γεράνων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βαγδάτης κατενίκησεν αὐτούς· ἡ μάχη διήρκεσε τρία ἡμερονύκτια.

Ὁ ἕτερος σερρασκέρης ὁ υἱὸς τοῦ Κιγχαλιζαδὲ διηυθύνθη πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῆς Βαγδάτης καὶ στρατοπεδεύσας ἐπετέθη συνεχῶς κατὰ τῶν Περσῶν στρατηγῶν οὓς πολ-
λὰκις ἐνίκησε· μετὰ ταῦτα δὲ προέτεινε τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ νὰ διαπραγματευθῇ τὴν εἰρήνην καὶ νὰ διευκολύνῃ τὴν συγκοινωνίαν χάριν τῶν εἰς Μέκκαν μεταβαίνόντων Περσῶν προσκυνητῶν, ἀλλ' αἱ προτάσεις του δὲν εἰσηκούσθησαν.

Ταυτοχρόνως ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς, ἀγκηπτὸς τοῦ Σουλτᾶ-
νου Μουράτ, διωρίσθη διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου πρὸς ἀντι-
κατάστασιν τοῦ καταχραστοῦ καὶ δωρολήπτου Χαζναδάρ
Χασσάν πασσᾶ· ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς εἰς Κκίρον ἀνίχνευσε καὶ
κατέλαβε τοὺς θησαυροὺς τοῦ προκτόχου του, κεκρυμμέ-
νους ὄντας καὶ συγχειμένους ἐκ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λί-
θων· ἀπὸ τριακοσίων δὲ χιλιάδων δουκᾶτων ἐξ ὧν συνέ-
κειτο τὸ εἰσόδημα τῆς Αἰγύπτου ἀνήγαγεν αὐτὸ εἰς ἐξα-
κοσίας χιλιάδας ἀνακλήψας τὰς γενομένας καταχρήσεις·
διαταχθεὶς δὲ νὰ μεταβῇ εἰς Συρίαν, πρὸς τιμωρίαν τῶν
Δρούσων ταραχοποιῶν, ἐνεπιστεύθη τὴν διοίκησιν τῆς Αἰ-
γύπτου εἰς τὸν δευτερόκληρον Σινᾶν καὶ ἀφίκετο εἰς Λίβανον
ὅπου πολεμήσας κατὰ τῶν ἀνταρτῶν Δρούσων ἡγεμόνων
ὕπέταξε καὶ αὐτοὺς καὶ λαβὼν καὶ ἐκεῖθεν πλείστους θη-
σαυροὺς κατέπλευσε διὰ Βηρυτοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν
καὶ ὑπέβαλεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σουλτᾶνου τὰ διάφορα
πράγματα· τὸ ἀξιολογώτατον δὲ πάντων ἦν χρυσότευκτος
θρόνος ἀξίζων τότε 100,000 δουκᾶτων καὶ διατηρούμε-
νος, ὡς λέγουσι, μέχρι σήμερον διότι ἐπ' αὐτοῦ ἀνέρχονται
οἱ Σουλτᾶνοι τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρή-
σεως των.

Πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ ὁ Σουλ-
τᾶνος ἔδωκεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἀδελφὴν του Ἀϊσέ Σουλ-
τᾶναν· ἡ δὲ τελετὴ γενομένη κατὰ μᾶλλον τοῦ 1586 ὑπῆρξε
μεγαλοπρεπεστάτη· σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ὁ Ἰβραὴμ

πασσῶς ἀπολαύων τοσούτης εὐνοίας ἔβχινεν ἐπὶ τῇ ἔχνη καὶ προσεπάθει νὰ μιμηθῇ καὶ τὰ πάντα τὸν φίλον τοῦ Σουλτάνου Σουλεῖμάν καὶ μέγαν Βεζύρην Ἰβραῖμ πασσᾶν εἰς τοῦ ὁποίου μέλιστα τὸ μέγαρον ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Ἰπποδρομίου κατῴκει καὶ αὐτός.

Καίτοι εἰρήνης οὔσης μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Πολωνίας δὲν ἔπαυον ὁμως καὶ αἱ μεταξὺ τῶν δυνάμεων τούτων καὶ τῶν ὀθωμανῶν διοικητῶν ἐχθροπραξίαι ἐνεκὰ διαφόρων αἰτιῶν ἐκατέρωθεν παρεχομένων· ἀφορμὴν ἰδίως παρέσχευ ὁ χρεῦσας θρόνος τῆς Πολωνίας ὃν διεξεδίκουν πλείστοι ὅσοι καὶ ἰδίᾳ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Τρηνσυλβανίας· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ὑπεστήριξεν ὡς τοιοῦτον τὸν Σιγισμόνδον ἡγεμονόπαιδα τῆς Σουηδίας.

Τῷ 1588 κατὰ μέτρον ὁ σερασκέρης Φεργάτ πασσᾶς διὰ τοῦ τελευταίου πολεμικοῦ του κατορθώματος, τῆς ὑποταγῆς δηλονότι τῆς λαμπρᾶς χώρας τοῦ Καραβᾶγ, ἠνάγκασε τὸν Σάχην τῆς Περσίας ἐν αἰτήσῃ ἐπιμόνως τὴν εἰρήνην διὰ τῆς ἀποστολῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ ἰδίου του υἱοῦ Χαμζὰ Μιρζᾶ, συνοδευμένου ὑπὸ τεσσάρων στρατηγῶν καὶ χιλίων περίπου θερχπόντων. Ὁ Πέρσης ἡγεμονόπαις ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ μέγριον τοῦ 1590 ἔτυχε τῆς εἰρήνης λίαν ἐπωφελοῦς τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, διότι δι' αὐτῆς ἀνεγνωρίζοντο ὡς ἐπάρχαι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἡ Γεωργία, τὸ Λοριστάν, τὸ Σιρβάν, ἡ Ταυρίς καὶ μέρος τοῦ Ἀλδεμπαϊτζάν.

Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος ἀπησχολεῖτο εἰς ἀνακαίνισιν τοῦ στόλου καὶ ἐπισκευὴν τῶν ἀνακτόρων οἰκοδομήσας καὶ τὸ περίπτερον *Γιαλὶ Κιόσκ*, παρὰ τὸ Σεράϊ βουρνοῦ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεσίχ πασσᾶς παυθεὶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σιαβούς πασσᾶ καὶ οὗτος μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Σινάν πασσᾶ, ὅστις ὠκοδόμησεν ὡσαύτως παρὰ τὸν Βόσπορον μεγαλοπρεπέστατον περίπτερον δεξιόμενος ἐν αὐτῷ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὴν διέξο-

σιν τοῦ ὁποίου ἡ ὁδὸς ἐστρώθη διὰ πολυτίμων ταπήτων.

Οἱ τραπέζιται Ἰουδαῖοι ὑποστηριχθέντες ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴρ Νισῆ, εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Β', προώδευσεν παρὰ τῇ ἀνωτάτῃ κοινωνίᾳ καὶ μυρίους τρόπους ἐφεύρισκον πρὸς κερδοσκοπίαν. Οὕτως εἰς ἐξ αὐτῶν, ἔφορος τοῦ νομισματοκοπείου, πείσας τὸν Βεηλέρβεην τῆς Ρούμελης νὰ πληρώσῃ τοὺς Γιανιτσάρους εἰς νόμισμα νοθευμένον ἐξήγειρε τὴν ἀγχανέκτησιν αὐτῶν ἥτις μόλις κατεστάλη, ἀποθανόντος τοῦ Βεηλέρβεη καὶ τοῦ Τεφτερδάρ καὶ πληρωθέντων τῶν μισθῶν εἰς γνήσιον νόμισμα.

Ταρχαὶ ὡσαύτως ἐξεργάγησεν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἐν Ταυρίδι, Καίρφ, Πέστη καὶ Βούδρ, διότι τὰ φρουροῦντα ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις στρατεύματα ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν διοικητῶν, ἀλλὰ κατεστάλησαν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ὡσαύτως διάφορα μονομερῆ κινήματα τῶν Γιανιτσάρων προὐκάλεσεν τὴν ἀλλαγὴν τριῶν μεγάλων βεζυρῶν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους τοῦ 1592. Τὸν Σινὰν πασσᾶν διεδέξατο ὁ Φερχάτ πασσᾶς καὶ τοῦτον πάλιν ὁ Σιαβούς πασσᾶς διὰ τρίτην φορὰν λαμβάνων τὸ ὕπατον ἀξίωμα.

Διακρύνοντος τοῦ 1592 ἡ πανώλης ἐνέσκηψεν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ μεγάλην ἐπήνεγκε θραῦσιν, ἀλλ' ἀραιωθέντων τῶν κατοίκων διὰ τῆς ἀποστολῆς τοῦ στρατοῦ εἰς Οὐγγαρίαν καὶ διὰ τῆς ἀναχωρήσεως πλείστων ιδιωτῶν εἰς τὰ περὶ ἡ νόσος περιῆλθεν εἰς ὕψιν· συνάμα καὶ ἀλλεπάλληλοι πυρκαϊαὶ κατέστρεψαν πολλὰς συνοικίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Μετὰ ταῦτα ἐμελετήθη σπουδαῖον ἔργον ἡ κατασκευὴ διώρυγος ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας μέχρι τῆς Μαρῆς θαλάσσης· τριᾶκοντα χιλιάδες ἐργατῶν ἐπέμφθησαν μάλιστα ἐπιτοπίως καὶ ἤρξατο ἡ ἐξομάλισις τοῦ ἐδάφους, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἀπεδοκίμασε τὸ ἔργον εἰπὼν ὅτι προτιμότερα ἦν ἡ ναυπήγησις καὶ ἄλλων πλοίων ἢ ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος· ἡ δὲ ξυλεῖα ἠδύνατο μετακομισθῆναι ὡς καὶ πρότερον, διότι χάριν εὐχερεστερας μεταφο-

ρᾶς τῆς διὰ τὸν στόλον ξυλείας εἶχε προταθῇ ἡ κατασκευὴ τῆς διώρυγος.

Τῷ 1593 καίτοι ὑπαρχούσης εἰρήνης, ὁ διοικητὴς τῆς Βοσνίας Χασσάν πασσᾶς ἐπολιόρκησε τὸ φρούριον Σισσέκ ἐν Κροατίᾳ καὶ ἐκυρίευσεν αὐτό· ἀλλ' ἀποτυχὼν ἐν τινι κατόπιν μάχῃ ἐπνίγη ἐνῷ διήρχετο τὸν ποταμὸν καὶ τοῦτο παρώξυνε τὸν Σουλτάνον τοσοῦτον ὥστε ἀντικαταστήσας καὶ πάλιν τὸν μέγαν Βεζύρην Σιαβούς πασσᾶν διὰ τοῦ Σινὰν πασσᾶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας. Ὁ μέγας Βεζύρης ἐστρατεύσας ἐκυρίευσεν πολλὰ παραδουλόβεια φρούρια, ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου οἱ ἡγεμόνες τῆς Τρανσυλβανίας, Μολδαβίας καὶ Βλαχίας συνεννοούμενοι μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἤρξαντο παρενοχλοῦντες τοὺς ὀθωμανοὺς.

Τότε κατὰ νοέμβριον τοῦ 1594 ἡ ἱερὰ σημαία τοῦ Προφήτου (Σαντζάκ σερίφ) ἣτις ἐφυλάττετο ἐν Δαμασκῷ μετεκομίσθη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐκείθεν ἐστάλη εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν Οὐγγαρίᾳ πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ θάρρους καὶ τῆς γενναιότητος τῶν στρατιωτῶν.

Ἐνῷ δὲ ἐξηκολούθει ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ πόλεμος, ὁ Σουλτάνος Μουράτ νοσήσας κατελήφθη ὑπὸ μεγίστης μελαγχολίας καὶ ὑπὸ προαισθήσεων περὶ τῆς προσεχοῦς αὐτοῦ τελευτῆς· Ἡμέραν δέ τινα, τὴν 16 ἰανουαρίου 1595, ἐνῷ διασκεδάζων ἐθεῖατο ἀπὸ τοῦ περιπτέρου τοῦ Σινὰν πασσᾶ τὰ εἰσερχόμενα καὶ ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ λιμένος πλοῖα, δύο τοιαῦτα Αἰγυπτιακὰ εἰσελθόντα ἐκκονοβοδύνησεν κατὰ τὸ ἔθιμον ὃ δὲ κρότος τῶν τηλεβόλων ἔθραυσε δύο ἢ τρεῖς θυρίδας τῶν τοῦ δωματίου ἐν ᾧ εἵρίσκετο ὁ Σουλτάνος· οὗτος δὲ ἐκλαβὼν τοῦτο ὡς κακὸν οἰωνὸν καὶ μελαγχολήσας ἔτι μᾶλλον ἐτελεύτησε τῇ ἐπιούσῃ 17 ἰανουαρίου ἡσυχῶς καὶ δακρύων μόνον ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ὑπῆρξε λίαν φιλόνηθρωπος κατὰ

τὴν διέκλειαν τῆς βασιλείας του· ἤρκειτο μόνον νὰ παύῃ τοὺς ὑπουργοὺς χωρὶς νὰ τοὺς καταδικάζῃ εἰς θάνατον. Ἦν φίλος τῶν πεπαιδευμένων καὶ ποιητῶν καὶ αὐτὸς οὗτος συνέθηκε ποίημα ὀνομαζόμενον Μουραδιέ.

᾽Ωκοδόμησε πλείστα τεμένη ἐν διαφόροις πόλεσι καὶ πρὸ πάντων ἐν Μαγνησίᾳ· ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου δὲ τούτου ἡ εὐρυτάτη ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία διηρεῖτο εἰς τεσσαράκοντα νομαρχίας, ὧν ὀκτὼ ἐν Εὐρώπῃ, τέσσαρες ἐν Ἀφρικῇ καὶ εἴκοσιν ὀκτὼ ἐν Ἀσίᾳ.

Ἐγένετο πατὴρ ἑκατὸν δύο τέκνων ἐκ διαφόρων συζύγων· ἐξ αὐτῶν ἐπέζησαν κατὰ τὴν τελευταίαν του εἴκοσιν ἄρρενα καὶ εἴκοσιν ἐπτὰ θήλεα· ἐκ τῶν ἄρρένων πρωτότοκος ἦν ὁ πρίγκιψ Μωάμεθ διοικητὴς τῆς Μαγνησίας ὅστις καὶ διεδέξατο τὸν θρόνον.

13^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1003—1012 ἢ 1595—1603 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Χαρακτὴρ αὐτοῦ.—Μιχαὴλ ὁ ἄνδρεὺς — Πόλεμος κατὰ τῆς Βλαχίας. — Πόλεμος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Ἀλωσις τοῦ Ἑρλάου.—Μάχη ἐν Κερεσιτζές.—Ἀπελευθερώσεις τῆς πόλεως Κανίσκα — Πολιτικὴ τῶν Γάλλων. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Γ'.

Ὁ θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ' ἐτηρήθη μυστικός, ἡγνόουν δ' αὐτὸν καὶ αὐτοὶ οἱ ὑπουργοί, ἐκτὸς τῆς συζύγου του καὶ μητρὸς τοῦ διαδόχου ὅστις διατελὼν διοικητὴς ἐν Μαγνησίᾳ καὶ λαβὼν παρ' αὐτῆς τὴν εἰδῆσιν ἔ-

φθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ 18 ἰανουαρίου 1595 καὶ ἀμέσως τὰ τηλεβόλα ἀφ' ἐνός καὶ ὁ κήρυξ ἀφ' ἐτέρου ἀνήγγειλαν τοῖς πᾶσι τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ διαδόχου του. Οἱ μεγιστᾶνες προσελθόντες προσηγόρευσαν τῷ νέῳ Σουλτάνῳ καὶ μετὰ τοῦτο ἐγένετο μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς ἡ κηδεία τοῦ Σουλτάνου Μουράτ Γ', ταφέντος παρὰ τὸν πατέρα του Σουλτάν Σελίμ τὸν Β' ἐν τῷ τεμένει τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ἀπέθανον ἀλληλοδιαδόχως οἱ δέκα ἐννέα ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου κηδευθέντες μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ ταφέντες κύκλῳ τοῦ πατρικοῦ τάφου, αἱ δὲ ἀδελφαὶ αὐτοῦ καὶ ἄψοσαι αἱ ὑπηρέτρικαι αὐτῶν ἀπεσταλίσαν εἰς τὰ παλαιὰ ἀνάκτορα.

Ταυτοχρόνως ἐπληρώθη τὸ σῆμα δῶρον τῷ στρατῷ· ὁκτὼ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του ὁ νέος Σουλτάνος ἐν πομπῇ ἐτέλεσε τὴν προσευχὴν τῆς Πιρσκαυῆς καὶ συνέχεια ἀνήγγειλε δι' ἀπεσταλμένων τὴν ἀνάρρησίν του εἰς τοὺς ξένους βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας.

Γενομένων τῶν συνήθων μεταθέσεων μεταξὺ τῶν μεγιστάνων, ἐπαύθη καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Σινὰν πασσᾶς ἀπομακρυνθεὶς μάλιστα τῆς πρωτευούσης καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Φερχάτ πασσᾶ.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἦν ἀγαθὸς τὸν χαρακτῆρα, φιλόνητος καὶ φίλος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων ὑποστηρίξας ἀκταπαύστως καὶ ἐνθαρρύνας τοὺς ποιητὰς καὶ νομομαθεῖς τῆς ἐποχῆς του· δικαιοτάτος εἰς ἄκρον καὶ τηρητὴς τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων, ἦν μὲν ἀπόλυτος ἄρχων κατ' ὄνομα μόνον, ἐνεπιστεύετο δὲ τὴν διοίκησιν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς του διατάττων αὐτοῖς τὴν ἀγαθὴν καὶ δικαίαν διεύθυνσιν τῶν τοῦ κράτους· πολλοὶ ὅμως ἐξ αὐτῶν ἐφάνησαν ἀνάξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης καὶ παρέσχον ἐνοχλήσεις τῷ αὐτοκράτορι των.

Τινὲς τῶν σπείδων μετὰ τινος ἡμέρας προτρεπόμενοι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Φερχάτ πασσᾶ ἀπή-

τησαν έντονώτερον τήν πληρωμήν τῆς τριμήνου μισθοδοσίας των ἀλλὰ διελύθησαν ὑπὸ τῶν Γικνιτσάρων· οἱ δὲ Βεζύραι Κιγαλιζαδῆς καὶ Σιαβούς ἐξωρίσθησαν.

Αὐτοκρατορικοῦ συμβουλίου γενομένου ἐάν ἔπρεπε νὰ προβῶσιν εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Βλαχίας· ἢ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, διότι αἱ χώραι αὗται διετέλουν ἐν ἀντιστάσει, ἀπόφασις ἐγένετο νὰ προσβληθῇ πρῶτον ἡ Βλαχία, ἥς ἡγεμὼν ἦτο Μιχαήλ ὁ ἀνδρεῖος.

Τῇ 27 ἀπριλίου 1595 ἐξεστράτευσεν ὁ μέγας Βεζύρης Φερχάτ πασσᾶς καὶ νικήσας τὰ στρατεύματα τοῦ Μιχαήλ ἐκήρυξε τὴν Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν ἐπαρχίας καθαρὰς τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους διορίσας διοικητὰς αὐτῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν τῶν ἐχθρῶν του ἀνεκλήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου καὶ ἀπέθανε. Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη καὶ πάλιν ὁ Σινάν πασσᾶς ἀναλαβὼν τὴν κατὰ τῆς Βλαχίας νέαν ἐκστρατείαν, διότι ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἡγεμὼν Μιχαήλ εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἀρχήν. Γεφυρωθέντος τοῦ Δουνάβεως τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα διῆλθον εἰς Βλαχίαν καὶ εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων μιλίων ἀπὸ τοῦ Βουκουρεστίου συνεπλάκησαν μετὰ τῶν Βλαχικῶν· ἡ μάχη διήρκεσε μέχρῃς ἐσπέρας, ἐπιτυχόντων ἐν μέρει τῶν ὀθωμανῶν οἵτινες ὅμως ἐνεκα τοῦ βελτιώδους τοῦ τόπου ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρήσωσιν· ἐν τῷ μεταξύ ἔφυγεν ὁ ἡγεμὼν Μιχαήλ εἰς Τρανσυλβανίαν ὃ δὲ Σινάν πασσᾶς κατέλαβε τὸ Βουκουρέστιον καὶ τὸ Γέργκοβιτζ καὶ ὠχύρωσεν αὐτά· ἀλλ' ὁ Μιχαήλ ἐπανελθὼν μετὰ τινὰς ἐβδομάδας, κατ' αὐγουστον τοῦ 1595, καὶ καταλαβὼν αἶφνης τοὺς ὀθωμανοὺς ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἀποχωρήσωσι πέραν τοῦ Δουνάβεως, καὶ οὕτω κατώρθωσε τὴν ἄλωσιν ὅλων τῶν βλαχικῶν φρουρίων. Ταυτοχρόνως ὁ οὐγγρικός στρατὸς ἐπετύγχανε τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Στριγονίου, τοῦ Βίσεγραδ καὶ ἄλλων πόλεων.

Ὁ Σινάν πασσᾶς ἐπανακλήμφας εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ νοέμβριον τοῦ 1595 ἐπαύθη τοῦ ἀξιώματος ἐξορισθεῖς· μέγας δὲ Βεζύρης διωρίσθη ὁ Λαλὰ Μουσταφᾶς αὐ-

λάβρης ὅστις τσαούσης ὦν ἀπλοῦς ἦτοι λοχίας ἀνεδείχθη ἐντὸς δώδεκα ἐτῶν μέγας Βεζύρης, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν διορισμὸν τοῦ ἐτελεύτησεν αἰφνης, διχόδοχος δὲ αὐτοῦ διωρίσθη καὶ πάλιν ὁ Σινὰν πασσᾶς διὰ πέμπτην ἡδὴ φορὰν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀποτυχίαι τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἐξηκολούθουν ἐν Βλαχίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐτελεύτησε τὸν βίον ὁ Σινὰν πασσᾶς καταλιπὼν ἀμύθητα πλούτη καὶ διχόδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ δεῦτερος Βεζύρης καὶ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ Ἰβραὴμ πασσᾶς.

Διαρκούντος τοῦ χειμῶνος τοῦ 1595 ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ εἰς τὸν θρόνον καὶ ταυτοχρόνως ἐφρόντισε περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ κράτους καὶ ἐρευνήσας τὰ χρέη τῶν ἀνακτόρων ἐπλήρωσεν αὐτὰ ἐκ τοῦ ἰδιαίτερου τοῦ ταμείου· ἐξέδωκε συνάμα αὐστηρὸν διάταγμα περὶ τῆς τηρήσεως τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων κατὰ τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κατηδαφίσθησαν ἅπαντα τὰ καπηλεῖα.

Ὁ Μιχαὴλ καίτοι ἀράμενος νίκας καὶ λαβῶν καὶ τὸ στέμμα τῆς Μολδαβίας κατελήφθη ὑπὸ φιλοδοξίας καὶ προέτεινε τῇ Πύλῃ ὑποταγὴν καὶ συμμαχίαν ἐὰν ἤθελε τῷ βοηθήσῃ ἐν ἀναγορευτῇ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας καὶ Οὐγγαρίας· ἡ ἀπάντησις τῆς Πύλης ὑπῆρξε μᾶλλον εὐνοϊκὴ ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐκραγέντος ἐμφυλίου πολέμου ἐν Βλαχίᾳ ἐδολοφονήθη ὁ ἡγεμὼν Μιχαὴλ καὶ οὕτως ἠσύχυσαν σχετικῶς τὰ πράγματα τῆς Βλαχίας.

Κατὰ ἰούνιον ἐξεστράτευσεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος κατὰ τῆς Οὐγγαρίας ἄγων πολυάριθμον στρατὸν καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὴμ πασσᾶ, τοῦ Βελιέρδεη τῆς Ρούμελης, τοῦ γενναίου Χασσάν πασσᾶ υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη καὶ ἄλλων στρατηγῶν· γεφυρωθέντος δὲ τοῦ Δουβάβεως πρὸς διχάσιν ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἐστρατοπέ-

δευσε πλησίον τοῦ φρουρίου Ἐρλάου ὅπερ κατακτηθὲν ἄλ-
λοτε εἶχεν ἀνακτηθῆ ὑπὸ τῶν Οὐγγρων.

Τὸ φρούριον τοῦτο μετὰ βραχείαν πολιορκίαν παρεδόθη
κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1596, κατ' ὀκτώβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ
ἔτους ἐπρόφθασαν πλησίον τῆς πόλεως Κεριστζέ τὰ βραδύ-
νοντα στρατεύματα τῆς Αὐστρίας καὶ Πολωνίας καὶ συνε-
κρότησαν τρεῖς ἀλλεπαλλήλους μάχας μετὰ τῶν ὀθωμα-
νῶν· καὶ ἐκέρδισαν μὲν τὰς δύο πρώτας ἀλλ' ἐν τῇ τρίτῃ
ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος καὶ ὑπὲρ τοὺς 50,000 ἐξ αὐτῶν
ἐπνίγησαν ἐν τοῖς βάλτοις ἢ ἔπεσαν μαχόμενοι. Εἰς τὴν
νίκην ταύτην συνετέλεσε μεγάλως ὁ Χότζας καὶ ἱστοριο-
γράφος Σααδεδδὴν καταπείσας τὸν Σουλτάνον νὰ λάβῃ τὴν
ἱερὰν σημαίαν καὶ νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ μάχῃ, ἐνῶ ἄλλοι
βεζύραι προέτρεπον αὐτὸν νὰ ἀναχωρήσῃ· ἐπίσης συνετέ-
λεσε καὶ ὁ Κιγαλιζαδὲς ὁρμήσας αἰφνης μετὰ τοῦ ἱππικοῦ
καὶ παραλύσας τὰς δυνάμεις τῶν ἐχθρῶν. Πρὸς ἀμοιβὴν
τοῦ ὁ Κιγαλιζαδὲς ἢ Σινάν πασσαῖς διωρίσθη μέγας Βεζύ-
ρης, ἀλλὰ μόλις ἓνα μῆνα διετέλεσεν ἐν τῷ ἀξιωματί τούτῳ
διότι προσηνέχθη αὐθαίρετως καὶ ἀσυνέτως. Μεταξὺ ἄλ-
λων προέγραψε καὶ κατεδίκασεν ἐρήμην εἰς θάνατον πάντας
ὅσοι ἔλειπον διὰ διαφόρους αἰτίας ἐκ τοῦ στρατοῦ· καὶ ὁ
μὲν σκοπὸς αὐτοῦ ἦν κατ' ἀρχὴν ὠφέλιμος, διότι ἐνόμιζεν
ὅτι θὰ συνεκράτει τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν, ἀλλ' ἔπρε-
πε τοῦτο νὰ γείνῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ μετ' ὀλιγωτέρας
συγκαταδόξεως διότι ἅπαντες οἱ λειποτάκται ὑπὸ τὸν
τίτλον φιραλί (φυγάδες) κατέφυγον εἰς Μικράν Ἀσίαν καὶ
ἐκεῖ διωργάνωσαν κατόπιν ἀντίστασιν ὡς θέλομεν ἰδεῖ.

Νικηφόρος οὕτως ὁ Σουλτάνος ἀνέλαβε τὴν εἰς Κωνσταν-
τινούπολιν ἄγουσαν, λαβὼν δὲ πλησίον τῆς Ἀδριανουπό-
λεως γράμματα τῆς μητρὸς τοῦ συγχαρητήρια καὶ ἀποδο-
κιμαστικὰ διὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Κιγαλιζαδὲ ἔπαυσεν αὐ-
τὸν διορίσας καὶ πάλιν τὸν Ἰβράῒμ πασσαῖν ὡς μέγαν Βε-
ζύρην. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγένετο δε-
κτὸς μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς ὑπὸ πάντων τῶν μεγα-

στάνων, τῶν ξένων πρεσβευτῶν, τῶν διαφόρων συντεχνιῶν καὶ ἄλλων· ἐπὶ ἐπτά δὲ ἡμέρας διήρκεσαν αἱ φωταψαῖαι καὶ αἱ δημόσιαι ἐορταί.

Δισρκούντων τῶν ἐτῶν 1597, 1598, 1599 καὶ 1600 αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθουν ἐν Οὐγγαρίᾳ· ἡ δὲ τύχη τῶν ὅπλων ἦν ἀμφίβολος· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Ἰβραήμ πασσᾶς ἐπαύθη καὶ μετ' αὐτὸν ἐχρημάτισαν μεγάλοι Βεζύρραι ὁ Χασσάν καὶ Τζεράχ πασσᾶς· ἀλλὰ πρυθέντων καὶ τούτων διωρίσθη αὐτῆς ὁ Ἰβραήμ πασσᾶς ὅστις ἐπέτυχε μυχας σπουδαίας ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐκπολιορκήσας πολλὰ φρούρια καὶ ἀνακτῆσας τὴν Κανίσκην ἣτις ἀπηλλύγη νικηθέντων τῶν πολιορκούντων αὐτὴν γερμανῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος διῆγε τὸν βίον ἡσύχως δεχόμενος καὶ ἀπαντῶν εἰς πρεσβείας τῶν εἰρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ ἀνανεόνων τὰς μετ' αὐτῶν συμβάσεις· ἰδίᾳ δὲ ἐπιρροὴν μεγίστην ἐξήσκει ἐπὶ τῆς Πύλης ἢ Γαλλία ἣτις βασιλέα ἔχουσα τὸν Ἑρρίκον τὸν Δ' προσεπάθει ὀλονέν νά συτρίγῃ τοὺς μετὰ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας δεσμοὺς προτείνουσα μάλιστα συμμαχίαν διὰ θαλάσσης κατὰ τῶν ἄγγλων καὶ Ἀφρικανῶν πειρατῶν.

Ἡ βασιλομήτωρ (Βαλιδὲ Σουλτάνη) ἐξήσκει ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ διέθετε κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἀξιώματα. Ἐχουσα βενετικὴν καταγωγὴν ἦν γυνὴ πνευματώδης καὶ ἀσιανῆς πολιτικῆς πείρας κάτοχος. Αὕτη ἀνέφξε τὴν νέαν τῶν τειχῶν πύλην Μεθλεανὲ-καπουσοῦ καὶ ὠκοδόμησε τὸν ἐκτὸς τῶν τειχῶν τεκνὲν τῶν μεθλεβιδῶν δερβισῶν μετ' ἀκαδημίας, τεμένους καὶ πτωχοκομείου.

Τῇ 2 ὁκτωβρίου τοῦ 1599 ἀπέθανεν ὑπέργηρος ὁ σοφὸς ἱστοριογράφος Σααδεδδίν· πρὸ αὐτοῦ δὲ καὶ μετ' αὐτὸν ἀπέθανον καὶ πλείστοι ἄλλοι σοφοὶ ποιηταὶ καὶ νομομαθεῖς ἐξ ὧν καὶ ὁ Βακκὶ ὁ μέγιστος λυρικός ποιητὴς τῶν ὀθωμανῶν.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1601 νοσήσας ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ πο-

λεμῶν ἀκόμῃ τότε μέγας Βεζύρης ἀπέθανε πρὶν ἢ συνολογηθῇ ἡ εἰρήνη περὶ τῆς ὁποίας διεπραγματεύετο· διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Χασάν πασσᾶς, ὁ Ὀπωροπώλης ἐπικαλούμενος, ὅστις ἀμέσως ἐκστρατεύσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς συνέχισιν τοῦ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας πολέμου διετέλεσε πολεμῶν ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ πολλὰς κατήγαγε νίκας· ἐπανελθὼν δὲ τῷ 1602 εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀντημερίθη λαβὼν ὡς σύζυγον τὴν χήραν τοῦ Ἰβραὶμ πασσᾶ καὶ ἀδελφὴν τοῦ Σουλτάνου Ἀἰσέ Σουλτάναν.

Τῷ 1600 ἤρξαντο ἐν Ἀσίᾳ καὶ αἱ ταραχαὶ τῶν καταδιωχθέντων φυγᾶδων ἐπὶ τῆς βεζυρίας τοῦ Κιγαλιζαδὲ ἢ Σινάν πασσᾶ, ὡς εἴπομεν. Ἀρχηγὸς αὐτῶν ὁ Καραγιαζιτζὶ (μέγας γραφεὺς) ἀντέστη ἐπὶ μακρὸν ἀλλὰ τῷ 1602 κατετροπώθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Σοκόλη Χασάν πασσᾶ καὶ τραπεῖς εἰς φυγὴν κατέφυγεν εἰς τὰ ὄρη τοῦ Γζανίκ ὕπου καὶ ἀπέθανεν· ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ντελῆ Χουσεῖν (τρελλὸς) τὸν διεδέχθη ὡς ἀρχηγὸς τῶν ταραξιῶν.

Ἐνῷ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν Ἀσίᾳ ὁ μὲν ὀθωμανικὸς στόλος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Κιγαλιζαδὲ ἐπόρθει τὰ παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ ἐνέκα τὸν Ἰσπανικὸν καὶ Φλωρεντινὸν στόλον, ὅστις ἀπεπειρήθη νὰ κατακτῇ τὰ παράλια τῆς Ἀλγερίας καὶ Τύνιδος, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Χασάν πασσᾶς ἐπολέμει ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ πολιορκήσας ἀνέκτισε τὸ Στουλ-θεῖσενμπούργ καὶ ἐξεδίωξε τοὺς αὐστριακοὺς πολιορκοῦντας τὴν Βουδαν.

Ἐπανελθὼν ὁ μέγας Βεζύρης εἰς Κωνσταντινούπολιν κατέστειλε δ' αὖ τῶν Γιανιτσάρων ταραχὰς τινὰς τῶν σπαήδων καὶ ἀπειχνῶν μετ' ὀλίγον ἀντικατεστᾶθη ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Αἰγύπτου Γιαβούζ Ἀλῆ πασσᾶ, ἀνδρὸς λίαν αὐστηροῦ, ὅστις μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς κατάρληψιν τοῦ ἀξιωματοῦ του πολλὰς ταραχὰς κατέστειλεν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ πολλοὺς καταχραστὰς διοικητὰς ἐτιμώρησεν. Ὁ δὲ Ντελῆ Χουσεῖν προσελθὼν αὐτῷ καὶ αἰτησάμενος συγγνώμην διωρίσθη διοικητὴς ἐν Βοσνίᾳ, ὅπου

καὶ μετέβη ἄγων καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῶν Οὐγγρων μετὰ τοῦ στρασκέρη Αἰλᾶ Μωάμεθ πασσᾶ.

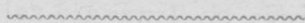
Ὁ Σάχης τῆς Περσίας παραβιάσας τῷ 1602 αἶφνης τὴν εἰρήνην καὶ καταλαβὼν τοὺς παρὰ τὰ μεθόρια ὀθωμανοὺς στρατηγούς ἀνετοίμους ἀνέκτιστε τὴν Ταυρίδα καὶ ἄλλα τινὰ φρούρια. Ἐνῷ δὲ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει μόλις μαθόντες τὰ γενόμενα καὶ παρασκευαζόμενοι πρὸς ἀποστολὴν ἐπικουριῶν ἐμελλον προσβαλεῖν τοὺς Πέρσας, ἐτελεύτησεν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ τῇ 22 δεκεμβρίου 1603 ὑπὸ πανώλους, καταλιπὼν τὸν θρόνον τῷ υἱῷ του Ἀχμέτ ἀνηλικῷ εἰσέτι.

14^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Α΄.

Βασιλεύσας 14 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας; 1012—1026 ἢ 1603—1617 μ. Χ)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Πόλεμος ἐν Ἀσίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ.—
 Συνθήκη ὑπογραφείσα ἐν Βιέννῃ μεταξὺ τῆς Ὑψ. Πύλης καὶ τῆς
 Αὐστρίας.—Εἰρήνη τοῦ Σιλβατορόν.—Συνθήκαι μετὰ τῶν Κάτω
 χωρῶν.—Χρῆσις τοῦ καπνοῦ.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Δεκατριετὴς τὴν ἡλικίαν ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ. Ἡ κηδεὶα τοῦ ἀποθανόντος Σουλτάνου ἐγένετο κατὰ τὰ νενομισμένα, ἐτάφη δὲ οὗτος παρὰ τῷ πατρικῷ τάφῳ πλησίον τῆς Ἀγίας Σοφίας. Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἀφίκετο τῇ 27 δεκεμβρίου 1603 εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ ἐπὶ τοῦ προκατόχου του διορισθεὶς μέγας Βεζύρης καὶ παρουσιασθεὶς τῷ νέῳ Σουλτάνῳ ἀνεγνωρίσθη καὶ ἔλαβε τὰ συγχρητη-

ρια τῶν ὑπουργῶν καὶ μεγιστάνων, τοῦ τέως τοποτηρητοῦ Κασσίμ πασσᾶ καὶ λοιπῶν.

Τῇ 4 ἰανουαρίου 1604 ὁ νέος Σουλτάνος περιεζώσθη κατὰ τὸ σύνθηρες τὴν σπάθην ἐν Ἐγιοῦπ καὶ διένειμε τὰ δῶρα τοῖς στρατιώταις ὡς καὶ ἄφθονα ἐλέη τοῖς πτωχοῖς.

Τῇ 25 ἰανουαρίου ὁ νέος Σουλτάνος ἐπορεύθη εἰς τὸ προσκύνημα τῆς Παρασκευῆς· τῇ δὲ αὐτῇ ἐσπέρα μὴ περικτηθεὶς μέχρι τότε περιετμήθη ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ἀδιαθετῆσας δὲ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως καὶ προσβληθεὶς ὑπὸ εὐλογίας ἐνόσησε σπουδαίως καὶ περιέστη ἐν κινδύνῳ ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐσώθη καὶ ἀνέρρωσεν.

Ἄμα τῷ ἔαρι τοῦ 1605 ὁ μὲν Κιγαλιζαδὲς ἡ Σινάν πασσᾶς διωρίσθη ἀρχιστράτηγος κατὰ τῶν Περσῶν τῶν ὀπιοίων ὁ Σάχης Ἀμπάς ἦν πολεμικώτατος καὶ στρατηγικώτατος ἀνὴρ· ὁ δὲ μέγας Βεζύρης καίτοι προτιμῶν νὰ μείνῃ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας.

Ὁ Κιγαλιζαδὲς περιωρίσθη εἰς τινὰς ἀψιμαχίας κατὰ τῶν Περσῶν καὶ διεχείμασεν ἐν Ἐρζερούμ· ὁ δὲ Σάχης πολιορκήσας τὸ φρούριον Βὴν ἀπέτυχε καταδιωχθεὶς πέραν τῶν μεθορίων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Γιαβούζ πασσᾶς διευθυνόμενος εἰς Οὐγγαρίαν ἀπέθικεν ὑπὸ νόσου ἐν Βελιγραδίῳ καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ τέως τοποτηρητοῦ Χαφίζ πασσᾶ, ἀλλ' οὗτος μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς Οὐγγαρίαν διέφυγε τὸν διορισμόν, καὶ μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀλὰ Μεχμέτ πασσᾶς, ὁχυρώσας ἀμέσως καὶ τροφοδοτήσας τὰ πλείστα τῶν φρουρίων, διότι χειμῶνος ἐπιστάντος δὲν ἠδύνατο νὰ προβῇ εἰς ἔργα πολεμικὰ.

Τῷ αὐτῷ ἔτει 1604 ὁ Σουλτάνος δεκαπενταετῆς ἤδη ἀπέκτησεν υἱὸν κληθέντα Ὁσμὴν καὶ τῇ 8 μαρτίου 1605 ἐξ ἄλλης συζύγου ἕτερον υἱόν, τὸν Μωάμεθ.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλὰ Μεχμέτ ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγίστης εὐμενείας ὑπὸ τοῦ

Σουλτάνου, ἀλλὰ διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐκ νέου λαβὼν καὶ τὴν ἄδειαν νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην, ἐὰν τῷ ἐγίνοντο τοιαῦται προτάσεις.

Πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν διαρκυῶντος τοῦ μετὰ τῆς Οὐγγαρίας καὶ Αὐστρίας πολέμου, πολλαὶ διαπραγματεύσεις περὶ εἰρήνης εἶχον γίνεσθαι ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὴν φορὰν ταύτην ὁ μέγας Βεζύρης Λαλὰ Μεχμέτ πασσᾶς χάριν ἀντιπερισπασμοῦ συνωμολόγησεν ἀνακωχὴν καὶ εἰρήνην μετὰ τοῦ νέου ἡγεμόνος τῆς Οὐγγαρίας Βοκσάκι καὶ ἀνεγνώρισεν αὐτὸν ὡς βασιλέα τῆς χώρας ταύτης· μετὰ ταῦτα διευθυνθεὶς κατὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων καὶ νικῆσας ἠθέλησε νὰ ὀδεύσῃ κατ' εὐθείαν πρὸς πολιορκίαν τῆς Βιέννης, ἀλλὰ μὴ ἔχων ἐπαρκεῖς ἀποσκευὰς καὶ ζωοτροφίας, προσέβαλε τὰ φρούρια Βισεργράδ, Στριγόιον καὶ ἄλλα καὶ τὰ ἀνέκτησε κυριεύσας αὐτά.

Τῷ 1605 νοεμβρίου 11 ὁ ἤδη φίλος καὶ σύμμαχος τῶν ὀθωμανῶν Βοκσάκι παρουσιάσθη τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ ἐν τῇ πεδιάδι τοῦ Ρακόση καὶ ἀσπασάμενος τὴν χεὶρά του ἔλαβε τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας, λιθοκόλλητον ξίφος καὶ ἄλλα δῶρα ὡς καὶ σημαίαν φέρουσιν τὸν τίτλον τοῦ ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡγεμόνος τῆς Τρανσυλβανίας ὑποτελοῦς τῷ Σουλτάνῳ.

Ἐν Περσίᾳ ὁ ἀρχιστράτηγος Κιγαλιζαδὲ δὲν κατῴρθωσε μεγάλα πράγματα καὶ ἐτελεύτησεν ἐπὶ τέλους τὸν βίον ἐν Διασβεκίρ τῇ 2 δεκεμβρίου 1605.

Αἱ κάτω Χῳραι, ἡ Ὁλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον, συνῆψαν ὡσαύτως ἐμπορικὰς συμβάσεις μετὰ τῆς Γ. Πύλης· οἱ δὲ Ὁλλανδοὶ ἔμποροι ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς συμβάσεως ταύτης εἰσήγαγον ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ τὴν χρῆσιν τοῦ τέως ἀγνώστου καπνοῦ, τὸν ὁποῖον ἀμέσως οἱ πάντες ὑπερηγάπησαν καὶ κατ' οὐδὲν ἴσχυσεν ἡ ὑπὸ τοῦ Σεῖχολάμη γενομένη ἀπαγόρευσις.

Ὁ Σουλτάνος βλέπων τὰς ἀτυχεῖς ἐν Ἀσίᾳ ἐκστρατείας ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ μέχρι Προύσης καὶ ἐκεῖθεν αὐτοπρο-

σώπως νὰ ἐκστρατεύσῃ πεισθεὶς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Νασσοῦχ πασσᾶ.

Καίτοι δὲ ἀποθανούσης τῆς βασιλομήτορος ὁ Σουλτάνος δὲν ἀνέμεινε· οὐδὲ τὴν πάροδον τῶν διὰ τὸ πένθος ἡμερῶν καὶ παρὰ τὰς συμβουλὰς καὶ παρακλήσεις τοῦ Σεῖχσλάμη καὶ ἄλλων ἐπορεύθη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς Προῦσαν· ἐπισκεψάμενος δ' ἐκεῖ τοὺς τάφους τῶν ἀρχαίων Σουλτάνων καὶ τὰ ἱαματικά λουτρὰ ἀπέστειλε τὸν Νασσοῦχ πασσᾶν καὶ Δαούτ πασσᾶν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἄλλων παραξιών, αὐτὸς δὲ ἐπ' ἀνέκκμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· μετακαλεσάμενος δὲ τὸν μέγαν Βεζύρην Λαλὰ Μεχμέτ πασσᾶν διέταξε καὶ αὐτὸν νὰ ἀπέλθῃ κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλ' οὗτος μόνις διαβάς εἰς Χρυσόπολιν ἀπέθανεν ὑπὸ ἀποπληξίας· μέγας δὲ Βεζύρης διωρίσθη ὁ Βοσταντζήμπασης Λεβίς πασσᾶς· ἀλλ' οὗτος προβάς εἰς μυριάς καταπιέσεις καθρέθη καὶ διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Μουράτ πασσᾶς διατρίβων τότε ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ διαπραγματευόμενος τὴν εἰρήνην. Οὗτος ἦν ἀνὴρ αὐστηρὸς τὰ ἦθη καὶ δικαιοτάτος, ἐπιτυχὼν τὴν συνομολόγησιν τῆς μετὰ τῆς Αὐστρίας συνθήκης, ἥτις, ὡς ἔγγραφον ἦν τὸ πρῶτον ἐν τῷ εἶδει τούτῳ, καθότι πρῶτην φορὰν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία ἀνεγνώρισε τὸ διεθνὲς λεγόμενον δίκαιον.

Ἡ εἰρήνη αὕτη, ὀνομασθεῖσα εἰρήνη τοῦ Σιλβανορόη, συνωμολογήθη τῇ 11 νοεμβρίου 1606 ἰσχύουσα ἐπὶ εἰκοσιν ἔτη καὶ περιέχουσα 17 ἄρθρα, ὧν τὰ σπουδαιότερά εἰσιν ἡ ἄρσις παντὸς φόρου ἀπὸ μέρους τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας ὑποχρεωθεισῶν νὰ πληρώσωσιν ἐφ' ἑξαξ 200,000 δουκάτων, ἡ ἀναγνώρισις τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν ἐκατέρωθεν, καὶ ἡ συμπερίληψις ἐν τῇ εἰρήνῃ οὐ μόνον τοῦ Ροδόλφου αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἀλλὰ καὶ τοῦ Βοκσάϊ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας καὶ ἡγεμόνος τῆς Τρανσυλβανίας, ὅστις ἐκ τῶν προτέρων εἶχε συνομολογήσει συνθήκην μετὰ τοῦ Ροδόλφου ἣν ἀνεγνώρισεν ἡ Ὑ. Πύλη.

Γενομένης οὕτω ἡσυχίας ἐν Εὐρώπῃ ὁ μέγας Βεζύρης Μου-

ράτ πασσᾶς καίτοι ἐννενηκοντούτης περίπου, ἀλλὰ διατηρῶν τὰς δυνάμεις του, ἐξεστράτευσε εἰς Ἀσίαν μέχρι Χαλεπίου καὶ Βαγδάτης καὶ ἀλληλοδιαδόχως κατενίκησε καὶ κατετρόπωσε τοὺς ταραξίας Τζανβουλᾶδ, Καλενδέρογλου, Μουσελὴν Ὑσαύση καὶ Ἰουσοῦφ πασσᾶν προσενεχθεὶς μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος· ἡ ἐκστρατεία αὕτη διήρκεσε μέχρι τοῦ 1608 ὅτε τῇ 18 δεκεμβρίου ἐπανῆλθεν ὁ μέγας Βεζύρης ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τυχὼν μεγίστων τιμῶν παρὰ τοῦ Σουλτάνου.

Τῷ 1609 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ἰπποδρομίου τοῦ φερωνύμου τῷ Σουλτάνῳ τεμένους (Σουλτάν Ἀχμέτ τζαμιά). Τῷ αὐτῷ ἔτει 1609 κατεσκευάσθη καὶ ἡ μεγάλη πηγὴ τοῦ Τοπχανέ διατηρουμένη μέχρι σήμερον.

Τῷ ἔτι τοῦ 1610 ὁ μέγας Βεζύρης Μουράτ πασσᾶς ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Περσίας καὶ πολιορκήσας ἀνεκτήσατο τὴν Ταυρίδα· τρεῖς ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἤτήσατο τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῇ βίᾳ τοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέκρουσε τὰς προτάσεις ἀπαιτῶν ὅσας χώρας εἶχε κυριεύσει ὁ Σάχης. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀποθανόντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὑπὸ βχθυτάτου γήρατος μέγας Βεζύρης ἀνεδείχθη ὁ ἄλβανὸς Νασσοῦχ πασσᾶς διοικητὴς τέως τοῦ Διαρβεκίρ ὅστις καὶ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατ' ἰούνιον τοῦ 1612 ἐτελέσθησαν μετὰ μεγίστης πομπῆς οἱ ἀρραβῶνες τῶν τριῶν θυγατέρων τοῦ Σουλτάνου Ἀγουσῶν τὸ τρίτον, ἑβδομον καὶ ὄγδοον ἔτος τῆς ἡλικίας των, μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Νασσοῦχ πασσᾶ, μετὰ τοῦ καπετάν πασσᾶ Μεχμέτ καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ πασσᾶ Κουλκιράν· ὑπανδρεύθησαν ὡσαύτως μία θεία τοῦ Σουλτάνου καὶ τρεῖς ἀδελφαί του μετ' ἄλλων μεγιστάνων. Μόνον ἡ μελλονύμφος τοῦ Νασσοῦχ πασσᾶ ἀσθενήσασα αἰφνιδίως ἀπέθανεν ἐνῶ εἰσέτι ἐτελοῦντο οἱ γάμοι.

Κατ' ὀκτώμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1612 ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν Πέρσης πρεσβευτὴς μετὰ προτάσεων εἰρήνης ἀλλ' οὐδὲν κατώρθωσε· παρέστη μόνον εἰς τὴν δημο-

τελῇ καὶ μεγαλοπρεπεστάτην ἔξοδον τοῦ Σουλτάνου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐξεπλάγη ἐπὶ τῷ πλούτῳ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη οὕτως εἰς Ἀδριανούπολιν χάριν κυνηγεσίου σταθμεύων καθ' ὁδὸν καὶ γυμναζόμενος εἰς τὸ ἀκόντιον. Ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπεδέξαντο αὐτὸν δημοτελέστατα ῥαλίνοντες ἄγγεῖα πλήρη ἀργυρῶν καὶ χρυτῶν νομισμάτων· διαχειμάσας δ' ἐν Ἀδριανουπόλει ἐπορεύθη κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1613 εἰς Καλλίπολιν καὶ ἐπεσκέψατο τὸν ἐν Βουλαιρ τάφον τοῦ προγόνου του Σουλεϊμάν υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Ὁρχάν καλύψας τὰ ὀστέα διὰ χρυσοῦ ὑφάσματος· μετὰ ταῦτα διέβη τὸν Ἑλλάσποντον εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ὑπὸ τὸν κρότον τῶν τηλεβόλων, καὶ τῇ 14 μαΐου ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Διχρκοῦντος τοῦ θέρους κατῴκησεν ἐν διαφόροις ἐπαύλεσι τοῦ Βοσπόρου. Ὑπὸνδρευσε ἐπτά θείας του μετὰ διαφόρων ἀξιωματικῶν, ἀπηγόρευσε αὐστηρῶς τοῖς μουσουλμάνοις τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, περιώρισε μετὰ τοῦ Νχσούχ πασσᾶ, μεγάλου Βεζύρου, τὴν ἐπιρροὴν τῶν διερμηνέων τῶν ξένων πρεσβευτῶν, οἵτινες εἶχον συνειθίσει μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅχι μόνον νὰ εἰσέρχονται ἄνευ ἀδείας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διδανίου ἀλλὰ καὶ νὰ κἀθηνται πλησίον τῶν Βεζυρῶν.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 1613 μετέβη ὁ Σουλτάνος καὶ αὖθις εἰς Ἀδριανούπολιν χάριν κυνηγεσίου, διότι τὴν πρώτην φοράν εἶχε τὰ μέγιστα εὐχαριστηθῆ φονεύσας 1200 ἐλάφους.

Ἐπανελθὼν δὲ καὶ εἰσελθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ μεγίστης πομπῆς συγκατένευσε μετὰ τινας ἡμέρας εἰς τὴν μετὰ τῶν Περσῶν εἰρήνην καθ' ἣν τὰ σύνορα τῶν δύο κρατῶν ἀνεγνωρίζοντο οἷα ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ τοῦ Β'· διὰ τῆς συνθήκης ταύτης οἱ Πέρσαι ἀνέκτησαν ἱκανὰς χώρας των.

Κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα 1611 μέχρι 1614 δὲν ἔχομεν νὰ σημειώσωμεν μέγιστα ναυτικὰ πολεμικὰ ἔργα· οἱ ὀθωμανικοὶ στόλοι συνεκρούοντο ἀκαταπαύστως μετὰ τῶν Μελι-

ταίων ἐν μικραῖς ἀψιμαχίαις καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν ὅτε μὲν ὑπὲρ τῶν Ὀθωμανῶν ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν Μελιταίων· ἀρχινύαρχοι δὲ ἦσαν ὁ Μεχμέτ πασσᾶς γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου καὶ μετ' αὐτόν, νικηθέντα παρὰ τὴν Χίον καὶ διὰ τοῦτο παυθέντα, ὁ Χαλὴλ πασσᾶς, ὅστις ἀνῶρθωσε τὴν δόξαν τῶν ὀθωμανικῶν ὀπλῶν ἀποβάς εἰς Μελίτην καὶ ἐκπορθήσας τὰ περιχώρα αὐτῆς, καθησυχάσας τὰ ἀφρικανικὰ παράλια καὶ καθυποτάξας τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ ὄρεινους Μανιάτας.

Σύμπαντος τοῦ στόλου εὕρισκομένου ἐν Μεσογείῳ, οἱ Κοζάκοι ἐπωφελήθησαν τοῦτο καὶ ἐπιδραμόντες κατέλαβον καὶ ἐλεηλάτησαν τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ παρχλίον καὶ εὐλίμενον πόλιν Σινώπην· τὸ γεγονός τοῦτο ἀποκρυβέν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Νασσοῦχ πασσᾶ καὶ κινητοποιηθέν τῷ Σουλτάνῳ ὑπὸ τοῦ Σεῖχσλάχη δυσηρέστησεν αὐτόν τοσοῦτον ὥστε ἤρξατο μεριμνῶν περὶ τῆς διαγωγῆς ἐν γένει τοῦ Νασσοῦχ πασσᾶ· πεσθεῖς δὲ μετ' ἀποδείξεων ὅτι ὁ Βεζύρης οὗτος ἦτο μέγας καταχραστὴς καὶ σκληρότατος ἀπέσυρεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ μετ' ὀλίγον τῇ 17 ὁκτωβρίου 1614 ὁ Νασσοῦχ πασσᾶς ἀπέθανεν, ἐδημεύθη δὲ ἡ περιουσία του συνισταμένη ἐξ ἐκτομμυρίου δουκάτων, ἐκτομμυρίου ταλλήρων καὶ πλείστων ἄλλων πολυτιμοτάτων ἀντικειμένων, μαργαριτῶν, λίθων, ταπήτων χρυσῶν, ὡς καὶ 1100 ἵππων, 8000 κμηλῶν, 6000 βοῶν καὶ 600,000 προβάτων.

Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ πασσᾶς ὅστις τῷ 1616, κατὰ μάχιον, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Περσίας, διότι ὁ Σάχης Ἀμπάς παρεβίασε τὴν εἰρήνην· τῆς ἐκστρατείας ταύτης μὴ ἐπιτυχούσης καθ' ὅλοκληρίαν ὁ μέγας Βεζύρης ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαλὴλ καπετάν πασσᾶ.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἐμερίμνησε κατ' ἀρχάς νὰ ἀπαλλάξῃ τὸ κράτος ἀπὸ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τῶν Κοζάκων, οἵτινες διὰ τε ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης παρέδλαπτον

τὰς ὁμήρους χώρας ἀναμιγνύμενοι καὶ εἰς τὰ πρᾶγματὰ τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, διότι ὑπεστηρίζοντο ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας.

Ὁ διοικητὴς τοῦ Ἑρλίκου Ἰσκανδέρ πασσᾶς ἐξεστράτευ-
σεν εἰς Μολδαβίαν καὶ ἀποκατέστησε τὴν ἡσυχίαν ἐγκα-
ταστήσας ἡγεμόνα τὸν Στέρανον Θόμζα. Μετὰ τινα δὲ
χρόνον ἐξεστράτευσε καὶ κατὰ τῆς Πολωνίας στρατοπεδεύσας
παρὰ τὸν Βορυσθένην ποταμόν. Ἐνῷ δὲ ἐπέκειτο γενικὴ
μάχη, κατίσχυσεν ἡ εἰρήνη ἥτις καὶ συνωμολογήθη τῇ 27
σεπτεμβρίου 1617 δι' αὐτῆς οἱ μὲν Πολωνοὶ ὑπεχρεώθη-
σαν νὰ μὴ ἐπιτρέπωσι τοῖς Κοζάκοις τὴν διέβασιν τοῦ πο-
ταμοῦ Βορυσθένους καὶ νὰ μὴ ἀναμιγνύωνται εἰς τὰ πρᾶγ-
ματὰ τῆς Μολδαβίας, Βλαχίας καὶ Τρανσυλβανίας, ἡ δὲ
Υ. Πύλη ὑπεσχέθη νὰ μὴ ἐπιτρέπη ταῖς Ταρτάροις νὰ δι-
ατράσσωσι τὴν Πολωνίαν.

Δύο μῆνας μετὰ ταῦτα τῇ 22 νοεμβρίου 1617 μετὰ
βρχυτᾶτην νόσον ἐτελεύτησεν ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ἐν ἡ-
λικίᾳ εἰκοσιν ὀκτὼ ἐτῶν. Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ἀναθῶς τὸν
θρόνον μερῶν δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐπιδειξῇ τὸν χαρακτῆρά
του, εἰμὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του. Τό-
τε δὲ ἐφάνη ἀγαθός, ἐνεργητικός, ἀνησυχῶν περὶ τῶν κα-
ταχρήσεων, προστατεύων τὴν δικαιοσύνην καὶ διανοούμε-
νος εὐγενῇ ἔργῳ, ἀλλ' ὁ θάνατος προώρως τὸν ἀφῆρπασε.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔργων καὶ διατάξεων τοῦ Σουλτά-
νου Ἀχμέτ κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς βασιλείας του ἔτη εἰσὶν
ὁ διορισμὸς ἀναγνώστων τοῦ Κορχνίου ἐν τοῖς ἀνκτόροις
ἀναγινωσκόντων αὐτὸ κατὰ πᾶσαν Παράσκειν καὶ ἡ συγ-
γραφὴ τῆς ὁμωνύμου του νομοθεσίας (Σουλτάν Ἀχμέτ
κανουνναμεσῆ) δημοσιευθείσης δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν
του, περιεχούσης διαφόρους νέους νόμους, καὶ διατα-
σούσης σαφῶς τὴν διαίρεσιν τοῦ Κράτους εἰς νομαρχίας
καὶ ἐπαρχίας, τὴν κατάρτισιν τοῦ στόλου, τοῦ στρατοῦ,
τῆς ἀστυνομίας καὶ τὴν διοίκησιν τῶν ἀνκτόρων.

Ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ κατέλιπεν ἓνα ἀδελφὸν τὸν Σουλ-

τάνον Μουσταφᾶν καὶ ἑπτὰ υἱοὺς τὸν Ὀσμάν, Μουράτ, Ἰβραήμ, Μεχμέτ, Σουλεῖμάν, Κασσίμ καὶ Βαγιαζίτ· ἐξ ὧν οἱ μὲν τρεῖς πρῶτοι ἐβασίλευσαν κατόπιν, ὡς θέλομεν ἶδει, οἱ δὲ ἄλλοι τέσσαρες ἀπέθανον ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

15^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Α΄.

Βασιλεύσας ἐν ἔτος.

(Ἔτος Ἐγείρας 1026—1027 ἢ 1617—1618 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἐξῆς:—Πρῶτακ πράξεις.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Πρώτην φοράν ὁ θρόνος τῶν Ὀσμανιδῶν μεταβαίνει εἰς πλῆγιον συγγενῇ ἢ εἰς ἀδελφόν κατὰ τὸ νομικὸν δίκαιον τῶν ὀθωμανῶν ὅπερ παρέλαβον ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ Τζεγ-γισχάν καὶ συμφώνως τῷ ὁποίῳ ὑπάρχοντος ἀδελφοῦ ὁ θρόνος δὲν μεταβαίνει εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀποβιώσαντος Σουλτάνου. Μέχρι δὲ τοῦδε τοιαύτη περίπτωσις δὲν εἶχε δοθῇ καθ' ὅσον οἱ ἀδελφοὶ τῶν κατὰ καιροὺς Σουλτάνων ἀπέθνησκον ἐν τῷ μεταξὺ καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ θρόνος μετέβαινεν ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν.

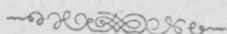
Ὁ ἡγεμονόπαις λοιπὸν Μουσταφᾶς, ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, ἐπιζήσας ἀνηγορεύθη Σουλτάνος. Οὗτος εἰκόσι πέντε περίπου ἔτων τὴν ἡλικίαν διετελέσε τὸν βίον ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατὰ τὸ δίκασμα τῆς βασιλείας τοῦ ἀδελφοῦ του. Εἶχε τὸ πρόσωπον ὠχρότατον καὶ στυγνόν, τὸν πῶγωνα μέλανα καὶ ἀραιότατον ὡς καὶ τὸν μύστακα· τοὺς ὀφθαλμοὺς μέλκνας, μεγάλους καὶ προέχοντας ἀλλ' ἄνευ ζωηρότητος· ἦν δὲ χαρακτῆρος λίαν μαλακοῦ καὶ ἑθεωρεῖτο ὡς ἅγιος ὑπὸ τῶν μεγάλων σεχῶν.

Περιζωσθεὶς τὸ ξίφος μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς καὶ προς-

κυνήσας τοὺς τάφους τῶν προγόνων του διένειμε τὸ σύνθηες δῶρον τῷ στρατῷ ὅπερ ἀνῆλθεν εἰς 3,000,000 δουκάτων καὶ ἤρξατο βασιλεύων ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τῆς μητρὸς του, τοῦ ἀρχιευνούχου καὶ τοῦ Σεῦχσλάμη.

Μετὰ τὸν διορισμὸν καὶ τὴν μετῴθησιν τῶν διοικητῶν τῆς Αἰγύπτου, τῆς Δαμασκού καὶ τῆς Καραμανίας ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ ἀνεψιὸς του καὶ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, Σουλτάνος Ὄσμάν ὁ Β'. Τζῦτα ἐγένοντο κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1618.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ διήρκεσε περίπου ἔν ἔτος ἂν καὶ ἱστορικοὶ τινες παραδέχονται τρίμηνον μόνον τὴν διάρκειαν αὐτῆς.

16ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Β'.

Βασ.λεύσας 4 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1027—1031 ἢ 1618—1622 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
Ἐπανάληψις τῶν φιλικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Γαλλίας — Εἰρήνη μετὰ τῆς Περσίας — Εἰρήνη μετὰ τῆς Πολωνίας. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Ὄσμάν. — Παλινῥθωσις τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ.

Ὁ νέος Σουλτάνος Ὄσμάν ἦν μόλις δεκατετραετῆς τὴν ἡλικίαν εὖρωστος δὲ καὶ αὐστηρὸς τὰ ἤθη.

Ὁ μέγας Βεζύρης Χαλῆλ πασᾶς διέτριβεν εἰσέτι ἐν Περσίᾳ καθ' ἧς εἶχεν ἐκστρατεύσει ζῶντος τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ· μετὰ πολλὰς μάχας ἀποβάσας ὅτε μὲν ὑπὲρ τῶν Περσῶν ὅτε δὲ ὑπὲρ τῶν Ὀθωμανῶν ὁ Σάχης ἐπεμφεν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ μεγάλου Βεζύρου τὸν Κασσίμ χάν ἀποκαλούμενον Βουρνοῦ ὡς ἔχοντα μεγάλην τὴν ῥίνα. Οὗτος

προσῆλθεν εἰς τὸ συμβούλιον τῶν στρατηγῶν καθ' ἣν ἡμέραν ἔπνεε σφοδρότατος ἄνεμος, ἤρξατο δὲ κατ' ἀρχὰς κομπορημονῶν καὶ μεγάλυχων. Εἷς τῶν Βεζυρῶν, ὁ Διλαθέρ πασσᾶς, ἔνα στρέψῃ τὸν λόγον, τὸν ἠρώτησεν ἔαν πάντοτε τόσον σφοδρὸς ἄνεμος ἔπνεεν ἐν τῇ χώρῃ τῶν Περσῶν, ἀλλ' ἕτερος Βεζύρης ὁ Βελή πασσᾶς λίαν εὐφυῶς ἀπήντησεν ὅτι ὁ ἄνεμος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔπνεεν ἐκ τῆς ῥινὸς τοῦ Κασσίμ χάν καὶ διὰ τοῦτο ἦν σφοδρότατος· τὸ λογοπαίγνιον τοῦτο ἐκίνησεν εἰς γέλωτα τοὺς λοιποὺς πασσάδες καὶ κατέπαυσε τὴν μεγάλυχιν τοῦ Κασσίμ χάν. Ὁ Σάχης μάλιστα Ἀμπάς ὢν εὐφυῆς καὶ ἀγαπῶν τοὺς τοιοῦτους ἔπεμψε δῶρον τῷ Βελή πασσᾷ τρεῖς σειρὰς καμῆλων φορτωμένων ἔριον.

Ἡ εἰρήνη ἐπὶ τέλους συνωμολογήθη· ὁ δὲ μέγας Βεζύρης ἐπανελθὼν κατὰ νοέμβριον τοῦ 1618 ἐπηνέβη μὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν ἀλλ' ἐπκύθη τῆς μεγάλης βεζυρίας διατηρηθεῖς μόνον ὡς καπετάν πασσᾶς.

Κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1618 ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Μολλάρδ πρεσβευτὴς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἔνα συγχαρῇ τῷ νέῳ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του καὶ ἀνανεώτῃ τῆς περὶ εἰρήνης συνθήκης· ὁ πρεσβευτὴς οὗτος εἰσῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν προηγουμένης μουσικῆς ἀλλ' ἔνευ σηματοφόρου κρατοῦντος ἀναπαυταμένην σημαίαν φέρουσιν τὸν σταυρὸν διότι ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἕτερος αὐστριακὸς πρεσβευτὴς ὁ Τσερνὶν ἀναπετάσας πρῶτην φορὰν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοιαύτην σημαίαν προεκάλεσε παρρητήρησις. Ὁ Μολλάρδ ἐπέτυχε τῆς εἰρήνης περιλαβὼν μάλιστα ἐν ταῖς αὐστριακαῖς κτήσεις καὶ τὴν Λίππαν, φρούριον ἀνῆκον τέως τῇ Οὐγγαρῇ.

Ἀγγελιαφόρος τοῦ Σουλτάνου ἀπῆλθε ταυτοχρόνως εἰς Βενετίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ὀλλανδίαν πρὸς ἀνακοίνωσιν τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεώς του· ῥῶσσοι πρεσβευταὶ ἐλθόντες εἰς Κωνσταντινούπολιν ἠσπάσαντο τὴν χεὶρά του,

μόνον δὲ μετὰ τῆς Πολωνίας αἱ σχέσεις ἦσαν λίαν περιορισμέναι ἕνεκα τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Κοζάκων ἃς αὕτη δὲν παρεκώλυσε κατὰ τὴν συνθήκην καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἰσκενδὲρ πασσᾶς ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῆς· καὶ μετὰ τινὰς ἐπιτυχίας τῶν ὀθωμανῶν ἐγένετο ἐκ νέου εἰρήνη ἐν τῇ πόλει Χοζίμ μεταξὺ τοῦ Ἰσκενδὲρ πασσᾶ καὶ τοῦ Στανισλάου Ζοραβίνσκη πρεσβευτοῦ τοῦ Πολωνοῦ βασιλέως.

Ἀνενεώθη ὡσαύτως ἡ εἰρήνη καὶ μετὰ τῆς Περσίας πρεσβεύσαντος αὐθις τοῦ Κασσίμ Χάν μετὰ πλουσιωτάτων δώρων καὶ ἐδόθη ὑπόσχετις βοηθείας τῷ Σουλτάνῳ τοῦ Φεζ καὶ Μαρόκου αἰτήσαντι βοήθειαν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἰσπανικῶν πλοίων εἰς τὰς παραλίους χώρας του.

Μεγας Βεζύρης μετ' ὀλίγον κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1619 διωρίσθη ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ἐπικαλούμενος Γκιουζέλ καὶ Τσελεμπῆς (ὠραῖος καὶ κομψὸς) ὅστις ἐντὸς ὀλίγου χρόνου τοσαύτην εὐνοίαν καὶ ἐπιρροὴν ἐκτήσατο παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ὥστε ἀπειμάκρυνε πάντας τοὺς τέως εὐνοουμένους καὶ ἰδίᾳ τὸν Σεῖχσλάμην Ἑσσάτ ἐφέντην.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν ἀπέθνηεν ἡ προμήτωρ αὐτοῦ Σουλτάννα σύζυγος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Γ' καὶ ὁ βεζύρης Ἐκμεκτσιζαδὲ Ἀχμέτ πασσᾶς ὅστις ἀφῆκε περιουσίαν 1,000,000 δουκάτων.

Ταυτοχρόνως ἐν μὲν Βούδῃ τῆς Οὐγγαρίας ἔπεσαν μετὰ μεγίστης βροντῆς πλείστοι ἀερόλιθοι μέλανες τὸ χρῶμα καὶ ἀνεφάνη κομήτης ἔχων αἰμόχρουν τὸ φῶς καὶ σχῆμα κημπύλου ξίφους.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1620 οἱ Πολωνοὶ καὶ πάλιν παραβάντες τὴν εἰρήνην ἐνικήθησαν κατὰ κράτος πλησίον τοῦ Ἰασίου παρὰ τὸν Τύραν ποταμὸν ὑπὸ τοῦ Ἰσκενδὲρ πασσᾶ καὶ ἄλλων στρατηγῶν ἐν οἷς καὶ ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς· μετὰ τὴν μάχην οἱ ὀθωμανοὶ ἐπὶ δέκα ἑπτὰ ἡμέρας κατεδίωκον τοὺς Πολωνοὺς· φεύγοντας καὶ ἅπαντα τὸν στρατὸν κατέστρεψαν. Ταυτοχρόνως καὶ ὁ Χελήλ καπετὰν πασσᾶς

ἐπετύγχανε διὰ θαλάσσης παρὰ τὸ Δουρράχιον κατὰ τῶν χριστιανικῶν πλοίων, κατέλαβέ τινα φρούρια καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς ἐξηκολούθει καταδιώκων τοὺς πλουσίους καὶ εὐνοουμένους τῶν μεγιστάνων καὶ δημεύων τὰς ἀδίκως κτηθείσας μεγάλας αὐτῶν περιουσίας ἐπλούτιζε τὸ δημόσιον ταμεῖον· ἐπωφελούμενος δὲ τὰς στάσεις καὶ μικρορροχδιουργίας τῶν ἡγεμόνων τῆς Βοημίας καὶ λοιπῶν παρὰ τὴν Αὐστρίαν καὶ Οὐγγαρίαν χωρῶν ἀνύψωσε τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας εἰς μέγαν βαθμόν.

Τῷ 1621 12 ἰανουαρίου ἀπέθανεν αἶφνης ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου, ὁ ἡγεμονόπαις Μωάμεθ, νέος πλήρης ἀρετῶν, μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἐνέσκηψεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς λοιπαῖς χώραις δριμύτατος καὶ πρωτοφανῆς χειμῶν ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Βόσπορος ἐπάγη καὶ οἱ κάτοικοι περὶ διέβαινον ἐκ τῆς μιᾶς ὀχθῆς εἰς τὴν ἄλλην.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπέθανεν ἐκ λιθιάσεως καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς καὶ δι᾿ ἄδοχος διωρίσθη ὁ Χουσεῖν πασσᾶς, ἀνὴρ ἄπειρος τῶν τοῦ κόσμου.

Ὁ Σουλτάνος ἐν τούτοις γενόμενος δεκαοκταετῆς ἤρξατο ἀποκρούων τὴν κηδεμονίαν καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν εὐνοουμένων του καὶ σχηματίζων ἰδίαν κρίσιν καὶ σκέψιν. Βλέπων δὲ τὰς καταχρήσεις τῶν μεγιστάνων ἐφρόντιζε μόνος αὐτὸς νὰ ἀναμορφώσῃ τὰ τοῦ κράτους δι' αὐστηρότητος καὶ οἰκονομίας καὶ αὐτοπροσώπως διήρχετο τὰς νύκτας τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης πρὸς ἐπιτήρησιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἀφροντιστούντων ἢ ἀτακτούντων.

Κατὰ μᾶριον τοῦ 1621 αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Πολωνίας διότι ὁ βασιλεὺς αὐτῆς παρεβίαζεν ἀκαταπαύστως τὴν εἰρήνην ἐπιτρέπων τοῖς Κοζάκοις νὰ λυμαίνωνται τὰς ὀθωμανικὰς χώρας· οὗτοι μάλιστα πρὸ ὀλίγου ἐπιδραμόντες εἶχον λεηλατήσῃ τὴν Ἀγγίχλον ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ.

Ὁ Σουλτάνος ἐστρατοπέδευσε κατὰ ἰούλιον παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ διέταξε τὴν ἀνέγερσιν τοῦ φρουρίου Ἰσκεντζί σωζομένου μέχρι σήμερον· διαβάς δὲ τὸν ποταμὸν τοῦτον μετὰ τοῦ στρατοῦ συνεπλάκη μετὰ τῶν Πολωνῶν πλησίον τοῦ Τύρα ποταμοῦ. Πέντε κρατεραί συνεκροτήθησαν μάχαι, αἱ ζημίαι τῶν Πολωνῶν ἦσαν μεγαλείτεραι ἢ αἱ τῶν ὀθωμανῶν, ἀλλ' ὀριστικὸν ἀποτέλεσμα δὲν ἐπετεύχθη ἐνεκα τῆς νωθρότητος τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὅστις διοικῶν τοὺς Γιανιτσάρους δὲν προσηνέχθη μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης στρατιωτικῆς τέχνης· δι' ὃ καὶ ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Διλαθέρ πασᾶ. Τότε ὁ Σουλτάνος δ' ατλῆας τριακονθήμερον ἀνάπαυσιν ἐπκνέλαβε μετὰ τοῦτο τὰς ἐχθροπραξίας καὶ ἠνάγκασε τοὺς Πολωνοὺς νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην ἣτις καὶ ἐγένετο ὑπὸ βαρυτάτους ὅρους διὰ τοὺς Πολωνοὺς. Ἐστάλησαν δὲ πανταχοῦ ἐπιστολαὶ περὶ τῆς νίκης καὶ ἐγένοντο φωταψαὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Κατὰ δὲ ἰανουάριον τοῦ 1622 ὁ Σουλτάνος ἐπανεκάμφε θριαμβεύων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου τὴν χαρὰν αὐτοῦ ἠύξησε καὶ ἡ γέννησις πρώτου υἱοῦ, ὃν ἔτεκεν ἡ πεφιλημένη αὐτοῦ σύζυγος.

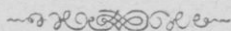
Ἡ μεγάλη αὐστηρότης τοῦ Σουλτάνου ἵνα διαμορφώσῃ τὸν ἀτακτοῦντα στρατὸν καὶ ἰδίᾳ τοὺς γιανιτσάρους, ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ οἴνου καὶ τοῦ καπνοῦ, ὁ γάμος του μετὰ τριῶν συζύγων αἵτινες ἦσαν θυγατέρες τῶν μεγιστάνων, ὡς τοῦ Περτέβ πασᾶ καὶ τοῦ Σεῦχσλάμη, δυσηρέστησαν πρὸ πάντων τοὺς γιανιτσάρους, ἡ δὲ δυσἀρέσκεια αὕτη ἐκορυφώθη ὅτε ὁ Σουλτάνος ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐξεστράτευεν αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν Δρούσων οἵτινες ἐτάραττον τὴν Συρίαν, καὶ ὅτι θὰ ἐλάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ πεντακοσίους μόνον γιανιτσάρους ἀναθέτων τοῖς λοιποῖς τὴν φρούρησιν τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐπαρχιῶν· διεδίδετο δὲ τότε ὑπὸ τινων ὅτι σκοπὸς τοῦ Σουλτάνου ἦν ἡ διάλυσις μικρὸν κατὰ μικρὸν τοῦ τάγματος τῶν γιανιτσάρων.

Ὅτε δὲ τὰ πάντα παρεσκευάσθησαν, ὁ τε στρατὸς καὶ

ὁ στόλος, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐδήλωσεν ὅτι μετὰ τὴν εἰς Συρίαν ἐκστρατείαν ἐμελλε νὰ ἐπισκευθῇ τὰς ἀγίας πόλεις, ἡ δὲ δυσαρέσκεια τῶν γιανιτσάρων καὶ τοῦ λαοῦ ἤρξατο νὰ γίνηται καταφανεστέρα, ὁ Σεῖχσλῆμης καὶ ἄλλοι μεγιστᾶνες προσεπῆχθησαν νὰ ἀποτρέψωσι τὸν Σουλτάνον τῆς ἐκστρατείας· ὁ πρῶτος μάλιστα ἠρνήθη νὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν ἀπαραίτητον ἐπὶ τούτῳ φετρὰν ἐκδοῦς ὅλως ἐναντίον τὸν ὁποῖον κατὰ τινὰς ἱστοριογράφους ἔσχισεν ὁ Σουλτάνος.

Κατὰ τὰς παρῃμονάς ἐπὶ τέλους τῆς ἀναχωρήσεως 19 μαΐου 1622 οἱ σπαῆδες καὶ οἱ γιανίτσαροι ἀπῆρτησαν τὴν παράδοσιν τοῦ Κιζιλάραχ καὶ τοῦ χότζα Ὁμέρ ἐφέντη, ἀλλ' ἡ αἵτησις αὐτῶν δὲν εἰσηκούσθη.

Τῇ 20 μαΐου ἀνεγνωρίσθη Σουλτάνος ὁ πρῶην τοιοῦτος Μουσταφᾶς, ὅστις ἐφυλάττετο ἐν τοῖς ἀνγκτόροις. Ὁ δὲ Σουλτάνος Ὁσμάν, καίτοι σύμπαντες οἱ στρατιῶται ἀπῆρτησαν τὴν ἀσφάλειαν καὶ διατήρησιν αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀναγκτόροις, τῇ 24 μαΐου ἀπέθανε μὴ προφθᾶσας νὰ ἐπιδείξῃ τὰς ἀρετάς του, οἰκοδομήσας δὲ μόνον τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Βελιγραδίου.

ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Α΄

(Τὸ δεύτερον).

Ἡ παλινόρθωσις αὕτη διήρκεσεν ἐν ἔτος.

(Ἔτος Ἑγίρας 1031—1032 ἢ 1622—1623 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἐξῆς:—Πρῶται πράξεις.—Ταραχαὶ ἐν Ἀσίᾳ.—Κινήματα τῶν Οὐλεμάδων.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.—Εὐθρόνισις τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Δ΄.

Διχνεμηθέντος τοῦ συνήθους δώρου εἰς τὸν στρατὸν, οἱ γιανίτσαροι καὶ οἱ σπαῆδες ἐξεδήλωσαν καὶ αὖθις τὴν δυσαρέσκειάν των κατηγοροῦντες τὸν μέγαν Βεζύρην Δαυὺτ

πασσάν ὡς αἴτιον τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Ὁτμάν καὶ ἐπέτυχον τὴν παῦσιν του.

Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ ἀλβανὸς Μερὲ Χουσεῖν πασσάς, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπαύθη κατ' ἀπαίτησιν τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ Λεφελῆ πασσᾶ καὶ τοῦτον διεδέξατο ὁ Δερβίς πασσάς, καὶ τοῦτον πάλιν μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Γκουρτζῆ Μεχμέτ πασσάς· πᾶσαι αὗται αἱ ἀλλαγαὶ ἐγένοντο κατ' ἀπαίτησιν τοῦ στρατοῦ καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς βασιλομήτορος ἥτις διηύθυνε τὰ τοῦ κράτους, διότι ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς φύσει μελαγχολικῆς καὶ νοσηρᾶς κρᾶσεως προετίμα τὴν ἡσυχίαν καὶ μελέτην τοῦ Κορανίου.

Ὁ μέγας Βεζύρης Γκουρτζῆ (γεωργιανὸς) Μεχμέτ πασσάς ἦν ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος συγκαλέσας δὲ γενικὸν συμβούλιον τῶν Βεζυρῶν καὶ λοιπῶν μεγιστάνων ἐμερίμνησε νὰ ἐπαναγγῇ τὴν τάξιν εἰς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ καθησύχασε μέχρι τινὸς σημείου τοὺς ἀτακτοῦντας στρατιώτας.

Ὁ ὀθωμανικὸς στόλος καταδιώξας τοὺς Κοζάκους ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσῃ συνέλαβεν 150 πλοίαρχα αὐτῶν καὶ 500 αἰχμαλώτους.

Περσικὴ δὲ πρεσβεία ἦλθε μετὰ δώρων ἵνα συγχαρῇ τῷ Σουλτάνῳ Μουσταφᾶ, καὶ ἀγγελιαφόροι ἐπέμψθησαν εἰς Βενετίαν καὶ Βιέννην πρὸς ἀνακοίνωσιν τῆς ἀναρρήσεώς του.

Ἐν τῷ μεταξὺ πρεσβεῖαι τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσσίας ἦλθον εἰς τὴν πρωτεύουσαν πρὸς ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν ἥτις καὶ ἐγένετο μετὰ τινα χρόνον καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ πασσᾶ ἀντικατασταθέντος καὶ αὐθις ὑπὸ τοῦ Μερὲ Χουσεῖν πασσᾶ. Καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ὡσχύτως ἀνένεωσε διὰ πρεσβευτοῦ τὴν εἰρήνην· ἐν πᾶσι δὲ ταύταις ταῖς πολιτικαῖς διαπραγματεύσεσιν ἐμετολάβουν οἱ πρέσβεις τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας.

Ἄλλ' ἐν Ἀσίᾳ ὁ διοικητὴς τῆς Συρίας Γιουσούφ πασ-

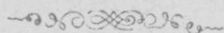
σῆς καὶ μάλιστα ὁ τῆς Ἐρζερούμ Ἀμπαζῶ πασσῆς μὴ ἀνεχόμενοι τὴν ταρχώδη διαγωγὴν τῶν γιαντισάκων ἐξεδίωξαν αὐτοὺς καὶ ἀντέστησαν κατὰ τῶν διαταγῶν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μιρῆ Χουσεῖν πασσῶ.

Ὁ μέγας οὗτος Βεζύρης θωπεύων καὶ περιποιούμενος μόνον τοὺς γιαντισάκους προσεφέρετο μετὰ μεγίστης σκληρότητος κατὰ τῶν λοιπῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν Οὐλεμάδων καὶ σπαήδων, ὥστε οἱ πρῶτοι στασιάζαντες ἀπήτησαν τὴν καθάρισίν του, ἀλλ' οἱ γιαντισάκοι ἐπελθόντες τοὺς διέλυσαν· βραδυτέρον ὅμως οἱ σπαῆδες δυσαρεστηθέντες καὶ προσηλωμένοι καὶ τοὺς γιαντισάκους, τῶν ὁποίων ὁ ἀρχηγὸς Βεχράμ ἀγῶς ἦν ἐχθρὸς τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ἀπήτησαν καὶ ἐπέτυχον τὴν πύσιν αὐτοῦ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Κερμανκὲς Ἀλῆ πασσῶ.

Ταυτοχρόνως καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Δαούτ πασσῆς ὁ παρὰ τῆς τῆς διαταγῆς τοῦ Σουλτάνου καὶ τὴν θέλησιν τῶν στρατιωτῶν καὶ προκαλέσας τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Ὅσμάν ἔδωκε λόγον τῆς αἰσχρῆς του διαγωγῆς καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις πικρὰ ἦν τὸ κράτος· ἐταράσσετο καὶ ἡ κατὰστασις τῶν πραγμάτων δὲν ἦτο εὐχρηστος· ταῦτα πάντα ὑπέβλεπεν ὁ νέος μέγας Βεζύρης εἰς τὸν Σουλτάνον ὅστις παραιτηθεὶς ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἰδιαιτέρα δωμάτιά του.

Διὰ τοῦτο δ' αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ ἄγων τὸ ἐνδέκατον τῆς ἡλικίας του ἔτος καὶ ὀνομαζόμενος Μουράτ.

17^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΡΑΤ Ο Δ'.

Βασιλεύσας 17 ἔτη.

('Ετος 'Εγείρας 1032—1049 ἢ 1623—1640 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβῆντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Περσικαὶ κατακτήσεις.—Ταραχαὶ ἐν
 Ἐρζερούμ καὶ Κριμαίᾳ.—Στάσις καὶ ὑποταγὴ τῶν γιαντισάρων —
 Ἄλωση τοῦ τῶν ὀθωμανῶν τοῦ Ἐριβᾶν καὶ τῆς Ταυρίδος — Πολιορ-
 κία τῆς Βαγδάτης καὶ ἀνάκτες αὐτῆς.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου
 Μουράτ.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἦν μόλις δωδεκαέτης ὅτε ἀνῆλθεν εἰς
 τὸν θρόνον τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1623. Εἶχε τὸ πρόσωπον
 ὡσείδες, τὴν ὄψιν ὠχρὰν, τὴν κόμην μέλαιναν καὶ τοὺς ὀ-
 φθαλμοὺς ζωηροὺς καὶ ἀπειλητικούς, τὸν δὲ χαρακτῆρα ἐν
 γένει ζωηρὸν καὶ ἐμβριθῆ.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἀνῆλθ' ὧν ἐδουλοῦσεν ὑπὸ τὴν κη-
 δεμονίαν τῆς μητρὸς του Σουλτάνου Μαχπεϊκέρ ἦτοι ὀ-
 ψεως τῆς Σελήνης, γυναικὸς διατελούσης ἔτι ἐν τῇ ἀκμῇ
 τῆς ἡλικίας καὶ σπανίου ἐπὶ ἐνεργητικότητι χαρακτῆρος.

Τῇ ἐπιούσῃ τῆς ἀναρρήσεως ὁ νέος Σουλτάνος μεταβάς
 ἐν πομπῇ εἰς Ἐγιοῦπ περιέζωσθη τὴν προπατορικὴν σπῆλιν
 καὶ μυριάδες προσβάτων ἐσφάγησαν ἐπὶ τῇ περιστάσει. Οἱ δὲ
 στρατιῶται γιαντισάροι τε καὶ σπαῆδες καίτοι δηλώσαντες
 τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ ὅτι θὰ ἤρκοῦντο εἰς ἀσήμαντον ποσὸν
 δώρου, καθ' ὅτι δὲν εἶχον καταφθάσει εἰς τὸ δημόσιον τα-
 μεῖον αἱ δίκαιοι πρόσδοι, μεταβαλόντες γνώμην ἀπῆ-
 τησαν τὸ σύνθημα δῶρον 25 δουκάττα κατ' ἄτομον καὶ ἐ-
 πέτυχον ἐπὶ τέλους τοῦ σκοποῦ· ἀνοιγόντος τοῦ ἰδιαιτέρου
 ταμείου ἐλήφθησαν ἐξ αὐτοῦ 2,000,000 δουκάτων ἅτινα
 καὶ διανεμήθησαν τοῖς στρατιώταις.

Τῇ πέμπτῃ μετὰ τὴν ἀνάρρησιν ἡμέρᾳ περιετμήθη ὁ νέος
 Σουλτάνος.

Μετά τὴν βασιλευσμένην, τὰ μᾶλλον ἰσχύοντα πρόσωπα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν ὁ μέγας Βεζύρης Κεμανκίς Ἀλῆ πασσᾶς, ὁ ἀρχιναύαρχος Ρετζέπ πασσᾶς, ὁ ἀρχηγὸς τῶν γιανιτσάρων Βεχράμ ἀγᾶς, ὁ Χαφιζ πασσᾶς διοικητὴς Διαρβεκίρ, οἱ τρεῖς τελευταῖοι ἦσαν καὶ γαμβροὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφαῖς, καὶ ὁ Σεῖσχλάμης Ἐσσάτ ἐφέντης ἀντικαταστήσας τὸν τέως τοιοῦτον Γιαχιὰ ἐφέντην· οἱ δὲ συνετοὶ καὶ ἱκανοὶ πασσάδες Μεχμέτ Γκουρτζή καὶ Χαλήλ διετέλουν ὑπὸ δυσμένειαν κατ' εἰσήγησιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου.

Ἐν τούτοις ἡ Βαγδάτη περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῆς Περσίας κατὰ νοέμβριον τοῦ 1623 ἕνεκα τῆς αἰσχροῦς διαγωγῆς τοῦ Βεκίρ πασσᾶ. Οὗτος ὢν ἀρχιαστυνόμος τῆς πόλεως, φιλόδοξος καὶ βαθύπλουτος, εἶχεν ἐκδιώξει τὸν διοικητὴν τῆς πόλεως Γιουσούρ πασσᾶν καὶ ἀνηγόρευσε ἐαυτὸν ὡς τοιούτον. Ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ διοικητὴς τοῦ Διαρβεκίρ Χαφιζ πασσᾶς ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν κατετρόπωσεν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἐπικλησθῇ τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Σάχου τῆς Περσίας ὁ Χαφιζ πασσᾶς ἔκρινεν εὐλογον πρὸς ἀποφυγὴν πολέμου μετὰ τῆς Περσίας νὰ ἀναγνώρισῃ τὸν Βεκίρ πασσᾶν ὡς διοικητὴν Βαγδάτης καὶ κατόπιν ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἑδρὰν τῆς διοικήσεώς του. Ὁ Σάχης ὅμως ἐλθὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν ἣν καὶ ἐκυρίευσε μεγάλῃν προξενήσας αἵματοχυσίαν καὶ καταδικάσας εἰς θάνατον καὶ αὐτὸν τὸν Βεκίρ πασσᾶν.

Ἡ πτώσις τῆς Βαγδάτης καὶ ἡ ἐν γένει δυσάρεστος κατάστασις τῶν ἀσιατικῶν ἐπαρχιῶν ἐπέφερον τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Βεχράμ ἀγᾶ ἀρχηγοῦ τῶν γιανιτσάρων διὰ τοῦ Χοσρέφ ἀγᾶ, καὶ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Βεζύρου Κεμανκίς Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τοῦ Μιρέ Χουσεῖν πασσᾶ ἄλλοτε μεγάλου Βεζύρου. Ταῦτα συνέβησαν κατὰ φεβρουάριον καὶ ἀπρίλιον τοῦ 1624.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀφίκοντο εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἑκτακτοὶ ἀπεσταλμένοι τῶν Εὐρωπαίων δυνάμεων ἀνα-

γνωρίζουσιν τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ νέου Σουλτάνου· πᾶσαι αἱ προγενέστεραι συμβάσεις μετὰ τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας, Πολωνίας, Βενετίας καὶ Τρανσυλβανίας ἀνε- νεώθησαν πανδημῶς ὥς καὶ ἡ μετὰ τῆς Αὐστρίας περὶ εἰ- ρῆνης συνθήκη. Ταυτοχρόνως τοιούτας συνθήκας συνωμο- λόγησαν πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐμπορίου των ἐν τῇ Μεσο- γείῳ καὶ μετὰ τῶν ἀντιβασιλέων Ἀλγερίας, Τύνιδος καὶ Τριπόλεως, οἵτινες ἦσαν αὐτόνομοι μὲν ἄλλ' ὑπὸ τὴν κυ- ριάρχίαν τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ διοικητὴς τῆς Ἐρζερούμ ἐν τούτοις Ἀμπαζᾶ πασσᾶς εἶχε κηρύξει ἑαυτὸν ἀντάρτην, ἀλλ' ὁ Χαφίζ πασσᾶς διορι- σθεὶς μέγας Βεζύρης καὶ καταλιπὼν ἐν Κωνσταντινουπό- λει ὥς τοποτηρητὴν τοῦ τὸν Γκουρτζῆ Μεχμέτ πασσᾶν ἐξεστράτευσε κατὰ μάχιον τοῦ 1624 κατὰ τοῦ Ἀμπαζᾶ καὶ τὸν κατετρόπωσε πλησίον τῆς Καισαρείας κατ' αὐγου- στον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ Ἀμπαζᾶ μόλις ἐσώθη φυγών, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἠχμαλωτίσθησαν· ἐπι- στάντος ὁμῶς δριμύος χειμῶνος, ὁ Χαφίζ πασσᾶς πρὸς καθησύχασιν τῶν τεταραγμένων ἤδη ἐπαρχιῶν ἀνεγνώρισε καὶ αὐθις τὸν Ἀμπαζᾶ πασσᾶν διοικητὴν Ἐρζερούμ, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ προσλάβῃ οὗτος φρουρὰν γιαντισάκων ἐν τῇ ἐδρᾷ τῆς διοικήσεώς του, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀποθανόντος τοῦ Σεῖχσλάμης Ἐσσάτ ἐφέντη διεδέξατο αὐτὸν ὁ καὶ ἄλλοτε τοιοῦτος Γιαχγιά ἐφέντης.

Ταυτοχρόνως ὁ ἀρχινάυαρχος Ρετζίπ πασσᾶς ἐξεστρά- τευσε μετὰ τοῦ στόλου εἰς Κριμαίαν πρὸς ἀποκτάστασιν τῆς ἡσυχίας ἐν τῇ ὑποτελεῖ ταύτῃ ἡγεμονίᾳ, καθότι ἀπο- θανόντος τοῦ χάνου, διεφιλονείκουν τὴν ἀρχὴν διάφοροι συγγενεῖς. Μετὰ τινὰς μάχας, ὁ ἀρχινάυαρχος ἀνεγνώρισεν ὥς χάνην τὸν Μωχαμέτ Γκιράι.

Κατὰ πρώτην τότε φορὰν ἐφάνησαν ἐν τῷ ἄνω Βοσπό- ρῳ 150 πλοιάρια τῶν Κοζάκων φέροντα ἕκαστον ἀνὰ 20 ἐνόπλους ἄνδρας καὶ ἀφθόνους ζωοτροφίας· οἱ Κοζάκοι οὖ-

τοὶ ἀπεβιδέχθησαν εἰς Βουγιουκδερέ, Θεραπεῖα καὶ Νεοχώριον, ἀλλ' αὐθημερόν ἐξεδιώχθησαν πέραν τοῦ στομίου τοῦ Βοσπόρου μὴ τολμήσαντες νὰ ἐπανέλθωσιν.

Ἀρχαμένου τοῦ ἔαρος τοῦ 1625 ἰσχυρά ἐπικουρίαι ἐστάλησαν εἰς τὸν ἐν Ἀσίᾳ διακείμενοντα μέγαν Βεζύρην καὶ ἀρχιστράτηγον κατὰ τῶν Περσῶν Χαρίτζ πασσᾶν· διάφοροι στρατηγοὶ αὐτοῦ ἐνίκησαν τὰ περσικὰ στρατεύματα πρὸ πόντων δὲ ἐν Γεωργίᾳ ὁ περσικὸς στρατὸς ὑπέστη μεγίστην φθοράν διότι ἐκ 30,000 στρατοῦ μόλις 3000 διεσώθησαν.

Τῷ 1626 ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἀποτελούμενος ἐξ ἑκοσι μόλις πλοίων προσεβλήθη διὰ νυκτὸς παρὰ τὴν Βάρναν ὑπὸ τρικασίων περίπου κοζακικῶν πλοιογρίων· οἱ Κοζάκοι ἀναδύντες εἰσώρμησαν εἰς τινὰ ὀθωμανικὰ πλοῖα, ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατετροπώθησαν. Ὅγδοήκοντα πλοῖα αὐτῶν κατεβυθίσθησαν, ἑκατὸν ἐβδομήκοντα οὕτω συνελήφθησαν μετὰ 786 ἀνδρῶν, ὁ δ' ἀρχιναύαρχος Ρετζίπ πασσᾶς κατέπλευσεν ἐν Θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὁ μέγας Βεζύρης Χαρίτζ πασσᾶς ἐπολιόρησε τὴν Βαγδάτην προσπαθῶν νὰ τὴν ἀνακτήσῃ, νικήσας μάλιστα ἐπανειλημμένως αὐτὸν τὸν Σάχην Ἀμπᾶς ἐλθόντα εἰς ἐπικουρίαν τῶν πολιορκουμένων. Ἐνῷ δὲ ὁ Σάχης ἤρξατο διαπραγματευόμενος τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὁ Χαρίτζ πασσᾶς εἴτε ἕνεκα μεγίστης ἐλλείψεως ζωοτροφῶν, εἴτε ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς τοῦ στρατοῦ, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν καὶ ἐπανηχώρησε διεχέμασεν ἐν Χιλεπίῳ τῷ 1627.

Τρομερὰ ταυτοχρόνως πανώλης ἐνσκήψασα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ ἤνεγκε μεγίστην θραῦσιν· χίλιοι ἀπέθνησκον καθ' ἑκάστην. Τὸ κυριώτερον ἰδίᾳ διὰ τὴν αὐτοκρατορίαν κακὸν ἦν ἡ ἀπεΐθεια εἰς ἣν εἶχον ἐθισθῇ ἀπὸ τινων χρόνων οἱ γιανίτσοι καὶ οἱ σπαῖδες στασιάζοντες ἕνεκεν ἐλαχίστων αἰτιῶν, πρᾶγματι ὅμως ὡλοῦμενοι εἰς τὰ ἄτοπα ταῦτα κινήματα ὑπὸ διαφόρων μεγιστάνων ἴδια ἐπιδιωκόντων συμφέροντα. Οὕτω κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1627 οἱ

γιανίτσαροι καὶ σπαῖδες προέβησαν εἰς ἀταξίαις ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Χαλεπίῳ· ἀποτέλεσμα τούτων ἦν ὁ θάνατος τοῦ Γκουρτζή Μεχμέτ πασᾶ τοποτηρητοῦ, ἡ παῦσις τοῦ Χαφίζ πασᾶ μεγάλου Βεζύρου ἀντικατασταθέντος, ὑπὸ τοῦ πρώην τοιοῦτου Χαλήλ πασᾶ, καὶ ἡ τοῦ ἀγᾶ τῶν γιανιτσάρων Χοσρέφ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ τσαούμπαση Ἀλῆ, καὶ τούτου ἀποθανόντος μετ' ὀλίγον διωρίσθη τοιοῦτος ὁ Χαλήλ, ἐπικληθεὶς Καζίμ Τιμούρ.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1627, καίτοι δριμυτάτου ὄντος χειμῶνος, ὁ μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας ἀφίκετο εἰς τὸ ἐν Χαλεπίῳ στρατόπεδον κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1628. Ἐπὶ μῆνας δ' ὀλιγώτερους προσεπλάθητε νὰ καθυποτάξῃ τὸν διοικητὴν τῆς Ἐρζερούμ Ἀμπαζᾶ πασᾶν, ὅστις ἐκ νέου εἶχε προβῆ εἰς ἀπειθὴ κινήματα ἐννοήσας ὅτι ὁ Χαλήλ πασᾶς ἐσκόπει τὸν θάνατόν του· ἀλλ' οὐδὲν κατωρθώθη, ὁ δὲ Χαλήλ πασᾶς ἀνχιληθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπύκθη τῆς μεγάλης Βεζυρίας καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε συνεπιείχ φυσικοῦ θανάτου.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης Χοσρέφ πασᾶς, ἀνὴρ ὡμὸς ἀλλὰ καὶ ἐνεργητικώτατος, κατώρθωθεν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου νὰ ὑποτάξῃ τὸν Ἀμπαζᾶ πασᾶν διοικητὴν Ἐρζερούμης, εἰς τὸν ὅποιον καὶ παρεχώρησεν ἀμνηστειὰν ἣν ἐσεβάσθη· κατ' ὀκτώβριον δὲ τοῦ 1628 ἐπανῆλθεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Ἀμπαζᾶ πασᾶν καὶ τὸν Πέρσην στρατηγὸν Σιμσῆ χάν αἰχμαλωτισθέντα ἐν τινὲ μάχῃ. Ὁ μέγας Βεζύρης ἐγένετο δεκτὸς ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου μετὰ μεγάλων τιμῶν καὶ δώρων, ὁ δὲ Ἀμπαζᾶ πασᾶς διωρίσθη διοικητὴς Βοσνίας.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνενεώθη μετὰ τῆς Αὐστρίας ἡ συνθήκη τοῦ Σιλβχτορόκ εἰς ἣν περιελήφθησαν ἐκτὸς τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυ ἁμεων καὶ ὁ ὑποτελής τῇ Πύλῃ ἡγεμὼν τῆς Τρανσυλβανίας Βεθλὲν Καμπέρ ὅστις μυρίας ῥχδιοιουργίας μετήρχετο διὰ νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ ὡς βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας.

Ὁ Σουλτάνος ἐν τούτῳ ἐνηλικιοῦτο ὁλονέν ἀφικόμενος εἰς τὸ δέκατον ἑβδόμον ἔτος τῆς ἡλικίας του· τὸ ἀνάστημά του εἶχεν ἀναπτυχθῆ, τὸ δὲ πρόσωπόν του εἶχε λάβει τὸ ἐλαϊόχορον ἐκεῖνο τῆς γενεᾶς του· τὸ βλέμμα του ἦν μέλαν, ἡ δὲ ὄψις του αὐστηρά. Ἀκριβῆς εἰς τὰς ἀπασχολήσεις του καὶ ποθῶν νὰ μανθάνῃ τὰ περὶ ἑαυτόν, ἠρέσκειτο νὰ διατρέχῃ μεταμφιεσμένος τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως· μικρὸν δὲ κατὰ μικρὸν ἀπηλλάχῃ τῆς κηδεμονίας τῆς μητρὸς του καὶ ἀνέλαβε μόνος του τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους.

Ἀρξικρένου τοῦ ἔαρος τοῦ 1629 ὁ μέγας Βεζύρης ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν σκοπεύων νὰ καταδιώξῃ τοὺς Πέρσας καὶ νὰ ἀνακτήσῃ τὰς ὑπ' αὐτῶν κυριευθείσας χώρας καὶ πρὸ πάντων τὴν Βαγδάτην· ὁ Σάχης τῆς Περσίας Ἀμπᾶς εἶχεν ἀποθάνει ἐν τῷ μεταξύ ἀφήσας τὸν θρόνον εἰς τὸν υἱόν του Σάχ Μερζά, τοῦτο δὲ διευκόλυνε τοὺς σκοποὺς τοῦ μεγάλου Βεζύρου· οὗτος προχωρήσας μέχρι Χαλεπίου προσηνέχθη μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος πρὸς πολλοὺς διοικητὰς καὶ τιμαριούχους βέηδας. Ἐνεκεν ὁμῶς τῶν ῥαγδαίων βροχῶν ἐπλημμύρησαν ὁ Τίγρις καὶ ὁ Εὐφράτης μεταβιβάσαντες τὴν Μεσοποταμίαν εἰς εὐρυτάτην θάλασσαν καὶ διὰ τοῦτο ὁ μέγας Βεζύρης δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Βαγδάτης ἀρκεσθῆς νὰ στρέψῃ τὸν στρατὸν κατὰ τοῦ Κουρδιστάν, καθυποτάξας τεσσαράκοντα διαμερίσματα τῆς χώρας ταύτης, καὶ ἐκδιώξας τοὺς Πέρσας διοικητὰς· ἐκεῖθεν ἐκστρατεύσας εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Περσίας ἐνίκησεν ἐπανειλημμένως ἄλλοτε μὲν αὐτός, ἄλλοτε δὲ οἱ στρατηγοὶ του, τοὺς περσικοὺς στρατοὺς καὶ οὕτω νικῶν καὶ ἐκπορθῶν ἐξέκλινε καὶ αὐθις τῆς ὁδοῦ καὶ ἀντὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν περσικὴν πρωτεύουσαν, διηυθύνθη πρὸς τὴν Βαγδάτην πρὸ τῶν τειχῶν τῆς ὁποίας ἔφθασε κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1630· πολιορκήσας δ' αὐτὴν ἐπὶ ἓνα καὶ ἡμίσιον μῆνα, ἀπεχώρησεν εἰς Χαλέπιον ὅπου καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ ὀκτωβρίου τοῦ 1631 σχεδὸν ἄπρακτος,

οί ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἐχθροὶ τοῦ ἐπέτυχον ἐν τῷ μεταξὺ τὴν παῦσιν τοῦ, διορισθέντος μεγάλου Βεζύρου τοῦ καὶ πρώην τοιοῦτου Χαφίζ πασσᾶ, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν διετέλεσεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ θέσει τοῦ, διότι διὰ τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ Ρετζέπ πασσᾶ οἱ σπαῖδες προέβησαν εἰς ἀταξίας ἐπενεγκούσας τὸν θάνατόν τοῦ· ἕνα μῆνα μετὰ τοῦτο ὑπέστη τὸν θάνατον καὶ ὁ Χοσρέφ πασσᾶς διαμένων ἐν Τοκὰτ καὶ νοσηλευόμενος συνεπέλα ἀρθρίτιδος· μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Ρετζέπ πασσᾶς ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπέδειξεν ἀκαταλόγιστον χαρακτῆρα, διότι ὑπέβηκε τὰς ἀταξίας τῶν γιαντισάρων καὶ σπαῖδων ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

Ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψει ὁ Σουλτάνος Μουράτ, ἀνδρωθεὶς δὲ πλέον τὴν ἡλικίαν καὶ ἀναλκῶν πᾶσιν τὴν δύναμιν τοῦ ἀνδρικοῦ τοῦ χαρακτῆρος, ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀνώμαλον καὶ ἐπικίνδυνον ἐκείνην κατὰστασιν τῶν πραγμάτων. Σχῶν λοιπὸν ἀποδείξεις ἀναμνησθητήτους τῆς δολιότητος τοῦ Ρετζέπ πασσᾶ, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς θάνατον τῇ 18 μαΐου 1632. Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ ἄλβανὸς Ταδινγιασέ Μεχμέτ πασσᾶς, ὅστις καὶ διετάρχη αὐστηρῶς νὰ τιμωρήτῃ πᾶσαν τοὺς πρωταγίτους τῶν ταραξιῶν· αἱ διαταγαὶ τοῦ Σουλτάνου ἐξετελέσθησαν ἀκριβῶς καὶ μετ' ὀλίγον περίφοβοι καὶ ἐντρομοὶ οἱ τε γιαντισαροὶ καὶ οἱ σπαῖδες προσῆλθον καὶ ὤμοσαν ἐπὶ τοῦ Κορανίου πίστιν καὶ ὑποταγὴν τῷ Σουλτάνῳ· τοιοῦτοτρόπως ἡ πρωτεύουσα καθυστάσασεν, ἐδόθησαν δὲ αὐστηραὶ ὡσαύτως διαταγαὶ πρὸς κατεύνασιν καὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ ταραχῶν καὶ τοῦτο δὲ ἐπετεύχθη τιμωρηθέντων ἀπάντων τῶν αὐτουργῶν καὶ οὕτως ὁ Σουλτάνος ἡδυνήθη νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ κράτους καὶ νὰ σκεφθῇ περὶ ἀνακτήσεως τῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν καταληφθεισῶν ἐν τῷ μεταξύ χωρῶν καὶ πόλεων.

Τῷ 1633 ὁ Σουλτάνος ἐγέννησεν υἱὸν καὶ δημοτελῶς ἐωρτάσθη τὸ συμβῆν· κατ' αὐγουστον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνέβη τρομερὰ πυρκαϊὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει διακράσεσθαι

όλοκλήρους ἡμέρας καὶ ἀποτεφρώσασα 20,000 μεγάλας καὶ μικρὰς οἰκίας. Ἄπασα σχεδὸν ἡ Κωνσταντινούπολις ἐγένετο παρανάλωμα· τὸ πῦρ ἐκραγὲν πλησίον τῆς Πύλης Τσιβαλίου ἐπεξετάθη μέχρι τῶν συνοικιῶν Σουλτάν Σελίμ, Σουλτάν Μεχμέτ, Οὐν-καπὰν καὶ τῶν πέριξ. Ὁ Σουλτάνος αὐτοπροπῶπως διηύθυνε τὰς ἐνεργείας πρὸς καταστολὴν τοῦ πυρός. Μετὰ ταῦτα δὲ ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς τὰ καφενεῖα καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ πρὸς πρόληψιν τῶν πυρκαϊῶν καὶ πρὸς ἀποφυγὴν συσσωρεύσεως τοῦ λαοῦ. Νυχθημερὸν μετημφισμένος διέτρεχε τὰς ὁδοὺς ἵνα πεισθῇ ἰδίους ὄμμασι περὶ τῆς τηρήσεως τῶν διαταγῶν του· εἰς τὰς ἐσχάτας δὲ τιμωρίας ὑπεβάλλοντο οἱ παραβάται αὐτῶν.

Τῷ 1633 κατ' ὀκτώβριον ἀπῆλθεν εἰς Ἀσίαν ὁ μέγας Βεζύρης διαχειμῶσας ἐν Χαλεπίῳ καὶ μετὰ τῆς διαταγῆς νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν ἅμα τῷ ἔαρι. Ὁ δὲ Σουλτάνος ἐποιήσατο ἐκδρομὴν εἰς Προῦσαν καὶ Ἀδριανούπολιν καὶ αὐστηρῶς τιμωρῶν τοὺς ταραξίας καὶ τοὺς παραβάτας τῶν διαταγῶν του κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀπηγόρευσε καὶ τὴν οἰνοποισίαν, διατάξας τὴν κατεδάφισιν ὅλων τῶν οἰνοπωλείων.

Αἱ μετὰ τῆς Πολωνίας σχέσεις διεκόπησαν ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ἐκηρύχθη μάλιστα καὶ ὁ πόλεμος κατ' αὐτῆς, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Βραδίσλαος ἐνοχλούμενος καὶ ὑπὸ τῶν Ῥώσων προετίμησε τὴν εἰρήνην ὑποβλήθεις ἐκ νέου εἰς τὴν ἀποτίσιν τῇ Πύλῃ ἐτησίου φόρου.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1635 αὐτὸς τέλος ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἀφοῦ καθ' ὁδὸν αὐστηρῶς ἐτημώρησε διὰ τῶν ἐσχάτων ποινῶν τοὺς παραβαίνοντας τὰς διαταγὰς του, μεγάλους καὶ μικροὺς, ἀφίκετο εἰς Ἐρζερούμην κατ' ἰούλιον ὅπου συνήντησεν αὐτῷ ὁ μέγας Βεζύρης. Ἐκεῖθεν προχωρήσας ἔφθασε πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ Ἐριβὰν ὅπερ μετὰ τινων ἡμερῶν πολιορκίαν παρεδόθη. Ὁ Σουλτάνος κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἔδειξε μεγίστην αὐταπάρνησιν καὶ πολεμικὴν ἱκα-

νόηται δότι ὄχι μόνον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁδοιπορίας του τὸ ἐφίππιον μόνον εἶχεν ὡς προσκεφάλαιον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κατὰ τοῦ Ἐριβάν ἐφόδου ὑπεκίνησε τὸν ζῆλον τῶν πασσάδων στρατηγῶν· τισούτον δὲ ῥωμάλεός εἶχε καταστῇ ὥστε τὸν παχύσαρκον μέγαν Βεζύρην ἐκράτησέ ποτε ἐναέριον ἐπὶ τινὰ λεπτὰ διὰ τῆς μιᾶς μόνης χειρὸς του.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἐριβάν ὁ Σουλτάνος ἔπεμψε τὴν ἀγγελίαν ταύτην εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἐγένετο φωταψία ἐπὶ τούτῳ· διαρκούσης ὅμως αὐτῆς ἀπέθανον αἰφνης οἱ δύο ἀδελφοὶ τοῦ Σουλτάνου, Βαγιαζίτ καὶ Σουλεϊμάν, πρίγκηπες διὰ πολλῶν προτερημάτων περικοσμούμενοι· ἐξ Ἐριβάν ὁ Σουλτάνος διηυθύνθη εἰς τὰ ἐνδότερα ἐκπορθῶν τὰς περσικὰς πόλεις ἐν αἷς καὶ τὴν Ταυρίδα· ἐκεῖθεν κατῆλθεν εἰς Διαρβεκίρ ὅπου διαμείνας ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἕνεκα τῆς κατατροχούσης αὐτὸν ἀρθρίτιδος, ἔλαβε τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἄγουσαν ὅπου καὶ ἀφίκετο κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1635 ἐν θοιχμῷ τελέσας δημοσίας ἐορτὰς καὶ φωταψίας ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

Μετὰ τινὰ ὅμως χρόνον ὁ Σάχης τῆς Περσίας ἐπελθὼν καὶ ἐπωφελοῦμενος τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ἀπουσίαν τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων ἀνέκτισε τὸ Ἐριβάν· ἕνεκα δὲ τούτου ὁ μέγας Βεζύρης καὶ αὐθις ἐξεστράτευσεν εἰς Ἀσίαν καὶ μετ' αὐτὸν καὶ αὐτός ὁ Σουλτάνος ὀδηγήσας τὸν στρατὸν πρὸς ἄλωσιν τῆς Βαγδάτης. Ἐτι ἐν Κωνσταντινπολὶ αὐτοῦ εὗρισκομένου ἀπέθκνεν αἰφνης καὶ ὁ τρίτος ἀδελφός του Κασίμ νέος πολλὰ ἔχων πλεονεκτήματα.

Ὁ Σουλτάνος ἔφθασε πρὸ τῆς Βαγδάτης κατὰ νοέμβριον τοῦ 1638 καὶ μετὰ πολιορκίαν τεσσαρακονθήμερον, διαρκούσης τῆς ὁποίας προσηνέχθη μετὰ μεγίστης καρτερίας καὶ ἀνδρίας ἐμψυχῶνων τοὺς στρατηγούς καὶ στρατιώτας, ἡ πόλις αὕτη παρεδόθη καὶ ἔκτοτε διατελεῖ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν ὀθωμανῶν Σουλτάνων.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Βαγδάτης, ὁ Σουλτάνος διηυθύν-

θη εἰς Κωνσταντινούπολιν διατρίβας τὸν μέγαν Βεζύρην νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τὸ ἔαρ ἐὰν ὁ Σάχης δὲν ἤθελε ζητήσῃ ἐν τῷ μεταξὺ εἰρήνην καὶ κατ' ἰούνιον τοῦ 1639 ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν θριάμβῳ· ὀλίγον δὲ χρόνον μετὰ ταῦτα συνωμολεγήθη μεταξὺ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τοῦ Σάχη συνθήκη εἰρήνης δι' ἧς παρεχωρεῖτο ἡ ἐπαρχία τῆς Ἑρυθρῆς τῇ Περσίᾳ, ἀνεγνωρίζοντο δὲ ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐπαρχίαι ὡς ὀθωμανικαὶ κτήσεις.

Ὁ δις βασιλεύτας Σουλτάνος Μουσταφᾶς ἀπέθανεν ὑπὸ ἀσθενείας ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπ' ἐκείνου τοῦ Σουλτάνου.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1639 ὁ Σουλτάνος ἐδέξατο τὰ συγχαρητήρια τῶν εὐρωπαίων πρέσβων ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἐκστρατείᾳ. Μεγαλοπρεπεστάτῃ ἐγένετο ἡ ὑποδοχὴ αὕτη· ὁ Σουλτάνος καθήμενος ἐπὶ θρόνου ὀλοχρύσου, ἔχοντας τέσσαρας στήλας ἐκ στερεοῦ ἀργύρου, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν κεχαρχαγμένοι στίχοι ποιήματος περὶ ἀλώσεως τῆς Βαγδάτης, ἠρεῖδετο ἐπὶ προσκεφαλίου πεποικιλμένου διὰ μεγάλων μαργαριτῶν, τὸ δὲ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του ἦν πλήρες ἀδαμάντων.

Κατ' ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπὶ πνῆσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ μέγας Βεζύρης γενόμενος δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν.

Ἐν τούτοις αἱ ἐκδρομαὶ τῶν πειρατῶν Τύνιδος, Ἀλγερίου καὶ Τριπόλεως ἐγένοντο ἐνοχλητικώταται ἐν τῇ Μεσογείῳ πρὸ πόντων εἰς τὰ γαλλικὰ καὶ βενετικὰ παράλια· ἡ Γαλλία μάλιστα ἐπεμψε κατ' αὐτῶν τρεῖς μοίρας στόλου ἀλλ' ἔνευ σπουδαίου ἀποτελέσματος.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ κατατρυχόμενος ὁλονέν ὑπὸ τῆς ἀρθρίτιδος ἐτελεύτησε τὸν βίον τῇ 9 φεβρουαρίου 1640, τὸν διεδέχθη δὲ ὁ μόνος ἐπιζήσας ἀδελφός του Σουλτάνος Ἰβραήμ.

Ὁ Σουλτάνος Μουράτ ὑπῆρξε πράγματι ἀκαμπτὸς καὶ λίαν αὐστηρὸς εἰς τὰς ἀποφάσεις του, διὰ δὲ τοῦ χαρρακτῆρός του τούτου κατώρθωσε νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν πει-

θαρχίαν ἐν τῷ στρατῷ, νὰ αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ, νὰ καταπαύσῃ τὰς ἐν ταῖς Ἀσιατικαῖς ἐπαρχίαις ταραχάς, νὰ ἀνακτήσῃ ὀριστικῶς τὴν Βαγδάτην καὶ ἐν γένει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ κράτος τὴν πρώτην αὐτοῦ εὐκλειαν καὶ ἰσχύν.

18ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΙΒΡΑΪΜ Ο Α'.

Βασιλεύσας 9 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1049—1058 ἢ 1640—1649 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:

Ἄλωσις τῆς Κριμαίας. — Πόλεμος κατὰ τῆς Βενετίας. — Συνθηκολόγησις τῶν Χανίων καὶ Ἡρακλείου Κρήτης. — Ταραχαὶ τῶν γιγνιστῶν. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Διέδοχος τοῦ Σουλτάνου Μουράτ ἐγένετο ὁ ἀδελφός του Σουλτάνος Ἰβραὶμ πρὸ πολλῶν ἐτῶν δαμένων ἐν τινι πτέρυγι τῶν ἀνγκυρῶν· μήτηρ αὐτοῦ ἦν ἡ Σουλτάννα Κεσίμ. Ὁ νέος Σουλτάνος περιζωθὲς τὴν σπάθην ὑπεδέχτο τοὺς μεγιστάνους τοῦ κράτους ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου καὶ ταυτοχρόνως ἀνήγγειλε δι' ἀπεσταλμένων εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς καὶ Ἀσιατικὰς δυνάμεις τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησίν του. Ἀπκντες δὲ οἱ Βεζύροι διετηρήθησαν εἰς τὰς θέσεις των.

Οἱ ἐν τοῖς μεθορίοις ὀθωμανοὶ διοικηταὶ εἰσέβαλον εἰς τὴν Στυρίαν καὶ ἐξέπórθησαν πόλεις τινὰς αὐτῆς ἀλλὰ πρεσβεῖα Αὐστριακὴ καὶ Οὐγγρικὴ μεταβᾶσθαι εἰς Κωνσταντινούπολιν διεπραγματεύθη καὶ ἐπέτυχεν τὴν ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν κατὰ ἰούνιον τοῦ 1641. Ἐκτακτοὶ ὡσαύτως πρέσβεις τῆς Ῥωσσίας, Ῥαγούζης, Τρανσυλθανίας, Βλαχίας,

Μολδαβίας και Περσίας συνεχάρησαν τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει ὑποβελόντες τοὺς συνήθεις φόρους καὶ πλούσια δῶρα.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1642 ἐγεννήθη τῷ Σουλτάνῳ πρῶτος υἱὸς ὀνομασθεὶς Μεχμέτ καὶ κατόπιν δεύτερος ὁ Σουλεϊμάν· δημοτελεῖς δ' ἑορταὶ καὶ φωταψαίαι ἐγένοντο ἐπὶ τούτῳ· τὴν ἐκ τούτου ὅμως χαρὰν ἐπεσκίασαν διόφορα θλιβερά συμβάντα, ἥτοι σεισμὸς καὶ πυρκαϊὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐμφάνις κομήτου, βροχὴ κόνεως, ἕτερος σεισμὸς ἐν Ἀσίᾳ καταστρέψας σὺν ἄλλαις πόλεσι καὶ τὴν Ταυρίδα ὡς καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον μυωσωλεῖον τοῦ Μογγόλου αὐτοκράτορος Σεμγκαζάν οὗτινος τὰ ἐρείπια διεγείρουσι μέχρι τοῦ νῦν τὸν θαυμασμόν τῶν περιηγητῶν.

Ὁ μέγας Βεζύρης Καρά Μουσταφᾶ πασσᾶς, ἱκανὸς καὶ δραστήριος, ἐπέστησεν ἰδίᾳ τὴν προσοχὴν εἰς τρία σπουδαῖα ζητήματα, τὴν βελτίωσιν τοῦ νομίσματος, τὸν κανονισμόν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν ἐν ταῖς ἀγοραῖς πωλουμένων καὶ τὴν ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τοῦ κράτους ὡς καὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν φόρων· αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται ἐξετελέσθησαν ταχέως ἐφαρμοσθεῖσαι μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος· ἐπειδὴ δὲ διετηρήθη καὶ ἐπὶ τῆς νέας βασιλείας ἡ περὶ τοῦ καπνίσματος ἀπαγόρευσις, οἱ ἐρασταὶ τοῦ καπνοῦ κατέφυγον εἰς τὴν διὰ τῆς ῥινὸς ἀπορροφωμένην καπνόκονιν πρῶτην τότε φορὰν εἰσυχθίσαν ἐν Τουρκίᾳ.

Τῷ 1641 ἐγένετο ἡ πρώτη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἐκστρατεία κατὰ τῶν Κοζάκων κατεχόντων ἀπὸ πέντε ἐτῶν τὴν Κριμαίαν· καὶ ἡ μὲν πρώτη ἐκστρατεία ἀπέτυχε· κατὰ τὸ ἐπιὸν ὅμως ἔτος 1642 δευτέρα ἐκστρατεία ὑπὸ τὸν Μεχμέτ πασσᾶν Σουλτάν ζαδὲ, ἐγγονον πρὸς μητρὸς μιᾶς Σουλτάνας, ἐπέτυχε πληρέστατα· καὶ οἱ μὲν Κοζάκοι προετίμησαν νὰ κλύσωσι τὴν πόλιν ἢ νὰ τὴν παραδώσωσιν, ἀλλ' ὁ Μεχμέτ πασσᾶς ἀνυποχώρησεν αὐτήν.

Τῷ 1643 ἐγεννήθησαν δύο εἰσέτι υἱοί· τῷ Σουλτάνῳ ὁ Ἀχμέτ καὶ ὁ Μουράτ, ὁ τελευταῖος δ' οὗτος ἀπέθανε μετὰ

δέκα μῆνας. Ὁ περιβόητος υἱὸς τοῦ Νασσούχ πασσᾶ ὅστις ἤρξατο ταραχτῶν τὴν Ἀσίαν προσκληθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἡ πανώλης ἐποίησε τρομερὰν θραῦσιν καὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἀποδεκατίσασα τὸν στρατὸν καὶ καταστρέψασα διακόσια τριάκοντα χωρία.

Ἐν τούτοις ἡ βασιλομήτωρ ὑποβοηθουμένη καὶ ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων τοῦ Σουλτάνου, τοῦ Γιουσούφ πασσᾶ σταυλάρχου καὶ τοῦ χότζα Χουσεὶν Δζιντζί, προεκάλεσε τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρευ Καρὰ Μουσταφᾶ ὅστις δὲν ἦτο μὲν κάτοχος παιδείας, ἀλλ' ἐκέκτητο μεγίστην ἱκανότητα κατορθώσας νὰ καταστείλῃ κατὰ τὸ δίκστημα τῆς διοικήσεώς του πάσας τὰς ἀξιώσεις τῶν γιαντισάρων καὶ σπαήδων, οἵτινες εἰς οὐδὲν στασιαστικὸν κίνημα εἶχον προβῆ· ταυτοχρόνως ἐτακτοποίησε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, εἰσήγαγε σπουδαίας οἰκονομίας καὶ ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν ἠϋξήσε τὸ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον κατὰ 150 χιλιάδας δουκάτων. Ἀνήγειρεν ὡσαύτως διάφορα εὐσεβῆ καὶ δημόσια καθιδρύματα ἐν Μέλκκ, Σεβαστείᾳ, Ἀδριανουπόλει καὶ Κωνσταντινουπόλει· διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Μεχμέτ πασσᾶς Σουλτάν Ζαδὲς προδὸς εἰς πλείστας μεταθέσεις στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν διοικητῶν.

Τῷ 1644 ὁ Σουλτάνος Ἰβραήμ συνοδευόμενος μόνον ὑπὸ τῶν εὐνοουμένων του καὶ τῆς πεφιλημένης του συζύγου ἐποιήσατο ἐκδρομὴν μέχρις Ἀδριανουπόλεως· κατὰ δὲ τὴν ἐπὶ ἐκδρομὴν του παρειρέθη εἰς τὴν γέννησιν δύο εἰσέτι υἱῶν, τοῦ Ὁσμάν καὶ Σελίμ.

Τῷ 1645 παρ' ὀλίγον ἐγένετο διακοπὴ σχέσεων μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας ἐνεκα τῶν Ταταρικῶν εἰσβολῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ῥαδιουργιῶν τοῦ Ῥακόσζη ἡγεμόνος τῆς Τρανσυλβανίας ἀφ' ἐτέρου· δι' ἀμοιβαίων ὁμῶς πρεσβεύσεων αἱ συνθήκαι ἐπεκυρώθησαν καὶ αὐθις.

Ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος μὴ περισπώμενος ὑπὸ πολέμι-
κῶν ἐκστρατειῶν εὐηρεστεῖτο διασκεδάζων μετὰ τῶν εὐ-

νοουμένων του· ἔνεκα ὁμῶς ῥχδιουργιῶν τινων ὁ ἀρχιερ-
νοῦχος τῶν ἀνακτόρων Σουμπουλοῦς ἀναγκασθεὶς νὰ με-
ταβῇ εἰς Μέκκαν προσεβλήθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ Μελιταίων
πειρατῶν· καὶ αὐτὸς μὲν ἔπεσε μαχόμενος, ἡ δὲ συνοδία
του ἅπασα περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν πειρατῶν· μεταξὺ τῶν
αἰχμαλωτισθέντων ἦν καὶ ἡ τροφὸς τοῦ υἱοῦ τοῦ Σουλτᾶ-
νου μετὰ τοῦ τέκνου της. Οἱ πειραταὶ κατὰφυγόντες εἰς
τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Κρήτης, ἐπήνεγκον τὴν κήρυξιν
τοῦ πολέμου κατ' αὐτῆς τῆς Βενετικῆς δημοκρατίας εἰς
τὴν ἀνῆκεν ἡ Κρήτη· ἡ ἄλωσις τῆς νήσου ταύτης ἀπὸ
πολλοῦ ἦν ἐν τῷ νῦν τῶν ἰθυνόντων τὴν ὀθωμανικὴν αὐ-
τοκρατορίαν καὶ διὰ τοῦτο ἀμέσως ἐπωφελήθησαν τὴν πα-
ρουσιαζομένην εὐκαιρίαν.

Ἀρχιστράτηγος τῶν ὀθωμανικῶν στρατευμάτων συμπο-
σούμενων εἰς 100,000 ἄνδρας διωρίσθη ὁ Γιουσούφ πασ-
σᾶς ὅστις ἐπιβάς τοῦ στόλου συγχειμένου ἐξ 110 μεγάλων
καὶ 300 μικρῶν πλοίων ἀπῆρεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως
τῇ 30 ἀπριλίου 1645. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας εἶχε
τηρηθῇ μυστικός, ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀρχιστρατήγου, οἱ λοιποὶ
ἐνόμιζον ὅτι διηυθύνοντο κατὰ τῆς Μελίτης. Ἐναντίοι ἄ-
νεμοι καὶ τρικυμῖαι ἐβράχυναν τὸν κατὰπλου εἰς τρόπον
ὥστε μόλις περὶ τὰ τέλη ἰουλίου ὁ ὀθωμανικὸς στόλος προσ-
ωρρίσθη εἰς τὸν λιμένα τῶν Χανίων (τὸ πάλαι Κυδωνίαι·
ἡ δὲ λέξις Χανία ἐκ παραφθορᾶς ἐστὶ τοῦ Χανδάκ, χάνδα-
κος, τὸν ὁποῖον ὠρουσαν οἱ Σαρακηνοὶ περίξ τῆς πόλεως
κατὰ τινὰ εἰς τὴν νῆσον ἀπόβασίν των).

Οἱ ὀθωμανοὶ ἀποβάντες περιεκύκλωσαν αἰφνης τὴν πό-
λιν τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι οὐδὲν τοιοῦτον ἀνέμενον· ἡ πο-
λιορκία διήρκεσεν εἴκοσι περίπου ἡμέρας· μετ' ἐπανειλημ-
μένας δ' ἐφόδους οἱ διοικηταὶ τῆς πόλεως ἐσυνθηκολόγη-
σαν· ἡ ἄλωσις τῶν Χανίων ἐπικυρώσθη ἐν τε Κωνσταν-
τινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις δημοτελέστατα μεθ' ἐορτῶν
καὶ φωταψιῶν. Κατ' ὀκτώβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1645
ὁ ἀρχιστράτηγος Γιουσούφ πασᾶς καταλιπὼν φρουρὰν ἐν

Χανίοις ἀπῆρην εἰς Κάρυστον ὅπου ἀπέλυσε τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ εἰς τὰς ἐστίας του καὶ ἐκεῖθεν ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου μετὰ μεγίστων τιμῶν.

Ὅλιγον καιρὸν μετὰ ταῦτα νέα πυρκαϊὰ διερρέασα τριάκοντα ὥρας ἀπετέφρωσε μέγα μέρος τῆς πρωτευούσης σὺν αὐτῇ δὲ συνέβησαν καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, καταιγίδες, πλημμύραι καὶ τὰ τοιαῦτα.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1645 ἐπαύθη τῶν καθηκόντων του ὁ μέγας Βεζύρης Σουλτάν-ζαδὲ ἀντηκασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Σαλίχ πασσᾶ, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ δυσμείναιαν καὶ ὁ ἀρχιστράτηγος Γιουσούφ πκσσᾶς.

Τῷ ἐπιόντι ἔτει 1646 ὁ ἐκπτωτος μέγας Βεζύρης Σουλτάν-ζαδὲ διωρίσθη ἀρχιστράτηγος κατὰ τῶν Βενετῶν, καὶ ἀπέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου· οἱ Βενετοὶ καταλαβόντες ἐν τῷ μεταξὺ τὴν Τένεδον ἐξεδιώχθησαν· ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στόλος ἀπεβίβασε τὸν στρατὸν εἰς Κρήτην· κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην ἐκστρατείαν ἀπέθανε μὲν ὁ Σουλτάν-ζαδὲ, ὁ ἀρχιναύαρχος ὅμως μετὰ τῶν λοιπῶν στρατηγῶν κατῴρθησε τὴν ἄλωσιν τῆς Ρεθύμνου ὀχυρᾶς πόλεως τῆς Κρήτης καὶ ἄλλων ὥς καὶ τῆς Κισσάμου, Ἀποκορώνου καὶ λοιπῶν.

Τῷ 1647 νέα ἐκστρατεία διοργανώθη κατὰ τῆς Κρήτης πρὸς ἄλωσιν τῆς πρωτευούσης αὐτῆς, τοῦ Ἡρακλείου, καὶ κατὰ τῶν ἐν Δαλματίᾳ βενετικῶν κτήσεων· παυθέντος δὲ καὶ ἀποθανόντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου Σαλίχ πασσᾶ διωρίσθη τοιοῦτος ὁ Ἀχμέτ πασσᾶς.

Αἱ ἐν Δαλματίᾳ ἐχθροπραξίαι ἀπέβαινον ὑπὲρ τῶν Βενετῶν, ἡ ἄλωσις τοῦ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης εἶχεν ἐγκαταλειφθῇ, ἐν ᾧ ὁ μέγας Βεζύρης κρύπτων πάντα ταῦτα καὶ οὐδὲν κοινολογῶν τῷ Σουλτάνῳ ἀπησχολεῖτο εἰς μεταθέσεις διοικητῶν· ἐκτὸς τῶν βενετικῶν ἐπιτυχιῶν, ταραχαὶ ἤρξαντο καὶ ἐν Ἀσίᾳ, ἐν γένει δὲ ἡ κατάστασις τῶν πραγ-

μάτων ἦν οὐχὶ εὐάρεστος· ἐνεκα τούτων ὁ μέγας Βεζύρης Ἀχμέτ πασᾶς ἐπαύθη τῶν καθηκόντων του ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Σοφῆ Μεχμέτ πασᾶ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν, ὁ δὲ Σουλτάνος Ἰβραὴμ παρητήθη τοῦ θρόνου καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανε καὶ οὗτος. Ταῦτα συνέβησαν κατ' αὐγουστον τοῦ 1648.

ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ.

Περίλαμβάνουσα 81 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1059—1143 ἢ 1649—1730 μ.Χ.).

19^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Δ'.

ΑΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

ΒΕΖΥΡΙΑ ΤΩΝ ΚΙΟΠΡΟΥΛΙΔΩΝ.

Χαρακτήρ τῆς ἐποχῆς.

Μεθ' ὅλας τὰς ὑπὸ τῶν γιανιτσάρων συνδουλιζομένας παραχᾶς, τὸ ὀθωμανικὸν κράτος διατελεῖ ἰσχυρὸν καὶ δρέπει διηνεκῶς νίκας. Ἄνδρες πολιτικοὶ μεγίστης ἱκανότητος διευθύνουσιν ἐπιτυχῶς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ κυριώτερον γεγονός τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐστὶν ἡ ἄλωσις τοῦ Ἡρακλείου καὶ διὰ τῆς πόλεως ταύτης ἡ ὀλοσχερὴς ὑποταγὴ τῆς νήσου Κρήτης ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Σουλτάνων. Οἱ Βενετοὶ διεφιλονείκησαν τὴν κυριαρχίαν τῆς νήσου ταύτης πολεμήσαντες ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρα ὁλόκληρα ἔτη· μετὰ τοῦ γεγονότος τούτου συνδέεται ἡ Βεζυρία τοῦ Ἀχμέτ πασσᾶ Κιοπρουλοῦ καὶ ἡ δευτέρα ἔνδοξος φάσις τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

19^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΩΑΜΕΘ Ο Δ'.

Βασιλεύσας 58 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1058—1099 ἢ 1649—1687 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
Ταραχαὶ τῶν γιαντισάρων.—Ἐπιτυχίαι τῶν Βενετῶν.—Διορισμὸς τοῦ Μεχμέτ Κιοπρουλοῦ ὡς μεγάλου Βεζύρου.—Νίκαι τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν Βενετῶν.—Ταραχαὶ ἐν Τρανσυλθανίᾳ καὶ Βλαχίᾳ.—Ὑποταγὴ τῶν δύο τούτων ἐπαρχιῶν.—Διακοπὴ τῶν πολιτικῶν σχέσεων μεταξύ Γαλλίας καὶ Πύλης.—Θάνατος τοῦ Μεχμέτ Κιοπρουλοῦ.—Διάδοχος αὐτοῦ ὁ υἱὸς του Ἀχμέτ Κιοπρουλῆς.—Ἐπιτυχίαι τῶν ὀθωμανῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ.—Μάχη τοῦ Ἀγίου Γοθάρδου.—Εἰρήνη τοῦ Βασθάρ.—Πολιορκία τοῦ Ἡρακλείου.—Συνασπισμὸς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἡρακλείου.—Ἄλωσις τοῦ Ἡρακλείου.—Οἱ Κοζάκοι τῆς Οὐκρανίας ἀναγνωρίζουσι τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου.—Πόλεμος μετὰ τῆς Πολωνίας.—Πολιορκία καὶ συνθηκολόγησις τῆς πολωνικῆς πόλεως Καμινιέκ.—Εἰρήνη μετὰ τῶν Πολωνῶν ἐν Βόκσαξ.—Ἰωάννης ὁ Σοδιέσκις.—Συνθήκη ἐν Δαούτ πασσᾶ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν.—Θάνατος Ἀχμέτ Κιοπρουλοῦ.—Διάδοχος αὐτοῦ ὁ γαμβρὸς του Καρὰ Μουσταφᾶς.—Πόλεμος μετὰ τῆς Ῥωσσίας.—Εἰρήνη ἐν Καδζέν.—Πόλεμος μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.—Πολιορκία καὶ ἀπαλλαγὴ τῆς Βιέννης.—Θάνατος τοῦ μεγάλου Βεζύρου.—Ἱερὰ συμμαχία.—Γενικὸς πόλεμος.—Στάσις τῶν γιαντισάρων.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Οἱ ὀθωμανοὶ ἱστοριογράφοι διαιροῦσι τὴν βασιλείαν τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ' εἰς τρεῖς περιόδους· ἡ πρώτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεώς του εἰς τὸν θρόνον μέχρι τοῦ διορισμοῦ τοῦ Κιοπρουλοῦ Μεχμέτ πασσᾶ ὡς μεγάλου Βεζύρου· ἔστι δε πλήρης ταραχῶν καὶ δυσαρέστων συμβάντων. Ἡ δευτέρα συμπεριλαμβάνει τὰς δύο Βεζυρίας τῶν Κιοπρουλῆδων ἀπὸ τοῦ 1656 μέχρι τῆς μετὰ τῆς Πολωνίας εἰρήνης, ὅτε ἡ δόξα καὶ ἡ τάξις λαμπρύνουσι τὴν αὐτοκρατορίαν· ἡ δὲ τρίτη περίοδος περιλαμβάνει τὰ συμβάντα μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ'.

Ὁ Σουλτάνος ἦν μόλις ἑπταετῆς ὅτε ἀνῆλθε τὸν θρόνον,

διετέλεσε δὲ μέχρι τῆς ἐνηλικιότητός του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς προμητόρός του Κιοσέμ Σουλτάνας καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῆς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς μητρός του. Τῇ 16 αὐγούστου 1648 περιεζώσθη ἐν Ἐγιοῦπ τὴν σπάθην τοῦ Ὁσμάν· ἔφερε δὲ κίτρινον φόρεμα, πορφυροῦν ἐπανωφόριον πλήρες χρυσοῦ καὶ πολυτίμων λίθων, καὶ στέμμα ἐξ ἀδαμάντων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Σοφῇ Μεχμέτ πασσᾶς δημεύσας τὴν περιουσίαν τοῦ Χότζα Δζιντζι συγκειμένην ἐκ 2,000,000 δουκάτων διένειμεν αὐτὴν εἰς τοὺς στρατιώτας ὡς δῶρον σύνθηες κατὰ πᾶσαν ἀνάγκησιν νέου Σουλτάνου.

Διάφοροι ταρχαὶ ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ συνέβαινον καὶ κατεστέλλοντο ἀλληλοδιαδόχως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας ταύτης. Οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐπολέμουν ἐν Κρήτῃ νικῶντες καὶ νικώμενοι διότι πρὸ πάντων δὲν ἐστέλλοντο αὐτοῖς ἐγκαίρως αἱ ἀπαιτούμεναι ἐπικουραὶ· ἔνεκα μίᾳς τοιαύτης ἐλλείψεως, ὅτε παρ' ὀλίγον ἤθελεν ἀπολεσθῇ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος, καίτοι νικήσας τοὺς Βενετοὺς καὶ ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ λύσωσι τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνεκα μίᾳς τοιαύτης, λέγομεν, ἐλλείψεως ἐπχύθη ὁ μέγας Βεζύρης Σοφῇ Μεχμέτ πασσᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγῶ τῶν γιανιτσάρων Καρὰ Μουράτ πασᾶ. Ὁ παυθεὶς μέγας Βεζύρης ἐξορισθεὶς καὶ ἀποθανὼν μετ' ὀλίγον ἀρῆκε περιουσίαν 3,000,000 δουκάτων.

Τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ νέου Σουλτάνου ἐφθασαν εἰς Κωνσταντινούπολιν πρέσβεις τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀσιατικῶν κρατῶν ἵνα ὑποβάλωσι τὰ συγχαρητήρια, ἀνανεώσωσι τὰς συνθήκας καὶ πληρώσωσιν, ὅσοι ὑποτελεῖς ἐξ αὐτῶν, τοὺς ὀρισμένους φόρους. Σμῖτ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Αὐστρίας ἀνενέωσεν ἐπὶ εἴκοσι δύω ἔτη τὴν εἰρήνην τοῦ Σιλβachtordk τῇ 1 ἰουνίου 1649, πληρώσας ἐφ' ἀπαξ 100,000 δουκάτων ὡς φόρον.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1649 ἐγένετο ἡ περιτομὴ τοῦ

Σουλτάνου καὶ τῶν τριῶν ἀδελφῶν του, ὅτε ἐτελέσθησαν καὶ πολυτελέσταται ἐορταί· ὁ νέος Σουλτάνος ἐξηκολούθει διδασκόμενος τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν· ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἡ καλλιγραφία, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ προήχθησαν τὰ μέγιστα.

Αἱ ταραχαὶ τῶν γιαντισάρων καὶ σπαήδων ἦσαν συνεχεῖς· ὁ μέγας Βεζύρης Καρά Μουράτ πασσᾶς παυθεὶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μελέκ Ἀχμέτ πασσᾶ, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἀλλὰ στερουμένου τῆς διὰ τὰ οἰκονομολογικὰ ἀπαιτουμένης δεινότητος καὶ διὰ τοῦτο παυθέντος καὶ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Σιαβούς πασσᾶ.

Αἱ αὐταὶ ταραχαὶ ἐπήνεγκον καὶ τὸν θάνατον τῆς προμήτορος τοῦ Σουλτάνου Κιοσέμ Σουλτάνας ἀφικομένης εἰς ἱκανὸν γῆρας. Ἡ ἡγεμονίς αὕτη διεκρίθη ἐπὶ μεγίστη ἱκανότητι καὶ εὐγενέσιν αἰσθήμασι διοικήσασα τετράκις τὴν αὐτοκρατορίαν ὡς σύζυγος τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ, μήτηρ τῶν Σουλτάνων Μουράτ καὶ Ἰβραὴμ καὶ προμήτωρ τοῦ Σουλτάνου Μωῦχμέθ τοῦ Δ΄· γενναϊόδωρος εἰς ἄκρον καὶ ἀγαθωτάτη τὴν καρδίαν, σπουδαία χρηματικὰ ποσὰ ἐδᾶπανα καθ' ἐκάστην πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πτωχῶν, τὰς δὲ ἐλεημοσύνας τῆς διένεμεν αὐτοπροσώπως μὴ ἐμπιστευομένη εἰς τοὺς ὑπηρετάς τῆς. Ὁκοδόμησε πλεῖστα εὐσεβῆ ἱδρύματα ἔν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν Αἰγύπτῳ· μετὰ ξὺ δὲ ἄλλων εἶναι καὶ τὸ Βαλιδε-χάνιον σωζόμενον μέχρι σήμερον ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐνταῦθα μέχρι τοῦ 1656 παρατηρεῖται ἀλληλουχία μεγάλων Βεζυρῶν, ταραχαὶ τῶν γιαντισάρων καὶ ἀποτυχία ἕνεκα τούτων τῶν ὀθωμανικῶν ὅπλων κατὰ τῶν Βενετῶν, οἵτινες ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ παρέτεινον τὸν πόλεμον, κατώρθωσαν δὲ νὰ κυριεύωσι τὰς νήσους Λῆμνον καὶ Τένεδον. Ἡ βασιλομήτωρ βλέπουσα τέλος τὴν δυσάρεστον ταύτην τῶν πραγμάτων κατὰστασιν ἀνηγόρευσε τὸν συνετὸν καὶ πεπειραμένον γέροντα Μεχμέτ πασσᾶν Κιοπρουλοῦ μέγαν Βεζύρην τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1656, ὅστις ἔλαβε τὴν

σφραγίδα τοῦ Κράτους παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου εὐχρηθέντος αὐτῷ εὐόδωσιν αἰσίαν τοῦ ἔργου.

Ὁ νεωστὶ διορισθεὶς μέγας Βεζύρης καταγόμενος ἐκ τῆς πόλεως Κιοπρί πλησίον τῆς Ἀμασειάς, ἥτις ἐξ αὐτοῦ ὠνομάσθη Βεζίρ-Κιοπροῦ, ἦν γέρον τὴν ἡλικίαν ἀλλ' εἶχεν ἔκτακτον διορχικότητα καὶ πολιτικὴν ἱκανότητα. Ὁ Μεχμέτ πασσᾶς ἄμα τῷ διορισμῷ του κατέβαλεν ἅπαντας τοὺς ῥχδιούργους διορίσας εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα ἄνδρας ἱκανοὺς καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης του· μετὰξὺ αὐτῶν σημειοῦμεν καὶ τὸν Παναγιώτην Νικουσίον διορισθέντα διερμηνέα τῆς Ὑ. Πύλης καὶ μεγάλως ὠφελήσαντα ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων του.

Μετὰ τὴν ἐξόντωσιν τῆς ἀνταρσίας καὶ καθησύχασιν οὕτω τοῦ κράτους ὁ μέγας Βεζύρης ἐξεστράτευσεν κατὰ μάχιον τοῦ 1657 μετὰ στρατοῦ καὶ στόλου καὶ στήσας τὸ στρατρχεῖόν του ἐν Δαρδανελλίῳις συνῆψεν ἐν τοῖς στενοῖς τὴν πρώτην ναυμαχίαν κατὰ τῶν Βενετῶν νικήσας αὐτούς· ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ εἰς πυροβολητὴς τὸ ὄνομα Μιχμούτ ἐσκόπευσε τοσοῦτῳ δεξιῳι τὴν ναυαρχίδα τῶν Βενετῶν ἐκ τινος τῶν ἐν τῇ παραλίᾳ τηλεβολοστασίων ὥστε ἀνετίναξε τὴν πυριτιδαποθήκην αὐτῆς. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀνταμείψας γενναίως τοὺς ἀριστεύσαντας καὶ τιμωρήσας αὐστηρῶς γιαντισάρους τινὰς λιποτακτήσαντας, μετέβη εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Τρωάδος καὶ ἐκεῖθεν ἀποβὰς εἰς Τένεδον καὶ πολιορκήσας ἐκυρίευσεν καὶ ἀνεκτήσατο οὕτως αὐτὴν ἐκδιώξας τοὺς Βενετούς. Ἐκεῖθεν πολιορκήσας ἀνεκτήσατο καὶ τὴν Αἰήμον· κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ οἱ ὀθωμανοὶ στρατηγοὶ ἔδρεπον διαφόρους νίκας κατὰ τῶν Βενετῶν ἐν Δαλματίᾳ· ὁ δὲ Σουλτάνος δεκατετραετὴς ἤδη ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀδριανούπολιν χάριν κυνηγεσίου ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Παναγιώτου Νικουσίου, τῶν συζύγων του καὶ τῶν ἡγεμονοπαίδων ἀδελφῶν του.

Ὁ μέγας Βεζύρης μετέβη κατόπιν εἰς Ἀδριανούπολιν ἁ-

που διεχίμασε μετὰ τοῦ Σουλτάνου· εἶναι ἀξιοσημείωτον τὸ ψῦχος τοῦ χειμῶνος ἐκείνου· ἡ καύσιμος ξυλεία ἐσπένισε καὶ ὑπερετιμήθη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε πολλοὶ κρημνίσαντες ἐπώλησαν τὴν ξυλικὴν τῶν οἰκιῶν των καὶ εἰσέπραξαν ποσὰ μεγάλητερα τῆς ἀξίας αὐτῶν.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1658 ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Τρανσυλβανίας, διότι ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς Ῥάκοςζης ἄνθρωπος ταραχοποιὸς συνεμάχησε μετὰ τῶν Βλάχων, Μολδαυῶν καὶ Κιζάκων κατὰ τῆς Πολωνίας ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Πύλης. Ὁ μέγας Βεζύρης νικήσας τὸν ἡγεμόνα τῆς Τρανσυλβανίας ἐξεθρόνισεν αὐτὸν διορίσας τὸν Ἀχάτιον Βαρζάξ ὑποσχεθέντα φόρον ἐτήσιον 40,000 δουκάτων· τὰ αὐτὰ ἔπαθον καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας· ἡζιώθη δὲ παρὰ τοῦ Σουλτάνου μεγίστων τιμῶν καὶ πλουσίων δώρων ἐν οἷς ὑπῆρχε μία ἀδαμαντοκόλλητος σπάθη μυθώδους ἀξίας.

Τότε συνέβη ἐπεισόδιόν τι ἔνεκα τοῦ ὁποίου παρ' ὀλίγον διεταράχτηντο αἱ ἀρμονικαὶ σχέσεις τῆς Πύλης μετὰ τῆς Γαλλίας· ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει γάλλος πρεσβευτὴς ὡς καὶ ὁ υἱὸς του προσεβλήθησαν ἐν τινι περιστάσει, ὁ δὲ Μαζαρίνος πρωθυπουργὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ΙΔ' ἀπέστειλε πρεσβευτὴν αἰτούμενος ἱκανοποιήσιν· αἱ διαπραγματεύσεις ἐξηκολούθησαν ἕως οὔ ὁ θάνατος τοῦ Μαζαρίνου ἔθηκε τέρμα εἰς τὸ ἐπεισόδιον καὶ αἱ σχέσεις τῶν δύο Κρατῶν ἐπανελήφθησαν φιλικαὶ ὡς πρότερον.

Ὁ Ἀμπαζή Χατάν διοικητὴς Χαλεπίου συνεννοηθεὶς μετὰ τριάκοντα περίπου διοικητῶν καὶ ὑποδιοικητῶν ἐτέραζε τὰς ἀσιατικὰς ἐπαρχίας καὶ ὡς ὅρον τῆς ἐπανόδου του εἰς τὸ καθήκον ἀπῆτει τὴν καθαίρεσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ὁ Σουλτάνος συνετῶς φερόμενος ὅχι μόνον οὐδόλως ἐπήκουσε τῶν αἰτήσεων, ἀλλ' ἀπέστειλε κατὰ τῶν ταραξιῶν τὸν Μουρτεζᾶ πασσᾶν, ὅστις νικήσας κατεδίκασε τὸν Ἀμπαζᾶ Χασσάν καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς πασσάδες τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν εἰς ἑξορίαν.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1660 τρομερὰ πυρκαϊὰ ἐκρα-

γείσα ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τὸ Ἀγιάσμα καπουσοῦ διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἀπετέφρωσεν 28,000 οἰκίας, 300 μέγαρα, καὶ 100 χάνια (ξενῶνας). ἡ πυρκαϊὰ εἶχεν ἐπεκταθῇ μέχρι τῆς ἁγίας Σοφίας ἀφ' ἐνὸς καὶ μέχρι τῶν Ὑψωμαθείων ἀφ' ἐτέρου κατὰ μῆκος καὶ πλάτος 40,000 κάτοικοι καταφυγόντες τὴν πρώτην ἡμέραν μετὰ τῶν πολυτίμων των πραγμάτων εἰς τὰ τεμένη τοῦ Δζερὰχ καὶ Μαχμουτ πασσᾶ καὶ εἰς τὰς ὑπογείους δεξαμενὰς τῆς Βλέγκας ἀπετεφρώθησαν. Τοιαῦται πυρκαϊαὶ συνέβησαν καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι, Προύση, Τοκάτ, Σοφία, Σιλιστρία καὶ Ἰασίφ. Τὸ δὲ ἐπόμενον ἔτος 1661 ἐνέσκηψε καὶ ἡ πανώλης ἦν ἐπηκολούθησε πείνα μεγάλη.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ μέγας Βεζύρης πάτχων ἐξ ὕδρωπικος ἀπέθανεν· κατὰ τὴν τελευταίαν του στιγμὴν συνέστησε τῷ Σουλτάνῳ ὡς μέλλοντα μέγαν Βεζύρην τὸν υἱόν του Ἀχμέτ πασσᾶν. Ὁ ἀποθανὼν μέγας Βεζύρης, σὺν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ σωτηρίοις διὰ τὸ κράτος ἔργοις, ἐξησφάλσε τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀζοφικῆς θαλάσσης ἀνεγείρας ὀχυρὰ φρούρια καὶ τηλεβολοστάσια.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης Ἀχμέτ πασσᾶς Κιοπρουλοῦ ἦτο εἰκοσιεξαετής τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους καὶ διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐπὶ δεκαπέντε κατὰ συνέχειαν ἔτη μέχρι δηλαδὴ τοῦ θανάτου του. Ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἔσχεν εὐπαιδεύτους διδασκάλους καὶ ἐσπούδασεν, ὡς μέλλον οὐλεμᾶς, τὸ νομικὸν ὀθωμανικὸν δίκαιον· ἐνέκυψεν ἐμβριθῶς εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην, ἀλλὰ κατ' εἰσήγησιν τοῦ πατρὸς του προετίμησε μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του τὸ πολιτικὸν στάδιον ἀπὸ τοῦ ἱερατικοῦ· εἶχε χρηματίσει ἤδη διοικητῆς Ἐρζερούμης καὶ Δαμασκοῦ προσενεχθεὶς μετ' ἄλλας δικαιοσύνης καὶ ἀκεραιότητος, ἀπαλλάχας τοὺς κατοίκους ἀπὸ προσθέτων τινῶν φόρων, οὓς εἶχον ἐπιβάλλει οἱ προκάτοχοί του δι' ἰδιὸν των συμφέρον. Ἐν Δαμασκῷ διατελὼν ἐνίκησε τοὺς ταραξίας Δρούσους καὶ πολλὰ καλὰ παρέσχε τῷ τόπῳ τοῦ

πατρός του ἀσθενήσαντος ἐν Ἀδριανουπόλει προσεκλήθη εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ διωρίσθη τοποτηρητῆς αὐτοῦ ἀποθανόντος δ' ἐκείνου ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει ὡσαύτως διαμένων Σουλτάνος προσκαλεσάμενος ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους.

Ὅτε ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ κράτους, ἐν μὲν τῇ Κρήτῃ ἐξηκολούθει ὁ μετὰ τῶν Βενετῶν πόλεμος διότι τὸ φρούριον τοῦ Ἡρακλείου καὶ τοὶ πολλὰκις πολιορκηθέν διετέλει ἀπόρρητον, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ἐν Τρανσυλβανίᾳ ὑπῆρχον ταραχαὶ περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου στέμματος, διότι ὁ μὲν αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ὑπεστήριζε τὸν Κεμόνην, ἡ δὲ Πύλη τὸν Ἀπάφην. Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς διοικητῆς τοῦ Ὁφεν κατεπολέμησε τοὺς στρατοὺς τοῦ Κεμόνη φονευθέντος ἐν τινὶ μάχῃ καὶ ἀνηγόρευσε ἡγεμόνα τὸν Ἀπάφην· ταυτοχρόνως ταραχαὶ τινες ἐν Ἀσίᾳ κατεστέλλοντο δι' αὐστηρᾶς τιμωρίας τῶν ἐνόχων. Ταῦτα ἐγένοντο τῷ 1661 καὶ 1662 μ. Χ.

Ἀμα τῷ ἔαρι τοῦ 1663 ἐκηρύχθη ὁ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πόλεμος· τοποτηρητῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διωρίσθη ὁ Καρά Μουσταφᾶ πασσᾶς γαμβρὸς τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐπ' ἀδελφῇ καὶ καπετὰν πασσᾶς. Ὁ δὲ Σουλτάνος, τετάρτην ἤδη φορὰν, μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου μετέβη εἰς Ἀδριανουπόλιν καὶ ἐκεῖ ἀναδείξας αὐτὸν ἀρχιστράτηγον, προσαρτήσας ἰδίαις χερσὶν ἐπὶ τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς του πολύτιμα πτερὰ καὶ δωρησάμενος ἄδαμαντοκόλλητον σπάθην ἀπέστειλε κατὰ τῆς Οὐγγαρίας. Ὁ μέγας Βεζύρης δεξιόμενος ἐν Βελιγραδίῳ πρεσβευτὰς τῆς Αὐστρίας περὶ εἰρήνης καὶ ὑποδείξας ὅρους σκληροὺς ἐπροχώρησε καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν ἀνέμενε τὴν κατὰλληλον στιγμὴν πρὸς ἐπίθεσιν. Ὁ στρατὸς του συνέκειτο ἐξ 120,000 ἀνδρῶν καὶ 135 τηλεβόλων, 60,000 καμήλων καὶ 10,000 ἡμιόνων. Ἀνεμείνοντο δὲ 100,000 ἵππεῖς Τάταροι. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐγένετο ἡ πρώτη μάχη καθ' ἣν ἐνίκηθησαν

οί Ούγγροι, ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στρατὸς μετὰ ταῦτα περιέζωσε τὸ Νεβχαζέιλ ἰσχυρὸν φρούριον.

Ἐν τούτοις εἶχον ἀφικθῆ εἰς ἐπικουρίαν τῶν ὀθωμανῶν 100,000 Τάταροι καὶ 20,000 Κοζάκοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν υἱῶν τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς. Τὸ φρούριον πολιορκηθὲν παρεδόθη κατ' αὐγούστον τοῦ 1663 καὶ μετ' ὀλίγον παρεδόθησαν καὶ τὰ περίξ φρούρια.

Ὁ μέγας Βεζύρης διαχείμασεν ἐν Βελιγραδίῳ, κατὰ τὸ ἐπόμενον δὲ ἔαρ μηνὶ μυχτίῳ 1664 ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι καὶ πολλὰ φρούρια ἔπεσον εἰς χεῖρας τῶν ὀθωμανῶν. Τῇ πρώτῃ δὲ αὐγούστου ἐγένετο ἀποφασιστικὴ μάχη πλησίον τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Γοθάρδου καθ' ἣν ἐπέτυχον μᾶλλον οἱ αὐστριακοὶ βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ γάλλων στρατιωτῶν. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἀνενώθη ἡ εἰρήνη τοῦ Σιλβχτορόκ ἐν τῇ πόλει Βαζβόρ τῇ 10 αὐγούστου καὶ ὁ πόλεμος ἔληξε.

Μετὰ τὴν ὑπογραφὴν καὶ ἐπικύρωσιν τῆς συνθήκης ταύτης ὁ μὲν μέγας Βεζύρης διεχείμασεν ἐν Βελιγραδίῳ, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐποιεῖτο συνεχεῖς κυνηγετικὰς ἐκδρομὰς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως μέχρι Ἰαμπόλεως· πολλοὶ τότε λητταὶ λυμαίνοντο τὴν Θράκην συνελήφθησαν καὶ κατεδικάστησαν εἰς θάνατον. Ταυτοχρόνως ἐξεργάγησαν ταραχαὶ τινες ἐν Καίρῳ καὶ Κύπρῳ, κατὰ τῶν διοικητῶν κητασταλίσαι ἀμέσως.

Εἰς ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν τοῦ Σουλτάνου Ἀπτή κήτοχος δεξιῷ καλῆμου συνέγραφε τότε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου τὰ χρονικὰ τῆς βασιλείας του· πολλάκις μάλιστα Μωάμεθ ὁ Δ' ἰδιοχείρως ἐσημεῖον ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τοῦ Ἀπτή συμβάλλοντα τινὰ τῶν κυνηγετικῶν του ἐκδρομῶν· εἰναι δὲ ὁ μόνος Σουλτάνος ὅστις ἰδιοχείρως ἐσημεῖωσεν ἱστορικὰ γεγονότα τῆς βασιλείας του. Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1665 ἐπκνήθη εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ μέγας Βεζύρης, ὃν ὑπεδέξαντο μετὰ μεγίστων τιμῶν, μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Σουλτάνος ἀσχολούμενος πάντοτε εἰς κυνηγετικὰς ἐκδρομὰς ἐπε-

σκέψατο κατ' αὐγουστον καὶ Σεπτέμβριον τὴν Καλλιπόλιν καὶ τὰ Δαρδανέλλια, ἐπεθεώρησε τὰ ὀχυρώματα καὶ τηλεβολοστάσια καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τότε ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τοῦ τεμένουσ τῆς βασιλομήτορος Ἀδλιέ τζαμισί· ἡ ἡγεμονὶς προσήνεγκε πλουσιώτατα δῶρα εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ τοὺς μεγιστᾶνας· ἡ λαβὴ χρυσοῦ ἐγγχειριδίου προσενεχθέντος τῷ Σουλτάνῳ ἀπετελεῖτο ἐκ κολοσσίου σμαράγδου. Ταυτοχρόνως μεγαλοπρεπὴς πρεσβεία τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον καὶ ὀθωμανικὴ τοιαύτη ἐπορεύθη εἰς Βιέννην.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1666 ἡ Βενετικὴ δημοκρατία ὑπέβαλε καὶ αὖθις τῇ Πύλῃ ὅρους περὶ εἰρήνης ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν συγκατετέθη νὰ παραχωρήσῃ ὁλόκληρον τὴν νῆτον Κρήτην, μέγα συμβούλιον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἀπεφάσισε τὴν ἐξκολούθησιν τοῦ πολέμου. Καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης μετὰ τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε κατὰ μᾶριον καὶ διελθὼν ἄπασχεν τὴν μικρὰν Ἀσίαν πρὸς τὴν παρὰ τὴν ἐπέβη τοῦ στόλου ἐν τινὶ λιμένι αὐτῆς καὶ ἀπέπλευσεν εἰς Κρήτην· ὁ δὲ Σουλτάνος ἀφοῦ ἐδέξατο ἐν Ἀδριανουπόλει πλείστας πρεσβεῖας τῶν τε μεγάλων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων καὶ τῶν ὑποτελῶν τῇ Πύλῃ ἡγεμονιῶν διητυνῆθη κατ' αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς Λάρισσαν τῆς Θεσσαλίας ἀσχολούμενος πάντοτε εἰς τὰ τῆς θήρας καὶ ἀναβαίνων πρὸς τοῦτο τὰ ὑψηλὰ τῆς Θεσσαλίας ὄρη καὶ πρὸ πάντων τὸν Ὀλυμπον τοῦ ὁποῖου ἐπεσκέψατο τὰς ὑψηλοτέρας κορυφάς.

Ὁ μέγας Βεζύρης προέβη ἀμέσως κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1666 εἰς τὸν ἀποκλεισμόν καὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἡρακλείου· ἐκατέρωθεν ὅμως αἱ πολεμικαὶ ἐνέργειαι κατεβλήθησαν μετὰ τοσαύτης δραστηριότητος καὶ ἐπιμονῆς ὥστε ἡ πολιορκία αὕτη διήρκεσε τρία ὁλόκληρα ἔτη. Ἐπίκουροι κατὰ τὸ δίκστημα τοῦτο εἶχον προσέλθει τοῖς Βενετοῖς,

στρατὸς γαλλικός, παπικός καὶ μελιταῖος, ἀλλ' ὅμως νικηθέντες ἀπεχώρησαν. Τέλος κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1669 ὁ διοικητὴς τοῦ φρουρίου Μοροζίνης ἐσυνηκολόγησε διερμηνεύοντος τοῦ διερμηνέως τῆς Πύλης Παναγιώτου Νικολοῦ διὰ τῆς ἐκ δέκα ἄρθρων ἀποτελουμένης συνθήκης ταύτης ἅπασα ἡ νῆσος Κρήτη περιήρχετο εἰς τὴν ὀθωμανικὴν κυριαρχίαν. Ἑπταήμερος φωταψία καὶ ἄλλαι ἐορταὶ παρηκολούθησάν τὴν κατὰκτησιν ταύτην. Ὁ Σουλτάνος ὅστις διαρκούσης τῆς τριετοῦς τελευταίας πολιορκίας πολλάκις ἔπεμψεν αὐτογράφους ἐπιστολάς τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς ἐπαινῶν τὸν ζῆλον τῶν τε στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν καὶ δηλώσας τελευταῖον ὅτι αὐτοπροσώπως θὰ μετέβαινε πρὸς ἔντασιν τῶν πολεμικῶν ἐνεργειῶν, συνεχάρη μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης καὶ πλουσιωτάτων δώρων τῷ τε μεγάλῳ Βεζύρῃ καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς καὶ προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Ἀδριανούπολιν ἔνθα θὰ μετέβαινεν ἐκ Λαρίσσης.

Ὁ μέγας Βεζύρης, διατάξας τὰ τῆς νεωστὶ ἁλωθείσης νήσου, μολὶς ἐννέα μῆνας μετὰ τὴν ἁλωσιν ἠδυνήθη νὰ ἐπανακκήμεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου ἐδέξατο αὐτὸν ὁ Σουλτάνος φιλοφρονέστατα διατάξας δημοτελεῖς ἐορτάς καὶ πανηγύρεις.

Πολλὰ καὶ αὖθις πρεσβεῖαι τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ τῶν ὑποτελῶν τῇ Πύλῃ ἡγεμονιῶν μετέβησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀδριανούπολιν ἵνα υποβάλλωσι τὰ συγχαρητήριά των ἐπὶ τῇ κατακτήσει τῆς Κρήτης καὶ αἰτήσωνται τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ ἡγεμὼν τῶν Κοζάκων Δοροτσένκος ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν Πολωνῶν ἠτήσατο διὰ τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Οὐκρανίας, ἰδίας του ἐπαρχίας, καὶ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου ὑποτελὴς διοικητὴς αὐτῆς. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας ἀνησυχήσας μεγάλως ἐπὶ τούτῳ ἐπέμψατο πρεσβεῖαν εἰς Ἀδριανούπολιν κατηγορῶν τῶν Κοζάκων, ἀλλ' ἀποτυχὼν ἐπέδραμε τὰς

κοζακικάς κτήσεις καὶ ἔνεκα τούτου ὁ Σουλτάνος ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πολωνίας κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1672 τεθείς ὁ ἴδιος ἐπὶ κεφαλῇ τῆς ἐκστρατείας. Διαβάς δὲ μετὰ τῶν Τατάρων τὸν Δνίεστερ ἐπολιόρησε τὸ ὡς ἀπόρθητον θεωρούμενον φρούριον Καμινιέκ καὶ ἐντὸς ἐπτὰ ἡμερῶν ἐκυρίευσεν αὐτὸ ὡς καὶ τὸ Λαμπέργ· αἱ ἐπιτυχίαι αὗται ἠνάγκασαν εἰς εἰρήνην τὸν βασιλέα τῆς Πολωνίας ὅστις δι' αὐτῆς, ὑπογραφείσης ἐν τῇ πόλει Βουζάκς, ἀνέγνωρίσεν ἅπασαν τὴν Ποδολίαν ὡς ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν, τὴν Οὐκρανίαν ὡς ὀριστικῶς ἀνήκουσαν τοῖς Κοζάκοις καὶ ὑπεχρεώθη πρὸς τούτοις εἰς πληρωμὴν τῇ Πύλῃ φόρου ἐτησίου ἐκ 220,000 δουκάτων. Ἀλλὰ μετὰ τινα χρόνον ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας διεδέξατο αὐτὸν ὁ πολεμιστῆς Ἰωάννης ὁ Σοβιέσκης ὅστις παρέβη τὴν συνθήκην καὶ αἱ ἐχθροπραξίαι ἐπανελήφθησαν, ἕως οὗ τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς συνωμολογήθη τῷ 1676 ὀριστικὴ εἰρήνη ἐν Δαούτ πασσᾶ προαστείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Σουλτάνος ἀφροῦ ἐώρτασε μετὰ πρωτοφάνους πεμπῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ τὴν περιτομὴν τοῦ πρωτοτόκου τοῦ υἱοῦ καὶ τοὺς γάμους τῆς θυγατρὸς του μετὰ τοῦ εὐνοουμένου του καὶ δευτέρου Βεζύρου Μουσταφᾶ πασσᾶ, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ὅπου εὐηρεστεῖτο μᾶλλον νὰ διαμείνῃ.

Ὁ μέγας Βεζύρης καίτοι βαρέως νοσῶν ἀνεχώρησε μετ' αὐτοῦ ἀλλὰ καθ' ὁδὸν ὑπέκυψεν εἰς τὴν δεινότητα τῆς νόσου τελευτήσας τὸν βίον τῇ 16 ὀκτωβρίου 1676 ἐν ἡλικίᾳ μόλις τεσσαράκοντα ἐνὸς ἐτῶν· ὁ θάνατος τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπῆρξε μεγίστη ἀπώλεια διὰ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος· διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς τῶν Καρὰ Μουσταφᾶ πασσᾶς.

Ὁ Σουλτάνος ἐπανελθὼν ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐδέξατο τοὺς πρέσβεις διαφόρων δυνάμεων ἐξ ὧν ὁ τῆς Πολωνίας ἐπέδειξε μεγίστην μεγαλοπρέπειαν συνοδευόμενος ὑπὸ τριακοσίων ἀνδρῶν. Σκοπὸς τούτου ἦν

νά ἐπιτύχη τὴν προσθήκην ὄρων τινῶν εἰσέτι ἐπωφελῶν τῇ Πολωνίᾳ ἐν τῇ τελευταίᾳ συνθήκῃ, ἀλλ' ἀπέτυχε τοῦ ποθομένου. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἐπιδρομαί τινες τῶν Ῥώσων εἰς Ταυρικὴν ἠρέθισαν τὴν Πύλην καὶ ὁ Ἰβραὶμ πασσᾶς διετάχθη νὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἔκβασις τῆς ἐκστρατείας ὑπῆρξε μᾶλλον κατ' αὐτοῦ δι' ὃ καὶ ἀπεφασίσθη διὰ τὸ ἐπὶ ὅν ἔαρ τοῦ 1678 ἡ ἀποστολὴ πολυαριθμοτέρου στρατοῦ κατὰ τῶν Ῥώσων.

Κατὰ ἰούνιον τοῦ 1678 ὁ Σουλτάνος μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐξῆλθον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡγούμενοι τοῦ κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἐπισήμως κηρυχθέντος πολέμου· καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος ἔμεινεν ἐν Σιλιστρίᾳ. ὁ δὲ μέγας Βεζύρης διαβάς τὸν Δνίστερ ἔστη πρὸ τοῦ φρουρίου Καχρὲν καὶ ἐπολιορκήσεν αὐτὸ κυριευθὲν καὶ κατεδαφισθὲν ἐπὶ τέλους μετὰ πλλὰς ἐφόδους καὶ δύο μάχας συγκροτηθείσας μετὰ τῶν Ῥώσων καὶ ὀθωμανῶν καὶ ἀποβίχας ἰσορροπούς. Τὸν μέγαν Βεζύρην ἐπανελθόντα κατὰ νοέμβριον εἰς Ἀδριανουπόλιν ὑπεδέξατο ὁ Σουλτάνος μετὰ τιμῶν καὶ ἐπαινῶν θωρησάμενος αὐτῷ πλεῖστα πολύτιμα ἀντικείμενα.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1679 ὁ Σουλτάνος κυνηγῶν καθ' ὃδὸν μετέβη ἐξ Ἀδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐγένοντο φωταψαίαι καὶ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ τοῦ ἀφίξει· σημειωτέον ὅτι ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Δ' ἠρέσκετο μᾶλλον εἰς τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει διαμονὴν διότι τὰ περίξ αὐτῆς παρείχον ἄφθονον κυνηγέσιον. Τότε ἀπεπερατώθη καὶ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἐν Βεσικτάς θερινοῦ ἀννακτόρου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν μέγας διερμηνεὺς τῆς Πύλης ἦν Ἀλέξανδρος ὁ Μαυρογορδάτος ἀντικαταστήσας τὸν ἀποθανόντα Παναγιώτην Νικουσίον.

Διχροῦντος τοῦ 1679 πολλαὶ καὶ αὖθις πρεσβεῖαι τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ὑποτελῶν τε καὶ μὴ ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἀνανέωσιν τῶν συνθηκῶν καὶ πληρωμὴν τῶν φόρων, ἐξ αὐτῶν ὅμως δύο Ῥωσικαὶ πρεσβεῖαι προτείνανσαι ὅρους εἰρήνης ἀπεπέμφθησαν ἄπρακτοι.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκαίνην πτωχὸς τις εὔρεν ἐκτὸς τῶν τειχῶν παρὰ τὴν Χαρσίαν Πύλην (Ἐγρικαπού) λαμπρὸν ἁδάμαντα ζυγίζοντα εἴκοσι τέσσαρα καράτια· ὁ εὐρέτης ἄγνωὼν τὴν ἀξίαν ἀντήλλαξεν αὐτὸν ἀντὶ τριῶν κοχλιαρίων ἐκ συνήθους μετάλλου ὧν εἶχεν ἀνάγκη· ἀπὸ χειρὸς δὲ εἰς χεῖρα ἡγόρασεν αὐτὸν ὁ Σουλτάνος κοσμήσας δι' αὐτοῦ τὸ αὐτοκρατορικὸν διάδημα.

Ταυτοχρόνως ἐπιτηδαιότατος ἀκροβάτης Πέρσης ἐλθὼν τότε εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔδειξεν ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου καὶ πλήθους πολλοῦ τὴν περίφημον τέχνην του, καθότι ἀπὸ τοῦ ναυστάθμου μέχρι τῆς ἀπέναντι αὐτοῦ κειμένης Πύλης Φαναρίου διήλθεν ἐπὶ σχοινίου τοῦ ὁποίου αἱ δύο ἄκραι ἦσαν προσδεδεμέναι ἐπὶ τῶν ἰστῶν δύο πλοίων ἀγκυροβολούντων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ Κερατίου κόλπου.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1680 ὁ Σουλτάνος παραστάς εἰς τὴν ἐναρξιν τῶν σπουδῶν τῶν δύο υἱῶν του γενομένην μετὰ μεγίστης πομπῆς ἐνώπιον τῶν οὐλεμάδων καὶ μεγιστάνων ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐποπτεῖαν τοῦ Βασιλέφεντη διακεκριμένου φιλολόγου, φιλοσόφου καὶ θεολόγου τῆς ἐποχῆς, ἀνεχώρησεν ὁδόσιν ταύτην φορὰν εἰς Ἀδριανούπολιν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς θήρας.

Τῷ 1681 ὑπεγράφη μεταξὺ τῆς Πύλης καὶ τῆς Ρώσσίας συνθήκη εἰρήνης ἐξασφαλίζουσα τοῖς Ρώσσοις τὴν κτῆσιν τοῦ Κιέβου. Ταυτοχρόνως ἐταράχθησαν αἱ μετὰ τῆς Γαλλίας σχέσεις καθότι ὁ ναύαρχος αὐτῆς Δούκεον καταδιώκων πειρατὰς ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀνῆλθε μέχρι τῆς νήσου Χίου καὶ ἐβομβαρδοβόλησεν αὐτὴν ὡς γενομένην καταφύγιον τῶν πειρατῶν· ἀλλ' ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Γάλλος πρεσβευτὴς ἱκανοποιήσας τὸν μέγαν Βεζύρην ἐπανάλαβε τὰς πρώην φιλικὰς σχέσεις.

Τῷ 1682 μέγας σεισμὸς προὔξενησε μεγίστας ζημίας ἐν Σμύρνῃ· χίλιοι περίπου ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν· ταυτοχρόνως δὲ πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε μέγα μέρος ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ Γαλατῇ· μέγας δὲ κομήτης ἐνεφανίσθη με-

ταξὺ τῆς Μικρᾶς καὶ Μεγάλης Ἀρκτου. Ἐν τούτοις ἀμοιβαίᾳ καθ' ἑκάστην παρὰ κλίμακα διετυποῦντο ἐκ μέρους τῆς Πύλης κατὰ τῆς Αὐστρίας ἐπενεγκόντα τὴν κατ' αὐτῆς κήρυξιν τοῦ πολέμου μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας διαφόρων ἐκτάκτων πρεσβειῶν πρὸς ἀποσόφισίν του. Οὕτω τῷ 1683 ὁ Σουλτάνος, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐπιστρέφει εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐξεστράτευσε συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἀνακτόρων. Οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ὁ θωμανὸς Σουλτάνος ἐπέδειξε τοσαύτην μεγαλοπρέπειαν καὶ τηλικαῦτον πλοῦτον ἐκστρατεύων· ἡ πομπὴ αὕτη καταντᾷ ἀνεπίδεκτος περιγραφῆς. Ὁ Σουλτάνος ἀφικόμενος εἰς Βελιγράδιον κατὰ μάλλον τοῦ 1683 ἀνηγόρευσε ἀπόλυτον ἀρχιστράτηγον τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ προχωρήσῃ. Οὗτος ὑπ' ὅψει ἔχων τὴν κατάκτησιν τῆς Βιέννης ἐπροχώρησε χωρὶς νὰ πολιορκήσῃ καὶ κυριεύσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἰσχυρὰ φρούρια· ἀρκεσθεῖς δὲ εἰς τὴν πολιορκίαν εὐαλῶτων τινῶν φρουρίων καὶ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς χώρας ἔφθασε πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Βιέννης τῇ 13 ἰουλίου 1683· ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ἅπαντα ἡ αὐλὴ εἶχον ἤδη ἀπέλθει ἐκ τῆς πρωτευούσης των καταφυγόντες εἰς τὰς μεσογειοτέρους πόλεις. Ἐξήκοντα ἡμέρας διήρκεσεν ἡ πολιορκία τῆς Βιέννης· δέκα ὀκτῶ ἐφόδους εἶχον ἐπιχειρήσει οἱ πολιορκοῦντες καὶ εἴκοσι τέσσαρας ἐξόδους οἱ πολιορκούμενοι· ἡ φρουρά τῆς πόλεως εἶχεν ἤδη ἀποδεκατισθῇ, συντονώτεραι δὲ ἐνέργειαι τοῦ μεγάλου Βεζύρου θὰ ἐξησφάλιζον τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως ὅτε αἰφνης τῇ 12 Σεπτεμβρίου ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Ἰωάννης ὁ Σοβιέσκης μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ γάλλων ἐπικούρων καὶ τινῶν αὐστριακῶν ὤρμησε κατὰ τῶν θωμανῶν καὶ μάχης γενομένης ἀπεχώρησεν ἐν ἄταξι ὁ μέγας Βεζύρης καταλιπὼν τοῖς ἐχθροῖς μέρος τοῦ στρατοπέδου. Οὕτως ἐσώθη ἡ Βιέννη.

Κατὰ τὴν ἀποχώρησίν του ὁ μέγας Βεζύρης συνῆψε τῇ 9 ὀκτωβρίου 1683 αἰματηρὰν μάχην μετὰ τῶν Αὐστρια-

κῶν καὶ Πολωνῶν πλησίον τῆς πόλεως Παρκανή παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκων οἱ ὀθωμανοὶ ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπεχώρησαν. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀφίκετο οὕτω, εἰς Βελιγρὰδιον δύο ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκεῖθεν εἰς Ἀδριανούπολιν ἀνχώρησιν τοῦ Σουλτάνου. Αἱ ἀποτυχίαι τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐπήνεγκον τὴν παῦσιν του καὶ μετ' ὀλίγον τὸν θάνατόν του τῇ 25 φεβρουαρίου 1683 ἐν Βελιγρὰδι. Τοῦτον διεδέξατο ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς ἀνὴρ ἰκανὸς προβὰς ἀμέσως εἰς διαφόρους διορισμοὺς καὶ μεταθέσεις ἀνωτέρων ὑπαλλήλων ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις.

Ἀμα τῷ ἔχει τοῦ 1684 ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι ὅχι μόνον ἐκ μέρους τῶν αὐστριακῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν Πολωνῶν, Βενετῶν καὶ Οὐγγρων. Αἱ μάχαι ἐν Τρανσυλβανίᾳ καὶ Οὐγγαρίᾳ ἀπέβησαν ἄλλοτε μὲν ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν, ἄλλοτε δὲ ὑπὲρ τῶν συμμάχων, οἵτινες ἀνέκμηταν ἐν τῷ μεταξύ ἀρκετὰ φρούρια πολιορκήσαντες καὶ τὸ Ὄρεν.

Τὰ ἔτη 1685, 1686 καὶ 1687 διῆλθον ἐν διηνεκείαι μάχαις· ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασσᾶς πκυθεὶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν πασσᾶ ὅστις διὰ παντοίων μέσων κατήρτισε νέους στρατοὺς καὶ προσεπάθησε νὰ προσελκύσῃ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ρώσσιαν εἰς τὴν συμμαχίαν τῆς Πύλης, ἀνανεώσας τὰς συμβάσεις καὶ πλείστας τιμὰς ἀπονείμεις τῷ Γάλλῳ καὶ Ρώσῳ πρεσβευτῇ. Τέλος μετὰ κρητερὰν πολιορκίαν ἐκυριεύθη καὶ τὸ Ὄρεν, φρούριον σπουδαϊότατον, ἡ κλεῖς οὕτως εἶπεν τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὀθωμανικῶν κτήσεων. Ἡ σπουδαιοτέρα μάχη ἀποβᾶσα ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἦν ἡ γενομένη παρὰ τὸ φρούριον Μοχάτζ τῇ 12 αὐγούστου 1687. Ταυτοχρόνως οἱ Βενετοὶ ἐκυρίευσαν πολλὰ φρούρια τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ταῦτα πάντα ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ πανώλης ὥς καὶ αἱ συνεχεῖς πυρκαϊαὶ αἵτινες ἐμάστιζον τὴν τε πρωτεύουσάν καὶ τὰς ἐπαρχίας, ἐπήνεγκον τὴν ἀγανάκτησιν τῶν γιαντισκάρων οἵτινες ἀνηγόρευαν μέγαν Βεζύρην τὸν Γιαβούς

πασσᾶν. Ὁ Σουλτάνος καίτοι ἀναγνωρίσας τὸν νέον μέγαν Βεζύρην, ἔκρινεν εὐλογον τῇ 8 νοεμβρίου 1687 νὰ ἀποχωρήσῃ τοῦ θρόνου ἄγων τὸ 38^{ον} ἔτος τῆς βασιλείας καὶ τὸ 45^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του.

20^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΟΥΛΕΪΜΑΝ Ο Β'.

Βασιλεύσας 4 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1098—1102 ἢ 1687—1691 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἐξῆς:
Πρῶτα ἔργα τοῦ Σουλτάνου.—Ἐξακολούθησις τῶν ἐχθροπραξιῶν.—
Ὁθωμανικαὶ νίκαι κατὰ τῶν Βενετῶν ἐν Ἑλλάδι.—Ὁ μέγας Βεζύρης Μουσταφᾶς Κιοπρουλής.—Ἔργα καὶ μεταρρυθμίσεις αὐτοῦ.—
Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ Σουλτάνος Σουλεῖμάν Β' ἤγε τὸ 46 ἔτος τῆς ἡλικίας του ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον καὶ κατὰ τὸ δι᾿ ἡμέρας τοῦτο εἶχε διέλθει τὸν βίον ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ἐνασχολούμενος εἰς νομικὰς καὶ θρησκευτικὰς μελέτας· ἦν ἀνὴρ γενναϊόφρων καὶ πολεμικὸς ἐκ φύσεως, ἐχθρὸς δὲ τῆς τρυφῆς καὶ τῶν ἡδονῶν· εἶχε τὴν ὄψιν ἐλαιοχρουν, κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς γενεᾶς τῶν ὀθωμανῶν. Περιζωσθεὶς τὸ ξίφος τῶν προγόνων ἐν Ἐγιοῦπ διένειμε καὶ τὸ σύνθηρες δῶρον τῷ στρατῷ· ὁ νέος μέγας Βεζύρης Ἰσμαήλ πασσᾶς διώκησεν ἡμέρας τινὰς μόνον ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγᾶ τῶν γιαντισάρων Μουσταφᾶ πασσᾶ. Ἡ στάσις τῶν γιαντισάρων κατεστάλη μὲν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπέξετάθη ὅμως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Τὰς ταραχὰς ταύτας ἐπωφεληθήσαν φυσικῶ τῷ λόγῳ οἱ σύμμαχοι· καὶ οἱ μὲν Βενετοὶ συνεπλήρωσαν τὴν κατάκτησιν τῆς Πελο-

ποννήσου, κυριεύσαντες ἐν τῇ Στερεᾷ καὶ τὰς Θήβας, οἱ δὲ Αὐστριακοὶ, Πολωνοὶ καὶ Οὐγγροὶ ἔσαι προχωροῦντες ἐπολιορκήσαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Βελιγράδιον, εἰσελάσαντες καὶ εἰς τὴν Βοσνίαν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἔσωσε τὴν κινδυνεύουσαν Εὐβοίαν.

Ὁ Σουλτάνος μαθὼν πάντα ταῦτα μετέβη εἰς Ἀδριανούπολιν προτιθέμενος κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔαρ τοῦ 1688 νὰ ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως. Πρὸ τούτου ὅμως ἐμερίμνησε νὰ καταβάλλῃ τοὺς ταραχοποιούς ὧν οἱ κυριώτεροι Γεργιέν Ὀσμὴν πασσᾶς καὶ Κεδούκ Μεχμέτ πασσᾶς ἐλυμχίνοντο ὁ μὲν εἰς τὴν Θράκην, ὁ δὲ ἄλλος τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Πρὸς τοῦτο, προσκληθέντος εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ τοῦ Χάνη τῆς Ταυρικῆς καὶ συμβουλίου γενομένου ἀπεφασίσθη ἡ διέκλισις τῶν ἀτάκτων λεγομένων στρατιωτικῶν σωμάτων ἁτινα ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ἐπεδύχρουν τὸ δημόσιον ταμεῖον· τὸ μέτρον τοῦτο ὑπῆρξε σωτήριο διότι ἐντὸς ὀλίγου οἱ ἄνω μνημονευθέντες δύο ταραχοποιοὶ συλληφθέντες κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον.

Ἐν τούτοις κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1689 ὀθωμανὸς πρεσβευτῆς ὁ Ζουλφικάρ ἐφέντης συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ μεγάλου διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου ἔφθασεν εἰς Βιέννην, τοῦτο μὲν ἵνα ἀναγγείλῃ τῷ αὐτοκράτορι τὴν ἀνάρρησιν τοῦ νέου Σουλτάνου, τοῦτο δὲ ἵνα ἐννοήσῃ κατὰ πόσον ἡδύνατο νὰ συνομολογηθῇ εἰρήνην εὐλογος καὶ δικαία. Ἐπὶ δέκα μῆνας διαμείναντες ἐν Βιέννῃ καὶ ἐν τοῖς προαστείοις αὐτῆς καὶ δωδεκάκις συνεδριάσαντες μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Πολωνίας καὶ Βενετίας εἰς οὐδὲν κατέληξαν.

Νεώτεροι ἐχθροπραξίαι ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἄλωσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων τῆς Νύσσης καὶ Βιδύνης, ἐνῷ ἀφ' ἐτέρου οἱ ὀθωμανοὶ ἐνίκων μονομερῶς εἰς διάφορα μέρη τῆς Τρανσυλβανίας καὶ ἐξεδίωκον τοὺς Βενετοὺς ἐκ Μακεδονίας ὅτε οὗτοι ἐπολιορκούν τὴν Θεσσαλονίκην. Ὁ Σουλτάνος ἐξ Ἀδριανουπόλεως μετέβη εἰς Φιλιππούπολιν, ὁ δὲ μέγας

Βεζύρης μετὰ τοῦ στρατοῦ προχωρήσας ἐκώλυσε τὴν εἰς τὰ πρόσω πορείαν τῶν αὐστριακῶν.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἀναγκαῖος ἦν ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ δραστήριος ὅστις νὰ ἐπαναφέρῃ σχετικὴν εὐημερίαν ἐπανορθῶν τὰς μέχει τοῦδε ζημίας· ὡς τοιοῦτος ὑπὸ πάντων ὑπεδείχθη ὁ Κιοπρουλῆς Μουσταφᾶ πασσᾶς ἀδελφὸς τοῦ Ἀχμέτ Κιοπρουλῆ ὅστις διωρίσθη μέγας Βεζύρης λαβὼν ὡς τοποτηρητὴν τὸν ὠσαύτως, ἱκανὸν καὶ δραστήριον Ἀλῆ πασσᾶν τέως διοικητὴν Καλλιπόλεως. Ταῦτα ἐγένοντο περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1690 μ. Χ.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης προέβη εἰς γενικὴν τοῦ κράτους μεταρρυθμίσιν καὶ ἐξετέλεσεν αὐτὴν χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς βίαια μέσα. Ἀπασχολήθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ρύθμισιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ταμείων τοῦ κράτους διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν καθυστερουμένων φόρων καὶ δι' ἐπιβολῆς νέων δασμῶν ἀναλόγως τῆς θέσεως τοῦ λαοῦ. Ὄρισεν ὠσαύτως τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῶν νομισμάτων, μετεποίησεν εἰς νόμισμα τὰ ἐν ἀφθονίᾳ περιττὰ χρυσᾶ σκεύη τῶν ἀνακτόρων, πρῶτου δόντος τὸ παράδειγμα τοῦ Σουλτάνου καὶ μετ' αὐτὸν τοῦ μεγάλου Βεζύρου· τοιοιτοτρόπως πληρώσας τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν καὶ ἐξασφαλίσας καὶ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι πληρωμὴν αὐτῶν, κατέστειλε τὰς στάσεις· δίκαιος καὶ φιλόπατρις εἰς ἄκρον ἀπηύθυνε μετὰ ταῦτα τῷ στρατῷ προκλήρυσεν τοῦ Σουλτάνου δι' ἧς ἐγένετο ἔκκλησις εἰς τὴν τιμὴν, τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν Μουσουλμάνων. Ἡ προκήρυξις αὕτη ἔσχε σπουδαῖον ἀποτέλεσμα διότι ἀμέσως συνήχθη πολυάριθμος στρατός. Ἡ πρὸς τοὺς λοιποὺς ὑπηκόους τοῦ κράτους διαγωγή τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὑπῆρξεν ὡσαύτως φιλάνθρωπος καὶ δικαία· παράδειγμα δὲ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων εἶναι ὅτι ἀπηγόρευσεν ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὴν εἴσοδον οἰουδήποτε εἰς τὰ χωρία πρὸς διαρπαγὴν ἔστω καὶ μιᾶς ὄρνιθος ἢ ἐνὸς ὠοῦ. Ἀνεγνώρισεν ὡσαύτως τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καταργήσας πᾶσαν

καταθληπτικὴν διέταξιν καὶ οὕτως ἠύξησε διὰ τῶν συνε-
τῶν τούτων μεταρρυθμίσεων τὴν ἰσχύϊν τοῦ Σουλτάνου καὶ
τὴν εὐημερίαν τοῦ Κράτους.

Οὕτω λοιπὸν διοργανίσας κατὰ τὸ ἐνὸν τὰ πράγματα
τοῦ Κράτους καὶ κατ' οὐδένα λόγον ἐννοῶν νὰ συνομολο-
γήσῃ εἰρήνην ἀσύμφορον τῇ αὐτοκρατορίᾳ ἀπερῆσιν νὰ
ἐκστρατεύσῃ αὐτοπροσώπως. Τῆς ἐκστρατείας ταύτης προ-
ηγήθησαν φρικώδης καταιγὶς ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ Κερατίῳ
κόλπῳ πολλὰς ἐπενεγκοῦσα ζημίας ἐν αἷς καὶ τὴν ἀπώλειαν
πεντακοσίων ἀνθρώπων, μεγάλη πυρκαϊὰ ἀποτεφρώσασα
μέγα μέρος τῆς πρωτευούσης, ὁλόκληρον τὸ προάστειον τοῦ
Ἑγίουπ, καὶ σεισμὸς καταρρίψας πολλὰς οἰκίας, τοὺς θό-
λους τοῦ τεμένους τοῦ Πορθητοῦ, μέρος τῶν τειχῶν, ἐν οἷς
καὶ τὴν θύραν τοῦ Ῥωμανοῦ ἢ Τόπ-καποῦ. Τούτων συμ-
βάντων κατὰ μάϊον, ἰούνιον καὶ ἰούλιον τοῦ 1690 ἄλλη-
λοδιαδόχως, ὁ μέγας Βεζύρης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐγού-
στου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν αὐστριακῶν.
Ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ ἀνεκτήσατο τὰ φρούρια Νύσσης Βι-
δίνης, Σεμενδρίας καὶ Βελιγραδίου καὶ ἐκδιώξας τοὺς αὐ-
στριακοὺς πέραν τῶν ποταμῶν Μοραύου καὶ Σαύου ἐπανῆλ-
θεν ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Κατὰ μάϊον τοῦ 1691 ὁ Σουλτάνος μετέβη εἰς Ἀδρια-
νούπολιν· ἐκ τῆς πόλεως δὲ ταύτης ὁ μέγας Βεζύρης ἀνε-
χώρησεν εἰς Σοφίαν· μόλις ὅμως ἐξῆλθε τῆς Ἀδριανουπό-
λεως, ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Σουλεῖ-
μάν τοῦ Β' πάσχοντος πρὸ πολλοῦ ἐξ ὕδρωπος καὶ ἐκπνεύ-
σαντος τῇ 23 ἰουνίου 1691. Ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐτάφη ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ μαυσωλείῳ Σουλεῖμάν τοῦ Με-
γαλοπρεποῦς.

21^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Β'.

Βασιλεύσας 4 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1102—1106 ἢ 1691—1695 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
 *Ἦττα ἐν Σαλενκενέμ. — Θάνατος τοῦ Κιοπρουλῆ Μουσταφᾶ πασᾶ. —
 Ἐκστρατεία κατὰ τῶν αὐστριακῶν. — Ἐπιτυχίαι τῶν Βενετῶν. — Θά-
 νατος τοῦ Σουλτάνου.

Ἀχμέτ ὁ Β' ἀδελφός τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν τοῦ Β' ἀνῆλθε τὸν θρόνον περιζωσθεὶς τὸ ξίφος ἐν Ἀδριανουπόλει. Ὁ νέος Σουλτάνος ἡγάπα τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν, ἦν δὲ μελαγχολικὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ εὐλαβέστατος τηρητῆς τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἀναγνωρισθεὶς τοιοῦτος καὶ ὑπὸ τοῦ νέου Σουλτάνου ἐπροχώρησε κατὰ τῶν αὐστριακῶν μεθ' ὧν συνηντήθη τῇ 19 αὐγούστου 1691 πλησίον τῆς πόλεως Σαλενκενέμ παρὰ τὸν Δούναβιν· κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ μάχη ἐγένετο ἐν τε τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῷ ποταμῷ ὅπου συνεκρούσθησαν οἱ δύο στόλοι· καὶ ἡ μὲν ναυμαχία ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν, ἡ δὲ ἐν τῇ ξηρᾷ μάχῃ διήρκει πεισματωδέστατη καὶ πολλοὶ ἐκαστέρωθεν ἐπιπτον ὅτε ὁ μέγας Βεζύρης περιβληθεὶς χλαῖναν μέλαιναν καὶ ἀναφωνήσας τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ διέταξε τὴν διὰ τῆς σπᾶθης ἔφοδον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγας στιγμὰς προσβληθεὶς ὑπὸ σφαίρας ἔπεσε νεκρὸς μαχόμενος ὡς ἥρως. Δικαίως κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς ὀνομάζεται ἐνᾶρετος, διότι οὐδέποτε προέβη εἰς πρᾶξιν ἄδικον ἢ κακὴν οὔτε ἐπρόφερε λέξιν περιττήν· θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἠκολούθει τῷ συστήματι τοῦ Πυθαγόρου· ἐνεδύετο μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀπλότητος, ἦν ἐχθρὸς τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς πολυτελείας, ἡγάπα τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐν αὐτῷ ἔτι τῷ στρατοπέδῳ, ἀπεστρέφετο τὴν διπλωματικὴν καὶ μακικαβελικὴν πο-

λιτικήν καὶ γλῶσσαν καὶ ἐξεφράζετο πάντοτε μετ' εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

Διάδοχος τοῦ ἀποθανόντος μεγάλου Βεζύρου διωρίσθη ὁ Ἀλῆ πασσᾶς εὐνοούμενος τοῦ Σουλτάνου, ὅστις προέβη εἰς πολλὰς μεταθέσεις τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκστρατείαν· ἔνεκα τούτου πεσὼν ὑπὸ δυσμένειαν ἐπαύθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Χατζῆ Ἀλῆ πασσᾶ, ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ γενναίουφρονος, κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1692, ὅτε ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μεγαλοπρεπεῖς πρεσβεῖαι τῶν τε ἀσιανῶν καὶ εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων ἵνα συγχαρῶσι τῷ νέῳ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του. Τότε ἐπέστρεψαν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τριετῇ ἐν Βιέννῃ διαμονῇ καὶ ὁ ὀθωμανὸς πρεσβευτὴς Ζουλφικάρ ἐφέντης μετὰ τοῦ πρώτου διερμηνέως Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου οὐδὲν περὶ εἰρήνης κατορθώσαντες. Ὁ μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας μέχρι Βελιγραδίου ἀνεκαίνισε τὰ φρούρια τῆς πόλεως καὶ οὐδεμίαν ἀξίαν λόγου μάχην συγκροτήσας μετὰ τῶν αὐστριακῶν ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1692.

Τῇ 6 ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγέννησεν ὁ Σουλτᾶνος δύο διδύμους υἱοὺς ὀνομασθέντας Ἰβραὴμ καὶ Σελίμ· ἡμέρας δέ τινας μετὰ τοῦτο ἀπέθανε καὶ ὁ πρῶν Σουλτᾶνος Μωάμεθ ὁ Δ'.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1693 ὁ μέγας Βεζύρης Χατζῆ Ἀλῆ πασσᾶς πεσὼν εἰς δυσμένειαν ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μπουγιουκλοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ· καίτοι δὲ ὑπὸ δυσμένειαν, ἡρωτήθη ποίων ἐπαρχιῶν διοικητῆς ἤθελε νὰ διορισθῇ· ἀλλ' ἀπεποιήθη προτιμήσας νὰ ἐφησυχάσῃ· ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τε τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ποῖον ποσὸν τῷ ἤρσκεν ὡς μισθὸς συντάξεως, δέκα πέντε προυγγίαι, ἀπεκριθῇ· θαυμάζοντος δὲ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ τοῦ ποσοῦ, τοῦτο τὸ ποσὸν ἀρκεῖ καὶ ὑπεραρκεῖ, ἀπήντησεν ὁ πρῶν μέγας Βεζύρης, διότι διατρέχουмен περυστάσεις καθ' ἃς ὁ πόλεμος ἀπαιτεῖ πολλὰς θυσίας· ἀξιο-

σημείωτος πράγματι ἀφιλοκέρδεια καὶ φιλοπατρία τοῦ ἀνδρὸς τούτου.

Τῇ 16 μαΐου 1693 τρομερὰ πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τῇ συνοικίᾳ Τσουβαλίου ἀπετέφρωσε χιλιάδας οἰκιῶν καὶ ἐργαστηρίων.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας μέχρι Βελιγραδίου ἀπώθησε τοὺς αὐστριακοὺς καὶ ὠχύρωσεν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν ταύτην μεθ' ὃ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀδριανούπολιν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1694. Κατ' αὐγούστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1693 ἐτέρα πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε μέγα μέρος τῆς πρωτευούσης ἐκραγεῖσα παρὰ τὸ Ἀγιάσμα καπουσοῦ καὶ διαρκέσασα εἴκοσιν ὥρας πνέοντος σφοδροῦ βορείου ἀνέμου.

Τῇ 13 μαρτίου ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ διοικητοῦ Τριπόλεως, ἐπικαλουμένου Σουρμελῆ. Οὗτος ἀποκρούσας πᾶσαν περὶ εἰρήνης πρότασιν τῶν μεσολαβούντων πρεσβευτῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας, ἐξεστράτευσεν μέχρι Βελιγραδίου καὶ ἐπανεκάμφεν ἐκείθεν εἰς Ἀδριανούπολιν χωρὶς νὰ συνάψῃ ἀποφασιστικὴν τινα μάχην· ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει ἐν τούτοις ἐν Πολωνίᾳ καὶ Δαλματίᾳ καὶ ἡ τύχη τῶν ὀπλῶν ἦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰσόρροπος.

Τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1694 βενετικὸς στόλος ἐβομβάρδισε καὶ ἐκυρίευσεν τὴν νῆσον Χίον.

Ἐνῶ δὲ κατὰ διαταγὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐλαμβάνοντο τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς νήσου ταύτης καὶ κατάπαυσιν τῶν ἐν Ἀλγερίᾳ, Τύνιδι καὶ Τριπόλει τῆς Ἀφρικῆς ἐκραγεῖσων ταραχῶν, ὁ Σουλτάνος πύσχων ἐξ ὕδρωπος ἀπέθανεν τῇ 6 Φεβρουαρίου 1695.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων πλεονεκτημάτων, ἃ εἶχεν ὁ ἀποθανὼν Σουλτάνος, ἦν καὶ ἄριστος καλλιγράφος.

22^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Β'.

Βασιλεύσας 8 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1106—1114 ἢ 1695—1703 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :
 Νίκαι παρὰ τὴν Αἰππαν καὶ Λουγγον. — Νίκαι ἐν Ὀλάς. — Μάχη παρὰ
 τὴν Ζένταν. — Εἰρήνη τοῦ Κάρολιτζ. — Διοικήσεις τοῦ Κιοπρουλῆ.
 Χουσεῖν πασσᾶ. — Θάνατος αὐτοῦ. — Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ νέος Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Β' υἱὸς τοῦ Σουλτάνου
 Μωάμεθ τοῦ Δ' ἅμα τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσει του ἐξέ-
 δωκε προκήρυξιν (χάτι-σερίφ) δι' ἧς ἐδήλου τὴν ὀριστικὴν
 του θέλησιν νὰ βαδίσῃ αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν ἐχθρῶν
 τοῦ Κράτους ὡς ἔπραττε τοῦτο Σουλεϊμάν ὁ Μεγαλοπρεπής.

Ἐνῶ δὲ προπαρασκευάζετο εἰς τοῦτο, ὁ μὲν μέγας Βεζύ-
 ρης Ἀλῆ πασσᾶς Σουρμελῆς ἐπαύθη καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέ-
 θανε, καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἐλμάς Μεχμέτ πασσᾶ,
 ὁ δὲ ὀθωμανικὸς στόλος δύο ἀλλεπαλλήλους συνάψας ναυ-
 μαχίας κατὰ τοῦ βενετικοῦ πλησίον τῆς Χίου κατετρόπω-
 σεν αὐτὸν καὶ ἀνεκτήσατο τὴν νῆσον. Ταυτοχρόνως δὲ καὶ
 ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς μετὰ 60,000 Τατάρων εἰσῆλθεν εἰς
 Πολωνίαν καὶ ἐκέρδισε διαφόρους μᾶχας.

Ὁ Σουλτάνος ἐκστρατεύσας ἐν τῷ μεταξύ διὰ Φιλιπ-
 πουπόλεως καὶ Σοφίας ἔφθασεν εἰς Βελιγράδιον καὶ διαβάς
 τὸν Δούναβιν ἐκυρίευσε τὴν Αἰππαν καὶ τῇ 22 Σεπτεμ-
 βρίου 1695 ἐνίκησε τὸν στρατηγὸν Βετεράκην συλλαβὼν
 αὐτὸν αἰχμάλωτον· μετὰ τὴν μάχην ταύτην ἐκυριεύθη καὶ
 τὸ φρούριον Λουγγον. Μετὰ ταῦτα ὁ Σουλτάνος διανείμας
 πολλὰ δῶρα εἰς τοὺς διαφόρους στρατηγούς καὶ διοικητὰς
 ἐπανῆλθε κατὰ νοέμβριον ἐν θριάμβῳ εἰς Κων/πολιν.

Ταυτοχρόνως καὶ ὁ ὀθωμανὸς ἀρχιναύαρχος ἐπικαλούμε-
 νος Μεζομόρτο συνῆψε δύο ναυμαχίας κατὰ τῶν Βενετῶν
 κατατροπώσας αὐτούς, διασκορπίσας τὸν στόλον των καὶ

συλλαβῶν ἱκανὰ πλοῖα· μεθ' ὃ ἐπανάκαμψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐν δόξῃ καὶ τιμαῖς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν Πέτρος ὁ Μέγας Τσάρος τῆς Ῥωσσίας ἐπολιορκήσεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας τὴν Κριμαίαν, ἀλλ' ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν ἀφοῦ ἀπώλεσε 30,000 ἄνδρας.

Μετὰ τὰς ἀναγκαίας προπαρασκευὰς ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσε καὶ αὖθις τῇ 8 Ἀπριλίου 1696 καὶ μετὰ τεσσαρακονθήμερον διαμονὴν ἐν Ἀδριανουπόλει, ἔφθασεν εἰς Βελιγράδιον τῇ 6 αὐγούστου ὅτε ἔμαθε καὶ τὴν γέννησιν υἱοῦ ὀνομασθέντος Μαχμούτ. Ἐκείθεν διηυθύνθη κατὰ τῶν αὐστριακῶν πολιορκούντων τὸ Τεμεσβάρ καὶ ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν τοὺς κατεδίωξε μέχρι τοῦ Ὁλὰς ὅπου συνέψαξ κρατερὰν μάχην ἀπέβη νικητῆς καὶ ἐπανάκαμψεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

Ἐν τούτοις αἱ ἐχθροπραξίαι ἐξηκολούθουν πανταχοῦ καὶ οἱ μὲν Τάταροι ἐξεπόρθουν τὴν Πολωνίαν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως αὐτῆς Ἰωάννου τοῦ Σοβιέσκη, ὁ δὲ Πέτρος ὁ Μέγας πολιορκήσας καὶ αὖθις τὴν Κριμαίαν ἐκυρίευσεν αὐτήν.

Τῇ 30 Ἀπριλίου 1697 ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσε τὸ τρίτον καὶ ἔφθασεν εἰς Βελιγράδιον κατὰ σептέμβριον. Ἐκείθεν ὁ μέγας Βεζύρης προχωρήσας συνῆψε μάχην πλησίον τῆς Ζέντας κατὰ τῶν αὐστριακῶν ἥτις δὲν ἀπέβη ὑπὲρ τῶν ὀθωμανῶν, πεσόντος ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου. Ἀντικαταστάτης αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Χουσεῖν πασσάς Κιοπρουλῆς, ὁ δὲ Σουλτάνος ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· τῇ μεσιτείᾳ δὲ τοῦ Παγιέτ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας ἐξουσιοδοτήθησαν ὁ Ρεῖζ ἐφέντης Ῥαμῆ καὶ ὁ μέγας διερμηνεὺς Σκαρλάτος Μαυρογορδάτος νὰ ἐπαναλάβωσι τὰς μετὰ τῆς Αὐστρίας περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις· ταυτοχρόνως ὁμοῦς ὁ ὀθωμανικὸς στόλος ἐνῆκα ἐκ νέου τὸν βενετικὸν πλησίον τῆς Μιτυλήνης.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1697 ἡ ἐντὸς τῆς Κωνσταντινου-

πόλεως πυριτιδαποθήκη ἀνατιναχθεῖσα προύξηνεσε μεγίστας ζημίας· ἡ ἔκρηξις ἦν τοσοῦτον ἰσχυρά ὥστε πλείστοι ἄνθρωποι ἐφρονεύθησαν καὶ 425 οἰκίαι ἐκρημνίσθησαν· ἐνεκα τοῦ συμβάντος τούτου διέταξεν ὁ Σουλτάνος νὰ μετενεχθῇ ἡ πυριτιδαποθήκη ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ Μακροχώριον ὅπου εὐρίσκεται μέχρι τῆς σήμερον.

Μετὰ μακρὰς διαπραγματεύσεις συνῆλθον τέλος τῇ 23 ὀκτωβρίου 1698 ἀντιπρόσωποι Τουρκίας, Αὐστρίας, Βενετίας, Ρώσσιας καὶ Πολωνίας ἐν Κάρλοβιτζ πρὸς συζήτησιν τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης. Ἐβδομήκοντα δύο ἡμέρας διήρκεσαν αἱ συζητήσεις αὗται καὶ τριῶν καὶ ἑξὶ συνεδριάσεις ἐγένοντο ἐπὶ τούτῳ· ἐπὶ τέλους ὑπεγράφη ἡ εἰρήνη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέχρι τῆς λήξεως τοῦ πολέμου καθεστώτος, ἑκαστος δηλονότι τῶν συμβαλλομένων κρατῶν διετήρησε τὰς χώρας ὅσας εἶχε κατὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης. Ἡ διάρκεια αὐτῆς διὰ μὲν τοὺς αὐστριακοὺς ἀνῆρχετο εἰς εἴκοσι πέντε ἔτη, διὰ τοὺς Βενετοὺς καὶ Πολωνοὺς τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα δὲν ἦτο ὑποχρεωτικόν, διὰ δὲ τοὺς Ρώσσους περιωρίζετο μόνον εἰς διετὴ ἀνακωχὴν. Ἡ συνθήκη αὕτη, εἰ καὶ ὀριστική, ἔφερε προκαταρκτικὸν χαρὰ καὶ μέλλουσα ἐπικυρωθῆναι καὶ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων διαφόρων βασιλέων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Χουσεῖν πασῶς Κιοπροουλῆς ὁ ἐπονομασθεὶς συνετὸς ἐπωφελοῦμενος τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν σχετικὴν ἐξημέρωσιν τῶν ἡθῶν ὡς ἐπὶ ἡνέγκεν ἡ συνθήκη τοῦ Κάρλοβιτζ ἀπησχολήθη εἰς μεταρρυθμίσεις δι' ὧν προσεπάθησε νὰ ἐδραιώσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους. Ἀνὴρ γενναϊόφρων, ἐλευθέριος καὶ φίλος τῆς εἰρήνης, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων τὴν πρώτην αὐτοῦ μέριμναν κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς διαρρυθμίσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους· ἡύξησε καὶ ἀνέπτυξε τὰς ναυτικὰς δυνάμεις, ἐπεχείρησεν ἔργα δημοσίου ὠφελείας, οἷον γεφύρας, διώρυγας, ὑδραγωγεῖα, τεμένη, στρατῶνας καὶ σχολὰς εἰσαγαγὼν μάλιστα ἐν τῷ Κράτει καὶ τὴν τυ-

πογραφικὴν τέχνην. Κατέβαλε πρὸς τούτοις τὰς φιλοταρχοὺς διχθεῖς καὶ τήτεις τῶν γιγνιτσάρων καὶ ἔδειξε πρὸς τοὺς ὑπηκόους τοῦ Σουλτάνου εὐμενεστάτας διαθέσεις.

Ὅπαδοί καὶ συνεργάται τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἦσαν ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ῥαμὴ ἐφέντης δεινότητος καὶ ἀμίμητος εἰς τὸ γράφειν τὰ διπλωματικά καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ ὁ μέγας διερμηνεύς Ἀλέξανδρος Μαυρογορδάτος. Περαιτῶς οὗτος τὰς σπουδὰς του καὶ ὡς φιλόσοφος καὶ ὡς ἱατρός ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Παδούης, ἐγένετο διάσημος ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ὡς καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς καὶ ὡς ἱατρός· προσελκύσας δ' οὕτω τὴν εὐνοίαν τοῦ Ἀχμέτ Κιοπρουλοῦ πασσᾶ εἶχε διορισθῇ μέγας διερμηνεύς μετὰ τὸν θάνατον Παναγιώτου τοῦ Νικοσίου. Ὑπῆρξεν ἡ ψυχὴ οὕτως εἰπεῖν τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Πύλης καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ ἐνεκὰ τῶν ἀρετῶν του τούτων καὶ τῆς διπλωματικῆς του δεινότητος ὑπὸ μὲν τῆς Ὁθ. Κυβερνήσεως ἐτιμήθη διὰ τοῦ τίτλου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων καὶ τοῦ Ἐκλαμπροτάτου παρὰ δὲ τοῦ Λεοπόλδου αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἔλαβε τὸν τίτλον Κόμητος τοῦ αὐστριακοῦ Κράτους. Οὕτω λοιπὸν ὁ μέγας Βεζύρης Χουσεῖν πασσᾶς Κιοπρουλῆς, ὁ Ῥαμὴ ἐφέντης καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μαυρογορδάτος ἀπετέλουν τριανδρίαν καὶ εἰργάζοντο ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς εὐμερίας τοῦ Κράτους, ἔχοντες ὁμῶς ἀντίζηλον σπουδαῖον τὸν Σεῖχσλάην Φεΐζουλλάχ ἐφέντην ὅστις ἦν παντοδύναμος ἀπολαύων ἐκτάκτου εὐνοίας παρὰ τῷ Σουλτάνῳ φίλοι δ' αὐτοῦ ἦσαν ὁ διοικητὴς Βαγδάτης Μουσταφᾶ πασσᾶς Δαρταμπάν, ὁ Κεαγᾶς ἡ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν Χασάν πασσᾶς καὶ ὁ τοποτηρητὴς ἡ Κεϊμακχῆς τοῦ μεγάλου Βεζύρου Χασάν πασσᾶς, γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ. Ἰσχυον ταυτοχρόνως τότε καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν Χουσεῖν πασσᾶς Μεζομύρτο, καὶ ὁ ἀρχιενοῦχος ἡ Κιζλάραγας Νεζίρ διακρινόμενος ἐπὶ πολυμαθείᾳ καὶ ἐλευθεριότητι.

Ἀναμενομένων ἤδη τῶν ἐλτάκτων πρεσβευτῶν οὔτινες

(ΕΠΙΤΟΜ. ΒΙΟΓΡΑΦ. ΙΣΤΟΡΙΑ)

7.

ἔμελλον κομίσαι τὴν συνθήκην τοῦ Κάρολιτς ἐπικεκρωμένην ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων βασιλέων, ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ Σουλτάνος δεχθῇ αὐτοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Πρὸς τοῦτο ἀνεχώρησεν ἐξ Ἀδριανουπόλεως μετὰ μεγίστης πομπῆς ἀφικομενος εἰς τὴν πρωτεύουσιν ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1699 καὶ ἀσχοληθεὶς καθ' ὁδὸν εἰς τὴν θήραν.

Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1700 ἀφίκοντο σχεδὸν ταυτοχρόνως εἰς Βιέννην μὲν ὁ ἐκτακτὸς πρεσβευτὴς τοῦ Σουλτάνου Ἰβραήμ πασσᾶς μετὰ συνοδίας ἐξ ἐπτακοσίων ἀνδρῶν κομίζων πλουσιώτατα δῶρα τῷ αὐτοκράτορι Λεοπόλδῳ καὶ γενόμενος δεκτὸς μετ' ἐκτάκτων τιμῶν, εἰς Κωνσταντινούπολιν δὲ ὁ ἐκτακτὸς πρεσβευτὴς τοῦ Λεοπόλδου κόμης Ἑστίγγγεν μετὰ λχμπρᾶς συνοδίας ἐκ τῶν εὐγενεστάτων τῆς Αὐστρίας ἀνδρῶν, κομίζων καὶ οὗτος πλούσια δῶρα καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσιν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς ταυτοχρόνως ἀφίκοντο καὶ οἱ τῆς Πολωνίας, Βενετίας καὶ Ῥωσσίας πρεσβευταί. Μετὰ δεκαμῆνους συζητήσεις, δεξιώσεις, ἐορτᾶς καὶ ἐστιάσεις αἱ συνθήκαι ἐπεκυρώθησαν, ἀνενεώθησαν δὲ καὶ αἱ ἐμπορικαὶ συμβάσεις.

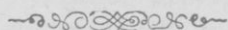
Τῷ αὐτῷ ἔτει ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν νέοι πρεσβευταὶ τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Καὶ ὁ μὲν Γάλλος Φεριόλ μὴ θελήσας νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ ξίφος του ὅτε ἔμελλε νὰ παρουσισθῇ τῷ Σουλτάνῳ μ' ὅλας τὰς παρατηρήσεις τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυρογορδάτου δὲν ἤξιώθη τῆς τιμῆς ταύτης, ὁ δὲ Ἀγγλὸς Σούττων συμμορφωθείς πρὸς τὰ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα τῆς ὀθωμανικῆς αὐλῆς οὐ μόνον ἐγένετο δεκτὸς ἀλλ' ἤξιώθη καὶ εὐμενῶν λόγων αὐτοῦ τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ μέγας Βεζύρης πάσχων ἤδη ὑπὸ δυσιᾶτου νοσήματος παρητήθη οἰκειοθελῶς τοῦ ἄξιωματός του καὶ μετέβη εἰς τὰ ἐν Σηλυβρία κτήματά του ὅπου καὶ ἀπέθανε τρεῖς ἑβδομάδας μετὰ τὴν παρλίτησίν του τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1702.

Διάδοχος αὐτοῦ διωρίσθη κατ' εἰσήγησιν τοῦ Σεῖχσλάμη ὁ διοικητὴς Βηγδάτης Δαρταμπάν Μουσταφᾶ πασσᾶς, ὅστις μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπου διέμεinen ὁ Σουλτάνος, ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους καὶ διάφορα δῶρα· ἄλλ' ἄμοιρος παιδείας καὶ λίαν ὀξύθυμος περιωρίσθη μόνον εἰς τὸ νὰ ἐπιβάλλῃ εἶδη ἐνδυμάτων εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὑπηκόους καὶ εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς καὶ μετὰ πεντάμηνον διοίκησιν ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ῥαμὴ ἐφέντη προβιβασθέντος εἰς πασσᾶν καὶ Βεζύρην.

Ὁ Ῥαμὴ πασσᾶς φίλος τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἐσωτερικῆς εὐημερίας τοῦ κράτους ἔλαβε πλείστα σωτήρια μέτρα πρὸς ὀριστικὴν διακανόνισιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐκρίζωσιν τῶν στασιαστικῶν ἔξεων, ἀλλὰ συνεπεῖχε ῥηδουργιῶν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει γιανιτσήροι προέβησαν εἰς ταρχαῆς διευθυνθέντες μέχρις Ἀδριανουπόλεως.

Τότε πικρητῆθη ὁ Σουλτάνος Μουτταφᾶς ὁ Β' καὶ ἀνῆλθε τὸν θρόνον τῇ 22 αὐγούστου 1703 ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σουλτάνος Ἀχμέτ ὁ Γ'.

23^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΧΜΕΤ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 27 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1115—1143 ἢ 1703—1730 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Φιλοδοξία τῆς Ῥωσσίας.—Πόλεμος κατὰ τοῦ Μ. Πέτρου.—Κάρολος ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἐν Διδυμοτείχῳ.—Ἦττα τῶν Ῥώσων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Προύθου.—Εἰρήνη ἐν Φάλκσεν.—Συνθήκη ἐν Ἀδριανουπόλει.—Στάσις τῶν Μαυροβουνίων.—Πόλεμος μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ Βενετίας.—Ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς μέγας Βεζύρης.—Εἰρήνη ἐν Πασσάροβιτζ.—Ἐκστρατεία κατὰ τῆς Περσίας.—Κατακτήσεις τῶν ὀθωμανῶν.—Θάνατος τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ.—Παραίτησις τοῦ Σουλτάνου.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' δύναται διαιρεθῆναι εἰς δύο περιόδους. Κατὰ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ

1703—1718 τὸ ὀθωμανικὸν κράτος προέβη εἰς συνεχεῖς πολέμους κατὰ τῆς Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Βενετίας· κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀπὸ τοῦ 1718—1730 ὁ μέγας Βεζύρης 'Ιβραὴμ πασσᾶς ἀνυψώνει τὸ στρατιωτικὸν τῶν ὀθωμανῶν γόητρον καὶ ἀναλαμβάνει μισκράν καὶ νικηφόρον ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Περσῶν. Πρώτην δὲ φοράν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου 'Αχμέτ τοῦ Γ' καθίστανται καταφθνεῖς αἱ φιλόδοξοι τῆς Ῥωσσίας διαθέσεις.

Πέτρος ὁ Μέγας, αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἀπὸ τῆς ἀναβάσεώς του εἰς τὸν θρόνον ὠνειροπόλει κατακτήσεις ἐν τῷ ὀθωμανικῷ Κράτει. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Πύλη δὲν ἀνητύχει ἐπὶ τούτοις, ὅτε ὅμως διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κάρλοβιτζ ἡ Κριμαία παρεχωρήθη τοῖς Ῥώσοις καὶ ἤρξαντο οὗτοι ἀνεγείροντες ἰσχυρὰ φρούρια ἐν τοῖς παρλίοις καὶ κατὰ τὴν εἰσόδον τῆς 'Αζοφικῆς θαλάσσης ἤρξατο ἀνησυχοῦσα ἡ Πύλη καὶ μεριμνῶσα σπουδαίως περὶ τῶν τοιούτων τάσεων.

Ἐν τοιαύταις λοιπὸν περιστάσεσιν ἀνῆλθε τὸν θρόνον ὁ νέος Σουλτάνος ἀναχωρήτας ἀμέσως ἐξ 'Αδριανουπόλεως καὶ ἐγκατασταθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα περιεζώσθη τὴν σπάθην μετὰ μεγίστης πομπῆς.

Ὁ πρῶν Σουλτάνος Μουσταφᾶς μετὰ τῶν τεσσάρων ἀνηλίκων τέκνων του ἐγκατεστάθη ἐν τοῖς νέοις ἀνακτόροις, αἱ δὲ γυναῖκες αὐτοῦ καὶ ἡ λοιπὴ θεραπεία ἐν τοῖς παλαιοῖς.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ῥαμὴ πασσᾶς ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ 'Αχμέτ πασσᾶ ἀνδρὸς ἀνικάνου, ἀντικατασταθέντος μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Χασάν πασσᾶ γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου ἐπ' ἀδελφῇ.

Ὁ πρῶν Σεῖχσλάμης Φεῖζουλᾶχ ἐφέντης ὑπέστη ὀδυνηρὸν θάνατον ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι μὴ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῶν γιανιτσάρων. Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος πρὸς καταστολὴν τῶν ταραχῶν τούτων, τοὺς μὲν ἀρχηγούς τῶν στασιαστῶν ἐτιμώρησεν ἐξορίσας, διέλυσε δὲ τὸ τάγμα τῶν Βοσταντζιδων. Πολλοὶ συνάμα ἐκ τῶν λαβόντων ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἐπὶ

τῆς τελευταίας βασιλείας ταραχῆς ἐπαύθησαν τῶν θέσεών των καὶ ἐξωρίσθησαν ἄλλοι μὲν εἰς Προῦσαν καὶ ἄλλοι εἰς Κύπρον.

Ἄπαντες οἱ ἄτιανοὶ καὶ εὐρωπῆοι βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες συνεχάρησαν δι' ἐκτάκτων ἀπεσταλμένων τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει του.

Μετ' ὀλίγον ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Δαμὰτ Χασὰν πασσᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Καλαίλῃ Ἀχμέτ πασσᾶ. Καίτοι ἐπὶ ἑνδεκα μῆνας μόνον διαμείνας ἐν τῷ πρώτῳ ἄξιωματι τοῦ Κράτους, πρόβη οὐχ ἥττον εἰς ἔργα ἄξια λόγου καὶ θά καλίστατο ἐπωφελέστερος τῷ Κράτει ἢ ἂν δὲν ἤθελε πρυθῇ. Ἐκτὸς τῶν στάσεων ἃς κατέβαλεν ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἐκτὸς τῆς ἀσφαλείας ἣν παρέσχεεν εἰς τοὺς προσκυνητὰς τῆς Μέκκας διὰ τῆς ἀνεγέρσεως καθ' ὁδὸν φρουρίων καὶ στρατιωτικῶν σταθμῶν, ἐκτὸς τῶν δημοσίων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων ἅτινα ἀνήγειρεν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ διεκανόνισε ταυτοχρόνως τὴν τρέχουσιν τιμὴν τῶν νομισμάτων συμῶνως τῇ πραγματικῇ ἀξίᾳ τοῦ μεταλλοῦ, ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐωρτάστη προμωδῶς τῇ 22 Σεπτεμβρίου 1704 καὶ ἡ γέννησις τῆς πρώτης θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ διάδοχος αὐτοῦ Καλαίλῃ Ἀχμέτ πασσᾶς οὐδὲν ἄξιον λόγου πρᾶξις καὶ περιορισθεὶς μόνον εἰς συρμούς, εἰς διατάξεις περὶ ἐνδυμάτων καὶ μεταθέσεις ὑπαλλήλων, ἐπαυθη μετὰ τρίμηνον διοίκησιν καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Βαλτατζῆ Μεχμέτ πασσᾶ, ὅστις ἐπαύθη ὠτχύτως μετὰ διетὴ ἄσημον διοίκησιν ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐκ Τσορλοῦ Ἀλῆ πασσᾶ, ἀνδρὸς ἱκανοῦ καὶ δραστηρίου.

Ἐν τούτοις οὐδὲν ἀξιοσημείωτον πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν γεγονός ὑπάρχει κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα, ἐκτὸς τῶν συνεχῶν εἰς Κων]πολιν ἐλεύσεων διαφόρων ξένων πρεσβευτῶν, καὶ τῆς κατὰστολῆς διαφόρων στάσεων ἐν Συρίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ ὡς καὶ μιᾶς τοιαύτης ἣτις ἔμελλεν ἐκραγῆναι ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ. Ὁ Σουλτάνος διετέλει δικτακιδέζων καὶ μεταβιβίων ἀπὸ ἀνκατόρου εἰς ἀνκατορον· εὐτυχῆς δὲ

ἐπὶ πολυτεχνίᾳ ἔσχεν ἐν διαστήματι πέντε ἐτῶν ὑπὲρ τοῦς δώδεκα υἱοῦς καὶ θυγατέρας ἐκ διαφόρων συζύγων. Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1709 ὑπὸνδρευσε τὰς δύο τοῦ ἀνεψιάς, καὶ θυγατέρας τοῦ πρώην Σουλτάνου Μουσταφᾶ, μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἀλῆ πασσᾶ καὶ τοῦ διοικητοῦ Κρήτης Νουουμάν Κιοπρουλουζαδὲ υἱοῦ Κιοπρουλοῦ τοῦ ἐναρέτου. Ταυτοχρόνως ἐτέλεσε καὶ τοὺς ἀρραβῶνας τῆς τετρατίδος θυγατρὸς του μετὰ τοῦ ἀγκλητοῦ καὶ εὐνοουμένου του Σιλικτάρ πασσᾶ Ἰβραήμ. Ἀμύθητος πλοῦτος ἐπεδείχθη κατὰ τὰς τελετὰς ταύτας· πρώτην δὲ φορὰν ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου τούτου εἰσῆλθη καὶ ἡ ἐορτὴ τοῦ ἔχρος. Δὲν ἔλειπον ὁμῶς καὶ ἀξιολύπητα γεγονότα οἷα πυρκαϊαὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκρήξεις τῶν πυριτιδαποθηκῶν Ἀθήνων καὶ Καλλιπόλεως, πυνώλης καὶ πείνη ἐν διαφόροις ἐπρχίαις καὶ σεισμοί· τότε ἀνέδυεν ἐκ τῆς θαλάσσης συνεπείᾳ ὑποχθονίου ἡφαιστειτικῆς ἐκρήξεως καὶ ἡ παρὰ τὴν Σαντορίνην νῆσον *Καυμένην*.

Ὁ ἐπὶ τοῦ πρώην Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Β' μέγας Βεζύρης Ραχμῆ πασσᾶς διορισθεὶς διοικητὴς Αἰγύπτου ἐπαύθη καὶ ἐξωρίσθη ἐν Ῥόδῳ ὅπου καὶ ἀπέθηνεν.

Ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ παθὼν εὐλογίαν ἑθεραπεύθη μετὰ τινας ἡμέρας.

Οἱ στόλοι τῶν αὐτονόμων ἐπρχιῶν Μυρκού, Φέζ, Γριπόλεως καὶ Ἀλγερίας ἐνίκησαν τοὺς Ἰσπανοὺς καὶ Ἰταλοὺς καταλαβόντες τὸν λιμένα Ὀρν.

Ἐν τούτοις Κάρολος ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καὶ Μιζέππας ὁ ἡγεμὼν τῶν Κοζάκων νικηθέντες ἐν Πουλτάρκῳ ὑπὸ Πέτρου τοῦ Μεγάλου κατέρυγον εἰς τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος καὶ ᾗτήσαντο τὴν προστασίαν τοῦ Σουλτάνου· ὁ Κάρολος ἐγκτεστῆθη ἐν τῇ μεθριγκῇ πόλει Βένδερ καὶ ἐκεῖθεν παρώξυνε τὴν Πύλην εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Ῥώστων· ἀφ' ἑτέρου Πέτρος ὁ Μέγας ἔπεμψε στολίσκον ἀφικόμενον μέχρι τοῦ Βισπόρου καὶ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ του Τολστόκ ᾗτήσατο τὴν

παράδοσιν τοῦ Μαζέππα καὶ τὴν ἔξωσιν τοῦ Καρόλου, τῆς Πύλης δ' ἀρνηθείσης κατηγορηματικῶς, ἐπεκυρώθη ἡ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ρωσσίας εἰρήνη διὰ τῆς προσθήκης ἐνὸς ἄρθρου δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐξησφαλίζετο ἡ ἐλευθέρᾳ διόδος τοῦ Καρόλου καὶ τοῦ Μαζέππα εἰς τὰ κράτη των, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἔχων ἰσχυροὺς φίλους ἐν Κωνσταντινουπόλει προστατευόμενος δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Βασιδῆ Σουλτάνας ἠρνήθη νὰ ἀναχωρήσῃ· ὁ μέγας Βεζύρης 'Αλῆ πασσᾶς βιάζων αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐπέσυρε τὴν δυσμένειαν τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Νουουμάν πασσᾶ Κιοπρουλουζαδέ· οὗτος καίτοι δίκαιος, ἱκανὸς καὶ δραστηριώτατος ἀνὴρ ἔπεσεν ὅμως θῦμα αὐτῆς τῆς μεγάλης του δραστηριότητος, διότι ἠθέλησε νὰ συγκεντρώσῃ εἰς χεῖράς του ἀπᾶσας τὰς ὑποθέσεις τοῦ Κράτους ἵνα μὴ ἐπισυμβαίνωσιν ἀδικήματα· ἡ ἐκ τούτου ἐπελθοῦσα μεγάλη βραδύτης εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῆς ὑπηρεσίας ἐπὶννεγκον ἀμέσως τὴν πτώσιν του καθ' ὅσον καὶ οὗτος, ὡς καὶ ὁ προκατοχος του, προσεπᾶθησε, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης, νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ κράτους τὸν βασιλέα Κάρολον.

Ὁ παντοδύναμος Σιλικτάρης 'Ιβραῖμ πασσᾶς ἐπιθυμῶν σφόδρα τὸν κατὰ τῆς Ρωσσίας πόλεμον προέτεινεν ὡς μέγαν Βεζύρην τὸν καὶ πρῶτον τοιοῦτον Μεχμέτ Βαλτατζῆ πασσᾶν. Ἀμα δὲ τούτου ἀναλαβόντος κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1711 τὴν διοίκησιν τοῦ Κράτους, αἱ ὑπὲρ τοῦ πολέμου διαθέσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς αὐλῆς ἐγένοντο καταφανέστεραι. Τέλος δὲ τῇ 20 νοεμβρίου 1711 συγκληθέντος μεγάλου συμβουλίου ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σουλτάνου ἀπεφασίσθη ἡ κήρυξις τοῦ κατὰ τῆς Ρωσσίας πολέμου, καὶ σύντανοι διαταγαὶ ἐδόθησαν ἵνα συναχθῇ ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ ἐπιόντος ἔτους 1712 ὁ μέγας Βεζύρης ἡγούμενος πολυαρίθμου στρατοῦ καὶ στόλου ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς συνάντησιν τῶν Ρωσσικῶν στρατευμάτων ἅτινα διώκει αὐτοπροσώπως ὁ Τσάρος

Πέτρος· οἱ δύο στρατοὶ συνηνητήθησαν πέραν τοῦ Προύθου παρὰ τὴν πόλιν Φατσή· μάχης δὲ γενομένης κατὰ μάϊον οἱ Ῥῶσσοι ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος, αὐτὸς δὲ ὁ Πέτρος μετὰ τοῦ ἐπιλοίπου στρατοῦ περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Τατάρων καὶ ὀθωμανῶν πανταχόθεν ἦν ἑτοιμὸς νὰ παραδοθῇ. Τότε ἡ σύζυγος αὐτοῦ Αἰκατερίνη ἡ Β' ἀπέστειλεν εἰς τὸ ὀθωμανικὸν στρατόπεδον τὸν ἀρχικαγγελάριον Σαφίρῳφ πρὸς τὸν Ὄσμαν ἀγὰρ Κεαχιῶ καὶ φίλον τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ διὰ τοῦτου κατώρθωσε νὰ τύχῃ τῆς εἰρήνης μ' ὅλας τὰς ἀντιστάσεις τοῦ χάνου τῆς Ταυρικῆς Δοβλέτ Γκιραῖ καὶ τοῦ Ποκατόβσκη πρέσβως τοῦ Καρόλου τῆς Σουηδίας· ἡ συνομολογηθεῖσα εἰρήνη ἦν μὲν ταπεινωτικωτάτη διὰ τὴν Ῥωσσίαν ἀλλ' ὅμως μεγαλητέραν δόξαν καὶ ὠφελειαν θὰ προσεπορίζετο τὸ ὀθωμανικὸν κράτος ἔάν ὁ μέγας Βεζύρης ἀντὶ νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὴν παραδοχὴν τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης ἤθελε συλλάβει αἰχμάλωτον Πέτρον τὸν Μέγαν.

Οἱ κυριώτεροι ὅροι τῆς συνθήκης ταύτης εἰσὶν οἱ ἑξῆς : Παράδοσις τοῦ Ἀζόφ καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ τῇ Πύλῃ· κατεδάφισις τῶν ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἀνεγερθέντων φρουρῶν Καμιένσκας, Σμαράρας καὶ Ταϊγανίου καὶ παράδοσις τοῦ πυροβολικοῦ κύτῶν. Ἐκτὸς τούτων ἡ Ῥωσσία δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Κοζάκων, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν πρεσβευτὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς τὸ κράτος του ἐλευθέραν ἐπάνοδον τοῦ Καρόλου βασιλέως τῆς Σουηδίας.

Ἐν τούτοις ἀποδοκιμασθείσης καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ἐν τοιαύταις περιστάσεσι συνομολογηθείσης εἰρήνης ὁ μὲν μέγας Βεζύρης ἐπαύθη, ὁ δὲ κεχαγμένος αὐτοῦ Ὄσμαν ἀγὰρ κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ἀποδείξας δ' ὅτι ἡ εἰρήνη δὲν ἔπρεπε νὰ συνομολογηθῇ εἶναι ἡ ἀδιαφορία καὶ ἀμέλεια Πέτρου τοῦ Μεγάλου εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς ὅρους αὐτῆς, ἔνεκα δὲ τούτου ἀγανακτήσας καὶ δικαίως ὁ Σουλτάνος ἐκῆρυξε καὶ αὐθὺς τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας αὐτοπρα-

σώπως μεταβᾶς εἰς Ἀδριανούπολιν τῇ 9 νοεμβρίου 1712 ἀφοῦ κατελήφθη ὑπὸ φρικώδους καταιγίδος πλησίον τοῦ Μπαμπᾶ-Ἑσχῆ.

Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μπκλτατζῆ Μεχμέτ πασᾶ διωρίσθησαν ἄλλεπαλλήλως τρεῖς τοιοῦτοι ἕκαστος τῶν ὁποίων ἐπ' ὀλίγας μόνον ἡμέρας διετέλεσεν ἐν τῇ ἀρχῇ. Ὅριστικῶς δὲ διωρίσθη ὁ γαμβρὸς τοῦ Σουλτάνου Δαμᾶτ Ἀλῆ πασᾶς.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὡσαύτως Κάρολος ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας καίτοι δις λαβὼν δῶρα καὶ προσκληθεὶς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν χώραν του, ἠρνήθη ἐπὶ μυρίαῖς προφάσεσι καὶ ἐπὶ τέλους ἐκβίασθαι καὶ ἀντιτάξας τὴν βίαν ἤχθη εἰς Διδυμότειχον.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ νέου κατὰ τῆς Ῥωσσίας πολέμου εἰσήκουσε τῶν μεσολαβήσεων τῶν πρέσβεων Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας καὶ ὑπέγραψεν ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 27 ἀπριλίου 1713 μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων Πέτρου τοῦ Μεγάλου νέαν συνθήκην ἧς διάρκεια ὠρίσθη μίαι εἰκοσιπενταετία.

Τῇ 1 ὁκτωβρίου 1714 καὶ ὁ Κάρολος τῆς Σουηδίας πεισθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν χώραν του λαβὼν καὶ αὐθις πλείστα δῶρα καὶ πολυάριθμον συνοδὸν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ Μαυροβούνιοι ἐπαναστατήσαντες ὑπετάγησαν ἐκ νέου, ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῶν κατέρυγεν εἰς Κᾶτταρον πόλιν ἀνήκουσαν τῇ Βενετίᾳ· ἐπειδὴ δὲ ὁ διοικητὴς αὐτῆς ἠρνήθη νὰ τὸν παρδώσῃ εἰς τοὺς ὀθωμανοὺς στρατηγούς καὶ ἐπειδὴ ταυτοχρόνως βενετικὰ πλοῖα διήρπασαν τοὺς θησαυροὺς τοῦ διοικητοῦ τῆς Κρήτης Χασάν πασᾶ ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Βενετίας.

Ὁ Σουλτάνος ἀναδείξας ἀρχιστράτηγον τὸν μέγαν Βεζύρην συνώδευσεν αὐτὸν καὶ τὸν στρατὸν μέχρι Θεσσαλονίκης· ἐκείθεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ στόλος ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ στρατὸς κατέκλυσαν τὴν Πελοπόννησον καὶ ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος ἐπολιόρκησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὰ ὑπὸ

τῶν Βενετῶν κατεχόμενα τότε φρούρια, τὴν Κόρινθον, τὸ Ναύπλιον, τὸ Παλαμῆδιον, τὸ Ἄργος, τὴν Μεθώνην, Κορώνην καὶ ἄλλα εἰς τρόπον ὥστε κατεκτήθη ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος οὐδ' αὐτῆς τῆς ὄρεινῆς Μάνης ἐξαιρουμένης· ἐκυριεύθησαν ὡσαύτως καὶ δύο ὀχυρά θέσεις ἃς κατεῖχον εἰσέτι οἱ Βενετοὶ ἐν Κρήτῃ. Τὰς νίκας ταύτας μαθὼν ὁ Σουλτάνος ἐν Σέρραϊς τότε διχόμενων διέταξε τριήμερον φωταψίαν ἀνὰ σύμπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ἐπληθύνθη εἰς Ἀδριανούπολιν τῇ 15 ἀπριλίου 1715· ὁ δὲ μέγας Βεζύρης διοργανώσας τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς Πελοποννήσου ἐπληθύνθη καὶ αὐτὸς νικητὴς καὶ θριαμβεύων εἰς Ἀδριανούπολιν.

Μετά τινας μῆνας ὁ πρίγκηψ Εὐγένιος τῆς Αὐστρίας ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην μεσολαβῶν ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως μετὰ τῆς Βενετίας καὶ δηλῶν συνάμα ὅτι ὁ μετ' αὐτῆς πόλεμος παρεβιάζε τὴν συνθήκην τοῦ Κάρλοβιτς ἧς εἶχε πρωτίστως συμφυεθεῖ καὶ ἡ Αὐστρία.

Ὁ μέγας Βεζύρης εἶτε παρεξηγήσας τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εἶτε πράγματι ἐπιθυμῶν τὸν κατὰ τῆς Αὐστρίας πόλεμον συνεκρότησε δύο μεγάλα συμβούλια ἐν οἷς καίτοι οὐλεμάδων τινῶν ἀντειπόντων ὥς μὴ ὑπαρχούσης ἀφορμῆς πρὸς πόλεμον, ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἅμα τῷ ἔαρι τοῦ 1716 ὁ μέγας Βεζύρης ἀρχιστράτηγος καὶ αὐθις διορισθεὶς ἐξεστράτευσεν· τῇ 3 αὐγούστου πλησίον τοῦ Πετερβάρδεν συνεκροτήθη μάχη μεταξὺ ὀθωμανῶν καὶ αὐστριακῶν λυσσώδестάτη, μάχη διακρέσασα ἐπτά ὥρας καὶ ἐν ἣ κατ' ἀρχάς ἐνίκησαν οἱ ὀθωμανοὶ ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὑπεχώρησαν εἰς Βελιγράδιον· ὁ μέγας δὲ Βεζύρης βλέπων τὴν ὑποχώρησιν ταύτην ὥρμησεν εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐχθρῶν καὶ βληθεὶς ὑπὸ σφαίρας κατὰ τὸ μέτωπον ἔπεσε νεκρός· τὸ σῶμά του μετηνέχθη ἐν Κάρλοβιτς καὶ ἐκείθεν εἰς Βελιγράδιον ὅπου καὶ ἐτάφη.

Διχόδοχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Χαλλήλ πασσάς, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πρίγκηψ Εὐγένιος πολιορκήσας ἐκυρίευσεν τὸ Τεμεσβάρ. Ταυτοχρόνως ὁ πολιορκῶν τὴν Κέρκυραν ὀθωμα-

νικὸς στρατὸς ἠναγκάσθη νὰ υποχωρήσῃ εἰς τὰ πλοῖα καὶ νὰ διευθυνθῇ εἰς Δαλματίαν καὶ Ἀλβανίαν ὅπου ὡσαύτως ὑπῆρχον βενετικαὶ κτήσεις.

Ἐν τούτοις ἡ Πύλη προπαρασκευάζετο διὰ νέαν κατὰ τῆς Αὐστρίας ἐκστρατείαν. Ὁ δὲ εὐνοούμενος τοῦ Σουλτάνου Ἰβραὴμ πασσᾶς μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν παρέλαβεν ἐκ τῶν υπογείων τῶν ἀνακτόρων δέφορα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σκεύη βήρους χιλίων ὀκτάδων ἅτινα μετετρέπησεν εἰς νομίσματα χάριν πολεμικῶν παρασκευῶν.

Ὅτε ὁ μέγας Βεζύρης ἀνεχώρησεν ἐκστρατεύων ἐξ Ἀδριανουπόλεως κατὰ ἰούνιον 1717 ὁ αὐστριακὸς στρατὸς ἐπολιόρκει ἤδη τὸ Βελιγράδιον. Τῇ πρώτῃ αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀφίκετο καὶ ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς συγκείμενος ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ἐκτὸς τῆς ἐν Βελιγραδίῳ φρουρᾶς ἀριθμούσης 30,000, ἐνῶ ὁ ἐχθρικός στρατὸς μόλις ἤριθμει 80,000. Ὁ μέγας Βεζύρης καίτοι δυνάμενος καὶ ὀφείλων νὰ συνάψῃ ἀμέσως μάχην ἀπώλεσε τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν κειρὸν εἰς πολεμικὰ συμβούλια ὅτε τῇ 16 αὐγούστου ἐκλιπόντος καὶ τοῦ διὰ τοὺς ἵππους ἀναγκαίου χόρτου ἠναγκάσθη νὰ συνάψῃ μάχην ἄλλ' ἀπέτυχεν· συνέπειν τῆς ἀποτυχίας ταύτης ἦν καὶ ἡ ἄλωσις τοῦ Βελιγραδίου.

Παυθέντος ἐπὶ τούτῳ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, διεδέξατο αὐτὸν ὁ Νισαντζὶ Μεχμέτ πασσᾶς, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐπ' ὀλίγους μόνον μῆνας ἔμεινεν ἐν τοῖς πράγμασιν ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Ἰβραὴμ πασσᾶ, ἀνδρὸς εὐγενοῦς, δικαίου, δραστηρίου, φιλανθρώπου, φίλου καὶ προστάτου τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμῶν, διατηρήσαντος τὴν ἀρχὴν μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ· οὗτος μάλιστα πρὸς ἔνδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης καὶ εὐνοίας του ἀντὶ νὰ τῷ ἀποστείλῃ τὴν συνήθη χρυσὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους τὴν ὁποῖαν οἱ κατὰ καιρὸν μεγάλοι Βεζύροι ἔφερον ἀνηρητημένην ἀπὸ τοῦ τραχήλου των, τῷ ἐνεχείρισεν, ἀντὶ τοιαύτης, δακτύλιον μετὰ σαμφείρου φέροντος τὰ αὐτοκρατορικὰ γράμματα, τὸν ὁ-

ποῖον ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἔφερε περὶ τὸν δάκτυλόν του.

Ἀμα ἀναλαβὼν τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἐμερίμνησεν ἀμέσως περὶ τῆς εἰρηνεύσεως, καὶ οὕτω κατὰ ἰούλιον τοῦ 1718, μεσολαβούσης τῆς Ἀγγλίας, συνήχθησαν ἐν Πασσάροβιτζ, πόλει παρὰ τὸν Μοράβαν, οἱ πληρεξούσιοι Πύλης, Αὐστρίας, Βενετίας καὶ Ἀγγλίας καὶ μετὰ δώδεκα συνεδριάσεις διαρκεσάσας δύο μῆνας υπέγραψαν τὴν εἰρήνην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μετὰ τὸν πόλεμον καθεστῶτος.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ὁ μέγας Βεζύρης ἡσχολήθη εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ κράτους διοίκησιν, ἐτιμώρησε πλείστους καταχραστὰς ὑπαλλήλους μεγάλους καὶ μικροὺς, κατήργητε διαφόρους στρατιωτικοὺς μισθοὺς ἀδίκως καὶ πλεονάζως πληρωνομένους, ἐπήνεγκε μεγάλας οἰκονομίας, περιώρισε τὴν σπατάλην τῶν διοικητῶν, κατέστειλε πολλὰς στασιαστικὰς ταραχὰς ἐν τε Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ, ἀνεκαίνισε τὰ ἐν Κανδιλῇ καὶ Βεσικτὰς ἀνέκτορα, ἀνήγειρε διάφορα φιλάνθρωπικὰ καταστήματα καὶ ἐπετεύασε τὰ φρούρια τῆς Νύσσης καὶ Βιδύνης.

Τῷ 1719 συνέβησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο ἀλλεπάλληλοι πυρκαϊαὶ καταστρέψασαι μέγιστον μέρος τῆς πόλεως καὶ φοβερὸς σεισμὸς γινόμενος τῇ 19 ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατέρριψε μέγα μέρος τῶν τειχῶν ἰδίᾳ πρὸς τὸ Ἐπταπύργιον.

Ὁ μέγας Βεζύρης μεριμνῶν ταυτοχρόνως καὶ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς διετήρει φιλικωτάτας σχέσεις μετὰ τῶν κρατῶν τῆς Ῥωσσίας, Πολωνίας καὶ Γαλλίας· ἐχορήγησε δὲ τὴν ἄδειαν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ νὰ ἐπισκευάσῃ τὰ θρησκευτικὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἱδρύματα.

Ἐπιστάντος τοῦ ὀρισμένου χρόνου πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς ἐν Πασσάροβιτζ συνομολογηθείσης εἰρήνης ἀνεχώρησαν ἐκ Βιέννης καὶ Κωνσταντινουπόλεως οἱ αἰετοὶ πρεσβευταὶ ἅφ' ἐνὸς μὲν ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς δεύτερος τεφτερδάρ, ἅφ' ἐτέρου δὲ ὁ κόμης Βερμόντ.

Οὐδέποτε ὀθωμανὸς πρεσβευτὴς περιεβλήθη διὰ πλουσίας πομπῆς καὶ ἐκόμισε τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δῶρα, ὅσα τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ἰβραὶμ πασῆς, διότι αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἠθέλησε νὰ ἀντιπροσωπευθῇ ἐν Βιέννῃ διὰ πάσης τῆς ἀπαιτουμένης λαμπρότητος. Ἐν τούτοις ἀμφοτέρω οἱ πρεσβευταὶ ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ μεγάλων τιμῶν καὶ ἡ συνθήκη ἐπεκυρώθη.

Ταυτοχρόνως καὶ ῥώσος πρεσβευτὴς μετὰβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνενέωσε τὴν συνθήκην τοῦ Προῦθου τυχὼν ἐκ νέου τῆς ἀδείας τοῦ νὰ ὑπάρχῃ διαρκῶς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ πρωτεύουσῃ ῥώσος πρεσβευτὴς καὶ μὴ ὀρίσας οὐδεμίαν διάρκειαν τῆς συνθήκης ἥτις ἔνεκα τούτου ἐχαρακτηρίσθη ἐν τῷ οἰκείῳ ἐγγράφῳ ὡς αἰώνια.

Τῷ 1721 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε τοὺς γάμους τριῶν θυγατέρων του, δύο ἀνεψιῶντου καὶ τὴν περιτομὴν τεσσάρων υἱῶν του.

Μετὰ τρία ἔτη ἐτέλεσε τοὺς γάμους καὶ ἄλλων τριῶν θυγατέρων του διότι μέχρι τοῦ 1724 εἶχεν ἀποκτήσει εἰκοσι τέσσαρας υἱοὺς καὶ θυγατέρας. Οὕτως αἱ ἐορταὶ καὶ αἱ πολυτελέσταται πομπαὶ καὶ τελεταὶ διεδέχοντο ἀλλήλας.

Τότε ὁ μέγας Βεζύρης ἐκδομήσατο καὶ τὰ ἐν Κεατχανέ ἀνάκτορα ὡς καὶ τὸν κῆπον μετὰ τῶν πιδάκων κατ'ἀπομίμησιν τοῦ ἐν Βερσαλίας τῆς Γαλλίας κήπου τοῦ βασιλέως.

Μετ' ὀλίγον χρόνον ἀποθνήσκοντος τοῦ Σάχου τῆς Περσίας Χουσεὶν ἐξεργάγησαν ἀνταρσῖαι καὶ ταραχαὶ περὶ τῆς διαδοχῆς, τὰς ὁποίας ἐπωφελοῦμενος ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέστειλε στρατὸν ὅστις εἰσελάσας εἰς τὰς περσικὰς χώρας ἤρξατο κατακτῶν πόλεις καὶ φρούρια, ἀλλ' ἂν' ἑτέρου καὶ Πέτρος ὁ Μέγας τῆς Ῥωσσίας διηύθυνε πολυάριθμον στρατὸν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ καὶ πρὸς τοῦτο ἐπῆλθε συνεννόησις μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Πύλης πρὸς διανομὴν τῶν πλείστων χωρῶν τοῦ Περσικοῦ Κράτους.

Ὁ πόλεμος κατὰ τῆς Περσίας ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τρία ἔτη μέχρις ὁκτωβρίου 1727 κατὰ τὸ διέστημα τοῦ ὁποίου οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐκυρίευσαν τὰ ἰσχυρότερα φρούρια

τῆς Περσίας Χαμαδάν, Ταυρίδα, Ἐριβάν, Τιφλίδα καὶ πλείστα ἄλλα· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Ἀφγανία ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς Περσίας μετέσχε τοῦ πολέμου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῆς Ἑσρέφ καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀφγανοὶ ἦσαν καὶ εἰσι καθαροὶ Μουσουλμάνοι, ὁ μὲν Πέρσης Σάχης Ταχμασίπ ἀπεξενώθη τῆς ἀρχῆς, ὁ δὲ Ἑσρέφ ἐπικαλεσθεὶς τὴν εἰρήνην διὰ πρεσβείας πεμφθείσης εἰς Κωνσταντινουπόλιν κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπέτυχεν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἔτυχεν αὐτῆς ἀνακηρυχθεὶς καὶ Σάχης τῆς Περσίας· δυνάμει δὲ τῆς εἰρήνης ταύτης ἡ Πύλη διετήρησεν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς πάσας τὰς κατακτηθείσας χώρας.

Ἐν τῷ μεταξύ ἐν Κωνσταντινουπόλει διάφοροι διπλωματικαὶ πρᾶξεις ἐγένοντο μεταξύ τῆς Πύλης καὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀνενέωσε τὰς ἐμπορικὰς τῆς συνθήκας· ἡ Αὐστρία μάλιστα ἐπέτυχεν ὅπως τὰ πλοῖα αὐτῆς τε καὶ τῶν λοιπῶν δυνάμεων μὴ προσβάλλωνται ὑπὸ τῶν πειρατικῶν στόλων Τύνιδος, Τριπόλεως καὶ Ἀλγερίας ἐγκαταστήσασα πρώτην φορὰν καὶ προζένους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις. Τότε ἡ Πύλη ἔπεμψε πρεσβευτὴν εἰς Παρισίους τὸν Μωχαμέτ ἐφέντην γενόμενον δεκτὸν μετὰ μεγάλων τιμῶν.

Μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης μετὰ τοῦ Ἑσρέφ ἤν ἐχαράχθησαν ἐπιτοπίως καὶ αἱ ὁροθετικαὶ γραμμαὶ μεταξύ Πύλης καὶ Ῥωσσίας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀπὸ τῆς Περσίας ἐκατέρωθεν ἀποσπασθείσας χώρας.

Διαρκούντος ἔτι τοῦ Περσικοῦ πολέμου ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασσᾶς διετέλει διοργανίζων τὴν ἐσωτερικὴν κατὰστασιν τοῦ Κράτους. Ἐν διαστήματι τριῶν ἐτῶν δώδεκα πυρκαϊαὶ εἶχον συμβῆ ἐν τῇ πρωτευούσῃ μεγίστην ἐπενεγκοῦσαι φθοράν· πρὸς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ ὁ μέγας Βεζύρης τὸ πρῶτον συνέστησε πυροσβεστικὸν σῶμα, μετ' ἰδιαιτέρως καταλλήλου στολῆς, ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ εὐρωσσοτέρων γιανιτσάρων· τὸ σῶμα τοῦτο συνέκειτο ἐξ ἑκατὸν τεσσάρων ἀνδρῶν· ἀπηγορεύθη ὡσαύτως ἡ ἰδρυσις ἐπὶ

τῆς στέγης τῶν οἰκιῶν τῶν λεγομένων *κιοσκίων* ἢ ἡλιακῶν, ὅπου οἱ κάτοικοι ἐν καιρῷ θέρους καὶ πρὸ πάντων τὰς νύκτας διχιδώμενοι ἐδίδον ἐξ ἀπροσεξίας ἀφορμὴν εἰς τὰς πυρκαϊάς.

Πολλὰ ὡσπύτως καθιδρύματα ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τοῦ Ἰβραῖμ πασσᾶ ἐν οἷς καὶ ἡ μετατροπὴ τοῦ Βυζαντινοῦ ἀνακτόρου Ἐβδόμου (Τεκροῦρ-σεράι) εἰς ἐργοστάσιον πηλίνων ἀγγείων, τοὺς ἐργάτας τῶν ὁποίων μετέφερεν ἐκ Ταυρίδος· ὥρατα δὲ ἀγγεῖα ἐξήρχοντο τότε τοῦ ἐργοστασίου ὅπερ καὶ σήμερον ὑφίσταται, ἀλλ' ἐξέχει κοινοτάτας ὑαλίνους φιάλας.

Ἐν ταῖς ἱεραῖς πόλεσι Μέκκῃ καὶ Μεδίνῃ ὠκοδομήθησαν καὶ ἐπεσκευάσθησαν πολλοὶ νχοὶ καὶ δημόσια ἰδρύματα. Ἐν Σουέζ ἐπεσκευάσθησαν ὡσπύτως αἱ ἀποθήκαι καὶ τὰ νεώρια χάριν τοῦ μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τῶν Ἰνδιῶν ἐμπορίου καὶ νέα πλοῖα ἐναυπηγήθησαν.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἀφοῦ κατεστάλησαν πολλοὶ ταρχαὶ τῶν Μαμελούκων, ἐγένοντο πλεῖστα δημόσια ἔργα καὶ ἰδίᾳ δύο εἰσέτι προχώματα παρὰ τὸν Νεῖλον.

Πέντε νέξ ὑδραγωγεῖα (μπέντια) ὠκοδομήθησαν πλησίον τῆς πρωτευούσης παρὰ τὴν κώμην Βελ-γρᾶδιον καὶ πάντα τὰ ἀρχαῖα ἐκάθαρίσθησαν καὶ ἐπεσκευάσθησαν.

Πρῶτος ὁ Σουλτάνος Ἀχμέτ ὁ Γ' διέταξε νὰ κατάρτισθῃσι βιβλιοθῆκαι ἐν τε τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἐν διαφόροις τεμένεσιν· αὐτὸς τε καὶ ὁ μέγας Βεζύρης ἐσύχναζον πάντοτε εἰς τὰς ὁμηγύρεις τῶν Οὐλεμάδων συζητούντων θεολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ζητήματα, ἐνεθάρρουν καὶ ὑπεστήριζον αὐτοὺς χρηματικῶς· ἐδημοσιεύθησαν δὲ τότε πλεῖστα ἀξιόλογα συγγράμματα ἰδίως δύο Παγκόσμιοι Ἱστορίαι περὶ στί καὶ ἀραβιστί γεγραμμέναι μεταφρασθεῖσαι δὲ καὶ εἰς τὴν ὀθωμανικὴν.

Πρῶτος ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραῖμ κατήρτισεν ὀθωμανικὸν τυπογραφεῖον ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἡ πρώτη ἐν αὐτῷ ἐκτυπωθεῖσα βίβλος ἐστὶν ἡ μετάρρασις τοῦ ἀραβικοῦ λεξικοῦ τοῦ Δζεχερῆ ὑπὸ Βανκουλῆ. Εἰς ἑκατὸν δὲ ἀ-

νέρχονται οἱ ἐπὶ τῆς δωδεκαετοῦς Βεζυρίας τοῦ Ἰβραὶμ πασ-
σᾶ ἀκμάσαντες συγγραφεῖς, ποιηταὶ δηλαδὴ καὶ πεζογράφοι.

Ἐν τούτοις ὁ ἐκπτωτος Σάχης τῆς Περσίας Ταχμασίπ
ὄχι μόνον εἶχε κατορθώσει διὰ τινων πιστῶν αὐτῷ φυλῶν
νὰ καταδιώξῃ καὶ νικήσας νὰ θανατώσῃ τὸν ἀντίζηλον του
Ἐσρέφ χάν, ἀλλὰ πέμψας πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινού-
πολιν ἀπήτει τὴν ἀπόδοσιν τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν του.

Ἐνῷ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης ἀρχομένου τοῦ σεπτεμβρίου
τοῦ 1730 διαβίς μετὰ τοῦ Σουλτάνου εἰς Χρυσόπολιν ἔ-
μελλεν ἐκστρατεῦσαι αὐτοπροσώπως κατὰ τῆς Περσίας εὐά-
ριθμοι γιανίτσαροι, τὸν ἀριθμὸν 17, ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἁλ-
θανοῦ τινος τοῦ Πατρὸνχ Χελήλ προτρεπόμενοι ὑπὸ ἐκ-
πτώτων τινῶν σέχηδων ἐστασίασαν.

Ὁ Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης ἐπέστρεψαν εἰς τὴν
πρωτεύουσαν, ἀλλ' ἄτυχῶς ἡ ἀνταρσία ἔλαβε μεγάλας δια-
στάσεις· καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης ἀπέθανεν, ὁ δὲ Σουλτάνος
Ἀχμέτ ὁ Γ' παρητήθη τοῦ θρόνου τῇ 30 σεπτεμβρίου
1730 καὶ ἀπεχώρησε μετὰ τῶν υἱῶν του εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ
ἐν τοῖς ἀνακτοροῖς δωμάτια ἐν ἡλικίᾳ ἐξδομήκοντα ἐτῶν.

Διάδοχος αὐτοῦ ἀνεκηρύχθη ὁ ἀνεψιὸς του καὶ υἱὸς Μου-
σταφᾶ τοῦ Β' Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Α'.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ', χάρις τῇ ἰκα-
νότητι τοῦ μεγάλου Βεζύρου Ἰβραὶμ πασσᾶ, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν
ἐνδοξοτέρων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὴν ἐπο-
φιν τῆς τε ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς πολιτικῆς.

Ὁ δὲ Σουλτάνος Ἀχμέτ ὡς ἄτομον θεωρούμενος εἶχε
γλυκυτάτην καὶ μεγαλοπρεπὴ τὴν φυσιογνωμίαν, μελωδι-
κὸν καὶ ἐνάρετον τὸν ἦχον τῆς φωνῆς· φιλόστοργος οἰκο-
γενειάρχης ἀπέκτησε τριάκοντα δύο υἱοὺς καὶ θυγατέρας
καὶ συνεκράτει πλήρη ἁρμονίαν καὶ ὁμόνοιαν ἐν τῇ πολυα-
ρίθμῳ οἰκογενείᾳ του.

ΕΠΟΧΗ ΕΒΔΟΜΗ.

Περικυβάνουσα 78 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1143—1222 ἢ 1730—1808 μ.Χ.).

Ἀνάπτυξις.

Οἱ πόλεμοι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰσὶ σχεδὸν ἀδιάλειπτοι μετὰ τῶν Αὐστριακῶν, Οὐγγρων, Ρώσων, Βενετῶν καὶ Περσῶν εἰ καὶ ἡ ἐκρχεῖται μεγάλη γαλλικὴ ἐπανάστασις ἀπερρόρησε περὶ τὰ τέλη πᾶσιν τὴν προσοχὴν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης.

24ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Α΄.

Βασιλεύσας 24 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1143—1163 ἢ 1730—1754 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς. Πόλεμος μετὰ τῆς Περσίας—Εἰρήνη μετ' αὐτῆς.—Τουρκο-γαλλικὴ πολιτικὴ.—Ἐχθροπραξίαι μετὰ τῆς Ῥωσσίας.—Πόλεμος μετὰ τῆς Αὐστρίας—Συνθήκη ἐν Βελιγραδίου.—Ἀνανεώσις τῶν συμβάσεων.—Ἀποστολὴ πρεσβευτοῦ εἰς Γαλλίαν.—Πόλεμος τῶν κληρονόμων τοῦ αὐστριακοῦ θρόνου.—Μαρία Θηρεσία.—Συνθήκη μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας.—Μέτρα περὶ Βλαχίας καὶ Μολδαβίας.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ.

Τῇ 6 ὁκτωβρίου 1730 ὁ νέος Σουλτάνος περιεζώθη μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς τὴν προγονικὴν σπῆθην διανέμας ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ πεντήκοντα πούγγια χρυσοῦ εἰς ἐλεημοσύνας ἀντὶ τῶν 12 ἃ διένεμον συνήθως ἄλλοτε τὴν συνοδίαν παρηκολούθουν ἔριπποι καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς στάσεως Πατρῶν καὶ Χαλίλ καὶ Μουσλῆς ἀμφοτέρω ἀνυπόδητοι.

(ΕΠΙΤΟΜ. ΒΙΟΓΡΑΦ. ΙΣΤΟΡΙΑ) 8.

Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ σιλικτάρ Μεχμέτ πασσᾶς γαμβρὸς ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ πρώην Σουλτάνου καὶ σὺν τούτῳ παρηκολούθησαν οἱ διορισμοὶ καὶ μεταθέσεις τῶν κυριωτέρων ὑπουργῶν, μεγιστάνων καὶ διοικητῶν ὡς ἄλλως τε ἐπράττετο τοῦτο κατὰ πᾶσαν νέαν βασιλείαν. Μεταξὺ τῶν παυθέντων ἦσαν καὶ οἱ δύο ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρογορδάτος ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ριχάρδου Ράκοβιτς καὶ ὁ Γρηγόριος Γκίκας ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τινος Γιαννάκη, φίλου καὶ συμπατριώτου τοῦ Πατρῶνα Χαλὶλ.

Ὁ Πατρῶνας Χαλὶλ ἠτήσατο καὶ ἔλαβε πρὸς κατοικίαν ἀνάκτορον ἴδιον ἐν Κεατχανέ καὶ ἐβουλεύετο τὴν παῦσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τὸν διορισμὸν ἐαυτοῦ εἰς τὴν θέσιν ταύτην· ἡ κατάστασις αὕτη διήρκεσεν εὐτυχῶς δύο μόλις μῆνας καθότι συνεννοηθέντες οἱ ὑπουργοὶ καὶ λοιποὶ μεγιστᾶνες κατεδίκασαν εἰς θάνατον τὸν Πατρῶνα Χαλὶλ καὶ τὸν Μουσλὴν καὶ οὕτως οἱ λοιποὶ στασιασταὶ ἀπολέσαντες τοὺς ἀρχηγούς των ἡσύχασαν. Ὁ λίαν συντελέσας εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἦν καὶ ὁ ἀρχιθαλαμηπόλος τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ Καμπκουλὰκ ὅστις διωρίσθη μέγας Βεζύρης καὶ ἐξηκολούθησεν ἐξολοθρεύων τοὺς στασιαστὰς οἵτινες ἐκ νέου εἶχον προβῆ εἰς ταραχάς.

Τότε ἀνέλαβον τὰς ἡγεμονίας των καὶ οἱ παυθέντες κατὰ τὴν στάσιν πρίγκηπες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας Κωνσταντῖνος Μαυρογορδάτος καὶ Γρηγόριος Γκίκας.

Παυθέντος τοῦ Καμπκουλὰκ Ἰβραὴμ τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1731 διωρίσθη μέγας Βεζύρης ὁ Τοπάλ Ὁσμάν πασσᾶς (χωλός), ὅστις ἀνέλαβε μετὰ δραστηριότητος τὸν κατὰ τῆς Περσίας πόλεμον. Πράγματι δὲ οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ πολλὰς κατὰ τῶν Περσῶν ἤραντο νίκας καὶ ἠνέγκασαν αὐτοὺς νὰ ζητήσωσι τὴν εἰρήνην ἥτις καὶ ἐγένετο ἀποδεκτή ὑπὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Ἀχμέτ πασσᾶ ἐπιδιοκιμασθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τοῦ Σεῖχσλάμη περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1732· ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ συνθήκῃ ὡρί-

σθη ἢ ἀπόδοσις τοῖς Πέρσαις τῆς Ταυρικῆς κατεχομένης τότε ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν, ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ Χεκιμζαδὲ υἱοῦ τοῦ διασῆμου ἱατροῦ τοῦ Σουλτάνου Νουχ ἐφέντη.

Τότε ἀνενεώθησαν αἱ ἀπχορεύσεις κατὰ τῶν πολυτελῶν καὶ διαφανῶν ἐνδυμασιῶν καὶ πέπλων τῶν γυναικῶν.

Ὅκτῳ μῆνας μετὰ τὴν μετὰ τῶν Περσῶν συνομολογηθεῖσαν εἰρήνην ὁ Ναδὶρ Ταχμάν Κουληχάν ἀρχιστράτηγος τοῦ Σάχου Ταχμασίπ ἐξεθρόνισεν αὐτὸν καὶ βουλευόμενος ἀρπάσσει τὸν θρόνον ἤρξατο πρῶτον τὰς ἐχθροπραξίας κατὰ τῶν ὀθωμανῶν καὶ προχωρήσας ἐπολιόρησε τὴν Βαγδάτην· ἀλλ' ὁ πρῶην μέγας Βεζύρης Τοπάλ Ὁσμάν πασσᾶς διορισθεὶς ἀρχιστράτηγος συνεκρότησε τῇ 19 ἰουλίου 1733 κρατεράν μάχην μετὰ τῶν Περσῶν ἣν διεύθυνεν ὁ ἴδιος ἐφιππος, καίτοι πλήρης ἀρχαίων πληγῶν, καὶ κατενίκητε τοὺς Πέρσας ἐξ ὧν ἔπεσον ὑπὲρ τὰς 20,000· ἡ μάχη αὕτη ἐνεποίησε μεγίστην χαρὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ Σουλτάνος ἔλαβε τὸν τίτλον Γαζῆ (νικητοῦ) καὶ ἐγένοντο δημοτελεῖς ἑορταὶ καὶ φωταψαίαι.

Περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1733 ὁ ὀθωμανὸς ἀρχιστράτηγος ἤρατο νέαν νίκην κατὰ τῶν Περσῶν ἐν ᾗ ὅμως ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος. Ὁ Ὁσμάν Τοπάλ πασσᾶς ἦν ἀριστος πολεμιστὴς, δίκαιος δικινητὴς καὶ πρὸ πάντων, ὁ σπανιώτατον πάντοτε, εἰς ἄκρον εὐγνώμων.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς Χεκιμζαδὲς ἐξηκολούθει δικαίῳ δικαίῳ καὶ φιλανθρωπῶς τὸ Κράτος, ἀλλ' ἐπισύρας τὴν δυσμένειαν τοῦ εὐνοουμένου καὶ ἀρχιευνοῦχου Μπεσῆρ ἀγὰ ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Γεωργιανοῦ Ἰσμὴλ πασσᾶ, ἀλλὰ καὶ οὗτος μετὰ ἐξ ἐβδομάδας συνεπεῖχ καταχρήσεων ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σιλικτῆρ Μεχμέτ πασσᾶ.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ διετέλει ἐν τούτοις διασκεδάζων καὶ τερπόμενος ἐν τοῖς διαφόροις ἀνακτόροις καὶ περιπτέροις τοῦ Βοσπόρου. Αἱ πολυάριθμοι ἑορταὶ αἵτινες εἰς-

ήχθησαν ἐν τοῖς ἐθίμοις ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' κατηργήθησαν, διτηρήθη δὲ ἐξ αὐτῶν μόνον ἡ τῆς γεννήσεως τοῦ Προφήτου (Μεβλούτ) ἥτις μέχρι σήμερον ἐορτάζεται μετὰ μεγίστης πομπῆς καὶ λαμπρότητος.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1732 ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς διετρίχθη νὰ ἐκστρατεύη κατὰ τῶν Περσῶν ἀλλ' ἐπειδὴ ὤφειλεν ἐκὼν ἄκων νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ῥωσσικοῦ ἐδάφους τῆς ἐπαρχίας Καυκάσου, οἱ Ῥῶστοι στρατηγοὶ παρεκώλυσαν τὴν πορείαν του ἀποκρούσcentes αὐτὸν διὰ τῆς βίας. Ἡ Πύλη διατάχσασα τὸν Χάνην νὰ μὴ παραβιάσῃ τὸ ῥωσσικὸν ἔδαφος ἤρξατο διαπραγματευομένη διπλωματικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ἀποθνήσκοντος τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Αὐγούστου, ἐξελέγη διάδοχός του ὁ Στανίσλαος Λεζίσκης προστατευόμενος τῆς Γαλλίας· τὴν ἐκλογὴν ὁμοῦ ταύτην ἀποκρούσασα ἡ Ῥωσσία κατέλαβε στρατιωτικῶς τὴν πρωτεύουσιν τῆς Πολωνίας Βαρσοβίαν καὶ ὑπεστήριξεν ὡς βασιλεὺς τὸν υἱὸν τοῦ Αὐγούστου.

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Βέλ-νεβ προτεπᾶθει πάσαις δυνάμεσι νὰ ὠθήσῃ τὴν Πύλην εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ῥωσσίας, ἀλλ' οἱ πρεσβευταὶ Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας ἀντέπραπτον αὐτῷ πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης.

Αἱ διαπραγματεύσεις περὶ τῆς κατοχῆς τῆς Πολωνίας καὶ περὶ τῆς διαδόσεως τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς διὰ τοῦ ῥωσσικοῦ ἐδάφους διήρκεσαν τέσσαρα ὅλα ἔτη μέχρι τοῦ 1736. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ μὲν Πύλη ὡς ἐπικυρήτορος δυνάμει ἀπέρτει τὴν ἐκκένωσιν τῆς Πολωνίας καὶ τὴν ἄδειαν τῆς διαδόσεως τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς, ἡ δὲ Ῥωσσία οὐδὲν ὡς ὑπεχώρει.

Τότε καὶ ὁ Σίμων Κονταρίνης ἀντιπρόσωπος τῆς Βενετίας ἐπωφελοῦμενος τὴν ἀνῶμαλον θέσιν τῶν πρὸς γάτων, ἀνενέωσεν ἐπ' ἀρρίστω τὴν συνθήκην τοῦ Παιτρύροβιτς κατὰ μέτρον τοῦ 1733· ἡ συνθήκη αὕτη ἐστὶν ἡ τελευταία μεταξύ Πύλης καὶ Βενετίας.

Παυθέντος τοῦ εἰρηνοφίλου Ἀλῆ πασᾶ Χεκίμζαδὲ διὰ-
δοχὸς του διωρίσθη ὁ Μωχκμέτ πασᾶς, ἐπὶ τῆς βεζυ-
ρίας δὲ τούτου, νυκχησασῶν ἐντελῶς τῶν διαπραγμα-
τεύσεων μετὰ τῆς Ῥωσσίας, ἐκηρύχθη ἐπιτήμως ἐν μεγά-
λῃ συμβουλίῃ τῇ 6 μαιου 1736 ὁ κατὰ τῆς Ῥωσσίας πό-
λεμος, καὶ διετράχθη ὁ Ῥώσσης πρεσβευτῆς νὰ συνοδεύσῃ
τὸν ὀθωμανικὸν στρατὸν.

Τῇ 6 ἰουνίου πηρήλασεν ὁ στρατὸς ἐπὶ παρουσία τοῦ
Σουλτάνου κατευθυνόμενος εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Δαούτ
πασᾶ προπορευομένων τῶν διαφόρων συντεχνιῶν, τῇ δὲ 16
ἰουνίου σάββατῳ ὁ μέγας Βεζύρης ἡγούμενος τοῦ στρατοῦ
ἀνεχώρησεν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν του ἀπέθανεν αἰ-
φνης ὁ ἐν τοῖς ἀνακτόροις διακτώμενος πρῶτος Σουλτάνος
Ἀχμέτ ὁ Γ'.

Ἐν τούτοις ὁ Ναδὶρ Σάχ, μὴ ὑπάρχοντος ἐπαρκoῦς ὀ-
θωμανικοῦ στρατοῦ, εἶχε προβῆ εἰς διάφορα πολεμικὰ ἔρ-
γα ἧλια λόγου, ἀνηγορεύθη Σάχης τῆς Περσίας καὶ προῦ-
βαλεν ὅρους εἰρήνης οἱ πρεσβεύει αὐτοῦ ἀφίκοντο εἰς
Κωνσταντινούπολιν κατὰ ἰούλιον τοῦ 1736 καὶ μετὰ ὀκτῶ
συνεδριάσεις διηκεσάσας μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου συνωμολο-
γήθη ἡ μετὰ τῶν Περσῶν εἰρήνη, ἥς βάσεις ἦσαν ἡ ἀναγνώ-
ρισις τοῦ Ναδὶρ χάν ὡς Σάχου, τὸ μετὰ τὸν πόλεμον καθε-
στῶς, ἡ ἀπόδοσις ἐκατέρωθεν τῶν αἰχμαλώτων, ἡ διαρ-
κὴς διαμονὴ Πέρσου πρεσβευτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ
προττασία ἐνεργὸς ἀπὸ μέρους τῆς Πύλης διὰ τὴν ἐλευθέραν
καὶ ἀνενόχλητον διέβασιν τῶν εἰς Μέκκαν καὶ Μεδινὰν
μεταβαινόντων κατ' ἔτος Περσῶν προσκυνητῶν.

Μόλις εἶχε κηρυχθῇ ὁ πόλεμος καὶ πρὶν ἢ ὁ μέγας Βεζύ-
ρης ἀναχωρήσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ῥώσσης στρατάρ-
χης ἐπωφελοῦμενος τὸ ἀπροσπαράσκειον τῶν ὀθωμανῶν εἰς-
ῆλασεν αἰφνης εἰς Κριμαίαν καὶ ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον καὶ
τὰς πόλεις αὐτῆς.

Παυθέντος ὑπὸ τῆς Πύλης τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς ὡς

μὴ δυνθέντος νὰ ὑπερκαπίσῃ τὴν χώραν τοῦ ὁ διὰδοχος αὐτοῦ Φέξ Γεκράϊ ἔλαβε τὰ ἀντίποινα νικῆσας τοὺς ῥώσους καὶ αἰχμαλωτίσας 30,000 κατοίκους τῆς Οὐκρανίας.

Ὁ μέγας Βεζύρης στρατοπεδεύων ἐν Μπαμπαδαγῇ καὶ κατόπιν ἐν Ἰσακτζῇ παρὰ τὸν Δούναβιν ἐξηκολούθει διαπραγματευόμενος μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Αὐστρίας Ταλμάν καθότι ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις σύμμαχος τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ Κέρλοβιτζ διετύπου τῇ Πύλῃ ὅτι καθ' ἣν περίστασιν δὲν ἀπεφεύγετο ὁ πόλεμος, θὰ ἡναγκάζετο καὶ αὕτη ἐκούσα ἄκουσα νὰ ἐκστρατεύσῃ μετὰ τῆς Ῥωσσίας κατὰ τῶν ὀθωμανῶν. Πρὸς τοῦτο μάλιστα αἱ δύο αὗται δυνάμεις ὑπέγραψαν τῇ 9 ἰανουαρίου 1737 ἔργγραφον νεώτερον συνθήκης συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας· ἡ δὲ αὐστριακὴ κυβέρνησις παρεχώρησε προθεσμίαν τῇ Πύλῃ μέχρι τοῦ μηνὸς μαΐου καὶ προέτρεψεν αὐτὴν διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης χωρὶς νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Ἀζώφ καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων τῆς Κριμαίας, ἅτινα εἶχον κυριεύσει οἱ Ῥῶσοι.

Ἐν τῷ μεταξὺ παυθέντος τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Μοχσινζαδὲ Ἀπτουλλάχ πασσᾶ αἱ διαπραγματεύσεις περὶ εἰρήνης ἐξηκολούθησαν καὶ τέλος οἱ πληρεξούσιοι Πύλης, Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας καὶ οἱ τῶν μεσολαβούντων κρατῶν Ἀγγλίας, Ὁλλανδίας καὶ Σουηδίας συνήλθον τῇ 8 Αὐγούστου 1737 ἐν συνεδρίῳ ἐν Νιεμιρόβ πόλει Πολωνικῇ ἐν ξυλίνῃ οἰκίᾳ, ἐπὶ τούτῳ οἰκοδομηθείσῃ.

Αἱ προτάσεις Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας, ἥτις ἐθεωρήθη ἀπὸ τοῦ μηνὸς μαΐου ὡς ἐμπόλεμος καὶ οὐχὶ ὡς μεσολαβοῦσα, ἐξέπληξαν τοὺς λοιποὺς ἀντιπροσώπους καὶ διήγειραν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ὀθωμανῶν. Αἱ τῆς Ῥωσσίας πρὸ πάντων προτάσεις ἦσαν ἀπροσδόκητοι καὶ ἀπαράδεκτοι.

Ληξάντης ἄνευ ἀποτελέσματος τῆς διμήνου προθεσμίας

ἥτις παρεχωρήθη τοῖς ὀθωμανοῖς ἀντιπροσώποις ἵνα λαμβάνοντες τὰς διαταγὰς τῆς Πύλης ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς προτάσεις ταύτας τὸ ἐν Νιμιρόδ συνέδριον διελύθη ἄπρακτον κατὰ νοέμβριον τοῦ 1737.

Ἦρξαντο λοιπὸν ἐκκτέρωθεν αἱ ἐχθροπραξίαι διαρκέσασα μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1739. Διέφορὰ εἴσι τὰ ἐπεισόδια τοῦ πολέμου τούτου ἐξ ὧν σημειοῦμεν τὰ κυριώτερα. Οἱ μὲν Ῥῶσσοι ὑπὸ τὰς ὀδηγίας καὶ αὐθις τοῦ στρατάρχου Μοῦν-κεν ἐκυρίευσαν τὰ φρούρια τοῦ Ὀκτακώφ καὶ Κιλιπουρνού, καὶ εἰσελάσαντες εἰς Βεσσραβίαν, Βλαχίαν καὶ Μολδαυίαν συνῆψαν ἄλλεπαλλήλους μάχας μετὰ τῶν ὀθωμανῶν στρατηγῶν ἀποβάσας ἰσορρόπους· οἱ δὲ αὐστριακοὶ εἰσῆλθασαν κατὰ διαφόρους διευθύνσεις εἰς τὴν Βοσνίαν, Σερβίαν καὶ τὴν βόρειον Βλαχίαν κυριεύσαντες κατ' ἄρχας διαφόρους πόλεις καὶ φρούρια.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μοχτινζαδὲ Ἀπτούλλεχ πασῆς κί-τοι νικήσας τοὺς αὐστριακοὺς ἐπανελημμένως ἐπαύθη ἅμα ἐπανακλῦψας εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀντικατεστήθη ὑπὸ τοῦ Γκεγκέν Μεχμέτ πασιῆ κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1737.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἐκστρατεύσας ἐκ νέου ἦρατο κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1738 πολλὰς νίκας κατὰ τῶν αὐστριακῶν ταυτοχρόνως ὁ πρῶτος μέγας Βεζύρης Χεκιμζαδὲ Ἀλῆ πασῆς διοικητὴς τῆς Βοσνίας κατενίκησεν ἐπανελημμένως αὐτούς. Πλείσται προτάσεις περὶ εἰρήνης ἐγένοντο ἐν τούτοις τῇ Πύλῃ ὑπὸ τε τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας, ἄλλοτε μὲν ὑπὸ τῶν οἰκείων πρεσβευτῶν καὶ στρατηγῶν, ἄλλοτε δὲ διὰ τῶν πρέσβων τῶν οὐδετέρων εὐρωπαϊκῶν δυναμειῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ἅψ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐπιμονὴ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, ἅψ' ἐτέρου δὲ αἱ ἀντιφάσεις εἰς αἷς περιέπιπτον οἱ προτείνοντες καὶ μεσολαβοῦντες παρέλυσαν πᾶν αἴσιον περὶ εἰρήνης ἀποτέλεσμα.

Αἱ ἐπιτυχίαι τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τῶν αὐστριακῶν ἀπέβηκιν ὅλον ἐν περιφανέστεραι διότι οἱ στρατοὶ τοῦ Σουλ-

τάνου ἀπεδίωξαν ἀλληλοδιαδόχως τοὺς αὐστριακοὺς ἐκ Νύσσης, Κραϊώδας, Σεμενδρίας, Μιχαδίας, Ὁρσοβας, κατενίκησαν αὐτοὺς ἐν Βοσνίᾳ παρὰ τὴν Βαγιαλούκαν, ὡς καὶ παρὰ τὴν Κρόσκαν· παυθέντος δὲ τοῦ Γκεγκέν Μεχμέτ πασσᾶ διωρίσθη μέγας Βεζύρης ὁ Χατζῆ Μεχμέτ πασσᾶς ὅστις ἐκστρατεύσας κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ 1739 καὶ μετὰ πολλὰς νίκας περιζώσας τὸ ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν κατεχόμενον Βελιγράδιον ἠνάγκασεν αὐτοὺς εἰς ὑπογραφὴν εἰρήνης ἣτις καὶ συνωμολογήθη τῇ μεσολαβήσει πρὸ πάντων τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ὡς καὶ τῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὁλλανδίας.

Ἡ συνθήκη αὕτη ὑπογραφείσα κατὰ σептέμβριον τοῦ 1739 ὑπῆρξεν ἐνδοξοτάτη διὰ τὸ ὀθωμανικὸν κράτος, διότι δι' αὐτῆς ἡ Πύλη ἀνεκτήσατο τὰ κυριευθέντα φρούρια ἐν οἷς καὶ τὸ Βελιγράδιον ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ ὁποίου ὑπεγράφη· ἐν τῇ συνθήκῃ συμπεριελήφθη καὶ ἡ Ῥωσσία ὑποχρεωθείσα νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Βεσσαραβίαν, Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν, νὰ κατεδαφίσῃ τὰ κυριευθέντα ὑπ' αὐτῆς φρούρια Ἀκζακῶφ καὶ Κιλμπουργνοῦ καὶ νὰ μὴ δύνηται νὰ διατηρῇ στόλον ἐν τῇ Ἀζοφικῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῷ Εὐξείνῳ· ἐτήρησε μόνον τὸ φρούριον Ἀζόφ ἄλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον καὶ τούτου τὰ τείχη νὰ κατεδαφισθῶσι.

Τὸν μέγαν Βεζύρην ἐπανακάμψαντα ἐν θριζμβῷ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐτίμησεν ὑπερβαλλόντως ὁ Σουλτάνος ἐπικυρώσας συνάμα τὴν εἰρημένην συνθήκην ἧς ἡ διάρκεια διὰ μὲν τοὺς αὐστριακοὺς ὤρίσθη εἰς 27 ἔτη διὰ δὲ τοὺς Ῥώσσοις ἐπ' ἀορίστῳ.

Ἡ Γαλλία ἀμειβομένη διὰ τὰς πρὸς τὴν συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐκδουλεύσεις της ἔτυχε τῆς ἀνανεώσεως τῶν συμβάσεων τροποποιηθειῶν ἐπὶ τὰ βελτίω συμφώνως τοῖς γαλλικοῖς συμφέρουσιν.

Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Βιλνέβ ἀπέβη οὕτως ισχυρότατος, ἐξήσκει μεγίστην ἐπιρροὴν καὶ μέσῳ αὐτοῦ τὰ λοιπὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη διεπραγματεύοντο μετὰ τῆς Πύλης

τάς διαφορούς συμβάσεις καὶ συνθήκας τῶν ὧν ἡ σπουδαιότερα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐστὶν ἡ μετὰ τῆς Σουλτίας συνομολογηθεῖσα πραγματικὴ συμμαχία καὶ ἐπιμαχία συνθήκη.

Ἀποκατασταθείσης οὕτω τῆς εἰρήνης ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ὁ Σουλτάνος ἐπέδωκε εἰς διαφορούς τέρψεις καὶ διασκεδάσεις ἐπισκεπτόμενος καθ' ἐκάστην ἄλλοτε μὲν τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου περίπτερα ἄλλοτε δὲ τὰ τεμένη καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ συστήθειςαν βιβλιοθήκην κειμένην ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ καὶ ἥτις μεταξὺ ἄλλων ἀρχαιοτάτων χειρογράφων περιείχε δύο Κοράνια γεγραμμένα ὑπὸ τῶν καλιφῶν Ὁσμάν καὶ Ἀλῆ καὶ τρία ἄλλα γεγραμμένα διὰ τοῦ γροφικοῦ εἰδους Νισχῆ ὑπὸ τοῦ Γικκούτ τοῦ διασημοτέρου καλλιγράφου ἐν τῷ εἶδει τούτῳ. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ὑπάρχον εἰδικοί ἀναγνώσται καὶ ἱεροκῆρυκες ἀνχνινώσκοντες καὶ κηρύττοντες ἢ ἐξηγοῦντες τὸ Κοράνιον κατὰ πᾶσαν Τρίτην καὶ Πέμπτην.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1740 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε μεγαλοπρεπῶς τοὺς γάμους τῶν τριῶν θυγατέρων του Σαφνέ, Σαλιχέ καὶ Αἰσέ μετὰ πασσάδων, διοικητῶν διαφορῶν ἐπαρχιῶν.

Κατὰ ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ταραχαὶ τινες συνέβησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει καταβληθεῖσαι μὲν ἀμέσως, ἀλλ' ἐπενεγκοῦσαι τὴν πτῶσιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Νισαντζῆ Ἀχμέτ πασσά.

Τὰ δύο ἐπόμενα ἔτη 1740 καὶ 1741 κατηναλώθησαν εἰς συζητήσεις μεταξὺ Πύλης ἀφ' ἐνός, Αὐτρίας δὲ καὶ Ρωσσίας ἀφ' ἐτέρου διὰ τὴν διαχάραξιν τῶν συνόρων καὶ ἐκτέλεσιν τῶν κτεπειγόντων διατάξεων τῆς ἐν Βελιγραδίου συνθήκης. Πρεσβευταὶ ἐναλλάξ ἀνεχώρησαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Βιέννης καὶ Πετροπόλεως ἐπὶ τούτῳ, καὶ μυρία διπλωματικὰ τεχνάσματα ἐπενοήθησαν ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊῶν ἀντιπροσώπων πρὸς παρερμηνευσιν τῆς συνθήκης καὶ κάρπωσιν ὠφελειῶν· ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπουργοὶ τῆς Πύλης

πρὸ πάντων ὁ μέγας Βεζύρης καὶ ὁ τῶν ἐξωτερικῶν (Ρεϊζ-
εφέντης) Ριχχίπ ἀμφοτέρω νουνεχεῖς, φίλοι τῆς δικαιοσύ-
νης καὶ μετριόφρονες, ὅζυνούστατοι ὅμως εἰς τὸ νὰ μνη-
τεύωσι τὰ συμφέροντα τῶν εὐρωπαίων συναδέλφων των
καὶ νὰ καταπολεμῶσιν αὐτὰ, κατώρθωσεν τὴν ἐκτέλεσιν
τῆς συνθήκης κατὰ γράμμα, καὶ ἐπωφελήθησαν ἐν τούτῳ
τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας, τὴν ἀνάδο-
σιν εἰς τὸν θρόνον τῆς βασιλείσσης Μαρίας Θηρεσίας καὶ τοὺς
ἐκ τούτου προκύψαντας ἐμφυλίους πολέμους ἐν Αὐστροίᾳ.

Πέρσης πρεσβευτῆς ἔχων συνοδίαν 5000 ἀνδρῶν μετέβη
τῷ 1741 εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῆς ἐντολῆς τοῦ Να-
δὶρ Σάχ νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν ἄρθρων τινῶν τῆς τελευ-
ταίας συνθήκης· ἐγένετο μὲν δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν,
παρουσιάσθη τῷ Σουλτάνῳ καὶ ἔλαβε πρὸς αὐτοῦ διάφορα
δῶρα, ἀλλὰ τυτοχρόνως τσαχύτην ἑλκυστικὴν ἐπέδειξεν εἰς
τάς μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ λοιπῶν ὑπουργῶν συν-
εντεύξεις του ὥστε ἐπανεκάμψεν ἄπρακτος.

Τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ Σουλτάνος ἐπεμψεν εἰς Μένκκην πλου-
σιώτατα δῶρα κατὰ μίμησιν τῶν Σουλτάνων Ἀχμέτ τοῦ
Α' καὶ Μουράτ τοῦ Δ'. Τὰ δῶρα ταῦτα κυρίως συνίσταντο
εἰς τιμαλφεστάτους λίθους, ἀδάμαντας καὶ σαρφεύρους ἀ-
παρτίζοντας σχῆμα ἡλίου. Ταυτοχρόνως ἐτελέσθησαν οἱ
γάμοι καὶ ἄλλης θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου τῆς Ἐμιπετου-
λάχ καὶ ἐδόθησαν συμπόσια εἰς τοὺς εὐρωπαίους πρεσβευ-
τάς· αἱ ἐορταὶ αὗται ἐταράχθησαν ὑπὸ συνεχῶν πυρκαϊῶν
κατερημωσασθῶν μέγα μέρος τῆς πόλεως.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἑκτακτον φωτεινὸν μετέωρον
ἐθεάθη ἀπὸ τῆς πόλεως Ἐξαργράδ ἐν Τρανσυλβανίᾳ· τὸ με-
τέωρον τοῦτο ἐν μέσῳ παρταταμένων ἀστραπῶν καὶ βρον-
τῶν διεσχίσθη εἰς δύο μεγάλους ἑρολίθους συνθέσεως σιδη-
ρούχου· τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξήγησαν οἱ τῆς ἐποχῆς ἀστρο-
λόγοι ὡς προάγγελμα τοῦ θανάτου δύο ἡγεμόνων βορείων
κρατῶν καθότι, ὡς διεικνόντο, οἱ λίθοι οὗτοι προήρχοντο
ἐκ τῶν ἀστέρων τῆς Μεγάλης Ἀρκτου· παρὰδύως δὲ ἡ

ἐρμηνεία ἐπηλήθευτε, διότι μετ' ὀλίγον ἀπέθανον ὁ αὐτοκράτωρ Κρόνος τῆς Αὐστρίας καὶ ἡ Τσαρίνα τῆς Ῥωσσίας. Ἄννα.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἐπαύθη τῇ 7 ἀπριλίου 1742 καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ Χεκιμζαδὲ καὶ ἄλλοτε χρηματίσαντο, ἐν τῇ θέσει ταύτῃ.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1743 ὁ Σουλτάνος ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια μεγάλου πτωχοκομείου ἰδρυθέντος ἰδίαις δαπάναις ἀντικυ τῆς βλαιοθήκης ἐν Ἀγίᾳ Σοφίᾳ, καὶ μετὰ ἓνα μῆνα τοὺς γάμους τετάρτης θυγατρὸς του τῆς Ἀασσιμᾶ Σουλτάνης.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ Ναδὶρ Σᾶχ τῆς Περσίας νέας προβάλλων ἀπαιτήσεις, μὴ γενομένας παρδεκτάς, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον καὶ μετὰ πολυκρίθμου στρατοῦ ὤδευσε κατὰ τῆς Βαγδάτης, Διαρβεκὶρ καὶ Ἐρζερούμ. Ἡ Πύλη ἀμέσως ἀπέστειλε χρήματα εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς διοικητὰς τῶν διαμερισμάτων τούτων πρὸς ἐξόπλισιν ἰκανοῦ στρατοῦ, διώρισε τὸν διοικητὴν Διαρβεκὶρ ἀρχιστράτηγον (σερασκέρην) καὶ ἀνεκήρυξε πομπωδῶς σάχην τῆς Περσίας τὸν Σαρή Μιρζὰ ὅστις διατείνεται ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ πρώην σάχου τῆς Περσίας Χουσεῖν Χάν, καὶ ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἀκρόασιν δημοτελῇ ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου.

Ἐνῶ ταῦτα ἐγίνοντο κατ' αὐγουστον τοῦ 1743, ὁ Ναδὶρ Σᾶχ ἐπολιόρκει τὴν Βαγδάτην καὶ Βασσόρην, ἡ δημοσία γνώμη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐζήπτετο, ὁ δὲ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς Χεκιμζαδὲ ἐπαύετο τοῦ ἰζιώματος τῇ 20 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Πρώτην φορὰν ἐπὶ τῆς βχιλείας τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ἐπετράπη εἰς πρεσβευτὴν χριστιανικῆς δυνάμεως νὰ ἐγχειρίσῃ αὐτῷ τῷ Σουλτάνῳ τὰ διαπιπτευτήριά του γράμματα, τοιοῦτος δ' ἦν ὁ τῆς Αὐστρίας Πένηλερ· πρώτην ὡσαύτως φορὰν ἐπετράπη εἰς πρεσβευτὴν ἡ ἐπίσκεψις τμημάτων τινῶν τῶν σουλτανικῶν ἀνακτόρων, τοιοῦτος δ' ὑπῆρξεν ὁ τῆς Γαλλίας Καστελλάν ὅστις ἠξιώθη τῆς ὑψίστης

τιμῆς ταύτης λαβὼν ἐπὶ τούτῳ, ὥς καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτόν, τεσσαράκοντα δουκῆτα χρυσᾷ ἢ μετάλλια φέροντα τὸ μονόγραμμα τοῦ Σουλτάνου· ἐπετρέπη δὲ τούτῳ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Γαλλίας κατὰ μίμησιν τῆς γαλλικῆς αὐλῆς καθότι καὶ ὁ Μεχμέτ Σαῖτ ἐφέντης πρό τιнос καιροῦ μεταβάς εἰς Γαλλίαν ὥς ἔκτακτος πρεσβευτῆς ἔλαβε τὴν ἀδειαν καὶ ἐπεσκέψατο τὰ ἀνάκτορα τῶν Βερσαλλιῶν, βσιλεύοντος Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ', λαβὼν καὶ κομίσας ὡσαύτως εἰς Κωνσταντινούπολιν πλούσια δῶρα, μετὰξὺ τῶν ὁποίων ἦν τρήπεζα μικρὰ πεποικιλμένη δι' ἀδαμάντων· εἴκοσι δύο πυροβολισταὶ Γάλλοι ἐνεγράφησαν ταυτοχρόνως κατ' αἰτησιν τῆς Πύλης καὶ κατὰ διαταγὴν τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ οἰκείῳ ὀθωμανικῷ σώματι μεταβάντες εἰς Κωνσταντινούπολιν· σημειωτέον δὲ ὅτι πρώτη ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις συνετέλεσεν εἰς τὸν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον διοργανισμόν τοῦ ὀθωμανικοῦ πυροβολικοῦ.

Πρῶτος ὡσαύτως ὁ Σουλτάνος Μαχμουτ εἰσήγαγε καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν ἐν τοῖς ἀνακτόροις πέμψας εἰς Γαλλίαν ἕνα τῶν ὑπαριστιῶν του πρὸς ἐκμάθησιν τῆς τέχνης.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης Ἐσσεῖτ Χασάν πασσᾶς ἐμερίμνησεν ἰδίᾳ περὶ τοῦ κατὰ τοῦ Ναδὶρ Σάχ πολέμου· οὗτος ἄφ' ἐνὸς μὲν πολιορκήσας τὴν Μοσσοῦλην ἠναγκάσθη μετὰ τινὰς ἐφόδους νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν ἀπολέσας καὶ 30, χιλ. ἄνδρας, ἄφ' ἐτέρου δὲ ἐταράχθη ἀκούσας ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς Πύλης ἀνακηρυχθεὶς Σάχης Σαφή Μιρζά ὤδευε κατ' αὐτοῦ, καὶ θελήσας νὰ ὀπισθοδρομήσῃ κατελήφθη ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν παρὰ τὰ στενὰ τοῦ Σεννέ καὶ κατενικήθη.

Ἐντεῦθεν αἱ ἐχθροπραξίαι ἐγένοντο διαρκέστεραι καὶ ἐξηκολούθουν τῷ 1744, 1745 καὶ 1746, ἀν καὶ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο πολλὰὶ ἀπόπειραι πρὸς συνομολόγησιν τῆς εἰρήνης ἐγένοντο ἐκ μέρους τοῦ Ναδὶρ Σάχ εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα καταλήξασαι· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ πρῶν μέγας Βεζύρης Γκεγκέν Μεχμέτ πασσᾶς,

ὁ Ἐλχιτζή Ἀχμέτ πασᾶς καὶ ὁ Ἀλῆ Χεκιμζαδὲ πασᾶς ἔλαβον ἀλληλοδιαδόχως τὴν ἀρχιστρατηγεῖαν τοῦ πολέμου, ὁ δὲ πρῶτος αὐτῶν ἀπέθανε κατὰ τινα μάχην.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1746 ἀπέθανε καὶ ὁ ἀρχινάυαρχος Μπεσῆρ ἄγῃς ὁ ἐπὶ τριακονταετιᾶν παντοδύναμος, ἐν ἡλικίᾳ 96 ἐτῶν, καταλιπὼν ἡμύθητον περιουσίαν ἥς μόνον τὸ χρηματικὸν μέρος ἀνῆλθεν εἰς εἴκοσιν ἑκκατομμύρια δέκα ὀκτὼ χιλιάδας πουργία ἀργύρου, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων ἠριθμοῦντο ὀκτακόσια ὠρολόγια πεποικιλμένα δι' ἁδαμάντων, καὶ ἑκατὸν πεντήκοντα χρυσοπύργα καὶ ἄδραμνατοκόλλητα ἐφίππια· ζηλωτὴς τῆς θρησκείας καὶ φίλος τῶν γραμμάτων εἶχεν ἰδρύσει τὸ τέμενος τοῦ Ἀγᾶ (Ἀγᾶ τσάμισι) ἐν Ἐγιοῦπ, τέσσαρας σχολὰς καὶ μίαν βιβλιοθήκην.

Κατ' αὐγούστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπαύθη καὶ ὁ μέγας Βεζύρης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐλχιτζή Μαχμέτ πασᾶ.

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπεγράφη καὶ ἡ μετὰ τοῦ Ναδὶρ σᾶχ εἰρήνη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐτῆς ὁροθεσίας ἣτις εἶχεν ὁρισθῆ ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Δ', καὶ μετὰ τῆς προσθήκης τριῶν νέων ἄρθρων ἦτοι τῆς ἀμοιβῆς ἀποστολῆς πρεσβευτῶν ἀλλασσομένων κατὰ τριετίαν, τῆς ἐλευθερίας καὶ προστασίας ἐκ μέρους τῆς Πύλης τῶν εἰς Μείκκην μεταβαίνόντων προσκυνητῶν καὶ τῆς ἐκτέρωθεν ἀποδόσεως τῶν αἰχμαλώτων.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1747 ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἔπεμψε τὸν οἰκεῖον πρεσβευτὴν εἰς Περσίαν ὃν περιέβαλε διὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς καὶ ὅστις ἐκόμισε πλουσιώτατα δῶρα εἰς τὸν Ναδὶρ-σᾶχ.

Τῷ 1747 κατὰ μάχιον ἀνενεώθη καὶ ἐπεκυρώθη ἐκ νέου ἡ μετὰ τῆς Ρωσσίας καὶ Αὐστρίας διαρκὲς εἰρήνη, ὁ δὲ Σουλτάνος Μαχμούτ πρῶτος δι' ἐγκυκλίων ἃς ἀπέστειλεν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς προέτεινε τὴν μεσολάβησιν καὶ ἀνάμειξιν τῆς Ὀθωμαν. Κηδερνήτεως ἐν τῷ μέλλοντι εἰς τὰς μετὰ τῶν διαφορῶν κρατῶν διχοφράς· τὸ δικάζημα

τοῦτο κατεθούρητε τὰ διάφορα κράτη καὶ ἅπαντα ἔσπευσαν δι' ἀπεσταλμένων νὰ διαβεβαιώσωσι τὴν Πύλην περὶ τῆς φιλίας των.

Ἐξησφαλισμένης οὗσης ἡδὴ τῆς εἰρήνης ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὁ Σουλτάνος ἀπησχολεῖτο καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προσπλῆξαι αὐτῷ ἔργον τοῦ ἀνεγείρειν νέα πολυτελῆ καὶ πλούσια οἰκοδομήματα. Ἐπ' αὐτοῦ ἤρξατο καὶ ἀπεπερατώθη ἡ οἰκοδομὴ τῶν ἀνακτόρων ἐν Βετικτῆς, ἅτινα ἐκτὸς τῶν ἄλλων κοσμημάτων περιεῖχον καὶ θρόνον ἀργυροῦν τεχνηέντως ἐπεξεργασμένον. Καθωρίσθη ὡσαύτως ἡ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀνακτόροις αἰθουσα τῶν θρησκευτικῶν κειμηλίων ἥς τὸ φάτνωμα καὶ οἱ τοῖχοι παριστάνοντες τὸν ἑναστρον κυανοῦν οὐρανὸν ἀπῆστραπτον ἐκ πολυτίμων λίθων, χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ἦσαν ἅπαντα τὰ κειμήλια περιτυλιγμένα ἐντὸς τεσσαράκοντα περικαλυμμάτων.

Κατ' αὐγουστον τοῦ 1747 παυθεὶς ὁ μέγας Βεζύρης Ἐλχατζή Μεχμέτ πασσᾶς, ὁ ἐπικληθεὶς *Τεριακή*, ἕνεκα τῆς μεγάλης χρήσεως τοῦ οἴου, ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σαῖτ Ἀππουλλάχ πασᾶ, ὅστις ἀφοῦ προέβη εἰς τὰς συνήθεις μεταθέσεις τῶν ὑπουργῶν καὶ διοικητῶν, ἀπηγόρευσε τὴν δημοσίαν πώλησιν τοῦ οἴνου ἐν Πέρχ καὶ Γαλατζ. Τὸ δὲ προάστειον τῶν Ὑψωμαθίων ἐνθ' εὕρισκοντο τὰ περιστότερα κληλεῖα ἀπετεφρώθη συνεπιεὶς πυρκαϊᾶς.

Κατ' αὐγουστον ὡσαύτως ἐδολορονήθη ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν τοῦ ὁ Ναδὶρ σάχ, ὁ δὲ Σάμ Μιρζά υἱὸς τοῦ Χουτεῖν σάχ ἀνηγόρευσε ἐαυτὸν Σάχην τῆς Περσίας. Ἡ φέρουσα τὰ πλούσια δῶρα ὀθωμανικῇ πρεσβείᾳ μόλις εἶχε διέλθει τὰ σύνορα ὅτε, γνωσθεῖσης τῆς δολοφονίας, ἐπέστρεψεν εἰς Βηχδάττην ἀσφαλῶς καίτοι καταδιωχθεῖσα ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ νέου Σάχη σκοποῦντος τὸν σφετερισμὸν τῶν δώρων, ἅτινα ἦσαν προωρισμένα διὰ τὸν Ναδὶρ σάχ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου Ἰαγκίπ πασᾶς κατέστειλε νέαν σῆσιν τῶν πανισχύρων

βένδων Μαμελούκων πολλούς· ἐξ αὐτῶν καταδικάσας εἰς θάνατον.

Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μαχμουτ ὁ ὀθωμανικὸς στόλος διετέλει ἐν ἀνθηροτάτῃ καταστάσει καὶ πολλὰ μεγάλα πλοῖα τρίκροτα ἐναυπηγήθησαν.

Τῷ 1748 καὶ 1749 ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι πολλῶν Σουλτανίδων μετὰ διαφόρων μεγιστάνων, ἐξεργάγησαν ἐν Ἀραβίᾳ ταραχαὶ τινες θρησκευτικὸν ἔχουσai χαρκατῆρα καὶ κατασταλεῖσαι, ἰδρῶθι ἐτέρα βιβλιοθήκη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀναγνωστήριον δημόσιον, ὠκοδομήθησαν δύο τεμένη καὶ ἀπεστάλησαν εἰς Μέκκην τὰ πλουσιώτατα τῶν δώρων, ἐξ ὧν οἱ κατὰ καιρὸν Σουλτάνοι εἶχον ἀποστελεῖν· τὰ δῶρα ταῦτα ἐν σχήματι ἡλίου συνέκειντο ἐκ τῶν ἐξαγώνων μεγάλων ἀδαμάντων ζυγίζόντων ἅνω τῶν 2000 καρατίων, ἐτέρων 100 ἀδαμάντων καὶ 350 μεγάλων μαργαριτῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀνεκαλύφθησαν ἐν Μοσσούλῃ ὑπὸ τινων γεωργῶν δύο ἀγγεῖα μεγάλα πλήρη χρυσῶν νομισμάτων ἀρχαίων.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1750 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Σαῖτ Ἀππουλλάχ πασσᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ Ἐρὶν πασσᾶ.

Ἐκλείψαις τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ συνεχεῖς πυρκαϊαὶ διαφοροτρόπως ὑπὸ τῶν δεισιδαιμόνων ἐρμηνευθεῖσαι προκάλυψαν ταραχὰς τινὰς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, εὐκόλως ὅμως κατασταλείσας ἐν τινι τῶν πυρκαϊῶν τούτων διαρκεσάσῃ 50 ὥρας ἀπετεφρώθησαν 7000 οἰκίαι καὶ ἐργαστήρια ἐν οἷς καὶ τὸ μέγαρον τῶν Γιαντισάρων ὅπερ ἀνὸικοδομήθη ἀμέσως δαπάναις τοῦ Σουλτάνου.

Τῷ 1752 ἰουνίου 30 ἐπαύθη καὶ ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Ἐρὶν πασσᾶς ἐξορισθεὶς εἰς Κρήτην διότι ἐκράτησε μέρος τῶν μισθῶν τῶν γιαντισάρων πρὸς οἰκοδομὴν τῶν πυρποληθέντων στρατώνων ἐν τινι πυρκαϊᾷ, ἀντικατεστάθη δὲ ὑπὸ τοῦ σταυλάρχου Μουσταφᾶ πασσᾶ. Τότε δὲ πρώτην

φοράν ἐπεκράτησεν ἔθος, δικτηρηθὲν μετὰ ταῦτα, ὅπως ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι τῆς πρὸς τῷ αἰτιολογῆται καὶ κατακρίνεται ἡ διαγωγή τοῦ πυρρμένου.

Τῇ 30 ἰουλίου 1752 μέγας σεισμός κατέστρεψεν ἐκ θεμελίων τὴν πόλιν Χάφσταν ἐν Θράκῃ καὶ ἐβλάψε σπουδαίως τὰ μέγιστα τεμένη τῆς Ἀδριανουπόλεως· ταυτοχρόνως ῥαγδαία βροχὴ μετὰ καταιγίδος διχοκῆσσε δέκα ὥρας ἐπέφερε πλημμύραν τῶν γλυκίων ὑδάτων καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἐγιοῦπ, Χάσκιου καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Κατ' ὁκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἑτέρα θύελλα ἐνσκήψασα μετὰ πρωτοφανοῦς ὁρμῆς ἀνέτρεψε τεστὰρκόνοτα πλοῖα ἐν τῇ λιμένι τῆς Νικομηδείας (Ἰσμίτ) καὶ πλείω τῶν διχοκῆστων ἐν τῇ θαλάσῃ τοῦ Μαρμαρᾶ.

Ἐν τούτοις ὁ νέος μέγας Βεζύρης Μουτταρᾶ πασῆς, ἀνὴρ δραστήριος, ἱκανὸς καὶ φίλος τῆς εἰρήνης, διηύθυνεν ἐπιτυχῶς τὸ κράτος, ὑποστηρίζων τὴν ἀρχὴν καὶ δικαίαν διοίκησιν. Οὐδόλως ἀναιμιχθεὶς εἰς τοὺς ἐμφυλίους πολέμους οἵτινες ἐμάστιζον τὴν Περσίαν ἐνεκὰ τῶν πολλῶν μνηστέρων τοῦ θρόνου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ναδὶρ σῆχ, καὶ οὐδόλως εἰσκακούσας τῶν εἰσηγήσεων καὶ τῶν ραδιουργιῶν τῶν πρεσβευτῶν τῆς Γαλλίας καὶ Πρωσίας οἵτινες τὸν παρεκίνησαν εἰς συμμαχίαν ἀρμενικὴν καὶ ἐπιθετικὴν μετ' αὐτῶν καὶ εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Ρωσίας καὶ Αὐτρίας, ἐξωμάλυνε συμβιβαστικῶς καὶ ἀξιοπρεπῶς τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς ἐκτάστας ἀναγκαινομένης διενέξεως.

Τῷ 1753 ἐνεκίνησε τρίτην βιβλιοθήκην ἐν Γαλατᾷ ἣν ἐπλούτισε διὰ σπανίων χειρογράφων καὶ ἄλλων βιβλίων ληρθέντων ἐκ τῶν ἀνκατόρων· ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Σουλτάνου ὅστις γέρων ἤδη ἦν καταβεβλημένος τὴν υἱείαν.

Δύο ἀλλεπάλληλοι σεισμοὶ προσεξήσταντες μεγίστης ζημίας ἐν τε Ἀδριανουπόλει καὶ Κωνσταντινουπόλει κατὰ σепτέμβριον τοῦ 1754 κατελύπησαν τὸν πάσχοντα Σουλτάνον· ὁ τελευταῖος μέγιστος σεισμός συνέβη τῇ νυκτὶ τῆς

2 πρὸς τὴν 3 Σεπτεμβρίου κατέρριψε μέρος τῶν τειχῶν τῆς πρωτεύουσας, καὶ ἓνα τῶν ἐπτά πύργων· τὰ τεμένη τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ τοῦ Πορθητοῦ ὑπέστησαν σπουδαίοντα βλάβος καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς οἰκίας των· ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν τέλεσιν δημοσίων προσευχῶν καὶ λιτανειῶν.

Τῇ 13 δεκεμβρίου 1754 ὁ Σουλτάνος καίτοι πάσχων ἠθέλησε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ τέμενος χάριν τοῦ προσκυνήματος τῆς Περσικῆς· ὁ Σιλικτάρ καὶ οἱ λοιποὶ ἀγάδες τῶν ἀνακτόρων μετὰ κόπου ἀνεγείραντες ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ ὑποστηρίζοντες καθ' ὁδὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ τέμενος. Ἐπιστρέψας μόλις διήλθε τὴν δευτέραν πύλην τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐξέπνευσεν, ἀμέσως δὲ τὰ τηλεβόλκ ἀνήγγειλαν τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν υἱοῦ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Β'.

Ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐν γένει· ὁ ἡγεμὼν οὗτος γλυκὺς τὸν χαρακτῆρα καὶ φίλος τῆς εἰρήνης ὑπεστήριξε τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας καὶ διέταξε τὴν οἰκοδομὴν πολλῶν τερπνῶν ἀνακτόρων καὶ περιπτέρων, τεμενῶν καὶ βιβλιοθηκῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. Ἐκτὸς τῆς ἐπωφελοῦς καὶ ἐνδοξοῦ τῷ Κράτει συνθήκης τοῦ Βελιγραδίου, ἡ βασιλεία τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Α' διακρίνεται διὰ τὰς συνεχεῖς εὐρωπαϊκὰς καὶ ἀσιατικὰς πρεσβείας τὰς ἐπισκεψαμένους τὴν πρωτεύουσαν καὶ κατὰ τὴν ἐξουσίαν εἰς αἵσις ἀποτελέσματα· ὁ ζήλος τοῦ Σουλτάνου πρὸς ἐκπαιδεύσιν καὶ ἐκπολιτισμὸν τῶν ὑπηκόων του ἔστιν ἄριστος· ἰδιαιτέρως μνήμης ἐν τῇ Ἱστορίᾳ.

25^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΟΣΜΑΝ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 3 ἔτη.

('Ἔτος 'Εγείρας 1168—1171 ἢ 1754—1757 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς :
 'Ανάρρησις τοῦ Σουλτάνου 'Οσμάν.—Παῦσις τοῦ μεγάλου Βεζύρου
 καὶ τοῦ Σεῖχσλάμη.—Πρεσβεῖαι Αὐστρίας, 'Ρωσσίας καὶ 'Αγγλίας.
 —Θάνατος τοῦ Σουλτάνου 'Οσμάν.

Ἡ ἀνάρρησις τοῦ νέου Σουλτάνου ἐγένετο μετὰ πάσης
 τῆς ἀπαιτουμένης πομπῆς. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔγκλειστος
 ἐν τοῖς ἀνακτόροις εἶχε σπουδάσει ἀσχολούμενος εἰς θρη-
 σκευτικὰς καὶ πολιτικὰς μελέτας καὶ ἐξηκοντούτης περί-
 που ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ κράτους. Ἐχων βραχύτατον
 τὸν τράχηλον καὶ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν ὤμων παρίστα-
 νεν ὑπὸ μὲν φυσικὴν ἐξωτερικὴν ἔποψιν φυσιογνωμίαν ἀνώ-
 μαλον, ὁ χαρακτήρ του ὅμως ἦν σπουδαῖος καὶ ὀξύθυμος
 ταυτοχρόνως, ἀγαθὸς ὅμως κατὰ βῆθος.

Τῇ πέμπτῃ τῆς ἀναρρήσεώς του ἡμέρᾳ μετέφερεν ἐκ τῶν
 παλαιῶν ἀνακτόρων, ἔνθα ἐφυλάττετο, εἰς τὰ νέα τὴν μη-
 τέρα του, καὶ τῇ ἐννάτῃ, τέσσαρας ἡμέρας βραδυτέρον τοῦ
 συνήθους, περιεζώσατο ἐν 'Εγιούπ τὴν προγονικὴν σπάθην·
 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεσκεψάτο τὸν τάφον τοῦ πορθητοῦ καὶ
 τὴν βιβλιοθήκην τοῦ προκατόχου καὶ ἀδελφοῦ του, ὅτε
 καὶ ἀνέγνω δέκα ἐδάφια τοῦ ὑπὸ τούτου ἀντιγραφέντος
 Κορανίου. Ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐξέδωκε τὸ σχετι-
 κὸν διάταγμα περὶ πληρωμῆς τοῖς στρατεύμασι τοῦ συνή-
 θους δώρου ἀνελθόντος εἰς 2,400 πουργία καὶ διέταξε τὴν
 ἀποστολὴν ἐκτάκτων πρεσβευτῶν εἰς τὰς διαφόρους εὐρω-
 παϊκὰς καὶ ἀσιατικὰς αὐλὰς ἵνα ἀγγείλωσι τὴν ἀνάρ-
 ρησίν του.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας διέταξεν αὐστηρῶς ὥπως κλεισθῶ-
 σιν ἅπαντα ἀνεξαιρέτως τὰ καπηλεῖα, ἀπαγορευθῶσιν οἱ

δημόσιοι περίπατοι εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ κανονισθῇ τὸ εἶδος τῆς ἐνδυμασίας τῶν μὴ μουσουλμάνων ὑπηκόων του.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1755 ὑπῆρξε ὀριμύτατος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε ὁ Κεράτιος κόλπος ἐπηξεν· εἵπομεν ἤδη ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν τοῦ Β' εἶχε πῆξει ὁ Βόσπορος· οἱ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὀριμεῖς χειμῶνες δὲν συνέβησαν ἔκτοτε· ἐπτάκις, ὡς ἀναφέρει ἡ Βυζαντινὴ ἱστορία, ὁ Βόσπορος ἐπηξεν ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ μεγάλᾳ τεμάχῃα πάγου κατὰ τὴν διάλυσιν ἔβλαψαν τὰ παράλια τείχη τῆς πρωτεύουσας.

Κατὰ φεβρουάριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπαύθησαν ὁ μέγας Βεζύρης Μουσταφᾶ πασσᾶς καὶ ὁ Σεῖχσάλμης. Μέγας Βεζύρης διωρίσθη τὸ τρίτον ἤδη ὁ Ἀλῆ πασσᾶς Χακιμζαδὲ ὑπέργηρος πλέον, ἀλλὰ μετὰ δύο μῆνας ἐπαύθη ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Σιλικτάρη καὶ Νισαντζῆ Ἀλῆ πασσᾶ.

(1) Σουλτάνος Ὁσμάν εἶχεν ἰδιαιτέραν κλίσιν εἰς τὸ νὰ περιέρχεται μετῃ μφιεσμένος τὴν πρωτεύουσαν καὶ συνομιλῶν μετὰ τοῦ λαοῦ νὰ μανθάνῃ τὰς τῆς διοικήσεως ἐλλείψεις.

Κατὰ ἰούλιον τοῦ 1755 δύο ἀλλεπάλληλοι πυρκαϊαὶ ἡ μὲν πρώτη διαρκέσασα 16 ὥρας, ἡ δὲ δευτέρα 36, κατέστρεψαν μέγιστον μέρος τῆς πρωτεύουσας ἀποτεφρώσασαι καὶ αὐτὸ τὸ μέγαρον τῆς Ὑ. Πύλης καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν.

Δύο μῆνας μετὰ ταῦτα ὁ μέγας Βεζύρης καίτοι εὐνοούμενος ἐπαύθη καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ Σαῖτ πασσᾶ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1755 πρεσβεύει τῆς Αὐστρίας, Ρώσσιας, Πολωνίας καὶ λοιπῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν μετέβησαν εἰς Κωνσταντινουπόλιν καὶ συνεχάρησαν τῷ Σουλτάνῳ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει του συσφίγγαντες ταυτοχρόνως τὰς φιλικὰς σχέσεις τῶν κυβερνήσεών των μετὰ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Πρώτη πρᾶξις τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Σαῖτ πασσᾶ

ἦν ἡ ἐγκαινίασις τοῦ τεμένους *Nouri 'Osmanî* τὸ ὁποῖον ἤρξατο οἰκοδομοῦμενον ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ ἀποπερατωθὲν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας 'Osman τοῦ Γ' ἔλαβε τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅστις αὐτοπροσώπως μεταδὼς καὶ προσκυνήτας διένειμεν εἰς τοὺς ὑπουργοὺς καὶ λοιποὺς μεγιστᾶνας πολυτίμους σισύρας καὶ μηλωτᾶς.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1756 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Σαῖτ πασσᾶς καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ καὶ ἄλλοτε τοιοῦτου Μουσταφᾶ πασσᾶ, ὅστις μὲν ἐλθὼν ἐκ Πελοποννήσου καὶ ἀναλαβὼν τὰς ἡνίας τοῦ κράτους ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ ἴδῃ ἐκρηγνυομένης δὴ ἀλλεπαλλήλους πυρκαϊᾶς ὧν ἡ τελευταία ὑπῆρξε φρικώδης, ἀποτεφρώσασα χιλιάδας οἰκιῶν, κτταστημάτων, 180 μύλους καὶ φούρνους, 70 λουτρῶνας καὶ 200 τεμένη· εἶχε δὲ συμπεριλάβει ἄπην τὸ διάστημα ἐκ τῶν Πυλῶν Τσιβαλίου, Ἀγιᾶς καὶ Φαναρίου μέχρι τῶν συνοικιῶν Σουλτάν Βαγιαζίτ, Σεχζαδελέρ, Σουλτάν Μεχμέτ, καὶ Σουλτάν Σελίμ.

Κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1756 ἐπαύθη καὶ αὖθις ὁ μέγας Βεζύρης· διεδέξατο δ' αὐτὸν ὁ Ραχίπ Μεχμέτ πασσᾶς διατηρήσας τὸ ἀξίωμα καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου, ἀνὴρ δραστήριος καὶ περινούστατος διπλωμάτης, κατορθώσας νὰ διατηρήσῃ τὴν δόξαν, ἰσχὺν καὶ ἡσυχίαν τοῦ κράτους ἔν τε τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐσωτερικῷ καὶ προστατεύσας τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας.

Τῷ 1757 ἐριδὲς καὶ ταραχαὶ συνέβησαν ἐν Ἱερουσαλὴμ μεταξύ τῶν ὀρθοδόξων καὶ λατίνων ἱερέων, τὰ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ὑπὲρ τῶν λατίνων ἐπιτευχθέντα προνόμια ἠκυρώθησαν καὶ ἡ Πύλη ἐπροστάτευσεν τοὺς ὀρθοδόξους.

Ὁ Σουλτάνος 'Osman ἀπέθανεν τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ διάδοχος αὐτοῦ ἀνεκρύχθη ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Γ', ἀνεψιὸς αὐτοῦ καὶ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ'.

[26^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 17 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1171—1188 ἢ 1767—1754 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας τούτης εἰσι τὰ ἑξῆς:
 Ἀνάρρησις τοῦ Σουλτάνου.—Πόλεμος μετὰ τῆς Ῥωσσίας.—Εἰσδρομὴ
 τῶν Ῥώσσιων.—Ταραχαὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Αἰγύπτῳ.—Ἀλῆ βέης.—
 Πολιορκία τοῦ Χακζίμ.—Στάσις ἐν Πελοποννήσῳ.—Ναυμαχία ἐν
 Τσεσμέ.—Μάχη ἐν Καρούλ.—Ἀνακωχὴ ἐν Γιουργέβῳ.—Συνέδριον
 ἐν Φοξάνῳ.—Νίκη ἐν Ῥουστσουκίῳ.—Πολιορκία τῆς Σιλιστρίας.
 —Νίκη ἐν Καίρῳ.—Βομβαρδισμὸς ἐν Βηρυτῷ.—Παράδοσις τῆς Ἰόπ-
 πης.—Θάνατος τοῦ Ἀλῆ βέη.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουστα-
 φᾶ τοῦ Γ'.

Ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ὁ Γ', υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχ-
 μέτ τοῦ Γ', ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον πεντηκοντούτης περί-
 που μετὰ πολυχρόνιον διχνομήν ἐν τοῖς ἰδιαιτέροις δώμασι
 τῶν ἀνιχτόρων. Τῇ ἐννάτῃ τῆς ἀνιχτήσεως του ἡμέρᾳ,
 ἐπορεύθη εἰς Ἐγιοῦπ πρὸς περιζῶσιν τῆς σπᾶχης ἐν πομπῇ
 μεγαλοπρεπεστέρᾳ τοῦ συνήθους· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Σεῖχ-
 σλάμης καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑμιρῶν τοῦ Ἰκονίου περιέζω-
 σαν αὐτὸν διὰ τῆς σπᾶχης, ἐθυσίσθησαν πεντήκοντα πρό-
 βατα ἐν τῷ προαυλείῳ τοῦ τεμένου, οἱ δὲ οὐλεμάδεις ἀνέ-
 πεμψαν τὴν ἐξῆς δέησιν: «ἄκτ νοβόλον ἔστω τὸ πρόσωπόν
 του καὶ νικηφόρος ἡ σπᾶχή του». Κατὰ τὴν ἐπᾶνοδόν του
 χαιρετίζων διὰ τῆς κεφαλῆς τοὺς στοιχηδὸν παρατεταγ-
 μένους γιαντισάχρους ἔστη πρὸ τῆς πύλης τοῦ μεγάρου τοῦ
 ἀρχηγοῦ των καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ, ὡς ἔθος, ποτήριον ἀνα-
 ψυκτικοῦ ποτοῦ ὃπερ ἐπέστρεψε πλήρες χρυσῶν νομισμάτων.
 λέγουσι δ' ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀπαιτινόμενος
 πρὸς τοὺς γιαντισάχρους εἶπεν: «ἐλπίζω κατὰ τὸ προσεχές
 ἔαρ νὰ πῶ μεθ' ὑμῶν ἐκ τοῦ ποτηρίου τούτου ὑπὸ τὰ τέλ-
 χη τοῦ Βενδέρ» ὑπικινιττόμενος διὰ τούτου τὸν μέλλον-
 τα κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἐμβριθῶς σκεπτόμενος ἐτήρησεν ἐν τῷ ἀξιώματι τὸν ἱκνὸν καὶ δραστήριον μέγαν Βεζύρην Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶν. Ἀφοῦ δὲ διένειμεν εἰς τὸν στρατὸν τὸ σύνθηρος δῶρον, ἐκοινοποίησε δι' ἐγκυκλίων εἰς τὰ ἀσιατικὰ καὶ εὐρωπαϊκὰ κράτη τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάγκησιν του· μόνον δὲ εἰς τὴν Αὐστρίαν, Ῥωσσίαν καὶ Πολωνίαν ἐπεμψεν ἐκτάκτους ἐπὶ τούτῳ πρεσβευτάς.

Σπουδαῖος ἀντίζηλος τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἦν ὁ ἀρχιευνούχος Ἀμπουκούρ ἀγάς, ἀλλ' οὗτος ὄχι μόνον ἐπαύθη τῶν καθηκόντων του, ἀλλὰ καὶ κατεδικάσθη εἰς ἑξορίαν, διότι ἀπέκρυψε καὶ δὲν ἀνεκοίνωσε τὴν ὑπὸ τῶν ἀράβων γενομένην διαρπαγὴν τῆς συνοδίας τῶν εἰς Μέκκαν μεταβαίνοντων προσκυνητῶν καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ἐθεωρήθη ἔνοχος τούτου καθ' ὅσον προκάλεσας τὴν παῦσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς συνοδίας διώρισεν ἀντ' αὐτοῦ ἀνίκανον καὶ ἄγνωστον προστατευόμενόν του. Ἡ κηταδίκη τοῦ ἀρχιευνούχου τούτου ἀπηγγέλθη ἐν μεγάλῳ συμβουλίῳ παρόντος καὶ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις διεκήρυξε τότε ἐπιτήμως ὅτι γνωρίζων τὴν κακὴν διαχείρησιν τῆς περιουσίας τῶν δύο ἱερῶν πόλεων καὶ θεωρῶν αὐτάς ὡς παρακαταθήκην ἱερὰν ληφθεῖσιν παρὰ τοῦ Θεοῦ θὰ ἀνελέμβανε τὴν διοργάνωσιν καὶ τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων των καὶ ἂν ἀκόμη ἤθελε γίνεαι ἀνάγκη νὰ ἐκβάλῃ ἐκ τοῦ δακτύλου του τὸ χρυσοῦν δακτύλιόν του διὰ νὰ μετατρέψῃ αὐτὸ εἰς νόμισμα.

Πράγματι ἀπὸ πολλοῦ χρόνου τὰ βιβλία τῆς διαχειρήσεως τῶν δύο ἱερῶν πόλεων ἦσαν ἐν μεγίστῃ συγχύσει καὶ ἀταξίᾳ, πολλὰ ἐπαύλεις παρεχωροῦντο σχεδὸν δωρεὰν εἰς διαφόρους εὐνοουμένους. Ὁ μέγας Βεζύρης κητὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου ἐτακτοποίησε πάντα ταῦτα διατάξας ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι αἱ διάφοροι ἐπαύλεις καὶ ἄλλα εἰσοδήματα τῶν ἱερῶν πόλεων παρεχωρῶνται διὰ τακτικῆς καὶ ἀκριβοῦς δημοπρασίας.

Ὁ Σουλτάνος φιλόκθρωπος ἐν γένει, γλυκὺς τὴν συμπεριφορὰν καὶ γενναῖοδωρος διέταξεν αὐστηρῶς τὴν κατήρησιν

τῶν πολυτελῶν ἐνδυμάτων εἰς ἅπαντας ἐν γένει τοὺς ὑπηκόους του καὶ ἀπηγόρευσε τοὺς συνεχεῖς περιπάτους τῶν γυναικῶν ὀθωμανίδων τε καὶ μὴ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Ἐδώρησεν ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου του ταμείου ποσὰ ὑπέρογκα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς διὰ χρέη κρατουμένων, προεκάλεσε τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ὀθωμανῶν αἰχμαλώτων ὅσοι συνεπείχ τῶν προγενεστέρων ἐπὶ τοῦ προκατόχου του πολεμικῶν γεγονότων διετέλουν ἐν ταῖς φυλακαῖς τῶν ξένων κρατῶν, ἀπένειμε πλούσια δῶρα εἰς τοὺς ἀξιώματικούς τοῦ ναυστάθμου, ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτὸν τὸ πρῶτον, καὶ παρέστη αὐτοπροσώπως ἐν τῇ καθελικύσει εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ πρώτου μεγάλου πλοίου, ὅπερ ἐναυπηγήθη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς βασιλείας του καὶ ὠνομάσθη Χοσρουλπαχρὴ «φρούριον τῆς θαλάσσης».

Ὁ Σουλτάνος ἦν διαρκῶς ἐν ἐνεργείᾳ καὶ κινήσει, περιήρχετο πανταχοῦ ὅτε μὲν ἔφιππος, ὅτε δὲ ἐπὶ τοῦ πολυκώπου ἄκκιού του, καὶ πολλάκις μετημφισμένος διέτρεχε τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγορὰς τῆς πρωτευούσης διαπυνθάνομενος περὶ πάντων.

Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1758 ἐτέλεσε τοὺς γάμους τῶν δύο ἀδελφῶν του Ἀἰσέ καὶ Σαλιχὰ σουλτανίδων, τῆς μὲν πρώτης μετὰ τοῦ Σιλιχτάρου καὶ Βεζύρου Μεχμέτ πασσᾶ, τῆς δὲ δευτέρας μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶ· οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς καὶ πλείστα θαυρύτιμα δῶρα ἀντηλλάγησαν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὅτε ἐξεδηλώθη καὶ ἡ μεγίστη εὖνοια καὶ ὑπόληψις τοῦ Σουλτάνου πρὸς τὴν ἀνεψιάν του Χανούμ σουλτάν, σύζυγον τοῦ διοικητοῦ Ρούμελης, ἣτις πεπροικισμένη διὰ τε φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων πλεονεκτημάτων καὶ βαθυτάτης κρίσεως ἦν ἀξία ἐκτιμήσεως.

Μετ' ὀλίγον αἱ ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἱερῶν πόλεων Μέκκας καὶ Μεδινᾶς ἐπενεχθεῖσιν τροποποιήσεις ἀπέδωκαν τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα, διότι ὅχι μόνον αἱ δαπάναι ἄπασαι ἐκκλύφθησαν, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖον ἄ-

πέμεινε περίσσευμα· ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὁ μέγας Βεζύρης ἔλαβε πλούσια δῶρα καὶ τιμητηρίους ἐσθῆτας παρὰ τοῦ Σουλτάνου, οἳ δὲν ἀπενεμήθησαν εἰς ἄλλους ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ'. ταυτοχρόνως πολλοὶ μεγιστᾶνες διατελοῦντες ἐν ἐξορίᾳ ἐπὶ τῶν προκλήτων τοῦ ἀνεκλήθησαν εἰς τὴν πρωτεύουσιν.

Ὁ Σουλτάνος ἑκδοτος πάντοτε εἰς τὴν κίνησιν, ἐπεσκέπτετο συνεχῶς τὸ ἐν Καρααγάτζ ἐν τῇ ἄκρῃ τοῦ Κερατίου Κόλπου κείμενον ἀνάκτορόν του, καὶ τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Βουγιούκδере καὶ Βελιγραδίου· δαπανῶν δ' ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου του ταμείου καὶ ποιούμενος τὰς ἀναγκαίας οἰκονομίας ἐπεσκεύασε τὸ ἐν Ἀδριανουπόλει ὑπὸ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ κατερειπωθὲν ἀνάκτορον.

Πολλοὶ συμμορίαι λησττανταρτῶν λυμαινόμεναι τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Μεσοποταμίαν ἐξωντώθησαν διὰ τῶν αὐστηρῶν διαταγῶν τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὅστις διηνηκῶς εἰργάζετο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Σουλτάνου πρὸς βελτίωσιν τοῦ κράτους.

Τῇ 14 αὐγούστου 1758 ἀπέθανεν ὑπέργηρος ὁ τρις χρηματίσας Μ. Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς Χεκιμζαδὲ διοικητὴς τότε τῆς Κιουτάχιας· ὁ ἀνὴρ οὗτος συνήγωνε πλείστας ἀρετάς καὶ ὡς πολιτικὸς καὶ ὡς στρατιωτικὸς καὶ εἶναι ἄξιος ἰδιαιτέρως μνείας ἐν τῇ ὀθ. ἱστορίᾳ· ἦν φίλος καὶ προστάτης τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ὁμωνύμῳ του τεμένει πλησίον τῆς συνοικίας τῶν Ἐξ Μαρμάρων ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Διασκευῶντος τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατετροπώθησαν καὶ αἱ ἐξ Ἀράβων νομάδων ἀπαρτιζόμεναι συμμορίαι, αἵτινες παρηνώχλουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς εἰς Μέκκαν μεταβαίνοντας ἐν συνδιῇ προσκυνητάς.

Κατὰ μάρτιον τοῦ 1759 ἐγεννήθη τῷ Σουλτάνῳ πρῶτον τέκνον ἡ ἡγεμονίπας Ἐμπετουλλά Σουλτάννα· ἐπὶ τούτῳ ἑπταήμερος φωταψία ἐγένετο ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς ἐπαρχίαις καὶ δημοτελέσταται ἑορταί· νυ-

χθημερὸν αἱ ὁδοὶ τῆς πρωτευούσης ἔδριθον παντοίου κόσμου, ἐκ τούτου δὲ κατιδὼν ὁ Σουλτάνος τὴν αὐξήσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως διέταξε τὴν οἰκοδομὴν τριῶν εἰσέτι μεγίστων ἀποθηκῶν πρὸς ἀποταμίευσιν σίτου χωρητικότητος 100,000 κοιλῶν· ἐκτὸς δ' αὐτῶν ὑπῆρχον ὅκω τοιαῦται ἀποθήκαι.

Ἐνῷ δὲ ὁ Σουλτάνος ἐπετῆρει τὴν ἡσυχίαν τῆς πρωτευούσης καὶ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν διαφορῶν του διατάξεων περιερχόμενος συνεχῶς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς ἀγυιάς, ὁ μέγας Βεζύρης Ρακγίπ πασσᾶς ἐφρόντιζε περὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ προσέβη εἰς πλείστας σπουδαίας μεταθέσεις ἐν αἷς τὴν τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς καὶ τῶν χριστιανῶν διοικητῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας· ὁ Νικόλαος Μαυρογορδάτος ἐξορισθεὶς εἰς Μιτυλήνην ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Σκκρλάτου Γκίκα, αὐθέντου τῆς Μολδαβίας, ἐν τῇ θέσει δὲ ταύτῃ διωρίσθη ὁ μέγας διερμηνεὺς τῆς Πύλης Καλλιμάχης ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Γκίκα.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ τάπητος τὸ καὶ ἐπὶ ἄλλης βασιλείας μελετηθὲν σχέδιον τῆς ἐνώσεως δηλονότι διὰ διώρυγος τοῦ κόλπου τῆς Νικομηδείας μετὰ τῆς Μαύρης θαλάσσης· εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ ἔργου τούτου ὁ Σουλτάνος κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ὀρίσας τὴν δαπάνην εἰς 600 πούγγια χρυσοῦ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῶν ὀθωμανῶν μηχανικῶν, οἵτινες μεταβάντες ἐπὶ τόπου κατέστρωσαν τὸ ἀπαιτούμενον σχέδιον. Ὁ μέγας Βεζύρης ἀπέστειλε τοὺς ὑπουργοὺς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν καὶ ἓνα γεωμέτρην χριστιανὸν ἵνα ἐπιστατήσωσιν εἰς τὰς ἐργασίας· μύλις δ' ἤρξαντο αὐταὶ κατ' αὐγουστον τοῦ 1752, παρετηρήθη ὅτι ἐπικειμένου ἤδη χειμῶνος τὰ ὕδατα θὰ κατέκλυζον τὰς παρακειμένας ἐπαύλεις καὶ οὕτως ἀνεβλήθη τὸ ἔργον διὰ τὸ ἐπόμενονον ἔαρ, ὅτε ὁμως ἄλλοι περισπασμοὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ὀλοσχερῇ ἐγκατάλειψίν του. Ἐξήκεις εἰχε μελετηθῇ τὸ ἔργον τοῦτο ἀλλ' ἄνευ ἀποτελέσματος, ἦτοι ἐπὶ τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Βιθυνίας, ἐπὶ τοῦ

Τραϊανού αὐτοκράτορος Ρώμης, καὶ ἐπὶ τῶν Σουλτάνων Σουλεϊμάν τοῦ μεγάλου πρεποῦς, Μουράτ τοῦ Γ', Μεχμέτ τοῦ Δ' καὶ Μουσταφᾶ τοῦ Γ'.

Κατὰ νοέμβριον τοῦ 1759 μέγας σεισμὸς ἐπήνεγκε τρομερὰν θραῦσιν ἐν Συρίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Ἀλμυκῶ ὅπου πολλὰ κτίρια κατεκρημνίσθησαν· ὁ Σουλτάνος διέταξε τὴν ἐπισκευὴν τῶν ἐτοιμορρόπων, ταυτοχρόνως δὲ κατέθηκε τὰ θεμέλια ἰδίου τεμένου· ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀλελῆ-τσεσμέ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ τεμένου Σελιμιέ· ἐν τῇ οἰκοδομῇ ταύτῃ μετεχειρίσθησαν πέντε μαρμαρίνους στήλας ὧν τὰς μὲν τρεῖς ἔλαβον ἐκ τῶν ἐρειπίων τοῦ Βυζαντινοῦ ἀνακτόρου Βουκολείου παρὰ τὴν πύλην Τσατλαδί, τὰς δὲ δύο ἄλλας εὔρον παρὰ τὸ τέμενος τοῦ Σουλτάνου Βαγιαζίτ· ὡσαύτως ἐν Χρυσοπόλει ἀνήγειρε τέμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς μητρὸς τοῦ Σουλτάνου Μιρχάμ· ἐνθερμος δὲ ζηλωτὴς τῆς θρησκείας, ἐμερίμνα πάντοτε ὑπὲρ τῶν ἱερῶν πόλεων Μέκκας καὶ Μεδινᾶς δωρησάμενος τιμαλφέστατον ἐξάγωνον ἀδάμαντα βάρους 400 καρατίων τοποθετηθέντα ἐν τῇ ὀροφῇ τοῦ ἐν Μέκκῃ ναοῦ καὶ δαπανήσας παλλὰ πρὸς εὐημερίαν τῶν κατοίκων καὶ προσκυνητῶν, καὶ διοχέτευσιν ἀφθόνων ὑδάτων εἰς τὰς δύο πόλεις.

Ἐνεκα τῆς παρατεινομένης εἰρήνης, τὰ στρατεύματα μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπέβαλλον τὴν πολεμικὴν αὐτῶν ζέσιν· πρὸς ἐπανόρθωσιν δὲ τούτου διέταξεν ὁ Σουλτάνος γενικά καὶ συχνὰ γυμνάσματα τοῦ στρατοῦ ἐν τε Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ παρουσίᾳ του, καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

Τῷ 1760 25 μαΐου συνέβη ὀλικὴ ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ἐν Κωνσταντινουπόλει διρκέσασα δύο ὥρας· τὸ γεγονός τοῦτο προεκέλεσε καὶ αὖθις διάφορα σχόλια καὶ προρρήσεις παρὰ τῷ λαῷ, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος διέταξε τοὺς ἱεροκλήρυκας τῶν τεμενῶν νὰ ἐξηγήτωσι τοῖς ἀκροαταῖς των τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου καὶ νὰ παρακωλύσωσιν οὕτω τὰς ἀγυρτικὰς διαδόσεις.

Ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκεν ὡσαύτως αὐστηρότατον διάταγ-

μα κατὰ τῆς χρήσεως πλουσίων διφθερῶν καὶ ὑφασμάτων τῆς Βενετίας ἐν τῇ κατωτέρᾳ τάξει τοῦ λαοῦ προτρέψας νὰ μεταχειρίζονται τὰ ἐγγύρια ὑφάσματα· κατεδίωξεν ὡσαύτως τοὺς ὀπιοφύγους, ὧν τὸ συνεντευκτῆριον ἦτο ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ τεμένους Σουλεϊμανιέ, ἔνθα καθ' ἐκάστην ἐσπέρην συνερχόμενοι ἰσχυροὶ καὶ τρέμοντες παρεδίδοντο εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ θανατηφόρου δηλητηρίου νομίζοντες ἐν τῇ φαντασίᾳ των ὅτι ἀπελάμβανον ἐν τῇ ἐκστάσει των οὐ μόνον ἀπασῶν τῶν γυνών ἡδονῶν ἀλλὰ καὶ τῶν οὐρανίων.

Κατὰ τὸν μᾶρτιον τοῦ 1761 συνωμολογήθη ἡ πρώτη εὐρωπαϊκὴ σύμβασις μεταξὺ Πύλης καὶ Πρωσσίας ὁκτὼ περιλαμβανούσα ἄρθρα· πολλάκις ἡ Πρωσσικὴ κυβέρνησις εἶχε προσπαθῆσαι νὰ τύχῃ τοιαύτης, ἀλλὰ πάντοτε παρεκώλυον τὸ αἶσιον ἀποτέλεσμα οἱ λοιποὶ πρεσβευταί· τὴν φορὰν ταύτην ἡ ἐπιτυχία ὀφείλεται εἰς τὴν μεσολάβησιν καὶ ἐιλικρινῇ συναντίληψιν τοῦ Ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ Πόρτερ, συνεννοηθέντος μετὰ τοῦ ἀπεσταλμένου τῆς Πρωσσίας Ρέζιν καὶ τηρήσαντος ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν.

Τῇ 24 ἀπριλίου 1761 ὑπὸ ἀνεκκαλήτου κατελήφθη χαρὰς ὁ Σουλτάνος διότι ἐγέννησεν υἱὸν τὸν πρίγκηπα Σελίμ καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως θυγατέρα τὴν Σάχ-Σουλτάναν· ἐπταήμεροι αὐτῆς φωταψίαι καὶ μεγαλοπρεπέσταται ἐορταὶ ἐγένοντο καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἂν καὶ ἡ χαρὰ μετὰ τινος ἡμέρας ἤλαττώθη κατὰ πολὺ, ἀποθανούσης τῆς πρώτης θυγατρὸς τοῦ Σουλτάνου, Ἑμπιτουλάχ Σουλτάνας ἐν βρεφικῇ εἰσέτι ἡλικίᾳ.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶς ἀπέθκνεν ἐξηκονταπενταετῆς τὴν ἡλικίαν, ἀφοῦ διόκησε συνετῶς καὶ δραστηρίως τὸ κράτος· ὁ ἀνὴρ οὗτος συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν διχσημοτέρων μεγάλων Βεζυρῶν τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας· βαθύνου; διπλωμάτης, δεινότητος εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἐγγράφων καὶ φιλόλογος· ἐκ τῶν σπανίων ἀφῆκε κενὸν δυσαναπλήρωτον· ἐπροστάτευσε τὰς ἐπιστήμας καὶ ἰδίᾳ τὴν φιλολογίαν καὶ ὠκοδόμησε τὴν λαμπροτέρην δημοσίην βι-

βλιοθήκην· ἐτάφη ἐν τῷ παρὰ τὴν βιβλιοθήκην ὁμωνύμῳ του μαυσωλείῳ.

Πολλοὶ ὀθωμανοὶ λογογράφοι καὶ ποιηταὶ διάσημοι ἀπέθανον κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν.

Ὁ Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶς ἐμελέτα διπλωματικώτατον σχέδιον, τὴν συνομολόγησιν δηλαδή ἀμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς συμμάχιας μετὰ τῆς Πρωσσίας καὶ τὴν ἐκμηδένισιν τῆς Αὐστρίας, ἣτις θὰ περιήρχετο τοιοῦτοτρόπως μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν· πρὸς τοῦτο μάλιστα εἶχε διαδώσει ἐν ταῖς πρεσβείαις τοῦ Πέραν ὅτι ἡ Αὐστρία ὤφειλε νὰ ἀνανεώσῃ τὴν πλησιάζουσιν νὰ λήξῃ συνθήκην τοῦ Βελιγραδίου, τῆς ὁποίας ἡ διάρκεια εἶχεν ὀρισθῇ ἄλλοτε εἰς 27 ἔτη κατόπιν δὲ ἐπ' ἀορίστῳ· τὸ ἀόριστον δὲ τοῦτο μὴ παραδεχόμενος ὁ Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶς ἐζήτηι ἀφορμὴν πρὸς ἑναρξιν διαπραγματεύσεων ἵνα ἐπιφέρῃ τὸ ναυάγιον αὐτῶν, κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας καὶ ἀνακτήσῃ τὰς προτέρας χώρας, ἀλλ' ὁ θάνατος ἐμαυαίωσε τὸ σχέδιόν του.

Διάδοχος τοῦ Μεχμέτ Ραγκίπ πασσᾶ ἐγένετο ὁ ἔμπιστος αὐτοῦ Χιμζά Χιμίτ πασσᾶς, διαμείνας ὅμως μόλις ἑξ μῆνας ἐν τῷ ἀξιώματι. Ἐπὶ τῆς βεζυρίας αὐτοῦ οὐδὲν ἄξιον σημειώσεως ἐγένετο ἐκτὸς μεταθέσεων τινων, ὧν τὴν πρωτοβουλίαν ἔσχεν αὐτὸς ὁ Σουλτάνος.

Διαρκουσὶν τῶν νηστειῶν τοῦ Ραμαζανίου ἐγίνοντο καθ' ἐκάστην ἐσπέραν θεολογικαὶ συζητήσεις ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου· ἐν μιᾷ δ' αὐτῶν εἰς τῶν οὐλεμάδων, Τατάρ ἐφέντης, ἐξιφθεὶς προσηνέχθη κακῶς κατὰ τινος τῶν συναδέλφων του καὶ ἐξωρίσθη ἔνεκα τούτου ἀμέσως εἰς Τένεδον· κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν σουλτανικῶ διατύγματι κατηδαφίσθησαν πλείστα καφενεῖα κείμενα ἐν Ἰντζίρ κιοὶ παρὰ τὸ Βέηκοζ ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, διότι ἦσαν συνεντευκτήρια τῶν αἰσχυρῶν καὶ κακοήθων. Ἀπηγορεύθη ταυτοχρόνως ὑπὸ ἀυστηροτάτας ποινᾶς ἡ ἐλάττωσις τοῦ βήρους τῶν χρυσῶν νομισμάτων ἅτινα οἱ ἀργυραμοιβοὶ καὶ τοκογλύφοι περιέκοπτον διὰ ψαλίδος.

Διάδοχος τοῦ Χαμζᾶ Χαμίτ πασᾶ ἀνεδείχθη ὁ Μπαχρᾶ Μουσταφᾶ πασᾶς, ὅστις ἔδειξεν ἀμέσως αὐστηρότητα σω-
τήριον καὶ ἀσυνήθη, διότι ἐπετέθη ἀμέσως κατὰ τῶν διοι-
κητῶν ὅσοι κατεπέεζον καὶ ἐφορολόγουν πικρυνόμεως τὸν
λαόν· τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν αὐστηρῶς δικασθέντες κατε-
δικάσθησαν καὶ δικαίως εἰς θάνατον ὡς ὁ Σουλεϊμάν πασ-
ᾶς, διοικητὴς Ἰωαννίνων καὶ ὁ ἐπίτροπος τοῦ ἀρχικυβερ-
χοῦ· ταραχαί τινες ἐκπαγείσκει ἐν Βαγδάτῃ, Χίφ, Κύπρῳ,
καὶ ἄλλαις ἐπαρχίαις κατεστῆλθον, πολλὰ δὲ ληστρικὰ
συμφορὰ διεσκορπίσθησαν φονευθέντων τῶν ἀρχηγῶν των.

Ταυτοχρόνως ἀπέθανον ὑπὸ φυσικοῦ θανάτου καὶ διά-
σημοί τινες ἄνδρες ἐν οἷς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου ἡγεμονό-
παις Νοουμάν διὰ πολλῶν πεπροικισμένος ἀρετῶν, τεστα-
ρακοντούτης τὴν ἡλικίαν, ὃν οἱ πάντες ἐθρήνησαν, τῇ 9
ἰανουαρίου 1764, καὶ ἡ τετραέτις τοῦ Σουλτάνου θυγάτηρ
Σουλτάνᾳ Μιρμᾶχ ταφεῖσα ἐν τῷ τεμένει Ἀχλελῇ, ὅπερ εἶ-
χεν ἤδη ἀποπερπατῶθαι δαπανηθέντων 2,000,000 γροσίων
ἤτοι 80,000 περίπου σημερινῶν χρυτῶν λιρῶν.

Τῇ 30 μαρτίου 1765 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης ἐξορισθεὶς
εἰς Μιτυλήνην ὅπου καὶ ἀπέθανεν μετ' ὀλίγον καὶ ἀντικατε-
σταθῇ ὑπὸ τοῦ Μοχσινζαδὲ πασᾶ, γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου,
νυμφευθέντος τὴν χήραν τοῦ Ραγκίπ πασᾶ.

Ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξύ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας
Αὐγούστου τοῦ Γ' ἀνηγορεύθη διάδοχος αὐτοῦ ὁ Στανί-
σλαος Ποκατόβσκις καὶ ὁ διορισμὸς του ἐκοινοποιήθη ἐπι-
σήμεως τῇ Πύλῃ, ἥτις πάντοτε διετῆρει ἐπὶ τῆς Πολωνίας
δικαιώματα κηδεμονίας καὶ προστασίας· ἐπειδὴ ὅμως ἀφ'
ἐτέρου ἡ Ῥωσσία μετὰ τῆς Πρωσσίας ἐπωφθαλμίαν τὴν κα-
τάκτησιν τῆς Πολωνίας, Ῥωσσικὰ στρατεύματα εἰσέβαλον
εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πρωτεύου-
σαν Βαρσοβίαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἐσκόπουν νὰ ἐπιτη-
ρήσωσι τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ νέου βασιλέως· τοσοῦ-
τῳ δὲ μᾶλλον τὰ Ῥωσσικὰ διαβήματα ταῦτα ἐγένοντο ἐν-
τονώτερᾳ καθ' ὅσον ἀποθανόντος καὶ τοῦ Τσάρου Πέτρου

τοῦ Γ' διάδοχος αὐτοῦ ἀνεκηρύχθη Αἰκατερίνη ἡ Β', διάσημος γυνὴ τρέφουσα ὅχι τόσον εἰλικρινῇ αἰσθήματα πρὸς τὴν ὀθ. αὐτοκρατορίαν. Ἐνεκα τούτου ἡ Υ. Πύλη ἀφ' ἐνὸς μὲν διεμαρτυρήθη ἐγγράφως ἐνώπιον ἀπασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπεμψε πρεσβευτὴν ἑκτακτον εἰς Βερολῖνον, τὸν Ἀχμέτ Ρέζμῃ ἐφέντην, μετὰ πλουσιωτάτων δώρων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον τὸν Β' καὶ μετὰ τῆς ἐντολῆς νὰ ἐξουδετερώσῃ τὰς ῥωσικὰς προθέσεις καλλιεργῶν τὴν ιδέαν ἀμυντικῆς καὶ ἐπιθετικῆς συμμαχίας, ἣν πολλὰκις προέτεινεν ἡ Πρωσσία τῇ Πύλῃ, ἀλλ' εἶχεν ἀποτύχει. Ἰκκνή λοιπὸν διπλωματικὴ κίνησις ἐξεδηλώθη τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ μέρους τῶν εὐρωπαίων πρεσβευτῶν, ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ἐνεργοῦντος κατὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἰδίου τοῦ κράτους· ταυτοχρόνως καὶ ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς Σελὶμ Γκιραὶ μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα διαφωτίσῃ τὸν Σουλτάνον περὶ τῶν προθέσεων τῆς Ῥωσσίας· καὶ ἐγένετο μὲν δεκτὸς μετὰ μεγίστων τιμῶν περιβληθεὶς ἐσθῆτα ὁμοίαν τῇ τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ἡ Πύλη οὐδὲν ὀριστικῶς ἀπεφάσισε χρονοτριβοῦσα καὶ ἀναμένουσα τὴν ἔκβασιν τῶν γεγονότων. Σημειωτέον ὅτι ἀνέκαθεν οἱ Χάнай τῆς Ταυρικῆς ὡς γείτονες τῷ ῥωσικῷ ἑδάφει εἶχον κατανοήσει τοὺς ἐχθρικοὺς σκοποὺς τῆς κυβερνήσεως ταύτης καὶ πάντοτε διεφώτιζον προσηκόντως τὴν Πύλην περὶ τῶν συμβαινόντων.

Κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1766 ὁ Σουλτάνος ἐγέννησε σχεδὸν ταυτοχρόνως ἐκ δύο διαφόρων συζύγων υἱὸν καὶ θυγατρίον, δημοτελῶς δὲ καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐπανηγυρίσθη τὸ γεγονός τοῦτο· κατὰ μάρτιον δὲ ἐγένετο ἐπισήμως ἡ ἑναρξίς τῶν σπουδῶν τοῦ ἡγεμονόπαιδος Σελὶμ παρόντων τοῦ Σουλτάνου καὶ πάντων τῶν μεγιστάνων.

Τῇ 22 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1766 μέγας σεισμὸς κατεκλόνισε τὴν Κωνσταντινούπολιν σημαντικὰς ἐπενεγκῶν ζημίας· ἰδίως ἔπαθε τὸ τέμενος τοῦ πορθητοῦ Σουλτάν Μεχμέτ, τὸ Σουλεϊμανιέ, ἡ Ἀγία Σοφία, τὸ τοῦ Σουλ-

τάνου Σελίμ, τὸ τῶν ἡγεμονοπαίδων (Σεχζαδελέρ), τὸ νεό-
 δμητον Αλαελή καὶ πλείστων ἄλλων οἱ μιναρέδες κατέ-
 πεσον· μέγα μέρος τῶν τειχῶν ἐκρημνίσθη ὡς καὶ πολλὰ
 μέρη τῆς μεγάλης ἀγορᾶς, τῶν ἀνακτόρων, καὶ τῶν στρα-
 τῶν τῶν γιαντισάρων· ἡ δαπάνη τῆς ἐπισκευῆς ἀπάν-
 των τούτων ὑπελογίσθη εἰς 11,000,000 γροσιῶν ἢ 45,
 χιλ. σημερινῶν χρυσῶν λιρῶν· τὸ ποσὸν τοῦτο γενναίως
 προσήνεγκεν ὁ Σουλτάνος καὶ αὐτοπροσώπως παρέστη ἐν
 ταῖς ἐργασίαις τῶν ἐπισκευῶν· καὶ τὰ ὑδραγωγεῖα ὡσαύ-
 τως βλαθέντα ἐπεσκευάσθησαν· ὁ δὲ Σουλτάνος μετὰ τὴν
 ἀποπεράτωσιν πασῶν τῶν ἐπισκευῶν, ἐπιθεωρήσας τὰς γε-
 νομένας ἐργασίας ἀντήμειψε γενναίως τοὺς ἐπιστατήσαντας.

Κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1767 καθειλκύνθη ἐκ τῶν νεωρίων
 νέον μέγα πλοῖον, παρόντος τοῦ Σουλτάνου καὶ μετ' ὀλίγας
 ἡμέρας ὁ ἀρχιναύαρχος καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ Μεχμέτ πασσᾶς
 ἀπῆρε μετὰ τοῦ στόλου χάριν τῆς ἐνιαυσίας ναυτικῆς ἐκ-
 δρομῆς πρὸς εἰσπραξίν τῶν ἐκ τῶν νήσων φόρων καὶ κατα-
 διώξιν τῶν πειρατῶν· ἦν δὲ ἔθος ὅπως ὁ στόλος πρὸ τῆς
 ἀναχωρήσεώς του παρατάσσεται ἀπέναντι τῆς ἀκτῆς τοῦ
 Διπλοκιονίου πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἐνδόξου ὀθωμανοῦ ἀρχι-
 ναύαρχου Χαϊρεδδίν πασσᾶ Βαρθαρόσση, τοῦ δοξάσαντος
 τσάκις τὰ ὀθωμανικὰ ὅπλα καὶ οὐτινος ὁ τάφος ἔκειτο
 ἐπὶ τῆς εἰρημένης ἀκτῆς.

Τὸ Διβάνιον ἢ μέγα συμβούλιον τῶν Βεζυρῶν ἀπὸ πολ-
 λοῦ χρόνου εἶχε παύσει τακτικῶς συνεδριάζειν· ὁ Σουλτά-
 νος διέταξεν αὐστηρῶς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τού-
 του καὶ ὥρισε τὰς συνεδριάσεις ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος.

Τῇ 27 ὁκτωβρίου 1767 πυρκαϊὰ κατηνάλωσεν ἐν Πέρα
 τὰ μέγαρον τῆς Ῥωσικῆς, Ὀλλανδικῆς καὶ Νεαπολιτανι-
 κῆς πρεσβείας καὶ πλείστας οἰκίας· τὸ τῆς γαλλικῆς πρε-
 σβείας μέγαρον μολίς ἐσώθη διὰ τῶν προσπαθειῶν τῶν
 ναυτῶν τῶν ἐν τῇ λιμένι σταθμευόντων τότε γαλλικῶν
 ἐμπορικῶν πλοίων.

Φίλος τῶν τελετῶν ὁ Σουλτάνος ἐμνήστευσε κατὰ ἰα-

νούαριον τοῦ 1768 τὴν ἑννεαετίδα θυγατέραν τοῦ Σαχ-σουλτάναν μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μεχμέτ Ἐμίν πασῶ Νισαντζίμπασα ἀποστείλαντος εἰς τὴν μνηστήν του πλουσιώτατα καὶ πρωτοφανῆ δῶρα ὡς καὶ εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς τὴν πενταετίδα Μπαγὰν Σουλτάναν καὶ εἰς τοὺς ἡγεμονόπαιδας Σελλι καὶ Μεχμέτ. Κατὰ μάλλον δὲ ὁ Σουλτάνος ἐγέννησε καὶ ἐτέραν θυγατέραν τὴν Κατιτζέ Σουλτάναν.

Ὁ Σουλτάνος δραστήριος πάντοτε μετέβαινε συνεχῶς εἰς τὴν Ὑ. Πύλιν καὶ συνεσκέπτετο ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ. Πρωίαν τινὰ ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς (καχιζὰ μπέης) Κιζζήμ ἐφέντης ἐξερχόμενος μιᾶς τοιαύτης συνεδριάσεως προσεβλήθη ὑπὸ τῆς πανώλους καὶ ἀπέθανεν· ὁ θάνατός του ὑπῆρξε πραγματικὴ ἀπώλεια διὰ τὸ κράτος, διότι ἦν ἀνὴρ δραστηριώτατος καὶ περινούστατος· τοσοῦτον ἐφρόντισεν ὁ Σουλτάνος ὥστε ἀσθενούντος εἰσέτι τοῦ Κιζζήμ ἐφέντη, ὑπεσχέθη πλουσιωτάτην ἀμοιβὴν εἰς τοὺς ἰατροὺς ἂν ἠδύναντο νὰ τὸν σώσωσι, καὶ μετὰ τὸν θάνατον δ' ἐξεδήλωσεν ἀδημονίαν μεγίστην· ἐπειδὴ δὲ τότε ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει πληθὺς ἐμπειρικῶν καὶ ἀγυρτῶν οἵτινες ἄνευ διπλώματος μετήρχοντο τὸν ἰατρὸν καὶ πολλοὺς ἐθυσίαζον οὕτως, ὁ Σουλτάνος ἐξέδωκεν αὐστηρὴν διαταγὴν καταδικάζουσαν εἰς θάνατον πάντα ὅστις μετήρχετο τὸν ἰατρὸν ἄνευ διπλώματος καὶ σχετικῆς ἐπὶ τούτῳ ἀδείας· αὐτὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν διεφωτίζετο ἐκάστοτε περὶ τῶν προσόδων τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ὁ Ἑρβερτ, ἰατρός καὶ διερμηνεύς τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας, καὶ ὁ Σουπχῆ ἐφέντης μετέφρασαν τουρκιστὶ τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ διασήμεου ἰατροῦ Βοερχαχίου· ἐκ τῶν δὲ τούτου ὁ Σουλτάνος ἐφρόντιζε πάντοτε περὶ τῆς ὁλονέν βελτιώσεως καὶ διοργανώσεως τῆς ἱατρικῆς σχολῆς, ἥτις ἔκειτο ἐν τῷ τεμένει τοῦ Σουλεϊμανιέ διότι ἀνέκαθεν καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Β', οἱ ἀναγκαστικοὶ ἰδίῃ ἰατροὶ ἦσαν οὐλεμάδες

οἵτινες ὁμῶς συνεκρότουں συμβούλια καὶ μετὰ εὐρωπαϊῶν ἱατρῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἐξήτκουν μεγίστην ἐπιρροήν ἐν τοῖς ἀνκιστροῖς ἀναμιγνύμενοι καὶ εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς τοιοῦτοι ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Γ' ὑπῆρχαν ὁ ἱατρός Κάρο καὶ ὁ γερμανὸς Χόβις.

Ἐν τούτοις προφανῇ ἀφορμῇ πολέμου παρέχουσα ἡ Ῥωσσία εἰσέβηκεν ἄνευ αἰτίας εἰς τὴν Πολωνίαν καὶ κατέλαβε τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς Βαρσοβίαν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Πύλη διπλωματικῶς ἐνεργούσα ἦται ἐπανελημμένως ἐξηγήσεις παρὰ τοῦ Ῥώσσου πρεσβευτοῦ Ὁμπρεσκώφ ὅστις ἄλλοτε μὲν προσεποιεῖτο ἄγνοειν τῶν συμβαδινόντων καὶ ἄλλοτε διεβεβαίονε περὶ τῶν φιλικῶν προθέσεων τῆς κυβερνήσεώς του πρὸς τὴν Πύλην, ἀποδίδων τὴν εἰς Πολωνίαν εἰσβολὴν εἰς θρησκευτικὰ μᾶλλον ζητήματα· ἐν τῷ μεταξὺ ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ τῇ 7 αὐγούστου 1768 ἐξορισθεὶς εἰς Τένεδον καὶ ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαμζᾶ πασσᾶ διοικητοῦ Ἀϊδινίου, ἀνδρὸς ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας.

Ἄμυ ἀρκεόμενος οὗτος εἰς Κωνσταντινούπολιν συνεκρότησε κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου μέγα συμβούλιον τῇ 4 ὁκτωβρίου 1768 ὑπερ συνεσκέρθη περὶ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου κατὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ ἀπεράσισε πρὸ τῆς κηρύξεως αὐτοῦ νὰ προσκληθῇ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ῥωσσίας Ὁμπρεσκώφ καὶ νὰ ὑποχρεωθῇ ἐγγράφως ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεώς του ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἡ Ῥωσσία δὲν θὰ ἀνεμιγνύετο εἰς τὰ τῆς Πολωνίας καὶ θὰ ἀπέσυρεν ἀμέσως τὸν στρατὸν αὐτῆς, ἐν περιπτώσει δὲ ἀρνήσεως τοῦ πρεσβευτοῦ θὰ ἐκηρύττετο ἀμέσως ὁ πόλεμος.

Ὁ Ὁμπρεσκώφ ἠτήρητο ἰδιαιτέρην ἀκρόασιν παρὰ τοῦ Μ. Βεζύρου ἀλλ' ἀπέτυχε, τῇ δὲ 6 ὁκτωβρίου 1768 προσεκληθὴν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ Μ. Βεζύρου· οὗτος καὶ τὰ λοιπὰ μέλη ὑπεδέξαντο αὐτὸν χωρὶς νὰ ἐγερθῶσι τῆς θέσεώς των. Ἐνῷ δὲ ὁ Ῥώστος πρεσβευτὴς ἤρξατο διαβεβαίων περὶ τῆς φιλίας καὶ τῶν ἀγαθῶν προθέσεων τῆς κυβερνήσεώς του ὁ Μ. Βεζύρης διακόψας αὐτὸν τῷ ἔδειξεν

ἔγγραφοι, ὅπερ ὁ Ὁμπρεσκὼφ εἶχεν υπογράψει πρὸ τεσσάρων ἐτῶν καὶ δι' οὗ ὑπεχρεοῦτο ἡ ῥωσικὴ κυβέρνησις νὰ διατηρῇ παρὰ τὰ Πολωνικὰ σύνορα ἐπιτηρητικὸν στρατὸν ἐξ 7000 μόνον, καὶ τὸν ἠρώτησε πόσους στρατιώτας διετήρει κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ὁ Ὁμπρεσκὼφ ὡμολόγησεν ὅτι εἰς 25,000 ἀνῆρχετο ὁ ἐν Πολωνίᾳ ῥωσικὸς στρατός καὶ τότε ὁ Μ. Βεζύρης κατακρίνων αὐτὸν τὸν προσεχάλεσε νὰ υπογράψῃ τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν δῆλωσιν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πολέμου· τοῦ ῥώσσου πρεσβευτοῦ ἀρνηθέντος ὥς μὴ ἐξουσιοδοτημένου εἰς τοῦτο, ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη αὐθημερόν.

Ὁκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου, ἐτέθη ὑπὸ σύνταξιν ὁ ὑπέργηρος Χάνης τῆς Ταυρικῆς ἀντικατασταθεὶς ὑπὲρ τοῦ Κοίμ. Γκιράϊ, ἀνδρὸς πολεμικωτάτου, ὃν ἐφοβοῦντο οἱ ῥῶσσοι, διότι καὶ ἄλλοτε χρηματίσας Χάνης κατεπολέμησεν αὐτούς· οὗτος ἐγένετο δεκτὸς μετὰ μεγάλων τιμῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἡξιώθη ἀκροάσεως παρὰ τῷ Σουλτάνῳ τῇ 18 ὁκτωβρίου.

Τῇ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Χαμζᾶ πασσᾶς ἐξορισθεὶς εἰς Καλλίπολιν εἴτε ὥς λίαν ἐλευθέριος εἴτε ὥς πᾶσχων τὴν υἱεὶαν καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ Μεχμέτ Ἐμὶν πασσᾶ Γαγγλικτζιζαδὲ γαμβροῦ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ θυγατρὶ.

Ὁ νέος μέγας Βεζύρης ἤρξατο ἀμέσως ὠθῶν τὰς προπαρασκευὰς τοῦ πολέμου καὶ ἀπέστειλε διακόσια φιρμάνια εἰς τοὺς διαφόρους διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν διαταττομένους αὐστηρῶς νὰ παρευρεθῶσι τὸν ἐπόμενον μάρτιον 1769 ἐν Ἀδριανουπόλει ὅπου προὔτιθετο νὰ μεταβῇ καὶ ὁ Σουλτάνος.

Ἐκτὸς τῆς Γαλλίας πᾶσαι αἱ λοιπαὶ δυνάμεις Αὐστρία, Ἀγγλία, Πρωσσία, Ὀλλανδία, Σουηδία, Δανιμαρκία καὶ Βενετία διὰ τῶν οἰκείων πρεσβευτῶν προὔτειναν τὴν μεσολάβησιν των· ὁ Σουλτάνος οὐδὲ λέξιν περὶ εἰρήνης ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ μὴ δεξιόμενος εἰς ἀκρόασιν οὐδένα τῶν πρεσβευτῶν, αἱ δὲ προπαρασκευαὶ δραστηριώτερον προήγοντο.

Ἐκτὸς τοῦ Χάνου τῆς Ταυρικῆς ὅστις εἶχεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του 100,000 περίπου Τατάρους, τὸ πλεῖστον ἱππεῖς, ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ὁ διαταχθεὶς νὰ σπεύσῃ εἰς τὰ Πολωνικὰ σύνορα ὑπερέβαινε τοὺς 150,000 ἄνδρας παντὸς ὅπλου καὶ πάσης τάξεως ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγοι ἦσαν ἐθελονταί· ἡ ἐξάρτησις ὡσαύτως τοῦ στόλου ἐγένετο ἐντελὴς προστεθέντων δύο εἰσέτι πλοίων νεωστὶ καθελκυθέντων ὧν τὰ ὀνόματα ἦσαν *Νίκη* καὶ *Κατάκτησις*. Τῇ 20 δὲ μαρτίου ἤρξατο ἐξερχόμενος ἐκ τῆς Πύλης Τόπ-καπού καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει στρατὸς.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου ὁ Χάνης τῆς Ταυρικῆς Κερίμ Γκιράχ εἶχεν εἰσβάλει νικηφόρος εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας τῆς Ρώσσιας πολλοὺς αἰχμαλωτίσας· ἀλλ' ἐπανακκίμψας κατὰ μῆρτιον ἀπέθανεν αἰφνης δηλητηριασθεὶς, ὡς λέγουσιν, ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ του, ὅστις Σιρόπουλος τοῦνομα ἐνήργησε κατ' εἰσήγησιν τοῦ αὐθέντου τῆς Βλαχίας ἐχθροῦ τοῦ Χάνου· ὁ θάνατος οὗτος τὰ μέγιστα ἐπitrέχσε τὰς τύχας τοῦ πολέμου καθ' ὅσον διὰδοχος τοῦ Κερίμ Γκιράχ διωρίσθη ὁ Δεδιλέτ Γκιράχ οὐχὶ τοσοῦτον ἱκανός.

Ὁ μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Ἐμὶν πασσάς, γενικὸς ἀρχιστράτηγος, ἤρατο κατ' ἀρχὰς ἐπιτυχίας τινὰς διασκορπίσας τοὺς Ρώσσους πολιορκοῦντας τὸ φρούριον Κοσίμ· ἀλλὰ τῇ 2 αὐγούστου 1769 ἐπαύθη τῆς ἀρχῆς καὶ μετηνέχθη εἰς Ἀδριανούπολιν ὡς ἄπειρος τῶν πολεμικῶν καὶ κατακρατῶν ἀχρησιμοποίητα τὰ διὰ τὴν ἐκστρατεῖαν προωρισμένα χρήματα ἐνῶ ὁ στρατὸς ἐστερεῖτο ζωοτροφῶν· ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ἄπειρος πράγματι τῶν πολεμικῶν, ὡς καὶ ὁ ἴδιος τὸ ὡμολόγει, καὶ δις ἔδωκε τὴν παραίτησιν του ἐκ τῆς ἀρχιστρατηγίας· ἦν ἄριστος καλλιγράφος καὶ φιλόλογος δικηκεκριμένος ἐν τε τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ ἐν τῇ ποιήσει.

Ἐν τούτοις οἱ Ρῶσσοι ἐκτὸς τοῦ κυρίου στρατοῦ, μεθ' οὗ εἰσέβαλον εἰς τὴν Πολωνίαν, ὑπεκίνησαν εἰς πόλεμον τοὺς ἡγεμόνας τῆς Γεωργίας, τοῦ Καυκάσου καὶ τοῦ Μαυροβουνίου.

Μέγας Βεζύρης διωρίσθη ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ὁ ἐπιλεγόμενος Μολδοβαντζής ὅστις δις διαβὰς τὸν Δνέστερ καὶ ἐκ πέντε διευθύνσεων προσβαλὼν τοὺς Ῥώσσους ἤρατο δύο νίκας ἀξιολόγους κατὰ σептέμβριον τοῦ 1769· κατὰ τὴν τρίτην ὁμῶς τοῦ ποταμοῦ διέβασιν τὰ ὕδατα εἶχον ὑψωθῆ καὶ παρσυρθείσης τῆς γεφύρας πολλοὶ τῶν ὀθωμανῶν ἀπώλοντο, οἱ δὲ λοιποὶ ἡγουμένου τοῦ μεγάλου Βεζύρου ὑπεχώρησαν· ἐν τῇ μεταξὺ δὲ τούτῳ οἱ Ῥῶσσοι ἐπωφελοῦμενοι τὸ ἀνέλπιστον ἀτύχημα τῆς πτώσεως τῆς γεφύρας ἐπροχώρησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Κοσίμ, καὶ μετὰ ταῦτα εἰσέβαλον εἰς Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν.

Ὁ μέγας Βεζύρης Ἀλῆ πασσᾶς Μολδοβαντζής ἐπαύθη κατὰ δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1769 ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Χαλίλ πασσᾶ, ὅστις ἀμέσως ἔπαυσε τὸν Χάνην τῆς Ταυρικῆς Δεδιλέτ Γκιράι ὡς ὅλως ἀδέξιον, ἀντικαταστήσας αὐτὸν διὰ τοῦ Καπλάν Γκιράι.

Ἀρξαμένου τοῦ 1770 ὁ ὀθωμανικὸς στόλος διετάρχηθ' ἐν πλεύσῃ εἰς Μεσόγειον, διότι ὁ ῥωσσικὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου Σπιριτόφ καὶ τῶν στρατηγῶν Θεοδώρου Ὀρλώφ καὶ Ἀλεξίου Ὀρλώφ καταπλεύσας ἐκ τῆς Βαλτικῆς προσωρμίσθη εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ διὰ μυρίων μέσων διήγειρε τοὺς κατοίκους αὐτῆς· ἀλλ' ὁ πρῶην μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ διορισθεὶς ἀρχιστράτηγος διηυθύνθη κατ' αὐτῶν καὶ κατέστειλε τὴν ἀνταρσίαν.

Ὁ ῥωσσικὸς στόλος διηυθύνθη ἐκεῖθεν εἰς Κρήνην παράλιον πόλιν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Μυκάλης ἐγένετο ἡ γνωστὴ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου ναυμαχία τῇ 5 ἰουλίου 1770 ὅτε ἀμφότεραι αἱ ναυαρχίδες ἢ τε ῥωσικὴ καὶ ἢ ὀθωμανικὴ συγκρουσθεῖσαι ἐπυρπολήθησαν, τῶν ἐν αὐταῖς ναυάρχων καὶ λοιπῶν ἀξιωματικῶν διασωθέντων ἢ κολυμβούντων ἢ ἐπὶ λέμβων. Ἀρχιναύαρχος ὀθωμανὸς ἦν ὁ Χουσταμεδὶν πασσᾶς, ὑποναύαρχος δὲ ὁ Χασάν πασσᾶς ἐξ Ἀλγερίας· ὁ τελευταῖος οὗτος μετ' ὀλίγον ὄχι μόνον ἀπώθησε τὸν ῥωσσικὸν στόλον

ὅστις πρὸ τῆς Τενέδου περιπλέων ἠπείλει νὰ ἐκδιώσῃ τὸν Ἑλλήσποντον, ἀλλὰ καὶ τὴν Αἴημον ἔσωσεν ἣν ἐπολιορκήσεν εἰς μάτην ἐπὶ ἐξήκοντα ἡμέρας ὁ Ὀρλώφ καὶ κατώρθωσεν οὕτω νὰ ἐκδιώξῃ τὰ ῥωσικὰ πλοῖα ἐκ τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Ἀρχιπελάγους.

Αἱ πολεμικαὶ ἐργασίαι ἐν Βλαχίᾳ καὶ Μολδαυίᾳ ἐξηκολούθησαν ἐν τούτοις μέχρι τοῦ νοεμβρίου τοῦ 1770· κατὰ τὸ δόγμα τοῦτο οἱ ῥῶσοι ὅτε μὲν ἀπωθοῦντες ὅτε δὲ ἀπωθούμενοι ἐκέρδισαν μίαν μάχην παρὰ τὸ Καχούλ καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Βενδέρ, Ἀκκερμαν, Βραΐλαν, Γαλῆζιον καὶ Κιλίαν, ἀλλ' ἀπέτυχον νικηθέντες μετὰ ταῦτα ἐν Καυκάσῳ καὶ παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα.

Ὁ ἀρχιστράτηγος Ῥομαντσώφ τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1770 ἔπεμψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μέγαν Βεζύρην προτείνων εἰρήνην ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως οὐδεμία ἄλλη εὐρωπαϊκὴ δύναμις μεσολάβησιν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον· τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔπεμψεν ὁ μέγας Βεζύρης πρὸς τὸν Σουλτάνον εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τῇ 4 δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Χαλίλ πασσᾶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Σιλικτάρ Μεχμέτ πασσᾶ, ὅστις ἀπεφάσισε νὰ διαχειμάρῃ ἐντεῦθεν τοῦ Δουνάβεως ἐν Μπαμπᾶ δὲ λαμβάνων ταυτοχρόνως πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς ἀντιδιωργήνωσιν τοῦ στρατοῦ, ἰδίᾳ τοῦ πυροβολικοῦ, καὶ κατάρτισιν καὶ ἄλλων ἐπικουρικῶν ταγμάτων.

Ἐν τούτοις οἱ πρεσβευταὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκίνουν γῆν καὶ θάλασσαν περὶ τοῦ τίς πρῶτος νὰ προτείνῃ καὶ καταστήσῃ παραδεκτὴν τὴν περὶ εἰρήνης μεσολάβησίν του· τὰ συμφέροντα τῶν δυνάμεων συνεκρούοντο πρὸς ἄλληλα· καὶ ἡ μὲν Γαλλία ὑπέσχετο νὰ ἀποστείλῃ στόλον ἀξιόμαχον συντηρούμενον δαπάναις τῆς Πύλης καὶ ἰσπανικὸν στρατόν, ἡ Ἀγγλία ὑπεβोधέη τὰ ῥωσικὰ συμφέροντα, ἡ δὲ Αὐστρία ἐφαίνετο μὲν συμβαδίζουσα μετὰ τῆς Πρωσίας, ἀλλ' ἰδιαιτέρως προέτεινε τῇ Πύλῃ νὰ

ἐνεργήσῃ τὴν εἰς αὐτὴν ἀπόδοσιν τῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καταληφθεῖσων χωρῶν ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῇ ἐκχωρηθῇ ἡ μικρὰ Βλαχία.

Ὁ Σουλτάνος ἔκλινε μᾶλλον πρὸς ἀποδοχὴν τῶν προτάσεων τῆς Αὐστρίας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμαχήσῃ μετ' αὐτῆς κατὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ ὡς ἀντάλλαγμα νὰ διανεμηθῶσι τὴν Πολωνίαν· ταυτοχρόνως ἐπιστολὴ ἐνυπόγραφος τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ῥωσσίας Αἰκατερίνης τῆς Β' ἐκομίσθη ὑπὸ τοῦ Βασίλῃ ἐφέντη ἱστοριογράφου τῆς ἐποχῆς, αἰχμαλωτισθέντος ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἀπολυθέντος ἵνα κομίσῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. Ἡ αὐτοκράτειρα προέτεινε τὴν εἰρήνην, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως οὐδεμιᾶς ἄλλης δυνάμεως, ἀλλ' ὁ Σουλτάνος οὐδεμίαν ὀριστικὴν ἀπάντησιν ἔδωκε.

Τῇ 24 ἰανουαρίου 1771 ἀπέθανεν αἰφνης ὁ ἀδελφὸς τοῦ Σουλτάνου πρίγκιψ Βαγιαζίτ.

Ἀμα τῷ ἔαρι τοῦ 1771 ἐπανελήφθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι· ὁ μέγας Βεζύρης ἀπωθήσας τοὺς Ῥώσσους κατώρθωσε τὴν ἀνάγκησιν τῶν πόλεων Γιουργέβου ἐκείθεν τοῦ Δουνάβεως, Τούλτσας καὶ Ματσὶν ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ, τὰς ὁποίας προηγουμένως εἶχον κυριεύσει οἱ Ῥῶσσοι· ἀλλ' ἐν Κριμαίᾳ ἡ ἀκατονόμαστος διαγωγὴ καὶ ἀνανδρία τοῦ Χάου αὐτῆς Σελίμ Γκιρχί, διορισθέντος εἰς τὴν θέσιν ταύτην πρό τινος, περιήγαγε τὴν χώραν ταύτην ὑπὸ τὴν Ῥωσσικὴν ἐπικυριαρχίαν κατ' ἀρχὰς ἕως οὗ κατόπιν προσηρτήθη ὀριστικῶς εἰς τὴν Ῥωσσικὴν αὐτοκρατορίαν· ὁ Σελίμ Γκιρχί ἔφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν παραστήσας τὴν ἀπώλειαν τῆς Κριμαίας ὡς παλίνιον τῆς τύχης.

Τῇ 11 δεκεμβρίου 1771 ἐπαύθη ὁ μέγας Βεζύρης Σελίμ Μεχμέτ πασῶς ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ καὶ ἄλλοτε τοιοῦτου Μοχσινζαδὲ πασᾶ, ὅστις πάσχις δυνάμεσι καὶ διὰ πάντων τῶν ἐφικτῶν μέσων προτεπάθησε νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὸν στρατὸν καὶ νὰ ἐπαναχάγῃ ἐν αὐτῷ τὴν αἰσθηρὰν πειθαρχίαν.

Ἡ ἐπελθοῦσα συνεννόησις μεταξὺ Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ

Ῥωσσίας πρὸς διαμελισμὸν καὶ διανομὴν τῆς Πολωνίας συνετέλεσεν ἵνα διὰ τῆς Αὐστρίας ἐπιτευχθῇ ἡ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Πύλης ἀνακωχὴ ὅπλων κατὰ τε γῆν καὶ θάλασσαν ἣτις καὶ ὑπεγράφη ἐν Γουργέβῳ τῇ 10 ἰουνίου 1772 μετὰ τῶν οἰκείων ἀντιπροσώπων τοῦ Ἀπτοῦλ Κερίμ ἐφέντη ἐκ μέρους τῆς Πύλης καὶ τοῦ Σιμωλέν ἐκ μέρους τῆς Ῥωσσίας· τὴν κατὰ θάλασσαν ἀνακωχὴν ὑπέγραψαν ἄφ' ἐνὸς ὁ Μουσταφᾶ βέης καὶ ἄφ' ἐτέρου ὁ ναύαρχος Σπιριτώφ.

Τῇ 21 Σεπτεμβρίου συνήλθον ἐν Φωζάνιῳ τῆς Μολδαβίας οἱ ἀντιπρόσωποι Πύλης καὶ Ῥωσσίας, ὁ Ὅσμάν ἐφέντης εὐνοοῦμενος τοῦ Σουλτάνου καὶ ὁ Σέχης τῆς Ἀγίας Σοφίας Γιαζίτζιζαδῆς ἄφ' ἐνὸς, καὶ ὁ κόμης Γρηγόριος Ὁρλώφ μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς καὶ Ὁμπρεσκώφ ἄφ' ἐτέρου. Εἶχον ἤδη ἀναχωρήσει ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Φωζάνιον καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῶν μεσολαβουσῶν δυνάμεων ὁ τῆς Αὐστρίας Τουγκούτ καὶ ὁ τῆς Πρωσσίας Ζεγκελέν ἀλλ' ἀπεκλείσθησαν τῶν συνεδριάσεων, καθ' ὅτι οἱ Ῥῶσοι ἀντιπρόσωποι ῥητῶς ἐδήλωσαν ὅτι ἐπεθύμουν νὰ συζητήσωσιν ἄνευ μεσιτῶν. Καίτοι παραταθείσης τῆς ἀνακωχῆς πρὸς ἀνετωτέραν συζήτησιν, οὐδεμία ἐπῆλθε συνεννόησις ἐνεκα τῶν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας προτεινομένων ὄρων καὶ τὸ συνεδριον διελύθη.

Τῇ 17 ὁκτωβρίου παραταθείσης καὶ αὐθις τῆς ἀνακωχῆς συνεδρίασαν ἐκ νέου ἐν Βουκουρεστίῳ περὶ εἰρήνης παρόντων τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν (Ρεῖζ ἐφέντη) Ἀπτουριζᾶ μετὰ τῶν γραμματέων του καὶ τοῦ Ὁμπρεσκώφ. Αἱ συνεδριάσεις παρετάθησαν μέχρι Φεβρουαρίου τοῦ 1773 ἀλλ' ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος, διότι ἡ Ῥωσσία ἐπέμεινε νὰ διατηρήσῃ ὀριστικῶς ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς τᾶ φρούρια Κερτσίου καὶ Γενικαλέ.

Ἐν τούτοις ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μιχμελούκων Ἀλῆ βέης συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Ὁρλώφ τοῦ διοικοῦντος μίαν μοῖραν τοῦ Ῥωστικοῦ στόλου καὶ μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀκρῆς (Πτολεμαίδος) ἐπέβαλεν εἰς ταραχὰς τὴν Συρίαν

πολιορκήσας καὶ τὴν Ἰόππην, ἥτις παρεδόθη μετὰ μακρὰν καὶ ἀνδρείαν ἀντίστασιν, ἐνῷ ἀφ' ἐτέρου ὁ Ῥωσσικὸς στόλος ἐβομβαρδισθεῖται τὴν Βηρυτόν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὀλίγον διήρκεσαν χρόνον διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ Μαρμελοῦκος Ἐμπου Σέλ ἐχθρὸς ἄσπονδος τοῦ Ἀλῆ βῆν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ διοικητὴς τῆς Δαμασκοῦ Ὀσμὰν πασσᾶς κατανικήσαντες καὶ κατατροπώσαντες τὸν ἀντάρτην Ἀλῆ βῆν συνέλαβον καὶ ἀπήγαγον εἰς Κἄιρον, ὅπου καὶ ἀπέθανε συνεπείρ τῶν τραυμάτων του. Οὕτως ἡ Συρία καὶ ἡ Ἀγύπτος καθησύχασαν καὶ ἀποκατεστάθη αὖθις ἡ πρὸ τῶν ταραχῶν διοίκησις καὶ τάξις.

Ἀποτυχουσῶν τῶν περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεων, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, ἐπανεληφθῆσαν αἱ ἐχθροπραξίαι.

Διοργανωθέντος τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ ὁ μέγας Βεζύρης ἐκίνησεν ἐκ Σούμλας, ὅπου διεχείμασε, πρὸς τὸ Ρούτσούκιον, διότι οἱ Ῥῶσσοι διαβάντες τὸν Δούναβιν ἐπολιορκούν τὴν πόλιν ταύτην· ἀλλὰ προλαβὼν τὸν μέγαν Βεζύρην ὁ Ἀλῆ πασσᾶς εἶχε δράμει εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων καὶ συνάψας μάχην πρὸς τοὺς Ῥῶσσους ἐνίκησεν αὐτοὺς συλλαβὼν καὶ χιλίους αἰχμαλώτους ἐν οἷς καὶ τὸν πρίγκηπα Ρεπνέν ὅστις ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Οἱ Ῥῶσσοι παρκακώψαντες ἐπροχώρησαν μὲν μέχρι τοῦ Παζαρτζίκι ἀλλὰ θελήσαντες νὰ πολιορκήσωσι καὶ κυριεύσωσι τὴν Σιλίστριαν, ὁχυρὸν φρούριον, ἀπέτυχον ἐντελῶς. Ὁ ἀρχιστράτηγος (Σερασκέρ) Ὀσμὰν πασσᾶς κατετρόπωσεν αὐτοὺς ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Σιλιστρίας νικήσας νίκην λαμπράν. Καίτοι οἱ Ῥῶσσοι εἶχον συγκεντρώσει κατὰ τὴν μάχην ταύτην τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ, ὃν διώκει αὐτοπροσώπως ὁ στρατάρχης Ῥομαντζώφ, οὐχ ἥττον ἔπεσαν ἐξ αὐτῶν νεκροὶ 9,000 καὶ πλεῖστοι ἠχμαλωτίσθησαν. Ὁ Ὀσμὰν πασσᾶς ἐπεκλήθη Γαζῆ (νικητῆς) λαβὼν πλεῖστα δῶρα παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου.

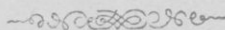
Ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει οὕτω καὶ αἱ μάχαι ἦσαν ισόροποι ὅτε κατὰ ὁκτώβριον τοῦ 1773 ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐνίκη-

θησαν οἱ Ῥώσσοι ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Βάρνης, τὴν ὁποίαν ἐπολιορκήσαν, σπεύσαντος εἰς βοήθειαν αὐτῆς τοῦ ναυάρχου Κελλετζή Ὁσμάν πασᾶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐτράπησαν εἰς ἀτακτον φυγὴν παρὰ τὸ Παζαρτζίκ καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Ἀπτούλ Ριζᾶ ἐφέντη· τοσοῦτον δὲ κατεσπευσμένως ἔφυγον ὥστε οἱ ὀθωμανοὶ κυριεύσαντες τὸ στρατόπεδόν των εὔρον τὰς χύτρας τῶν στρατιωτῶν πλήρεις ἡμιβράστων κρεάτων.

Ὁ Σουλτάνος ἀπαυδῆτας ἐκ τῆς παρατάσεως τοῦ πολέμου ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἐνεκα τῆς νοσηρᾶς του καταστάσεως δὲν ἐνεκρίθη ἡ ἀναχώρησις του ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν οὐλεμάδων. Ἡ ἀσθένειά του εἶχε χαρακτηρισθῇ ὡς ὕδρωψ κατ' ἄλλους δὲ ἰατροὺς ὡς πολύπους παρὰ τὴν καρδίαν. Ἀτυχῶς δὲ ἡ ἀσθένεια κατίσχυσε τοῦ ἰσχυροῦ χαρακτῆρός του καὶ τῇ 24 δεκεμβρίου 1773 ἡμέραν Παρασκευὴν ἀπέθνηεν ὑποστὰς πολλὰς ὀδύνας ἐπὶ 6 ἑβδομάδας.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐκέκτητο πλείστας ἀρετάς· ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Κράτους, ἱδρυσεν πλείστα πτωχοκομεῖα καὶ σχολὰς, τεμένη καὶ μαυσωλεῖα. Ἐκτὸς τούτων ἱδρυσεν ὁλόκληρον συνοικίαν ἔξω τῶν τειχῶν παρὰ τὸ Γενί-καπού.

Διέδοχος αὐτοῦ ἀνηγορεύθη ὁ ἀδελφός του καὶ υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Ἀχμέτ τοῦ Γ' Σουλτάνος Ἀπτούλ Χιμίτ ὁ Α'.

27ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΧΑΜΙΤ Ο Α΄.

Βασιλεύσας 13 ἔτη.

("Ἔτος Ἑγείρας 1188—1203 ἢ 1774—1789 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας τούτου· εἰς τὰ ἐξῆς.
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Εἰρήνη ἐν Καϊναρτζῇ.—Αναδιοργάνωσις τοῦ ὀθωμανικοῦ ναυτικοῦ.—Ἐπιτυχία κατὰ τῶν Ῥώσων καὶ Γερμανῶν.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Πενταετὴς ὅτε ἀπέθανεν ὁ πατήρ του καὶ μετὰ διαμονὴν τεσσαρῶν τριῶν ἐτῶν ἐν ταῖς ἀνγκτόροις ὁ νέος Σουλτάνος ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ἄγων τὸ 48^{ον} ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Ἀμα ἀναγορευθεὶς Σουλτάνος ἐπεκύρωσε δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τὸν μέγαν Βεζύρην καὶ λοιποὺς ὑπουργοὺς ἐν ταῖς οἰκείαις θέσεσι καὶ τὴν ἑκτὴν τῆς ἀνγκρήσεώς του ἡμέραν ἐπορεύθη εἰς τὸ τέμενος τοῦ Ἑγιούπ ἐνθα περιεζώσθη τὴν σπάθην ἐν μεγίστῃ πομπῇ.

Πρῶτος ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Χαμίτ κατήργησε τὸ ἔθιμον τῆς διανομῆς χρηματικῶν δώρων εἰς τὸν στρατὸν κατὰ πᾶσαν ἀνῆρρησιν καὶ ἔκτοτε δὲν ἐπανελήφθη πλέον τὸ ἔθος τοῦτο.

Μετὰ τὴν περιζώσιν τῆς σπάθης ὁ Σουλτάνος προέβη εἰς παύσεις καὶ μεταθέσεις ὑπουργῶν τινῶν ἐν αἷς καὶ τοῦ Σεῖχ-σλάμης καὶ τοῦ διερμηνέως τῆς Πύλης Σααρλάτου Ἀλεξάνδρου Καρατζῆ ἀντικτασταθέντος ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου, ἀνδρός δικαίου καὶ τιμίου.

Τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ἀνῆρρησιν του ὁ Σουλτάνος παρέστη ἐν Κεατχανέ εἰς γυμνάσια τοῦ πυροβολικοῦ, ἐκγυμνασθέντων τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν τέχνην καὶ μετὰ τοῦτο καθ' ἑκάστην διέτρεχε τὴν πρωτεύουσιν διαπυρηνόμενος περὶ πάντων, καὶ διατάξας τὴν συγκρότησιν συμβουλίου τῶν ὑπουργῶν καὶ οὐλεμάδων δις τῆς ἐβδομάδος.

Τῇ 14 Ἀπριλίου 1774 ἐπανελήφθησαν παρὰ τὸν Δούνα-
βιν αἱ ἐχθροπραξίαι, ἀλλὰ δὲν διήρκεσαν ἐπὶ πολὺ διότι τῇ
10 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους συνωμολογήθη μετὰ ἐπτάωρον
μόνον συζήτησιν ἡ ἐν Καϊναρτζῇ εἰρήνη ἐξ εἰκοσιν ὁκτὼ δια-
φόρων ἄρθρων ἀπαρτιζομένη, ὧν τὰ κυριώτερα ἦσαν ἡ ἀπό-
δοσις τῇ Πύλῃ τῶν παρὰδουναβίων ἐπαρχιῶν Βλαχίας,
Μολδαβίας καὶ Βεσσαραβίας, ἡ ἀπόδοσις τῆς Γεωργίας, ἡ
ἀναχώρησις τοῦ ῥωσικοῦ στόλου ἐκ τῆς Μεσογείου, ἡ ἀνεξ-
αρτησία τῶν Τατάρων τῆς Ταυρικῆς ἀναγνωριζόντων τὸν
Σουλτάνον ὡς θρησκευτικὸν μόνον ἄρχηγόν, ἡ κτῆσις ὑπὸ
τῶν ῥώσων τῶν φρουρίων Κερτσίου καὶ Γενικαλέ, ἡ ἀπε-
λευθέρωσις ἐκατέρωθεν τῶν αἰχμαλώτων, ἡ ἐλευθέρια ναυσι-
πλοία ἐν τῇ Μαύρῃ θάλασσῃ καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ, καὶ ἡ
ἀκύρωσις πασῶν τῶν προηγουμένων συνθηκῶν. Οὐδεὶς λό-
γος ἐγένετο ἐν τῇ συνθήκῃ περὶ τῆς Πολωνίας ἃν καὶ ἕνεκα
αὐτῆς εἶχε κηρυχθῇ ὁ πόλεμος.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς συνθήκης
ὁ μέγας Βεζύρης Μοχσινζαδὲ πασσᾶς ἐπαύθη καὶ ἀσθενῶν
ἀπέθανεν ἐνῷ ἐπανεκκμπεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Μετὰ τὴν ἐν Καϊναρτζῇ συνθήκην ὁ Σουλτάνος ἐφησυχάζων καὶ ἀπονέμων πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν τοποτη-
ρητὴν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μολικ πασσᾶν διῆγε τὰς ἡμέ-
ρας ἐν ἐορταῖς καὶ διασκεδάσεσι, μίαν μόνον ἔχων θλίψιν
ὅτι ἔμενεν εἰσέτι ἄτεκνος.

Ὁ ἄρχινάρχος ὅμως Γαζῇ Χασάν πασσᾶς, ἀνὴρ πολε-
μικώτατος καὶ δραστήριος, συνελάμβανε τὸ κολοσσιαῖον
σχέδιον τοῦ νᾶ καταρτίσῃ τὸν ὀθωμανικὸν στόλον καὶ κα-
ταστήσῃ αὐτὸν ἰσχυρότατον ὡς ἄλλοτε. Συνέλεξε πρὸς
τοῦτο ἐπιτηδείους καὶ ἱκανοὺς ναύτας ἐν Τριπόλει τῆς Βαρ-
βαρίας καὶ ἄλλαις παραλίαις ἀφρικανικαῖς πόλεσι καὶ ἐπε-
σκεύασε τὰ πλοῖα ναυπηγήσας καὶ πλείστα νέα· τοσαύτην
δ' αὐστηρότητα κατέδειξεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ὥστε
πᾶς πλοίαρχος ὅστις αὐτοπροσώπως δὲν ἤθελε διατελεῖ
παρὼν κατὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν καὶ ναυπήγησιν τῶν πλοίων

ἐποπτεύων καὶ συντελῶν εἰς τὴν ταχυτέραν τοῦ ἔργου διεκπεραιώσιν ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Χασάν πασσᾶς κατχρτίσας τὸν στόλον ἐξέδραμεν εἰς τὴν Μισόγειον, περιέπλευσε τὰς νήσους καὶ τὰ παράλια τῆς Συρίας, νικήσας καὶ τιμωρήσας τὸν Σέχην Ἀλ-χερ, ὅστις ἐπὶ κεφαλῇς πλήθους Δρούσων καὶ ἄλλων συριακῶν καὶ ἀρχαϊκῶν φυλῶν εἶχε τολμήσει νὰ ἄρῃ τὰ ὅπλα κατὰ τῶν διοικητῶν τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης· κατείχε δὲ τὴν Πτολεμαίδα καὶ ὀχυρώσας αὐτὴν διὰ τεραστίων τηλεβόλων ἀνίστατο εἰς τὰς καταδιώξεις τῶν διοικητῶν, ὅτε ὁ ἀρχιναύαρχος Χασάν πασσᾶς ἄγων τὸν στόλον καὶ περιφρονῶν τὰ τηλεβόλα τοῦ Σέχη ἠγκυροβόλησε πρὸ τῆς Πτολεμαίδος καὶ ἀποβάς ἐνίκησε τὸν ἀντάρτην φονεύσας αὐτόν.

Ἐν τούτοις ἡ Ῥωσσία, καίτοι εἰρήνης ὑπαρχούσης, δὲν ἐσέβετο τὰς προσφάτους συνθήκας καὶ διὰ παντοίων μέσων προσεπῆλθε νὰ κατακτήσῃ ὀριστικῶς τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον· πρὸς τοῦτο δὲ προτείλκυσε τὸν Σελίμ Γκιρᾶν, πρίγκηπα τέταρτον, καὶ ὑπεκίνησεν αὐτὸν κατὰ τοῦ νομίμου Χάνου Δοβλέτ Γκιρᾶν, ὅστις κατέφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν αἰτούμενος τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Σουλτάνου. Παρ' ὀλίγον δὲ νέος πόλεμος ἐκρηύττετο μεταξύ τῆς Πύλης καὶ Ῥωσσίας, ἀλλὰ τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλίας προελήφθη.

Ἡ Ῥωσσικὴ κυβέρνησις ὁμως ἐξακολουθοῦσα τὰς ἐν τῇ Ταυρικῇ ἐνεργείας της καὶ ὑποχάλπουσα ταραχὰς ἐν τε τῇ χώρῃ ταύτῃ καὶ ἐν Βλαχίᾳ, Μολδαυίᾳ καὶ Βεσσαραβίᾳ ἐξηρέθισε τὴν Πύλην· ὁ δὲ ἀρχιναύαρχος Χασάν πασσᾶς ἄγων τὸν στόλον ἀνέπλευσε τὸν Εὐξείνιον καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν Ἀζοφικὴν πρὸς ὑπερᾶσπισιν τῆς κινδυνευούσης Ταυρικῆς χερσονήσου, καὶ κατέλαβε τὴν νῆσον Ταράν.

Ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Πρωσσία, αἵτινες νεωστὶ εἶχον διανεμηθῇ μετὰ τῆς Ῥωσσίας τὴν Πολωνίαν, δὲν ἠδύναντο διὰ λόγους συμφέροντος νὰ ἀντιταχθῶσιν εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ταυρικῆς· ἡ Γαλλία ἐπασχολουμένη ἤδη ὑπὸ τῶν

ἐσωτερικῶν ταραχῶν αἰτίνες ἔμελλον νὰ καταλήξωσιν εἰς τὴν μεγάλην Γαλλικὴν ἐπανάστασιν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιβάλῃ θέλησιν ἰσχυρὰν καὶ νὰ παρὰλύσῃ τὰ ῥωσικὰ σχέδια. Μόνη ἡ Ἀγγλίς ἀντέστη καὶ διεκέρυψε μάλιστα τὴν ἔνοπλον αὐτῆς ἐπέμβασιν, ὅτε ὁμως ἡ Πύλη ἐνδίδουσα ἔκρινεν ἀναγκάσιον νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν προσάρτησιν τῆς Ταυρικῆς διὰ νέας συνθήκης ὑπογραφείσης τῷ 1784 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ Σουλτάνικῳ περιπτέρῳ τῶν καθρεπτῶν (Ἀἶναλλή Κιόσκ).

Αἰκατερίνη ἡ Β' προσαρτήσασα οὕτω τὴν Ταυρικὴν περιήλθεν αὐτὴν ἐν πομπῇ καὶ παρτάξει καὶ διαρκούσης τῆς περιοδείας ταύτης συνωμολόγησε μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ τοῦ Β' συνθήκην συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας κατὰ τῆς Πύλης.

Τότε ὁ Σουλτάνος κατανοῶν τὰς ἐπιβούλους προθέσεις τῆς Ῥωσσίας ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατ' αὐτῆς· στρατὸς ἐξ 150,000 ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν τοῦ μεγάλου Βεζύρου Γιουσούφ πασᾶ διηυθύνθη πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Δνέστερ, ὁ δὲ στόλος ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Χασάν πασᾶ ἀπέπλευσεν ὡσαύτως πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἐπόμενος τῇ μετὰ τῆς Ῥωσσίας συνθήκῃ κατήλθε καὶ οὗτος εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ προσεπάθησε νὰ ἐκπολιορκήσῃ αἴφνης τὸ Βελιγράδιον, ἀλλ' ὁ μέγας Βεζύρης αὐξήσας ἐν τῷ μεταξὺ τὸν στρατὸν εἰς 250,000 ἀνδρῶν ἤρξατο πολεμῶν κατὰ τὰς Ῥώσων καὶ Αὐστριακῶν ταυτοχρόνως καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐθρικύβευσαν πολλὰς πόλεις τῆς Αὐστρίας ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐξεπολιορκήθησαν καὶ ἐκυριεύθησαν καὶ πλείστοι αἰχμάλωτοι ἀπεστάλησαν εἰς Ἀσίαν· παρ' ὀλίγον μάλιστα συνελαμβάνετο αἰχμάλωτος καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τινὶ μάχῃ· ἀλλ' οἱ Ῥῶσοι στρατηγοὶ Πότεκμιν Ῥομαντζῶφ καὶ Σουβαλῶφ ὑποκινήσαντες ταραχὰς ἐν Μολδαβίᾳ καὶ ἐπωφελοῦμενοι αὐτάς ἐκυρίευσαν τῇ 17 ὁκτωβρίου 1788 τὸ φρούριον Χοζίμ καὶ

τῇ 6 δεκεμβρίου τὸ 'Οκτακώφ· ὁ ἀρχιναύαρχος Χασάν πασσᾶς ἔδειξε κατὰ θάλασσαν μεγίστην ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν, ἀλλ' ὑπεχώρησεν εἰς τὸν ἐχθρικὸν στόλον.

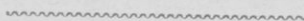
Ὁ δὲ Σουλτάνος Ἀπτούλ Χαμίτ ὁ Α' ἀπέθανεν ὑπὸ γήρατος τῇ 7 ἀπριλίου 1789 καταλιπὼν τὸ κράτος ἐν πολέμῳ καὶ κρισίμῳ θέσει, ἀποφέρων ὅμως τὴν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ διαδόχου καὶ ἀνεψιῦ του Σελίμ τοῦ Γ' καὶ τὴν χαρὰν ὅτι εἶχεν ἀπολαύσει κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του δύο υἱοὺς τοὺς πρίγκηπας Μουσταφᾶν καὶ Μαχμούτ.

28ος ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΣΕΛΙΜ Ο Γ'.

Βασιλεύσας 19 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1203—1222 ἢ 1789—1808 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἑξῆς:
 Χαρακτὴρ καὶ πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Συνεδριάσεις ἐν Φωξάνιῳ.—Συμμαχία καὶ ἐπιμαχία τῆς Πύλης, Ἀγγλίας, Πρωσσίας καὶ Σουηδίας.—Εἰρήνη ἐν Σιστοβίῳ.—Συνθήκη ἐν Ἰασίῳ.—Κατάρτησις τοῦ νέου ὁθ. στρατοῦ.—Διακοπὴ σχέσεων μετὰ τῆς Γαλλίας.—Εἰρήνη ἐν Παρισίοις.—Στρατιωτικαὶ μεταρρυθμίσεις.—Διακοπὴ σχέσεων μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας.—Ἀποχώρησις τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Ὁ Σουλτάνος Σελίμ ὁ Γ' υἱὸς τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Γ' ἦν εἰκοσιπενταετῆς τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον· εἶχε δὲ πλήρη γνῶσιν τῆς καταστάσεως τοῦ Κράτους, διότι ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Χαμίτ ὁ Α' διορῶν τὴν ἐκανότητα αὐτοῦ τὸν ἐκράτει ἐνήμερον τῶν ὑποθέσεων· ὁ χαρακτὴρ ἄλλως τε τοῦ νέου Σουλτάνου ἦν τοιοῦτος ὥστε καθίστατο ἀξιαγάπητος.

Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ χαριεστίατη, συμπαθὴς καὶ σώφρων κατεδείκνυε τὴν ἐν ταῖς ἰδέαις του ἐπικρατοῦσαν τάξιν καὶ φρόνησιν. Μέτωπον σύννου, ὀφθαλμοὶ μέλκνες νεύοντες πρὸς τὰ κάτω καὶ σκιαζόμενοι ὑπὸ μεγάλων μελαινῶν βλεφαρίδων, ῥίς ἀέτειος ὡς ἡ τοῦ Σουλτάνου Ὁσμάν τοῦ Α', στόμα μέτριον καλυπτόμενον ὑπὸ μελαινῆς γενειάδος ἐπιμελῶς διευθετημένης, παραικὶ ῥοδοκόκκιναι ἐξ αἵματος ἀκμαίου μὲν ἀλλὰ γαληνιαίου, ἐπιδερμὶς σιτόχρους καὶ φέρουσα ποῦ καὶ ποῦ ἐλαφρὰ στίγματα τῆς νόσου εὐλογίας, ἀνάστημα μᾶλλον ὑψηλὸν ἀλλ' ἀνεπαισθήτως κεκυρτός· ἡ περιβολὴ αὐτοῦ καθίστα τὴν φυσιογνωμίαν του ἔτι γλυκεῖαν καὶ ἐπιβλητικὴν· ἔφερε συνήθως διφθέραν σκουροῦ ἐκ λευκοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος· ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς τουρβάνιον πρασίνου χρώματος περιτετυλιγμένον ὑπὸ ταινιῶν λευκοῦ λινοῦ ὑφάσματος· τὸ τουρβάνιον τοξοειδὲς πρὸς τὴν κορυφὴν κατέληγεν εἰς ὀγκώδεις πτυχάς· ἐπὶ τοῦ τουρβανίου ὑπῆρχε πόρπη ἀδαμάντινος ἐν σχήματι πολυφύλλου ἐξ ἀνθέων κλάδου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῖου ὑψοῦτο πτερὸν ἐρωδιοῦ· ἡ λαβὴ περσικοῦ ἐγχειριδίου πεποικιλμένη δι' ἀδάμαντος καὶ σαφείρων ἐξεῖχε κατὰ τὸ ἥμισυ ἐκ τῆς ζώνης του καὶ τῶν πτυχῶν τοῦ χιτῶνος του.

Ὁ νέος Σουλτάνος περιζωσθεὶς ἐν Ἐγιοῦπ τὴν σπάθην τῶν προγόνων του ἐπέδωκεν ἀμέσως εἰς τὰ τοῦ Κράτους πράγματα, καὶ δι' αὐτοκρατορικῆς ἐκκλήσεως ἐκάλεσεν εἰς τὰ ὄπλα ἐκ τοῦ βᾶθους τῆς Ἀλβανίας, Βοσνίας καὶ Ἀσίας ὑπὲρ τοὺς 200,000 μαχητάς, καὶ ταυτοχρόνως ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐξορίας ἣ ἀπέλυσεν ἐκ τῶν φυλακῶν τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας. Μεριμνῶν περὶ τῆς ἡσυχίας καὶ εὐημερίας τῶν ὑπηκόων του ἐξέδωκεν αὐστηρὰς διαταγὰς πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διοικητάς, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος διέτρεχε νυκθήμερον τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης καὶ ἐτιμῶρει αὐστηρῶς τοὺς παραβάτας τῶν διαταγῶν του.

Τὸν μέγαν Βεζύρην Γιουτούφ πασσᾶν παυθέντα διεδέξατο ὁ Γαζή Χασάν πασσᾶς, ὁ πολεμικώτατος καὶ δραστηριώ-

τατος ναύαρχος, ἀναδειχθείς καὶ ἀρχιστράτηγος (σερασιέ-
ρης) τῶν στρατευμάτων καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἐξακολούθησιν
τοῦ κατὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας πολέμου.

Τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλίας ἤρξαντο διαπραγματεύσεις
ἐν Φωξάνῳ, ἀλλ' ἐματαιώσαν αὐτάς αἱ πρωτόκουστοι ἀπαι-
τήσεις τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας. Ἐπαναληφθεῖσων τῶν
ἐχθροπραξιῶν ὁ Σουλτάνος ἠθέλησεν αὐτοπροσώπως νὰ ἐκ-
στρατεύσῃ ἵνα διὰ τῆς παρουσίας του ὑπεκαύσῃ τὸν ζῆλον
τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἀτυχῶς ὁ Σεῦσλάμης καὶ λοιποὶ οὐλε-
μάδες προβάλλοντες θρησκευτικοὺς λόγους παρεκώλυσαν
αὐτὸν τοῦ σκοποῦ.

Ἦρξαντο λοιπὸν αἱ ἐχθροπραξίαι ἐκ νέου καὶ κατ' ἀρχὰς
ἐπιτύγγανον οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἀλλ' οὗτοι μὴ ὄντες
διοργανωμένοι ὥς οἱ τῆς Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας ὑπεχώρη-
σαν ἐπὶ τέλους· μάχη δ' ἐκ νέου ἐρένετο τῇ 21 ἰουλίου
1789, συνεπεῖχ δὲ ταύτης οἱ μὲν Ῥῶσοι ἐκυρίευσαν τὸ
Βενδέρ, Ἀκκερμαν, τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ὁξάκωφ, τὴν Βεσσα-
ραβίαν, τὸ Ἰσμαίλιον καὶ τὸ Γαλάζιον, οἱ δὲ αὐστριακοὶ
εἰσέβαλον εἰς Σερβίαν, Μολδαυίαν καὶ Βλαχίαν κυριεύσαν-
τες καὶ τὸ Βελιγράδιον.

Ἀξία θαυμασμοῦ ὑπῆρξε πρὸ πάντων ἡ ἀνδρεία καὶ καρ-
τερία τῶν ὀθωμανῶν κατὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰσμαιλίου· οἱ
κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἄνδρες γυναῖκες καὶ αὐτοὶ οἱ
παῖδες ἀντίστησαν ἐπὶ ἡμέρας κατὰ τῶν Ῥώστων πρὸς τοὺς
ὁποίους, καίτοι ἐντὸς τῆς πόλεως ὀρμήτνυντας, διεφιλονέ-
κουν πᾶσαν οἰκίαν καὶ πᾶσαν γωνίαν τῶν ὁδῶν· πολλοὶ
Ῥῶσοι ἔπεσαν, ἀλλ' οἱ ὀθωμανοὶ ὑπεχώρησαν ἐπὶ τέλους πρὸ
τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ.

Ἐπὶ τοῖς γεγονόσι τούτοις ἡ Ἀγγλία συμπαραλαβοῦσα
πρὸς τὸ μέρος τῆς τὴν Πρωσσίας καὶ Σουηδίας συναμολύ-
γησε τῇ 1790 μετὰ τῆς Πύλης συνθήκην συμμαχίας καὶ
ἐπιμαχίας συνεπεῖχ τῆς ὁποίας ἡ Σουηδία ἐξεστράτευσεν κα-
τὰ τῆς Ῥωσσίας· οἱ στρατοὶ αὐτῆς ἀφίκοντο πρὸ τῆς Πε-
τροπόλεως καὶ ἠπειλήσαν τὴν πρωτεύουσιν ταύτην, ὁ δὲ

ἀγγλοσουηδικὸς στόλος προσέβηκε τὰς παραλίους τῆς Ῥωσσίας πόλεις ἐν τῇ Βαλτικῇ θαλάσῃ· ταῦτα καὶ ἡ ἐκκραγείσα Γαλλικὴ ἐπανάστασις ἥτις ἠπείλει τὴν Αὐστρίαν ὥς καὶ ὁ ἐπελθὼν θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος αὐτῆς Ἰωσήφ τοῦ Γ' ἠνάγκασαν τὸν διάδοχόν του Λεοπόλδον νὰ υπογράψῃ ἐν Σιστοβίῳ ἔντιμον εἰρήνην μετὰ τῆς Πύλης, τῇ 4 ἀπριλίου 1791, δι' ἧς ἀνεκτῆσατο ὁ Σουλτάνος τὰς κατεχομένας ὑπὸ τῶν αὐστριακῶν χώρας. Ἀπομονωθείσα οὕτως ἡ Ῥωσσία ὑπέγραψε καὶ αὕτη τὴν εἰρήνην ἐν Ἰασίῳ κατὰ ἰανουάριον τοῦ 1792, δι' ἧς ἐκράτησε χώρας τινὰς ἐν αἷς καὶ τὴν θέσιν ἐν ἣ ὠκοδόμησε κατόπιν τὴν Ὁδησσόν, ἐμπορικωτάτην πόλιν, τὴν Σμύρνην, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἐκκραγείσης τῆς Μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασις ὁ Σουλτάνος Σελίμ διετέλεσεν ἀπαθὴς, θεατῆς τῶν γεγονότων καὶ ἐθιχόμενος τὰς νίκας ἃς ἔδρεπεν ὁ μέγας Ναπολέων κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας· τοσοῦτῳ δὲ μᾶλλον εἶχεν ἀνάγκη τῆς ἡσυχίας ταύτης καθ' ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν ἐσωτερικῶν πρᾶγματων τοῦ Κράτους ἐν πολλαῖς ἐπὶ πρᾶξι τοῦ ὁποίου οἱ διοικηταὶ ἐδείκνυον τάσεις πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ μάλιστα ὁ διδάκτωρ Ἀλῆ πασῶν ὁ Τεπελενλῆς (ὡς καταγόμενος ἐκ Τεπελενίου, κώμης τῆς Ἡπείρου) γενικὸς διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας Ἰωαννίνων.

Ἐπὶ τινὰ μόνον καιρὸν ἐψυχράνθησαν αἱ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Γαλλίας σχέσεις, διότι ὁ Ναπολέων ἄνευ οὐδεμιᾶς εὐλογητοῦ αἰτίας ἐξεστράτευσε τῷ 1798 καὶ εἰσέλασεν εἰς Αἴγυπτον ἀναγκάσας οὕτω τὸν Σουλτάνον νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον καὶ νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας· καὶ κατ' ἀρχάς μὲν οἱ γαλλικοὶ στρατοὶ ἐφάνησαν νικηταί, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐσυνθηκολόγησαν καὶ παρέδωκαν τὸ Κάϊρον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν Ἀγγλοὺς τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1801. Ὁ δὲ Ναπολέων, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε μεταβῆ εἰς Παρισίους ἵνα ἀνακηρυχθῇ αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας, συνεφιλιώθη μετὰ τοῦ Σουλτάνου αἰτησάμενος τὴν ἀποστολὴν ὀθωμανοῦ πρε-

σθευτοῦ διαρκῶς ὀφείλοντος διαμένειν ἐν τῇ γαλλικῇ πρωτεύουσῃ· τοιοῦτος ἐπέμφθη ὁ Ἑσσεῖτ Ἀλῆ ἐρέντης ὅστις καὶ ὑπέγραψε τῇ 7 10βρίου 1801 τὴν μετὰ τῆς Πύλης καὶ Γαλλίας συνθήκην διαμείνας ἐν Παρισίοις μέχρι τοῦ 1802. Ἐκτοτε δὲ ἡ Πύλη ἐξηκολούθησε νὰ πέμπῃ εἰς Παρισίους ἴδιον διερκετὴν πρεσβευτὴν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπέμφθησαν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς πρωτεύουσας.

Ἡσυχάσας οὕτως ὁ Σουλτάνος καὶ ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἐπεδόθη συντονώτερον καὶ δραστηριώτερον εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ σκοπεύων νὰ διαλύσῃ μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰ τάγματα τῶν γιαντισάρων, τὰ ὁποῖα, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, ἀποβαλόντα τὴν ἀρχαίαν αὐστηράν πειθαρχίαν καὶ λοιπὰς ἀρετάς, ἔβλαπτον καὶ ἐξηυτέλιζον μᾶλλον τὸ στρατιωτικὸν γόητρον τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας· πρὸς τοῦτο δὲ εἶχον προσκληθῆ ἀπὸ τοῦ 1792 ἐκ Παρισίων γάλλοι τινὲς ἀξιωματικοὶ οἵτινες προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν τῶν πρώτων στρατιωτικῶν τακτικῶν ταγμάτων, ἅτινα ἐπωνομάσθησαν Νιζάμι Δζεντίτ· τὰ τάγματα ταῦτα κατὰρτισθέντα ἐπὶ τῇ βάρει τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ γάλλου στρατηγοῦ Ὠμπέρ δὲ Μποαγιέ (Aubert Duboyet) ἀπετέλεσαν κατὰ πρῶτον ἴλας τινὰς ἐρίπτου πυροβολικοῦ καὶ τακτικοῦ ἱππικοῦ. Οἱ γιαντισαροὶ ὅμως ἀνθίσταντο εἰς τὸ νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην καὶ τὰ πάντα κατέβαλον ἵνα ἐπιφέρωσι τὸ ναυάγιον τῆς στρατιωτικῆς ἀνοργανώσεως τοῦ Κράτους. Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος κωφεύων εἰς τοὺς γογγυσμοὺς αὐτῶν ἔλκεν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν του προστασίαν τὰ νέα τάγματα, ἠύξησεν αὐτὰ κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ὥκοδόμησε χάριν αὐτῶν ἰδιαιτέρους στρατῶνας ἕνα μὲν παρὰ τὴν Χρυσόπολιν ὀνομαζόμενον ἔτι καὶ νῦν Σελιμιέ καὶ ἕτερον ἐπὶ τῆς ἐκ Πέρων εἰς Μπουχιούκ-δερέ ἀγούσης λεωφόρου ἐν τῇ θέσει Λεβέντ τσιφλίκι. Εὐπειθέστατος εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου καὶ συμμεριζόμενος ἐντελῶς τὰς περὶ τῆς στρατιωτικῆς διοργανώσεως σκέψεις αὐτοῦ ἦν ὁ ἀρχι-

ναύαρχος Χουσεΐν πασσᾶς, ἀνὴρ ἐπίμονος καὶ δραστηριώτατος· χρώμενος οὗτος τῷ δικιώματι τοῦ ἀρχινυχάρχου προσεῖλκυσε καὶ παρέλαβε πολλοὺς στρατιώτας καὶ δι' αὐτῶν κατήρτισε νέα τάγματα, ἅτινα ἐξεγυμνάζοντο καθ' ἑκάστην ἐν τῷ ναυστάθμῳ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ λαοῦ, ὅστις ἐθαύμαζε τὰ γυμνάσια καὶ ἤρξατο κατανοῶν τὴν ἀνάγκην καὶ τὴν ὠφέλειαν τῆς στρατιωτικῆς ἀνοργανώσεως.

Γινὰ τῶν ταγμάτων, τούτων ἀποσταλέντα μέγιστα εἰς Συρίαν καὶ νικήσαντα τοὺς εἰσβαλόντας γάλλους ἐθεωρήθησαν κατὰ τὴν ἐπὶ νόδον των εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς σωτῆρες τοῦ Ἰσλαμισμού καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ λαοῦ ἡύξησεν ἐπὶ μᾶλλον.

Ὁ Σουλτάνος προσελκύσας ὑπὲρ τῶν σκοπῶν του καὶ τὸν Σεῖχσλάμην Βεληζαδέ, ἄνδρα ἀγγλίνου καὶ ἀφωσιωμένον, διέταξε τὴν συγκρότησιν ἐν Ἀσίᾳ περισσοτέρων ταγμάτων τακτικοῦ στρατοῦ. Ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὁ Καδῆ πασσᾶς, διοικητὴς τῆς Καραμανίας, ἀνδρείος καὶ δραστήριος ἀνὴρ, συνέλεξε 16,000 ἄνδρας πεζοὺς καὶ ἵππεις, ἐξεγύμνασεν αὐτοὺς καὶ τῇ 6 ἰουνίου 1806 ἀφίκετο μετ' αὐτῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ κατέλυσε ἐν τῷ στρατῶνι τοῦ Λεβέντ τσιφλικίου· ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ γιγνίτσαροι τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ πρὸ πάντων οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ Ραιδεστῷ ἤρξαντο σφοδρότερον γογγύζοντες καὶ προέβησαν εἰς ἀποδοκιμασίαν τῆς ἀνοργανώσεως τοῦ στρατοῦ. Ὁ Καδῆ πασσᾶς χρονοτριβήσας ἐν Κωνσταντινουπόλει διηυθύνθη παρκαίρως κατὰ τῶν στασιαστῶν, οἵτινες πολυχριθμότεροι γενόμενοι καὶ στρατοπεδεύοντες παρὰ τὸ Μπαμπᾶ-Ἐσκῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανουπόλεως παρεκώλυσαν τὴν διόδον εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Καδῆ πασσᾶ, ὅστι παρακήμεψας διηυθύνθη εἰς Ρουστσοῦκιον αἰτούμενος τὴν ἐπικουρίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως Μουσταφᾶ πασσᾶ Μπαϊρακτάρη, ἀλθάνου τὸ γένος, ἀνδριστάτου καὶ ἀφωσιωμένου τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ μέχρι λατρείας.

Ἐν τούτοις ἡ στάσις ἐξηπλοῦτο μέχρι Κωνσταντινου-

πόλεως, ὁ δὲ Καδῆ πασσᾶς μεταβαλὼν σχέδιον ἐπέστρεψε καὶ δημυθύνθη εἰς Σηλυβρίαν μαχόμενος καθ' ὁδὸν μετὰ τῶν στασιαστῶν· ἀφικόμενος δὲ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Σηλυβρίας ἤτήσατο ἐπικουρίαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἐνῷ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μόλις συνεκρατεῖτο ἡ τάξις. Ἐπὶ τέλους ὁ Σαῖχσλᾶμης Βελήζαδὲ πρὸς πρόληψιν περισσοτέρων ταραχῶν προεκάλεσε τὸν διορισμὸν τοῦ Ἀγᾶ τῶν γιαντισκῶν εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς Μεγάλης Βεζυρίας, αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος ἀπεχώρησεν εἰς Προῦσαν ἵνα εὐαρεστήσῃ τῷ λαῷ. Οὕτω λοιπὸν ἐπῆλθε σχετικὴ ἡτυχία ἐν τῷ Κράτει καὶ ὁ Καδῆ πασσᾶς μετὰ τῶν νέων του ταγματῶν ἀνενόχλητος διεξεπεραιώθη διὰ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἀσίαν.

Ἡ Εὐρώπη ἦν τότε ἀνάστατος ἕνεκα τῶν νικῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολεόντος πολεμοῦντος κατὰ πάντων, οἱ δὲ πρεσβευταὶ Ἀγγλίας καὶ Ρωσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει μετῆρχοντο πᾶν μέσον ὅπως παρκαλώσῃ τὰς ἀγαθὰς σχέσεις καὶ συνεννοήσῃς τῆς Πύλης μετὰ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως· ἐκτὸς τούτου, ἡ Ρωσσία διὰ τῶν πρακτόρων της ὑπέβαλλε ταραχὰς ἐν Μολδαβίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ πρὸ πάντων ἐν Σερβίᾳ· ταῦτα πάντα βλέπων ὁ Μέγας Ναπολεὼν ἔπεμψεν ὡς πρεσβευτὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸν φίλον του καὶ συμπατριώτην, στρατηγὸν συνάμα καὶ ἐπιδέξιον διπλωμάτην, τὸν Σεβαστιάνην, μετὰ τῆς ἐντολῆς νὰ ἐδραιώσῃ τὴν μεταξύ Γαλλίας καὶ Πύλης φιλίαν καὶ συντελέσῃ εἰς τὴν στρατιωτικὴν τοῦ ὀθ. κράτους ἀνοργάνωσιν. Ὁ Σεβαστιάνης συνοδευόμενος ὑπὸ πλείστων διπλωματῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀφίκετο εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ μετὰ πρωτοφανοῦς πομπῆς παρουσιάσθη αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου ἀπαγγείλας φιλικώτατον λόγον· ὁ Σουλτάνος κατὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην φιλοφρόνως καὶ διαρκῶς ὑπομειδιῶν ἐχαίρετίσεν ἐπανειλημμένως διὰ τῆς κεφαλῆς τὸν πρεσβευτὴν τοῦ Ναπολεόντος.

Ἡ λαμπρὰ αὕτη ὑποδοχὴ δυσηρέστησε τὴν Ἀγγλίαν καὶ Ρωσσίαν, τὰς ὁποίας ἀντεπροσώπευον τότε ἐν Κωνσταν-

τινουπόλει ὁ Ἀρμπουτνό καὶ ὁ Ἰταλίνσκις· ὁ πρῶτος μά-
λιστα καταδεικνύων τὴν ψυχρότητά του ἐπέβη ἀγγλικῆς
φρεγάτας καὶ ἀπῆλθεν εἰς Τένεδον, ἔνθα ἐνυολόχει ὁ ἀγγλι-
κὸς στόλος ὑπὸ τὰς διακταγὰς τοῦ ναυάρχου Δουκδόρθι· ἡ
δὲ Ῥωσσία προτελεύτατα τοῦς ἡγεμόνας Βλαχίας καὶ Μολ-
δαυίας Μοροζίνην καὶ Ὑψηλάντην διήγειρε τὴν ἀγανάκτη-
σιν τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐρωτῶν καὶ τὴν γνώμην τοῦ Σε-
βαστιάνη δὲν ἀνεγνώρισε τὴν ἐκλογὴν τῶν διαληφθέντων
ἡγεμόνων καὶ ἀντιτάσσων τὴν μεγαλειτέραν δραστηριότητα
ἐπαυσε παρὰ χρῆμα τὸν ἡγεμόνα Ὑψηλάντην.

Ταῦτα συνέβαινον ὅτε τῇ 20 φεβρουαρίου 1807 ὁ ἀγ-
γλικὸς στόλος ἐκ δεκατεσσάρων μεγάλων καὶ μικρῶν πλοί-
ων ἀποτελούμενος, ἀφ' οὗ κατεδίωξε τὸν ὀθωμανικόν, παρε-
βίασε τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐφάνη αἰῆνης παρὰ τὰς Πριγ-
κηπονήτους. Σὺν τῷ ναυάρχῳ ἐπανάρχετο καὶ ὁ πρεσβευ-
τὴς τῆς Ἀγγλίας· ἀμφοτέροι δ' ἀπῆλθον παρὰ τῆς Πύλης
τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Σεβαστιάνη.

Ἡ ἄριξις τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου κατετάραξε τὴν πρω-
τεύουσιν καὶ πρὸς στιγμὴν ἐγένετο σκέψις περὶ ἀπομακρύν-
σεως τοῦ Σεβαστιάνη· ἀλλ' ὁ Σουλτάνος Σελίμ αἰσθηνόμε-
νος καὶ κατὰ νοῦν ἐντελῶ τὰ ἐπιβαλλόμενα δικαιώματα
τῆς φιλοξενίας προετίμησε ἄλλον νὰ ἀντιστῇ ἢ νὰ παρὰ-
βιάσῃ τὸ ἄτυλον τοῦ γάλλου πρεσβευτοῦ καὶ σύμπασα ἡ
αὐλὴ καὶ ἡ πρωτεύουσα ἐπόμενοι τῷ παρὰδείγματι τοῦ
μεγαλοψύχου Σουλτάνου ἐκράνυσαν ὑπὲρ τοῦ πολέμου.

Ὁ Σουλτάνος αὐτοπροσώπως παρῆν, διασκορπίζων χρή-
ματα καὶ ἐνθαρρύνων τὸν στρατὸν πρὸς ὑπερέκτισιν καὶ ἐξ-
οπλισμὸν τῶν τειχῶν τῆς πρωτεύουσας· ὁ Σεβαστιάνης
μετὰ τῶν γάλλων ἀξιωματικῶν ἐτέθησιν ἀμέσως ὑπὸ τὰς
διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου καὶ διηύθυνον τὰς ὀχυρωματικὰς
καὶ λοιπὰς πολεμικὰς ἐργασίας· ἐντὸς δὲ ἡμερῶν τινῶν ἡ
Κωνσταντινούπολις ἐτέθη ἐν καταστάσει ἀμύνης καὶ τὰ
ἐπὶ τῶν τειχῶν τηλεβόλα ἦσαν ἐτοιμα νὰ προσβάλλωσι
τὸν ἐχθρόν· ταῦτοχρόνως δὲ διακρίσιοι πυροβοληταὶ μετὰ

γάλλου ἀξιωματικοῦ διηυθύνθησαν εἰς Δαρδανέλλια πρὸς διοίκησιν τῶν ὀχυρωμάτων.

Ὁ ἀγγλικὸς στόλος διετέλει ἐν ἀπραξίᾳ παρὰ τὰς Πριγκιπωνήσους· αἴτιον δὲ τῆς ἀπραξίας ταύτης ἐγένετο ἅρ' ἐνὸς μὲν αἰ' ὑπὸ τῆς Πύλης μετὰ τοῦ ναυάρχου ἀρξάμεναι πρὸς χρονοτριβὴν διαπραγματεύσεις, ἅρ' ἐτέρου δὲ ὁ πνέων κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἄνεμος. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἅμα τῇ ἀρίξει τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου κατεταράχθη καὶ ὁ Σεβαστιάνης καὶ προϋτίθετο ν' ἀναχωρήσῃ κρύφα διὰ ξηρᾶς, ἔκαυσε μάλιστα πᾶν τὰ διπλωματικὰ ἐγγράφα καὶ ἐσκόπει νὰ ἐμπιστευθῇ δι' ἐπιστολῆς τὴν ἐγκυμονοῦσαν σύζυγόν του εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρεσβείαν· ἀλλ' ὁ διερμηνεὺς τῆς γαλλικῆς πρεσβείας Ρουφέν, ἀνὴρ πρὸ πολλῶν ἐτῶν διχμένων ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐναποταμιεύσας σὺν ἄλλαις καὶ μετεωρολογικὰς γνώσεις, ἐπληροφόρησε τὸν Σεβαστιάνην ὅτι ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου εἶχε κοπᾶσαι ὁ νοτιοδυτικὸς ἄνεμος καὶ ἤρξατο πνέων βορειοανατολικῶς ὅστις συνήθως διήρκει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπὶ δέκα ἢ δεκαπέντα ἡμέρας καὶ ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἦν ὅλως ἀδύνατον εἰς τὸν ἀγγλικὸν στόλον νὰ προσεγγίσῃ εἰς Κωνσταντινουπόλιν εἰς ἀπόστασιν βολῆς τηλεβόλου, τοσούτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον καὶ τὰ ἐκ Βοσπόρου θαλάσσια ρεύματα ἦσαν ὅλως ἐναντία εἰς οἰκονόμητον πρὸς τὴν Κωνσταντινουπόλιν κίνησιν τοῦ στόλου· τῶν παρατηρήσεων τούτων ἐπωφεληθεὶς ὁ Σεβαστιάνης καὶ ἀναλαβὼν ῥάγρος συνεννοήθη μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν Γκαλὴπ ἐφέντη· λαβόντες δὲ καὶ τὰς διαταγὰς τοῦ Σουλτάνου ἤρξαντο ἅρ' ἐνὸς μὲν προπαρσχέυζοντες τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὸν λιμένα αὐτῆς εἰς ἄμυνον, ἅρ' ἐτέρου δὲ βυκαλίζοντες τὸν ἄγγλον ναύαρχον διὰ διαπραγματεύσεων καὶ ὑποσχέσεων περὶ ἐκχωρήσεως εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του· ὅτε δὲ τὰ ἀμυντικὰ ἔργα ἀπεπερατώθησαν διεμήνυσαν ἀνεπιφυλάκτως τῷ ναυάρχῳ ὅτι ἀπέρριπτον πᾶσάν του αἴτησιν καὶ ἦσαν ἑτοιμοὶ εἰς ἀντίστασιν· ὁ Δουκδὸρθ κατανοήσας τὸ τέχνασμα καὶ φοβούμενος μὴ ἰσχυρῶς ὀχυρουμένων καὶ

τῶν Δαρδανελλίων ἀποκλεισθῇ πανταχόθεν ἔσπευσε νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ νυκτὸς τῇ 2 μαρτίου καὶ τῇ 4 ἐξήρχετο τῶν στενῶν ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν ὀθωμανικῶν τηλεβόλων· ἔσχε δὲ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ 137 στρατιώτας φονευθέντας καὶ 412 τραυματιθέντας· ἀπώλεsen ὡσχύτως δύο κορβέττας καὶ μίαν φρεγάταν.

Οὕτω λοιπὸν ἀπέτυχεν ἡ ἀγγλικὴ αὕτη ἐκστρατεία, ἡ δὲ ἐπιρροή καὶ εὐνοια τοῦ Σεβαστιάνῃ ἠῤῥησεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν ἕνεκα τοῦ ἐκτελεσθέντος σχεδίου.

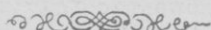
Ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἀρῶν συνεκρούσθη μετὰ τοῦ ὀθωμανικοῦ παρὰ τὴν Τένεδον διηυθύνθη εἰς Αἴγυπτον ὅπου προσεκάλουν αὐτὸν οἱ Μωμελοῦκοι πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ νεωστὶ διορισθέντος γενικοῦ διοικητοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶ. Οἱ ἄγγλοι κατέλαβον εὐχερῶς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τῷ 1807, ἀλλ' ἀπέτυχον πρὸ τῆς Ροζέττης, ὃ δὲ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς περικυκλώσας αὐτοὺς τοὺς ἠνάγκασεν εἰς συνθηκολόγησιν καὶ ἀπόπλουν.

Ἐν τούτοις ὁ Σουλτάνος Σελίμ δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐκάλεσεν ὑπὸ τὰς σημαίας γενικὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ρωσσίας καὶ ἀπέστειλεν εἰς Σοῦμλιν τὸν μέγαν Βεζύρην Ἰβραὴμ πασσᾶν ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ, ὃ δὲ διοικητὴς Ρουσσουκίου Μουσταφᾶ πασσᾶς Βαϊρακτάρης συλλέξας 15,000 ἀνδρείων μαχητῶν καὶ ἐξοπλίσας αὐτοὺς ὑπέσχετο νὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς σχεδιαζομένης ἐκστρατείας.

Τοποτηρητὴς τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἐν Κωνσταντινουπόλει διωρίσθη ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς· ἐπειδὴ δὲ τὰ τάγματα τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ διέμειναν ἐν Κωνσταντινουπόλει, προσεκλήθησαν κατ' εἰσήγησιν τοῦ τοποτηρητοῦ τούτου, κακὰ βουλευομένου, ἕξ χιλιάδες περίπου Λαζοὶ ἐκ τῶν παραλίῳν τοῦ Εὐζεῖνου πόντου, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Γιαμάκ ἐτοποθετήθησαν ὡς φρουροὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου φρουρίων καὶ προωρίζοντο νὰ συγχωνευθῶσιν ἐν τοῖς νέοις τάγμασι.

Συνεπείχ δὲ κινημάτων τινῶν τῶν Λαζῶν τούτων ὑπὸ

τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Καμπακτσῆ ὀγλοῦ ὁ Σουλτάνος Σελὶμ ἀπεχώρησε τοῦ θρόνου δούς πλείστας πατρικὰς συμβουλὰς τῷ διαδόχῳ καὶ ἐξαδέλφῳ του Σουλτάνῳ Μουσταφᾷ τῷ Δ', υἱῷ τοῦ Σουλτάνου Ἀπτοῦλ Χαμίτ. Ὁ Σουλτάνος Σελὶμ ἀφικόμενος εἰς τὴν διὰ τοὺς πρίγκηπας ὠρισμένην αἴθουσαν συνήντησεν ἐκεῖ τὸν ἐξαδέλφον του Μαχμουτ μόλις ἔφηθον τὴν ἡλικίαν, αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ κίτοχον πολλῶν πλεονεκτημάτων· μόλις αὗτος εἶδε τὸν Σουλτάνον Σελὶμ ἐρχόμενον ἵνα συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ τὴν ἡσυχίαν καὶ γαλήνην τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου ἔπεσεν ἀμέσως εἰς τοὺς πόδας του καὶ μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ καὶ ἀπεριορίστου τρυφερότητος ἡσπάζετο καὶ ἔβρεχεν αὐτοὺς διὰ τῶν δακρύων του· ὁ ἀποχωρήσας Σουλτάνος δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὰ δάκρυα ἀπέναντι εὐγνωμοσύνης ἐν τοιαύτῃ στιγμή· ἐκδηλουμένης, κατησπάσατο τὸν πρίγκηπα Μαχμουτ ὡς ἄλλον υἱόν καὶ ἤρξατο συμβιῶν καὶ διδάσκων αὐτὸν τὰς διὰ τὸ κράτος ἀναγκαίας μεταρρυθμίσεις.

29^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΟΥΣΤΑΦΑΣ Ο Δ'.

Βασιλεύσας 1 ἔτος.

(Ἔτος Ἐγείρας 1222—1223 ἢ 1807—1808 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἐξῆς:
 Πρῶται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Συνωμοσία τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ Μπαϊρακτάρη.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Σελὶμ.—Ἀποχώρησις τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ.

Ὁ νέος Σουλτάνος ἀμφιρρέπων ἔνεκα τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἔκλινε μᾶλλον πρὸς διατήρησιν τοῦ ἀρχαίου στρατιωτικοῦ καθεστώτος· δι' ὃ τοὺς μὲν Γιζμὰκ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των Καμπακτσῆ ὀγλοῦ ἐπεκύρωσεν ὡς φρου-

ρούς τῶν ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου φρουρίων διανείμας καὶ δῶρα αὐτοῖς, τοὺς δὲ νέους στρατιώτας (Νιζάμ Τζεδιδ) ἀπέστειλεν εἰς τὰς οἰκείας πατρίδας διαλύσας τὰ τάγματα αὐτῶν. Διιτηρήσας ὡσπύτως ἐν ταῖς οἰκείαις θέσεσι τὸν ἐν Σούμλιν ἀπόντα μέγαν Βεζύρην καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπουργοὺς περιεζώσατο ὁκτὼ ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τὴν προηγουμένην σπάθην ἐν Ἐγιοῦπ καὶ μετὰ τῆς συνήθους πομπῆς διανύσας τὴν μεγάλην ὁδὸν τῆς Σταμπούλ ἐγκατεστάθη ἐν τοῖς ἀνακτόροις καὶ ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τοῦ Κράτους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης ἐπαύθη, ἀρχιστράτηγος τοῦ ἐν Σούμλιν στρατοῦ διορίσθη ὁ Χιλμῆ πασσᾶς, ἀρχαῖος ὑπουργός. Πάντα ταῦτα ὁμῶς παρεκώλυσαν τὰς στρατιωτικὰς ἐνεργείας καὶ ἐνεθάρρουν τοὺς Ῥώσους εἴτινες κατακλύσαντες τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν παρεσκευάζοντο νὰ διέλθωσι τὸν Δούναβιν, ὅτε ἐκωλύθησαν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὅστις καθυποτάξας τὴν Γερμανίαν ἐμελέτα τὸν κατὰ τῆς Ῥωσσίας πόλεμον.

Ὁ Μέγας Ναπολέων κατεβλήθη ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὃν ἠγάπα καὶ ἐσέβετο, καὶ ἐξέφρασε διακαίαν ἀγκυρόκτησιν διατάξας τῷ πρεσβευτῇ του Σεβαστιάνῃ νὰ πολιτευθῇ ἀναλόγως ἐν τῷ μέλλοντι πρὸς πλινθόρθωσιν τοῦ Σουλτάνου καὶ φίλου του. Ταυτοχρόνως δὲ καὶ ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις διὰ τοῦ πρέσβεως τῆς προσεπλάθει νὰ παρασύρῃ τὴν Πύλιν εἰς συμμαχίαν κατὰ τῆς Γαλλίας. Μιθῶν καὶ τοῦτο ὁ Σεβαστιάνης διέκοψε τὰς διπλωματικὰς του σχέσεις, ἠτήσατο τὰ διαβατήριά του καὶ προσελκύσας τὸν πανίσχυρον τότε Καμπακτσῆ ὀγλοῦ ἀνέτρεψε τὸ σχέδιον τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀνεκτήσατο τὴν πρῶτην ἐπιρροὴν καὶ εὐνοίαν. Ὁ μέγας διερμηνεὺς τῆς Πύλης Σοῦτσος, κατηγορηθεὶς ὡς διακοινώσας τὰ μυστικά τοῦ Κράτους τῷ Σεβαστιάνῃ, ἐπαύθη τῆς θέσεώς του. Ἐλαβε τότε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας του καὶ ὁ τοποτηρητὴς Μουσταφᾶ πασσᾶς, διότι ὁ Σεῖχσλάμης θελήσας νὰ συγκεντρώσῃ τὴν ἐπιρροὴν του ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς αὐτοκρατο-

ρίας καὶ ἀναγκάσαν θεωρῶν πρὸς τοῦτο τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ ἐνήργησε τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ εἰς μεμακρυσμένην κώμην τῆς Συρίας. Διῆχος αὐτοῦ διωρίσθη ὁ Ταγιάρ πασσᾶς, ἀνὴρ ἀφωσιωμένος τῷ Σεῖχσλάμῃ καὶ τὰ πάντα περκαθλέπων χάριν τῆς διατηρήσεώς του ἐν τῇ ἐξουσίᾳ.

Ἐν τούτοις ἡ κατὰστασις αὕτη καθίστατο ἀφόρητος καλὸς τὰ τῆς αὐτοκρατορίας διετέλουν σχεδὸν ἐν περκαλυσίᾳ· ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραὴμ πασσᾶς εἰ καὶ παυθεὶς ἐν τῷ μεταξῷ, μὴ ἀντικατασταθεὶς ὅμως, διετέλει ἐν Ἀδριανουπόλει μετὰ τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν ἄπρακτος, ὁ δὲ Σεῖχσλάμης ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς καὶ ὁ Καμπακτσῆ ὀγλοὺς διηθύνον τὰ πράγματα κατὰ βούλησιν. Ὁ τοποτηρητὴς Ταγιάρ πασσᾶς περιπεσὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν δύο τούτων ἐπαύθη καὶ ἐξωρίσθη εἰς Ρουστσούκιον οὗτινος, ὡς εἵπομεν, διοικητὴς ἦν ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς Μπαϊρακτάρης, ἀφωσιωμένος τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ.

Ὁ ἐξόριστος Ταγιάρ πασσᾶς μένεα πνέων κατὰ τοῦ Σεῖχσλάμῃ καὶ τοῦ Καμπακτσῆ ὀγλοῦ ἐκέρδιζε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Μπαϊρακτάρῃ καὶ κατέστη κοινωνὸς τῶν σχεδίων του· ὁ πασσᾶς τοῦ Ρουστσουκίου πρὸς βολιδοσκοπήσιν τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν ὑπουργῶν ἐπαμψε τὸν Μπετσῆ ἐφέντην τροποδότην τοῦ στρατοῦ καὶ ἀφωσιωμένον τῷ Σουλτάνῳ Σελίμ· οὗτος μεταβὰς εἰς Ἀδριανούπολιν καὶ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἔλαβε παρ' αὐτοῦ συστατικὰ γράμματα διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλου, συνεννοήθη καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ἐπενέκρυψεν εἰς Ρουστσούκιον ἐκθέσας τὰ πάντα τῷ Μπαϊρακτάρῃ.

Παραλαβὼν οὗτος τὸν στρατὸν του συγκείμενον ἐξ 16000 ἀνδρείων καὶ πιστῶν ἁλβανῶν διηθύνθη εἰς Ἀδριανούπολιν συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν ὑπουργῶν καὶ ἐπειδὴ ὁ μᾶλλον ἐπίφοβος ἐν Κων/πόλει ἦν ὁ Καμπακτσῆ ὀγλοῦς, ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Μπαϊρακτάρῃ ἁλβανικὸν ἀπόσπασμα ὑπὸ τῷ διαταγᾷ τοῦ ἄξιωματικοῦ Χατζῆ

Ἀλλ' ἡ βέη, ὅπερ νυχθημερὸν ὄδεῦον ἔφθασεν εἰς Φαναράκιον τοῦ Βοσπόρου, ἔνθα διέμενεν ὁ Καμπακτῆ ὀγλούς· οὗτος αἰφνης καὶ διὰ νυκτὸς καταληφθεὶς ἐθνατώθη παρὰ χρῆμα· τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔπεμψεν ἀμέσως ὁ Χατζ' Ἀλ' ἡ βέης τῷ Μπαϊρακτάρη, ὅστις ἔφθασε μετὰ τοῦ μεγάλου Βεζύρου, τῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ στρατοῦ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν πλησίον τοῦ Μεγάλου Τσεκμετζέ· ἐκεῖθεν ἐστάλη πρὸς τὸν Σουλτάνον ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν Γαλήπ ἐφέντης καὶ ἠτήσατο τὴν ἀποπομπὴν τοῦ Σεῖχσλάμη· ἐν τῷ μεταξύ γνωσθέντος καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Καμπακτῆ ὀγλοῦ ὁ Σουλτάνος ἐξώρισεν ἀμέσως τὸν Σεῖχσλάμην καὶ διέταξε τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος τοῦ Γιαμάκ, ἅπαντες δὲ οἱ ἀποστατήσαντες ἐτιμωρήθησαν.

Ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς μετέβη κατόπιν μέχρι τοῦ Μεγάλου Τσεκμετζέ καὶ ἐκεῖθεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Μπαϊρακτάρη, τοῦ μεγάλου Βεζύρου καὶ τῶν λοιπῶν ὑπουργῶν καὶ τοῦ στρατοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν· ἐπελθούσης οὕτω σχετικῆς τινὸς ἡσυχίας ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς Μπαϊρακτάρης μελετῶν πάντοτε τὴν παλινόρθωσιν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ προσεσχέλεσεν ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Δαούτ πασσᾶ καὶ τοὺς μᾶλλον πιστοὺς τοῦ κόμματος τοῦ πρὸς συνδιάσκεψιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μέγας Βεζύρης Ἰβραήμ πασσᾶς ἔδειξε σημεῖά τινα δειλίας ἀπέσπασε βίᾳ ἀπὸ τῶν χειρῶν του τὴν σφραγίδα τοῦ Κράτους καὶ τὸν ἔθηκεν ὑπὸ προσωρινὴν αὐστηρὰν κρίτησιν. Αὐτὸς δὲ ἐπωφεληθεὶς ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς ἀπουσίαζεν ἐν ἐξοχικῷ τιμω περιπτέρῳ τοῦ Βοσπόρου καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὰ ἀνάκτορα τὴν ἱερὰν σιμαχίαν τοῦ προφῆτου εἰσῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπευφημούμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἔφθασεν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρώτην αὐλὴν αὐτῶν· πρὸ τῆς θύρας ὅμως τῆς δευτέρας αὐλῆς ὁ ἀρχηγὸς τῶν μυσταντζίδων (φυλῶν τῶν ἀνακτόρων) τῷ ἀντέταξεν ἀντίστασιν· ἐν τῷ μεταξύ εἰδοποιηθεὶς εἶχε φθάσει δι' ἄλλης

παραλίας πύλης· εἰς τὰ ἀνάκτορα ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς· ὁ Μπαϊρακτάρης ὑπέκων μᾶλλον τοῖς παλμοῖς τῆς κάρδιας του καὶ ἀσυνέτως κατὰ συνέπειαν φερόμενος ἔσπευσε νὰ ἀνευφημήσῃ τὸν Σουλτάνον Σελίμ, ὅστις ἀγνοῶν τὰ διατρέχοντα προσήύχετο κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ τμήματι τῶν ἀνακτόρων.

Μετὰ τινὰς ὥρας ἠνεψύχθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ πύλαι καὶ ἐλευθερὸς ὁ Μπαϊρακτάρης εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἵθουσαν καὶ ἀπροσδοκῆτως εὗρέθη πρὸ τοῦ πτώματος τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὅστις ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἀποθάνει· ἀπερίγραπτος ἦν ἡ καταλαβούσα αὐτὸν θλίψις· ἤρξατο χέων πύρινα δάκρυα καὶ ἐπεκαλεῖτο ἐν τῇ ἀδημονίᾳ του τὸν θάνατον, ὅτε ὁ ἀρχιστράτηγος Σαῖτ πασσᾶς μάρτυς τῆς σκηνῆς ἐκείνης καὶ κατανοῶν τὸ σπουδαῖον τῆς περιστάσεως ἐπαρηγόρησε τὸν Μπαϊρακτάρην καὶ τὸν ἐνεθάρρυνε· τότε δὲ ὁ Μπαϊρακτάρης ἀνηγόρευσε Σουλτάνον τὸν πρίγκηπα Μαχμούτ, ἀποχωρήσαντος τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ εἰς τὰ ἰδιαίτερα δώματα. Ἄμα ἀναγορευθεὶς ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β' διώρισε μέγαν Βεζύρην τὸν Μουσταφᾶ πασσᾶν, Μπαϊρακτάρην.

Ταῦτα συνέβησαν τῷ 1808 μ. Χ.

ΕΠΟΧΗ ΟΓΔΟΗ.

Περιλαμβάνουσα 35 ἔτη.

(Ἔτος Ἑγείρας 1223—1277 ἢ 1808—1861 μ.Χ.).

Σύγχρονος ἱστορία.

Ἡ ἑνάτη ἐποχὴ αὕτη καὶ τελευταία, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἱστορικὸν ἡμῶν τοῦτο ἀπάνθισμα, ἐστὶν ἄξια λόγου τόσον διὰ τὰ διάφορα ἐπεισόδια αὐτῆς, ὅσον καὶ διὰ τὴν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπικράτησιν ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ Κράτει τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ καὶ διὰ πλείστας μεταρρυθμίσεις εἰσαχθείσας ἐν τοῖς διαφόροις κλάδοις τῆς διοικήσεως καὶ ἐν τοῖς ἥθεσι καὶ ἔθιμοις τῶν διαφόρων λαῶν τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Σουλτάνων βιούντων.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β', πάππος τοῦ σήμερον εὐκλεῶς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Ὀσμανιδῶν ἱσταμένου Σουλτάνου Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β', ἀπερρόφησεν οὕτως εἰπεῖν διὰ τῆς μετὰ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ συνναστροφῆς καὶ συμβιώσεως ἀπάσας τὰς μεγάλας ἐκείνου σκέψεις τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ διοργάνωσιν τῶν τοῦ Κράτους.

Φύσει δὲ πεπρoικισμένος διὰ μεγαλοφυΐας, θελήσεως ἰσχυρᾶς καὶ πλείστων ἄλλων πλεονεκτημάτων δὲν κατεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἀναφυέντων διαφορῶν πολιτικῶν ἐπεισοδίων, ἀλλ' ἀκαμάρως εἰργάσθη πρὸς ἀνοργάνωσιν τοῦ κράτους του. Φρονῶν δέ, ὡς καὶ ὁ ἐξῆδελφός του Σουλτάνος Σελίμ, ὅτι τὰ τάγματα τῶν γιανιτσάρων παρεκώλουν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων καὶ σωτηρίων σκοπῶν του, οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασεν, ἀλλὰ μετ' ἀπαράδειγματίστου τόλμης διέλυσεν ἐντελῶς αὐτὰ πατάξας τοὺς ἀπειθοῦντας καὶ στασιάζοντας.

Ὁ υἱὸς καὶ διὰδοχος αὐτοῦ αἰμνηστος Σουλτάνος Ἀπτούλ Μετζίδ, ὁ ἀγαθὸς καὶ πρὸς ἐκείνους ἡγεμὼν, ἐσυνέχισε τὸ πατρικὸν ἔργον, πλεῖστα σωτήρια διατάξας μέτρα καὶ θὰ ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος ἀπροσκόπτως ἐὰν ὄξεια νόσος δὲν ἀφῆρπαζεν αὐτὸν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἀνδρικῆς του ἡλικίας ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ πλανήτου τούτου.

Δὲν θέλομεν δὲ προβῆ εἰς τὴν ἀνέλιξιν τῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Μετζίτ γεγονότων, τοῦτο μὲν, διότι ἡ ἱστορία γράφεται συνήθως ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν συγχρόνων, οἵτινες δὲν δύνανται πάντοτε ἀπαθῶς καὶ ἀμερολήπτως νὰ ἐκφράζωνται, τοῦτο δέ, διότι τὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ εἰρημένου Σουλτάνου συμβάντα, ὡς λίαν πρόσφατα, γνωστὰ τυγχάνουσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως τοῖς ζῶσι σήμερον, περιγραφέντα οὐχ ἦττον καὶ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

30^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΜΑΧΜΟΥΤ Ο Β΄.

Βασιλεύσας 31 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1223—1255 ἢ 1808—1839 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα συμβάντα τῆς βασιλείας ταύτης εἰσὶ τὰ ἐξῆς:
 Πρώται πράξεις τοῦ Σουλτάνου.—Στάσις τῶν Γιανιτσάρων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου Μουσταφᾶ τοῦ Δ΄.—Πόλεμοι μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας.—Διάλυσις τῶν Γιανιτσάρων.—Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἄγων τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῶν προγόνων του, ἦν ἐκτάκτου καὶ θαυμαστῆς καλλονῆς. Μετρίου ἄλλ' εὐλυγίστου καὶ χαρίεντος ἀναστήματος, εἶχε τὸ πρόσωπον ῥοδόλευκον, τὴν κόμην μέλαιναν, ὀφρῦς καὶ ὀφθαλμοὺς μέλανας καὶ ἀγερῶχους· σπινθῆρες γλυκεῖς μὲν διαπεραστικοὶ ὅμως ἐξεπέμποντο ἐκ τοῦ βλέμματός του· ἡ ρίς ἦτο ἀρμονικῇ,

τὰ χεῖλη μᾶλλον πεπιεσμένα, στόμα χαριέστατον καὶ μειδίαμα γοητευτικόν· ὁ πῶγων καὶ ὁ μύσταξ μέλανες μόλις ἀνεφαίνοντο· λεπτὸν δὲ νέφος μελαγχολίης ἤωρεῖτο, οὕτως εἶπεῖν, ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας του. Εἶχε τοὺς ὤμους πλατεῖς, τοὺς βραχίονας στιβαροὺς, καὶ τὰς κνήμας βραχείας μὲν ἀλλ' εὐκάμπτους· ἦν δὲ ἱππεὺς ἐκ τῶν ἀρίστων.

Πρῶτον ἔργον τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Μουτταφᾶ πασσᾶ Μπαῦρακτάρη ὑπῆρξε μεγαλοπρεπῆς κηδεῖα τοῦ Σουλτάνου Σελίμ καὶ αὐστηρὰ τιμωρία τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

Πύρινα δάκρυα χέοντες ὁ τε Σουλτάνος καὶ ὁ μέγας Βεζύρης συνώδευσαν τὸ φέρετρον τοῦ πεφιλημένου καὶ ἀγαθοῦ Σουλτάνου Σελίμ ἐν μέσῳ τῶν γοερῶν κραυγῶν καὶ κλαυθμῶν τοῦ λαοῦ, ὅστις ὑπερηγάπα καὶ ἐσέβετο τὸν ἀποθνόντα, διότι εἶχε κατανοήσει ὅτι οὗτος ἐμόχθησεν ὑπὲρ τῆς εὐμερίας του. Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Σουλτάνου Σελίμ, ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἐπορεύθη μετὰ μεγίστης πομπῆς εἰς Ἑγιοῦπ ἵνα περιζωσθῇ τὴν προγονικὴν του σπάθην, πρῶτην δὲ φορὰν τότε ἐν ταιαύτῃ τελετῇ πκρηκολούθησαν καὶ ὀπλοφόροι τριακόσιοι περίπου τοὺς ὁποίους ὁ μέγας Βεζύρης πκρέλαθε μεθ' ἑαυτοῦ εἴτε πρὸς ἀποσώδῃσιν ἐνδεχομένων ἀταξιῶν τῶν γιανιτσάρων εἴτε χάριν στρατιωτικῆς δοξῆς· ἐν ἀπάσαις δὲ τοῦ τοιοῦτου εἶδους τελεταῖς πρῶτερον οὐδεὶς ἔφερεν ὄπλον, ἐκτὸς τοῦ Σουλτάνου.

Πανίσχυρος ὁ μέγας Βεζύρης ἀφοῦ κατεδίκησεν εἰς θάνατον ἅπαντας τοὺς μετασχόντας ὅπως δήποτε ἐν ταῖς κατὰ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ σκευωρίαις, ἐσχημάτισε κατὰ βούλησιν τὸ ὑπουργεῖον του ἀναδείξας τοὺς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους φίλους του Ραμίζ πασσᾶν καὶ Μπεκτζῆ ἐφέντην, τὸν μὲν πρῶτον ἀρχιναύαρχον, τὸν δὲ δεῦτερον ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν.

Μία ἐκ τῶν πρωτίστων σκέψεων τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ μεγάλου Βεζύρου ἦν ἡ διάλυσις καὶ ἐκμηδένισις τῶν γιανιτσάρων, ἀλλ' ἔνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν ἐπιρροῆς ἐν ταῖς ἐ-

παρχίαις πρὸ πάντων, ἀπεφάσισαν νὰ ἐνεργήσωσι μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ μετὰ τῆς δεούσης περισκέψεως ἕως οὗ διὰ κάταλλήλων μέτρων ἐξοικειώσωσι τὸν λαὸν μετὰ τοῦ μελετωμένου μεγάλου σχεδίου.

Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πρὸ πάντων τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους, ἐκτὸς τῶν συνήθων πολιτικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν, ὑπῆρχον καὶ οἱ ἰσχυροὶ φεουδαλικοὶ οἰκοί, ὧν οἱ ἀρχηγοὶ ἐξήσκουν μερίστην ἐπιρροήν ἐπὶ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν πραγμάτων ἐν γένει τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ τὰ διάφορα τάγματα τῶν δερβισσῶν τῶν ὁποίων οἱ προϊστάμενοι σέχαι ἦσαν ὡσαύτως ἰσχυρότατοι. Χάριν λοιπὸν τῆς ἐκτελέσεως τῶν σκοπῶν τοῦ Σουλτάνου, ὁ μέγας Βεζύρης προσεκάλεσε δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐκ πασῶν καὶ τῶν μᾶλλον μεμακρυσμένων ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους εἰς Κωνσταντινούπολιν τοὺς ἐπισημοτέρους καὶ ἰσχυροὺς ἐκ τῶν σημεινόντων καὶ τῶν προϋχόντων, οἵτινες ὑπὸ σμῆνους ἀκολουθῶν συνοδευόμενοι καὶ ἐν μεγίστῃ ποικιλίᾳ γρχικωτήτων καὶ πλουσιῶν στολῶν ἤρξαντο ἀφικνούμενοι εἰς τὴν πρωτεύουσιν καὶ κατέλυσαν ἄλλοι μὲν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἄλλοι δὲ ἐκτὸς αὐτῆς ἐν τοῖς προαστείοις ἢ ὑπὸ σκηνάς· ὁ ἰσχυρότερος δ' αὐτῶν ἦν ὁ Καδῆ πασσᾶς, οὗτινος ἐμνημονεύσαμεν ἤδη καὶ ὁ ὁποῖος ἀφωσιωμένος τῇ μνήμῃ τοῦ Σουλτάνου Σελίμ πλείστους εἶχε λόγους ἵνα ὑποβοηθήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μελετωμένου σχεδίου.

Συναγαγὼν δὲ πάντας τούτους ὁ μέγας Βεζύρης ἐν ἐκτάκτῳ συμβουλίῳ ὑπὸ τὴν ἐαυτοῦ προεδρίαν ἐξέφρασεν αὐτοῖς ἐν ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου τὴν κατὰ τῶν γιαντιστῶν ὑψηλὴν αὐτοκρατορικὴν δυσμένειαν καὶ προέτεινεν ὅπως τὰ τάγματα ταῦτα διοργανωθῶσι, χρησιμοποιοῦντα τὰ ὅπλα τοῦ νέου συστήματος καὶ ἀνχλαμβάνοντα τὴν πρῶν αὐτῶν πολεμικὴν ἱκανότητα καὶ δόξαν· πάντες οἱ συνεδριάζοντες ἀνεξαιρέτως ἐπέδοκίμωσαν τὰς προτάσεις καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπῆλθον οἱ πλείστοι εἰς τὰς ἐπαρχίας μετὰ τῆς ἐντολῆς ἵνα ἐφαρμόσωσι καὶ ἐκεῖ τὰ διαταχθέντα μέτρα.

Μόνος δὲ ἔμεινεν ὁ Καδῆ πασσᾶς μετὰ 3,000 ὀπλοφόρων ἵνα ἀντιμετωπίσῃ ἐνδεχομένας ταραχάς.

Ὁ μέγας Βεζύρης ἤρξατο οὕτω τῆς διοργανώσεως. τῶν γιαντισχῶν διαγρῶν ἐκ τοῦ κηταλόγου πάντας ὅσοι διεκρίνοντο ἐπὶ στασιαστικῷ πνεύματι ἢ ὅσοι ἦσαν ἀπλῶς ἐγγεγραμμένοι ἵνα λαμβάνωσι τὸ ἡμερήσιον σιτηρέσιον χωρὶς νὰ ἐργάζωνται· ἀλλ' ἀτυχῶς ὢν χαρακτῆρος πολεμικοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν βιαίου δὲν προέβη εἰς τὸ ἔργον μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης περισκέψεως καὶ προεχώλεσεν ἐνεκὰ τοῦτου δυσχερεσθείας καὶ ὑποκώφους γογγυσμούς. Οἱ δυσχερεστηθέντες ὀπισθοβούλως φερόμενοι προεχώλεσαν ληστρικὰς ἐπιδρομὰς παρὰ τὴν Φιλιππούπολιν καὶ τὴν Ἀδριανούπολιν μόνον καὶ μόνον ἵνα ἀναγκάσωσι τὸν μέγαν Βεζύρη νὰ ἀποστείλῃ πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀλβανοὺς στρατιώτας του καὶ ἐλαττωθῇ οὕτως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν· ὁ μέγας Βεζύρης δὲν ἐμάντευσεν ἢ ἴσως καὶ περιεφρόνησε τὰς πλεκτάνας ταύτας ἐξακολουθῶν ἀφόβως τὸ ἔργον.

Ἀφοῦ δὲ ἐκ τῶν ἀλβανικῶν καὶ ἀφωσιωμένων αὐτῶν ταγμάτων τὰ περισσότερα ἀπεστάλησαν εἰς Θράκην πρὸς καταδίωξιν τῶν ληστῶν, δὲν ἀπέμειναν δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει πλέον τῶν 6000 ἀνδρῶν, καὶ τούτων διεσκορπισμένων ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐντὸς τῆς πρωτευούσης, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι συντονώτερον ἐργαζόμενοι προεχώλεσαν τὴν ῥῆξιν. Ἡμέραν τινα τοῦ μηνὸς ραμαζανίου ὁ μέγας Βεζύρης κατ' ἀρχαίον ἔθος ἐπορεύθη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Σεῖχσλάμη συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ τινων ἀλβανῶν ὀπλοφόρων· κατὰ τὴν ἐπάνοδον εἰς τὸ μέγαρόν του πλήθος μέγα λαοῦ εἶχε συσσωρευθῇ κατὰ τὴν διέξοδον, ὡς συνήθως συνέβαιναν, ἀλλ' ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὑπῆρχον μετὰ τοῦ πλήθους καὶ τινες οἱ ὅποιοι τοποθετηθέντες σκοπίμως ἐν ταῖς πρώταις τάξεσι διεννοοῦντο νὰ προκλέσωσι ῥῆξιν καὶ πρὸς τοῦτο ἔκλεισαν σχεδὸν τὴν διόδον ὥστε ἦν ἀδύνατον νὰ διέλθῃ ἡ συνοδία τοῦ μεγάλου Βεζύρου· οὗτος δὲ ὑπὸ τὸ κρά-

τος πάντοτε τοῦ βιαίου χαρακτηρὸς του διέταξε τοὺς ἀλ-
θανοὺς ὀπλοφόρους νὰ ἀπομακρύνωσι βίᾳ τὰ πλήθη· κατὰ
τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ὡς ἦν ἐπόμενον, πολλοὶ ἄνδρες τε καὶ
γυναῖκες ἔπαθον κἄπως ἐκ τῆς ἀποτόμου τῶν Ἀλβανῶν
διαβάσεως καὶ ἤρξαντο παραπονούμενοι πρὸς τοὺς γιανι-
τσάρους· καὶ ὁ μὲν μέγας Βεζύρης ἀμέριμνος εἰσῆλθεν εἰς τὸ
μέγαρόν του, οἱ δὲ προκαλέσαντες τὴν ῥῆξιν ἠρέθισαν τὸν
λαὸν καὶ τῇ αὐτῇ ἐσπέρχ 13 νοεμβρίου 1808 πλῆθος μέγα
γιανιτσαρῶν πρὸ πάντων ὤρμησε πρὸς τὸ μέγαρον τοῦ μέ-
γάλου Βεζύρου καὶ ἐνέβαλε πῦρ. Ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς ἐν
μέσῳ τῶν φλογῶν καὶ τῶν κραυγῶν τῶν διωκόντων καὶ
διωκομένων οὐδεμίαν ἄλλην ὁρῶν διέξοδον κατέφυγε μετὰ
τῆς συζύγου του καὶ τοῦ εὐνούχου του εἰς λίθινον πύργον στε-
ρεώτατον κεῖμενον ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ μεγάρου καὶ
ἐκεῖ διέμεινεν· οὐδεὶς ὁ γινώσκων τί συνέβη ἐν τῷ πύργῳ
κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καθ' ἃς διετέλεσεν ἐν αὐτῷ ὁ μέγας
Βεζύρης· ὅταν δὲ οἱ Γιανίτσαροι σθεσθείσης τῆς πυρκαϊᾶς
ἤνοιξαν τὴν σιδηρᾶν θύραν τοῦ πύργου, περὶβόλῃσιν αὐ-
τήν, εὗρον τὸ πτώμα τοῦ Μουσταφᾶ πασσᾶ ἐν μέσῳ τῶν
τῆς συζύγου καὶ τοῦ εὐνούχου του· ὑποτίθεται ὅτι ὁ θάνα-
τος αὐτῶν προῆλθεν ἐξ ἀσφυξίας.

Ὁ Ραμιζ καὶ ὁ Καδῆ πασσᾶς διαρκουσῶν τῶν τριῶν
τούτων ἡμερῶν ὑπερησπίσθησαν γενναίως τὰ ἀνέκτορα καὶ
μεγίστην ἐπήνεγκον θραῦσιν τοῖς στασιασταῖς, ἀλλ' ἐν τῷ
μεταξὺ ἀγγελθέντος καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Σουλτάνου Μου-
σταφᾶ τοῦ Δ', ἡ στάσις κατεβλήθη αὐθωρεὶ διότι μόνος
ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ὁσμάν ὑπελείπετο ὁ Σουλτάνος Μαχ-
μούτ· ἀμέσως οὗτος ἐδέξατο τὴν μετάνοιαν, τὴν πίστιν καὶ
τὴν ὑπακοὴν τῶν στασιαστῶν καὶ ἡ τάξις καὶ γαλήνη ἀπο-
κατεστάθησαν, πρὸς πρόληψιν δὲ ἀντεκδικήσεων, ὁ Ραμιζ
πασσᾶς, ὁ Καδῆ πασσᾶς καὶ ὁ Μπεκτζῆ ἐφέντης ἀφωσιω-
μένοι τῷ μεγάλῳ Βεζύρῃ κατέφυγον εἰς Ρουσστούκιον.

Ἐν τούτοις αἱ ἐσωτερικαὶ ταραχαὶ τοῦ Κράτους ἐνεθάρ-
ρυναν τοὺς Ρώσους οὕτινες κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1809 ἐπα-

νέλαβον τὰς ἐχθροπραξίας ἐν τε Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀσίᾳ εἰσβαλόντες εἰς τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν καὶ καταλαβόντες τὴν Βραίλαν καὶ Ὀρσοβαν διέβησαν τὸν Δούναβιν καὶ ἐπροχώρησαν μέχρι Σούμλας· τευτοχρόνως δὲ καὶ ὁ Κζέρνη Γεωργίος, ὅστις εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ἀπὸ τοῦ 1803 ἡγεμὼν τῆς Σερβίας, συμμαχήσας τοῖς Ρώσσοις εἰσέβαλεν εἰς Βοσνίαν. Κατὰ μᾶρτιον τοῦ 1810 ὁ μέγας Βεζύρης Γιουσούφ πασσᾶς ἀπώθησε τοὺς Ρώσσους ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Σούμλας καταδιώξας αὐτοὺς μέχρι Ρουστσουκίου.

Τῷ 1811 κατὰ τὸ ἔαρ ἐπαναληφθεῖσων τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ μέγας Βεζύρης Ἀχμέτ πασσᾶς, ἱκνὸς καὶ στρατηγικώτατος νικήσας τοὺς Ρώσσους ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐκκενώσωσι τὸ Ρουστσουκίον καὶ διαβῶσιν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. Τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὴν ὑπογραφὴν ἀνακωχῆς μεταξὺ τῶν δύο ἐμπολέμων κρατῶν· τῇ δὲ 28 μαΐου 1812 ὑπεγράφη ἐν Βουκουρεστίῳ ἡ ὀριστικὴ συνθήκη εἰρήνης κατ' ἣν ἡ Ρωσσία ἔλαβε τὴν Βεσσαραβίαν.

Ὁ μετὰ τῆς Σερβίας ὅμως πόλεμος διήρκεσεν εἰσέτι καὶ ἐπὶ τέλους οἱ στρατοὶ τοῦ Σουλτάνου ὑπέταξαν ἐκ νέου τὴν χώραν ταύτην, τοῦ Κζέρνη Γεωργίου καταφυγόντος εἰς Ρωσσίαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1815 ἐξερράχθησαν νέαι ταραχαὶ συνεπεία τῶν ὁποίων ἡ Πύλη ἀνεγνώρισε τὴν Σερβίαν ἐκ νέου ἀνεξάρτητον καὶ φόρου μόνον ὑποτελεῖ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μιλὸς Ὁβρένοβιτς, γαμβροῦ τοῦ Κζέρνη Γεωργίου.

Μετὰ ταῦτα ἤρξαντο μικρὸν κατὰ μικρὸν νὰ λαμβάνωσι σπουδαῖον χαρακτῆρα τὰ ἐν Αἰγύπτῳ, ἧς γενικὸς διοικητὴς ἦν ὁ διάσημος Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς, τὰ ἐν Ἠπειρῷ τῆς ὁποίας γενικὸς διοικητὴς ἦν ὁ διχθόητος Ἀλῆ πασσᾶς ὁ Τεπελενλῆς καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς καταγόμενος ἐκ Καβάλλας εἶχε πορευθῆ εἰς Αἴγυπτον μετὰ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως ταύτης ὅστις ἄγων τριακοσίους ἡπειρώτας εἶχε διαταχθῆ

νά συνενωθῇ μετὰ τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πεμφθέντος στρατοῦ πρὸς ὑποταγὴν τῶν ταρχοποιῶν Μαμελούκων· μετὰ τινα καιρὸν ὁ διοικητὴς τῆς Καβάλλας ἀναθέσας τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ εἰς τὸν Μεχμέτ Ἀλῆν, διορισθέντα ἐπὶ τούτῳ χιλιάρχον (μπίμπκση) ἐπανέκαμψεν ἐξ Αἰγύπτου. Οὕτω λοιπὸν ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς διημέρινας ἐν Αἰγύπτῳ καὶ διὰ πλείστων πολεμικῶν ἔργων ἀνεδειχθεὶς διωρίσθη ἐπὶ τέλους γενικὸς διοικητὴς τῆς χώρας ταύτης, ἔνθα πλείστας εἰσήγαγε μεταρρυθμίσεις, μορφώσας, τῇ βοηθείᾳ γάλλων ἀξιωματικῶν, στρατὸν τακτικόν, κατάρτισας ναύσταθμον καὶ στόλον καὶ ἐκτελέσας πλείστα δημόσια ἔργα.

Διαταχθεὶς τῷ 1811 ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου νὰ διασκορπίσῃ τοὺς αἰρετικούς Βαχαβίτας, ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν μέχρι τοῦ 1815, τοὺς ἐνίκησε καὶ ἀπαλλάξας ἀπὸ τῆς κατοχῆς των τὰς ἱερὰς πόλεις τῆς Μέρκκης καὶ Μεδίνης ἀπέστειλε τὰς κλείδας αὐτῶν πρὸς τὸν Σουλτάνον, ὅστις ἐδιπλασίασεν οὕτω τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν του. Ἐχὼν δὲ ἀξιόους συνεργάτας τοὺς ἰδίους υἱούς, Ἰβραὶμ πασσᾶν Τοσσούν πασσᾶν καὶ Ἰσμαὴλ πασσᾶν ἐξηράνισε τοὺς Μαμελούκους φονεύσας ἐν μιᾷ ἐσπέρᾳ πεντακοσίους ἐκ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν καὶ ἐξασφάλισας οὕτω τὴν κυριότητα καὶ ἡσυχίαν τῆς χώρας ἣν αἰετοτε ἐτάραττον δι' ἄλλεπαλλήλων στάσεων οἱ Μαμελοῦκοι.

Τῷ 1821 ἐξεργάγησαν αἱ γνωσταὶ ἐν Ἑλλάδι ταρχαί· ἡ ἀφήγησις αὐτῶν μετὰ τῶν διαφορῶν ἐπεισοδίων παραλείπεται, διότι σχεδὸν ἀνέχονται εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν· ἀρκούμεθα μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ ἄγων διήρκεσε μέχρι τοῦ 1829, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶ Ἰβραὶμ πασσᾶς μεταβὰς εἰς Πελοπόννησον τῷ 1825 συνεκρούσθη τῷ 1827 μετὰ τῶν στόλων τῶν τριῶν Δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας παρὰ τὸ Ναβαρίνον καὶ ὅτι μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἡ εὐρωπαϊκὴ διπλωματία ἐπήνεγκε τὴν παῦσιν τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν σύστασιν ἀνεξαρτή-

του Ἑλληνικοῦ βασιλείου ὑπὸ τὸν βασιλέα Ὅθωνα.

Σύγχρονοι ταῖς ταραχαῖς ταύταις ἦσαν καὶ αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ τοῦ Τεπελενλῆ ἐν Ἡπείρῳ προκληθεῖσαι. Ὁ Ἀλῆ πασσᾶς ἐπὶ τέλους νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ Χουρσίτ πασσᾶ καὶ πολιορκηθεὶς συνελήφθη καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Σύγχρονος τῷ μετὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμῳ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐξόντωσις τῶν Γιανιτσᾶρων ἐκτελεσθεῖσα τῷ 1826 κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ὅστις, καίτοι περιστοιχιζόμενος ὑπὸ πλείστων περισπασμῶν ἐν τε τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ τοῦ κράτους, κατενόει ὅτι μία ἐκ τῶν κυριωτέρων πληγῶν τῆς αὐτοκρατορίας ἦσαν οἱ Γιανίτσαροι οἱ ὁποῖοι, ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, ἀποβαλόντες τὴν πειθαρχίαν καὶ ἐκφυλισθέντες συνετέλουν μᾶλλον εἰς βλάβην τοῦ κράτους παρὰ εἰς τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ· ἡ ἀναίδεια αὐτῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ μὴ περαιτέρω· ἡ δημοσία γνώμη ἐν τῷ κράτει ἦν κατ' αὐτῶν.

Βέβαιος δὲ ὢν περὶ τῆς ὑπακοῆς τῶν πρώτων λειτουργῶν τοῦ κράτους, τοῦ μεγάλου Βεζύρου, τοῦ Σεῖχσλάμης καὶ τοῦ διοικητοῦ τῆς Β.δύνης Χουσεῖν πασσᾶ, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε διοργανώσει νέα τάγματα τακτικῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐπιθυμῶν πρὶς εὐόδωσιν τοῦ σκοποῦ του νὰ εὕρῃ πρόσφορον ἀφορμὴν ἵνα πατάξῃ τοὺς ἀπειθεῖς, συνεκάλεσεν εἰς ἑκτακτον συμβούλιον τὸν μέγαν Βεζύρην, τὸν Σεῖχσλάμην, τοὺς πρωτίστους ἐκ τῶν Οὐλεμάδων, τοὺς λοιποὺς Βεζύρας, Χουσεῖν πασσᾶν, Ἰσλέτ πασσᾶν καὶ Χοσρέφ πασσᾶν, καὶ προέτεινε τὴν εἰσαγωγὴν στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τοῖς τάγμασι τῶν γιανιτσᾶρων· μετὰ τὴν λήξιν τοῦ συμβουλίου ἐδημοσιεύθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα περιέχον τεσσαράκοντά ἑξ ἄρθρα δι' οὗ διετάχτετο ἡ διαμύρφωσις τῶν γιανιτσᾶρων ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ νέου στρατιωτικοῦ συστήματος καὶ ἡ συγχώνευσις κατὰ συνέπειαν αὐτῶν ἐν τοῖς νέοις τάγμασιν.

Ἡ δημοσίευσις τοῦ φερمانίου τούτου προὐκάλεσεν, ὡς ἄλλως προέβλεπεν ὁ Σουλτάνος, τὴν δυσἀρέσκειαν τῶν γιαν-

νιτσάρων, οἵτινες μετὰ τινος ὑποκόφους γογγυσμούς ἐστά-
σασαν.

Ἐν τῷ μετὰ ὅμως ὅ,τε μέγας Βεζύρης καὶ οἱ λοιποὶ
συνελθόντες ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Σαραϊμποροῦ προπα-
ρεσκευάζοντο εἰς ἀντίστασιν κατὰ τῶν στασιαστῶν καὶ
ἐξώπλιζον τοὺς τυχτικούς στρατιώτας, τοὺς ναύτας καὶ
πάντας τοὺς προσερχομένους πιστοὺς τῷ Σουλτάνῳ πολί-
τας. Ὁ Σουλτάνος εὗρίσκετο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν
τοῖς ἐν Διπλοκινιῳ ἀνακτόροις, καὶ εἰδοποιηθεὶς περὶ τῶν
συμβαινόντων ἐπέβη ἀμέσως τοῦ ἀκατίου του καὶ μετέβη
εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐν μέσῳ τῶν πιστῶν ὑπουργῶν καὶ θερι-
πόντων του, προσφωνήσας δ' αὐτοῖς καταλλήλως ἀνῆλθεν
εἰς περίπτερόν τι τῶν ἀνακτόρων κείμενον ἐπὶ τῆς Μεγάλης
Πύλης καὶ ἐκείθεν ἐθεῖτο τῶν διχαινόντων καὶ ταχύτε-
ρον ἐπληροφορεῖτο τὰ συμβαίνοντα. Ὁ δὲ μέγας Βεζύρης,
ὁ Χουσεῖν πασῆς, ὁ ἀληθὴς ἀρχηγὸς τῆς κινδυνώδους ἐπι-
χειρήσεως, ὁ Μωχαμέτ πασῆς καὶ οἱ λοιποὶ ὑπουργοὶ καὶ
οὐλεμάδες συνῆλθον ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ τεμένους τοῦ Σουλ-
τάνου Ἀχμέτ καὶ περιστοιχισθέντες ὑπὸ πλήθους πιστῶν
μουσουλμάνων ἤρξαντο συσχεπτόμενοι ἐὰν ὤρειλον νὰ δια-
λύσωσιν εἰρηνικῶς τοὺς στασιαστὰς ἢ νὰ τοὺς πατάξωσιν·
ἀλλ' ὁ Χουσεῖν πασῆς καὶ ὁ Μωχαμέτ πασῆς μετ' ἀγα-
νακτησεως ἀποκρούσαντες πᾶσαν μετὰ τῶν στασιαστῶν
συνθηκολόγησιν καὶ ἀμφοτέρω ἱππεύσαντες καὶ ἀκολου-
θεύμενοι ὑπὸ τινων ταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ὀλί-
γων ναυτῶν ὤρμησαν πρὸς τὴν πλατεῖαν τοῦ ἵπποδρομίου
ἵνα προσβάλωσι τοὺς στασιαστὰς· ὁ Στεῖχσλάμης ἐνισχύων
τὸ κίνημα πρῶτρυνε καὶ τοὺς λοιπούς, καὶ οὕτως ἅπαντες
ἐνα καὶ τὸν αὐτὸν πλέον συνέλκον σκοπόν, τὴν ἐξόντωσιν
τῶν γιανιτσαρῶν.

Ὁ Χουσεῖν πασῆς τὸ ὕστατον καθῆκον ἐκπληρῶν προσ-
εκάλεσε κατ' ἀρχὰς αὐτοῦ· νὰ παρκαθῶσι καὶ αἰτήσων-
ται τὸ ἔλεος τοῦ Σουλτάνου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀρνήσει των διέ-
ταξεν ἀμέσως τοὺς πυροβολιστὰς νὰ τοὺς κανοβολήσωσι.

Φοινικωτάτη ἐγένετο ἡ προσβολή καὶ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων ἐκ τῶν στασιαστῶν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας ἔπεσον νεκροί, οἱ δὲ λοιποὶ φυγόντες κατεδιώχθησαν ἀπηνῶς καὶ ἐφονεύθησαν. διάφοροι δὲ φρουροὶ ἐτοποθετήθησαν ἐν τε ταῖς συνοικίαις τῆς πρωτεύουσας καὶ ἐν τοῖς διαφόροις προστατεῖσι πρὸς σύλληψιν τῶν κεκρυμμένων φυγάδων καὶ πρόληψιν πάσης νέας στασιαστικῆς συναθροίσεως.

Οὕτω λοιπὸν ὁ ῥέκτης Σουλτάνος Μαχμούτ ἐξετέλεσε τὸ ἔργον τοῦ Σουλτάνου Σελήμ τοῦ Γ', καὶ ἐξεδίκητεν αὐτὸν ἀπαλλάξας ταυτοχρόνως τὸν τε θρόνον του καὶ τὸ κράτος ἀπὸ τῶν ταραχοποιῶν καὶ ἀπειθῶν γιανιτσάρων, καὶ μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς κατάρτισας νέον στρατὸν ἐπὶ τῇ βῆτει τοῦ εὐρωπαικοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος, περιβληθέντα νέα ἐνδύματα. Ἐκτοτε δὲ ἔπαυσεν ἡ ποικιλία τῶν καλυμμάτων τῆς κεφαλῆς τῶν κατοίκων τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας καὶ εἰσῆλθεν ἐν χρήσει τὸ γνωστὸν φέσιον.

Τῷ 1829 ὁ νέος αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας Νικόλαος ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Πύλης· Ῥωσσικὸς δὲ στρατὸς ἐξ ἑκατὸν εἰκοσι χιλιάδων ἀνδρῶν ἀποτελούμενος διέβη τὸν Δούναβιν. Ὁ Σουλτάνος μ' ὅλους τοὺς σπουδαιότητας τοῦ Κράτους περισπασμοὺς ἠδυνήθη νὰ κατάρτισῃ στρατὸν ἐξ 100,000 καὶ ἀνταπήντησεν εἰς τὰς δηλώσεις τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου κηρύξας πικρῶς τὴν Ῥωσσίαν ὡς τὴν μόνην ἐχθρὰν τῆς ὀθ. αὐτοκρατορίας. Ὁ πόλεμος διήρκεσεν ὀλίγον χρόνον· οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἐπολέμησαν γενναίως ἐν τε Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ, ἀλλὰ νεωστὶ εἰσέτι κατάρτισθέντες καὶ σχετικῶς κατώτεροι τὸν ἀριθμὸν δὲν ἠδυνήθησεν νὰ ἀντιμετωπίσωσι τὸν ἐχθρὸν ὡς ἔδει. Οἱ Ῥῶσοι διαβάντες τὸν Αἰῶνα ἀφίκοντο μέχρις Ἀδριανουπόλεως καὶ ἐν τῇ πόλει τυχύτῃ ὑπεγράφη τῇ 14 Σεπτεμβρίου 1829 ἡ περὶ εἰρήνης συνθήκη οὐδόλως σχεδὸν διαφέρουσα τῆς προγενεστέρας ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπογραφείσης.

Ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ἐπιδιώκων πάντοτε τὴν διοργάνωσιν τῶν τοῦ κράτους του πλείστας σωτηρίους μεταρρυθμίσεις εἰσήγαγεν ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καταβαλὼν τοὺς ἀπειθοῦντας διοικητὰς καὶ τιμωρήσας αὐστηρῶς πάντα ὅστις παρέβη τὰς διαταγὰς του. Πρῶτος δὲ ἵδρυσε παρὰσημον τιμῆς τὸ *Nissani İftihar* καὶ διέταξε τὴν δημοσίευσιν τῆς πρώτης ἐφημερίδος ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ κράτει ἥτις ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀθωμανικὸς Μηνύτωρ» ἐδημοσιεύετο μέχρι ἐσχάτων.

Σπουδαῖοι ἐν τούτοις περισπασμοὶ ἀπερρόφων τὴν προσοχὴν τοῦ Σουλτάνου ἐν τῷ ζητήματι τῆς Αἰγύπτου, ἥς ὁ γενικὸς διοικητὴς Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς, περὶ οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἄνωτέρω, ἔχων ἱκανώτατον καὶ πολεμικώτατον στρατηγὸν τὸν ἴδιον υἱὸν Ἰβραὴμ πασσᾶν προσεπάθει δι' ἐπιδρομῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ οὐ μόνον τὴν ἀντιβασίλειαν τῆς Αἰγύπτου ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς Συρίας καὶ μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνῷ δὲ ὁ Ἰβραὴμ πασσᾶς εἰσβαλὼν εἰς τὴν Συρίαν προήλασε τῷ 1832 μέχρις Ἰκονίου, οἱ δὲ πρόσκοποι αὐτοῦ ἐθεάθησαν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Προύσης ἀπόστασιν, ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ τῇ 8 ἰουλίου 1833 συνῆψε συνθήκην συμμαχίας ἐν Χουνκιάρ Ἰσκελεσεῇ τοῦ Βοσπόρου μετὰ τῆς Ρωσσίας, τῆς ὁποίας ὁ στόλος μετ' ὀλίγον ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ ἀπεβίβασε 30,000 ἐπικούρους ῥώσους στρατιώτας εἰς Ἀσίαν πρὸς καταδίωξιν τοῦ Ἰβραὴμ πασσᾶ. Τότε ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις διέταξε τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Καῖρῳ ἀπεσταλμένους τῆς Ρουσσέν καὶ Βαρὲν νὰ προσφέρωσι τὴν μεσολάβησίν των πρὸς ἐπίτευξιν τῆς εἰρήνης· ἀλλ' ἐπιμένοντος τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ παρεχωρήθησαν αὐτῷ ἡ Συρία καὶ ἡ ἐπαρχία τῶν Ἀδάνων, καὶ κατόπιν ἀνεγνωρίσθη καὶ δικαίωματι διαδοχῆς ἀντιβασιλεὺς ἀλλὰ τῆς Αἰγύπτου μόνως. Τῷ 1838 ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς εἰς νέας προέβη ἐχθροπραξίας, ὁ δὲ υἱὸς του Ἰβραὴμ πασσᾶς διαβάς τὸν Ταῦρον ἐπροχώρησε μέχρι τῆς κυλάδος τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐπέτυχεν εἰς τὰς δύο

πρώτας μάχας παρὰ τὴν Νεζίπ· ἐνῶ δὲ τῇ μεσολαβήσει τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐγίνοντο διαβήματα ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τῶν ἐμπολέμων, ἀπέθανεν ὁ Σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β'.

Οἱ περισπαρμοί, ὑφ' ὧν διετελέσε περικυκλωμένος ὁ Σουλτάνος, διαρκούσης τῆς βασιλείας του, ὑπῆρξαν τοσοῦτον σπουδαῖοι, ὥστε ἠδύναντο νὰ ἐξαντλήσωσι τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπιμονὴν οὐχὶ ἐνὸς ἀλλὰ καὶ δέκα μεταρρυθμιστῶν· μόνος δ' αὐτὸς ὑπεστήριζε τὸ πολεμούμενον κράτος του. Μὴ τυχὼν ὑπουργῶν οἷοι οἱ Κιοπρουληδες προετίμησε νὰ ἀναλάβῃ μόνος του τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων καὶ νὰ διευθύνῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μελετωμένων μεταρρυθμίσεων· κἀτόχος ἐκτάκτου περινοίας ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐζήσεν, ἤσθάνθη ὅτι μόνον διὰ τῆς προόδου ἠδύνατο νὰ εὐημερήσῃ τὸ Κράτος. Μόλα ταῦτα ἔσχε καὶ τινας ἱκανοὺς εὐνοουμένους καὶ ἰδίᾳ τὸν Χαλὲτ ἐφέντην, τὸν Περτέβ πασσᾶν καὶ τὸν Χοσρέφ πασσᾶν· καὶ οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἀπέθανον, ὁ δὲ Χοσρέφ πασσᾶς, Κιρκάσιος τὸ γένος, ἐπὶ πλεῖστον χρόνον διετελέσεν ἀλληλοδιαδόχως ἐν διαφόροις σπουδαίοις ὑπουργήμασι τοῦ Κράτους· οἱ δὲ δύο θετοὶ υἱοὶ τοῦ Χαλὲτ πασσᾶς καὶ Σαὶτ πασσᾶς ἐγένοντο καὶ γαμβροὶ τοῦ Σουλτάνου ἐπὶ θυγατρὶ. Ὁ Χοσρέφ πασσᾶς καίτοι ἀπομακρυνθεὶς τῶν πραγμάτων καὶ τεθείς ὑπὸ σύνταξιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Σουλτάνου ἐξηκολούθει οὐχ ἥττον ἀπολαύων τῆς εὐνοίας καὶ ἐμπιστοσύνης τοῦ κυρίου του καὶ συχνάκις προσεκαλεῖτο εἰς τὰ ἀνάκτορα ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων· ἐπιζήσας μέλιστα, καίτοι ὑπὲρ γῆρας, διηύθυνε συνετῶς τὰ πρῶτα βήματα τοῦ νέου Σουλτάνου, τοῦ ἀειμνήστου Ἀπτούλ Μετζιτ Χάν.

Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Σουλτάνου Μαχμούτ ἦσαν μελαγχολικώταται. Συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Χοσρέφ πασσᾶ καὶ τῶν δύο γαμβρῶν τοῦ Χαλὲτ καὶ Σαὶτ πασσᾶδων μετέβη εἰς τι τῶν περιπτέρων του εἰς Τσάχλιτζαν. Πέσχων μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἡθικοῦ λεγομένου πυρετοῦ, ἀνιάτου νό-

σου καὶ προῖδὼν τὸν θάνατόν του ἐκλείσθη ἐν τινι αἰθούσῃ τοῦ περιπτέρου, καὶ ἐκεῖθεν θεώμενος τοῦ μαγευτικοῦ πανοράμματος τῆς πρωτεύουσας, τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς Προποντίδος ἄπαξ μόνον ἐδέξατο εἰς ἀκρόασιν τὸν Χοστρέφ πασσᾶν καὶ μετέδωκεν αὐτῷ τὰς ὑστάτας θελήσεις του. Παρὶ τὴν αὐγὴν τῆς 1ης ἰουλίου 1839 εὗρέθη νεκρὸς ἐν τῇ αἰθούσῃ παρὰ τοὺς τὴν τελευταίαν πνοὴν ἐν πληρεστῇ μοναξίᾳ χωρὶς οὐδεὶς νὰ ἀκούσῃ τὸν ὕστατον αὐτοῦ στεναγμόν.

31^{ος} ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ ΑΠΤΟΥΛ ΜΕΤΖΙΤ.

Βασιλεύσας 22 ἔτη.

(Ἔτος Ἐγείρας 1255—1277 ἢ 1839—1861 μ. Χ.)

Τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς βασιλείας αὐτῆς εἰσὶ τὰ ἑξῆς.
 Πρῶται πράξεις τοῦ νέου Σουλτάνου — Συνεταὶ μεταρρυθμίσεις. — Πόλεμος μετὰ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶ. — Συνθήκαι τοῦ 1840 καὶ 1841. — Στάσις ἐν Σερβίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ. — Σύμβασις ἐν Μπαλτά Λιμάν τοῦ Βοσπόρου. — Διάτρησις τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ. — Ταραχαὶ ἐν Ἀλβανίᾳ. — Ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος. — Συνθήκη τῶν Παρισίων. — Θάνατος τοῦ Σουλτάνου.

Ἄμα τῷ θανάτῳ τοῦ Σουλτάνου Μεχμούτ, ὁ Χαλὶλ πασσᾶς ἐπληροφόρησε περὶ τούτου τὸν υἱὸν καὶ διχόδοχον Σουλτάνον Ἀπτούλ Μετζίτ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ὁ νέος Σουλτάνος μεταβὰς ἀμέσως εἰς Τσάμλιτζαν ἐκλυσε πικρῶς πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ πατρὸς του, περὶ μεσημβρίαν δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας τὰ κανονοστάσια ἠγγείλαν τῷ λαῷ τὴν ἀνάβασίν του εἰς τὸν θρόνον.

Πρῶτον ἔργον τοῦ νέου Αὐτοκράτορος τῶν Ὀθωμανῶν ἦν ἡ κήδευσις τοῦ πατρὸς, ὁ νεκρὸς τοῦ ὁποίου, καθ' ὑστάτην του θέλησιν, ἐτάφη παρὰ τὸ ἵπποδρόμιον ἐν μεγαλοπρεπεστάτῳ μαρμαρίῳ σωζομένῳ μέχρι σήμερον.

Περιζωσόμενος κατόπιν ἐν πομπῇ τὴν προγονικὴν σπά-
θην ἤρξατο συνεχίζων τὸ πατρικὸν ἔργον. Μόλις δεκαεξαετῆς
τὴν ἡλικίαν ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον, συμπαθητικωτάτης
φυσιογνωμίας καὶ διανοίας ἀνεπτυγμένης κατέδειξεν ἀμέσως
βαθυτάτην σύνεσιν, ὑφ' ἧς καθοδηγούμενος προέβη μικρὸν
κατὰ μικρὸν εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις.

Ὁλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἀνάθασίν του ὁ μέγας Βεζύ-
ρης αὐτοῦ Ρεσίτ πασσᾶς ἀνέγνω εἰς ἐπήκοον τῶν πρώτων
λειτουργῶν τοῦ Κράτους καὶ τῶν ξένων πρέσβειων τὸ διὰ-
σημον αὐτοκρατορικὸν δίκταγμα (Χάττι-σερίφιον) τοῦ Γκι-
ουλχανέ, ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς τὸ πρόγραμμα τῶν διὰ τὴν πρό-
οδον καὶ εὐημερίαν τοῦ κράτους ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων.
Διὰ τοῦ διατάγματος τούτου ἐχορηγοῦντο πᾶσι τοῖς ὑπη-
κόοις τοῦ Σουλτάνου ἄνευ διακρίσεως φυλῆς ἢ θρησκευματος
ἴσα δικαιώματα ἐνώπιον τοῦ νόμου.

Ὁ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶς τῆς Αἰγύπτου ἠθέλησε καὶ αὐ-
θις νέας νὰ προκαλέσῃ ἐσωτερικὰς ταραχάς, ἀλλὰ τὴν φο-
ρὰν ταύτην δὲν τῷ τὸ ἐπέτρεψεν αἱ εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις·
καὶ ἡ μὲν Ἀγγλίς συνέλαβε τὰ ἐν τῷ λιμένι τῆς Βηρυτοῦ
ὀρμοῦντα αἰγυπτιακὰ πλοῖα, ὁ δὲ συμμαχικὸς στόλος τῆς
αὐτῆς δυνάμεως ὡς καὶ τῆς Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας κατέ-
στρεψε τὴν Πτολεμαίδα, ἐν ᾗ ὁ Αἰγύπτιος σατράπης εἶχεν
ἐναποταμιεύσει πληθὺν πολεμοροδίων καὶ ζωοτροφιῶν. Οὕ-
τω δὲ ἠναγκάσθη νὰ υπογράψῃ δύο ἀλλεπαλλήλους συμβά-
σεις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ μετὰ τῶν γενικῶν προξένων τῆς Ἀγ-
γλίας, Ῥωσσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, τὴν μὲν πρώτην
τῇ 27 νοεμβρίου 1840, τὴν δὲ δευτέραν τῇ 13 ἰουλίου
1841, δι' ὧν ἀνεγνώριζεν ἑαυτὸν ὑποτελεῖ φόρου τῷ Σουλ-
τάνῳ, περιώρισε τὰ δικαιώματά του μόνον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ
ἀπεσύρετο ἐκ Συρίας καὶ Μικρᾶς Ἀσίας.

Διόφοροι στάσεις ἐκραγείσαι ἀλληλοδιαδόχως ἐν Σερβίᾳ,
Βοσνίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ Μολδαβίᾳ κατεβλήθησαν ἀπασαι διὰ
τῆς ἀλλοτρίας τῶν οἰκείων ἡγεμόνων καὶ διοικητῶν· ὅσον
δ' ἀφορᾷ τὴν Βλαχίαν καὶ Μολδαβίαν ἡ Πύλη ἐκ συνεννοή-

σεως μετὰ τῆς Ρωσσίας ὑπέγραψε τὴν ἐν Βαλτᾷ Λιμᾶν σύμβασιν δι' ἧς ἐχορηγοῦντο προνόμια τινὰ εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας.

Ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας τοῦ Σαῖτ πασσᾶ, τετάρτου υἱοῦ τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ πασσᾶ, εἰσῆχθησαν ἐν Αἰγύπτῳ πολλοὶ σωτήριοι μεταρρυθμίσεις καὶ ἤρξαντο αἱ προκαταβολικαὶ ἐργασίαι περὶ τῆς διατρήσεως τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ.

Ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Μετζίτ ἐξηκολούθει ὁλονέν μεριμῶν καὶ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ Κράτους· μετέβη δὲ καὶ μέχρι Θεσσαλονίκης, ἵνα ἐκ τοῦ σύνεγγυς σπουδάσῃ τὰ τῆς σπουδαίας ἐκείνης ἐπαρχίας· διέταξε τὴν σύστασιν μικτῶν ἐμποροδικείων ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, τὴν κατάρτισιν ὁθωμανικῶν κωδίκων τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ ποινικοῦ δικαίου καὶ τὴν ἰδρυσιν δικαρυῶν ἐπιτροπῆς ἐντολὴν λαβούσης νὰ ἐξετάζῃ τὰ κατὰ τῶν διαφόρων ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν παράπονα τοῦ λαοῦ. Τὴν ἐπελθοῦσαν οὕτως ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ γαλήνην καὶ τὴν μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐκδηλουμένην πρόοδον ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει ἐτάραξαν τῷ 1853 νέαι τῆς Ρωσσίας αἰτιάσεις καταληξάσκει εἰς τὸν γνωστὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Νικόλαος ὁ Α' ἀπέστειλεν ἕκτακτον ἀπεσταλμένον τὸν πρίγκηπα Μεντζικῶφ, ὅστις ἀπήτησε παρὰ τῆς Πύλης τὴν παραδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν προτάσεων τινῶν ἀφορωσῶν τάξεις τινὰς τῶν ὁθωμανῶν ὑπηκόων.

Μετὰ τινὰς διαπραγματεύσεις εἰς οὐδὲν καταληξάσας ὁ Σουλτάνος, μέγαν Βεζύρην ἔχων τὸν διάσημον ἐπὶ πολιτικῇ περινοίᾳ καὶ συνέσει Ρεσίτ πασσᾶν, ἀπέριψε τὰς ῥωσικὰς αἰτήσεις καὶ οὕτως ἐκηρύχθη ὁ πόλεμος τῷ 1854.

Κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ ὁθωμανοὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ὁμέρ πασσᾶ ἀπέκρουσαν ἐπανειλημμένως τοὺς Ῥώσσους, μετὰ ταῦτα δὲ ἡ Πύλη ἐποίησατο ἐκκλησίαν εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις αἰτοῦσα τὴν ἐπικουρίαν των. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ τὸ Πεδεμόντιον ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν αὐτῆς· τὸ δὲ κύριον θέατρον τοῦ πολέμου ἐγένετο ἡ Κριμαία. Οἱ

συμμαχικοί στρατοὶ ἔδρεψαν περιφανεῖς νίκας κατὰ τῶν Ῥώσσων ἐν Ἀλμα, Ἰγκερμαν καὶ Βαλουκλαβᾶ, οἱ δὲ στόλοι ἐβουβαρδοβόλησαν τὴν Ὀδησσὸν καὶ ἀπέκλεισαν πάντα τὰ ῥωσικὰ παράλια μέρη. Οἱ ὀθωμανικοὶ στρατοὶ ἀρ' ἐτέρου ἐνίκησαν ἐν Σιλιστρίᾳ, Καρκκίλ, Γιουργέβω καὶ Εὐπατορίᾳ.

Τῇ 5 μαρτίου 1855 ἀποθανόντος τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Β'. ἐφάνη ἐμπορούμενος ὑπὸ εἰρηνικῶν διαθέσεων, ἀλλ' αἱ πρὸς τοῦτο ἐν Βιέννῃ ἀρξάμεναι διαπραγματεύσεις εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν.

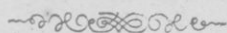
Τέλος μετὰ πολλὰς μάχας ἐν Κριμαίᾳ μετὰ τὴν πολιτορικήν, βομβαρδοβολισμὸν καὶ ἄλωσιν τῆς Σεβαστουπόλεως, ἥτις ἦν τὸ ἰσχυρότατον ῥωσικὸν φρούριον ἐν τῷ Εὐξείνῳ, ἐπανελήθησαν αἱ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις καὶ τῇ 31 μαρτίου 1856 ὑπεγράφη ἐν Παρίσις ἡ γνωστὴ συνθήκη μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων μερῶν. Διὰ τῆς συνθήκης ταύτης αἱ εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις ἡγγυήθησαν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, τὴν ἐλευθεροπλοίαν τοῦ Δουνάβεως καὶ τῶν στενῶν τοῦ Ἑλλησπόντου ὑπὲρ τῶν ἐμπορικῶν μόνον πλοίων, ἀπηγόρευσαν τῇ Ῥωσίᾳ τὴν διατήρησιν στόλου ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ καὶ ἀφελοῦσαι παρ' αὐτῆς τὴν Βεσσαραβίαν προστήρτησαν αὐτὴν εἰς τὴν Μολδοβλαχίαν.

Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ὁ μέγας Βεζύρης Ρεσίτ πασσᾶς, τὰς δὲ ἡνίας τῆς κυβερνήσεως ἀνέλαβον καὶ ἐκράτησαν ἐπὶ πολλὰ κατόπιν ἔτη καὶ ἀλληλοδιαδόχως οἱ διάσημοι πολιτικοὶ Φουάτ καὶ Ἀλῆ πασσάδες.

Μόλις ἀναπνεύσας ὁ Σουλτάνος ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου, κατελήθη ὑπὸ ἀνιάτου νόσου ὅψ' ἤς κατεβλήθη ἐν τῇ ἀκμῇ ἐτι τῆς ἡλικίας του κατὰ ἰούνιον τοῦ 1861 ταφεῖς μεγαλοπρεπῶς ἐν ἰδίῳ μαυσωλείῳ, ὅπερ ἀνήγειραν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ τεμένου τοῦ Σουλτάνου Σελίμ.

Πλείστοι βεβαίως οἱ ἐπιζῶντες καὶ ἀναπολοῦντες ἐν τῇ μνήμῃ τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐγενῆ φυσιογνωμίαν τοῦ Χει-

μνήστου Σουλτάνου Ἀπτούλ Μετζίτ Χάν, ἀληθές κάτο-
πτρον τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος. Δύναται τις νὰ εἴπῃ
ἀνεπιφυλάκτως ὅτι ὁ Σουλτάνος Ἀπτούλ Μετζίτ Χάν διῆλ-
θε τὸν βίον αὐτοῦ εὐεργετῶν καὶ μεριμνῶν ὑπὲρ τῆς εὐημε-
ρίας καὶ εὐδαιμονίας ἀπάντων τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν Του
λαῶν.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Περατοῦντες ἐνταῦθα τὸ παρὸν ἱστορικὸν ἡμῶν ἔρ-
γον δὲν προτιθέμεθα, δι' οὗς προεβάλομεν λόγους, ἀρξά-
μενοι τῆς ἀνεξίξεως τῆς ὀγδόης ἐποχῆς αὐτοῦ, νὰ μνη-
μονεύσωμεν τῶν διαφόρων ἐπεισοδίων τῆς βασιλείας
τοῦ Σουλτάνου Ἀπτούλ Ἀζίζ καὶ τῶν μετὰ ταύτην
μέχρι τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ σήμερον εὐκλεῶς καὶ εὐδαι-
μόνως ἰθύνοντος τὰ τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας Με-
γαλειοτάτου Σουλτάνου Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β'.
ἐπιτραπήτω οὐχ ἦττον ἡμῖν ἀποδιδούσι τὸν φόρον τῇ ἀ-
ληθείᾳ νὰ ἐκφράσωμεν εὐσεβάστως τὴν βαθυτάτην ἡμῶν
εὐγνωμοσύνην καὶ τὸν ἀπερίγραπτον θαυμασμὸν τῇ Α.
Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότητι, τῷ ἐνδόξῳ Σουλτά-
νῳ Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν τῷ Β'. Ἡ Α.Α. Μεγαλειότης
οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐδίστασεν οὐ μόνον νὰ συνεχίσῃ τὸ
ἐνδοξον ἔργον τῶν αἰοιδίμων προκατόχων Της, τοῦ πάπ-

που Τῆς Σουλτάνου Μαχμούτ τοῦ Β', τοῦ πατρός Τῆς Σουλτάνου Ἀπτούλ Μετζίτ Χάν καὶ τοῦ θείου Τῆς Σουλτάνου Ἀπτούλ Ἀζίζ Χάν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐδραιώσῃ αὐτὸ δι' αἰσίων καὶ εὐτυχῶν ἀποτελεσμάτων.

Πεπρωικισμένη ἡ Α. Α. Μεγαλειότης δι' αὐτοβουλίας ἐντελοῦς καὶ συνέσεως βαθυτάτης τὰ πά νταέπισκοπεῖ, τὰ πάντα μελετᾷ καὶ σπουδάζει καὶ οὕτως ἐπὶ τῆς ὁμολογουμένως ἐνδόξου Αὐτῆς Βασιλείας πλείσται μὲν ιδρύθησαν σχολαὶ καὶ φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα ἐν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις, ὠφελιμώτατα δὲ συνετελέσθησαν δημόσια ἔργα καὶ πολλὰ εἰσέτι τοιαῦτα διατελοῦσιν ὑπὸ σπουδῇ καὶ μελέτῃ καθ' ἣν στιγμὴν χαράττομεν τὰς γραμμὰς ταύτας.

Εὐχόμεθα ὅπως ὁ τῶν πάντων Κύριος κατὰ τὸ ἅγιον καὶ πανυπέρτατον αὐτοῦ θέλημα διατηρήσῃ μακροημερεύουσιν τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον Ἀπτούλ Χαμίτ Χάν τὸν Β' καὶ ἐνισχύῃ Αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς εὐδαιμονίας καὶ προόδου, ἣν διεχάραξεν ὑπὲρ τῶν λαῶν του.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Ἐν τῷ Α' Τεύχει ἐν σελίδι 128 στίχος 1 ἀντὶ τοῦ
ΕΠΟΧΗ ΕΚΤΗ γράφει ΕΠΟΧΗ ΠΕΜΠΤΗ.

